

Begeleidingsverslag 2023-2024

Pedagogische begeleiding
Katholiek Onderwijs Vlaanderen

INHOUD

BEGELEIDINGSVERSLAG 2023 - 2024

0	Voorwoord	4
1	Realisatie inhoudelijke doelen 2023-2024	6
1.1	Globale evaluatie	6
1.1.1	Bereik instellingen	7
1.1.2	Bereik doelgroepen	9
1.1.3	Direct contact met de onderwijsprofessional	12
1.2	Gebruik van EDBI-KathOndVla als gelijkgericht evaluatie-instrument	13
1.3	Leeswijzer	16
1.4	Bespreking inhoudelijke doelen per decretale doelstelling	17
1.4.1	Decretale doelstelling 1	18
1.4.2	Decretale doelstelling 2	44
1.4.3	Decretale doelstelling 3	70
1.4.4	Decretale doelstelling 4	82
2	Realisatie doelen organisatieontwikkeling 2023-2024	122
2.1	Leeswijzer	122
2.2	Globale evaluatie	122
2.3	Bespreking doelen organisatieontwikkeling	124
2.3.1	Visie	124
2.3.2	Personeels- en professionaliseringsbeleid	125
2.3.3	Kwaliteitsontwikkeling	134
2.3.4	Personeelsinzet in de pedagogische begeleiding	149
2.3.5	Doelgerichte samenwerking	150
2.3.6	Communicatie en zichtbaarheid	157
3	Nawoord en beleidsaanbevelingen	160
4	Bijlage: Jaarverslag samenwerkingsovereenkomst pedagogische begeleiding volwassenenonderwijs en Ligo	162

Beste lezer

Van de Pakistaanse kinder- en vrouwenrechtenactiviste Malala Yousafzai zijn deze mooie woorden over de waarde van onderwijs: "Laten we niet vergeten: Eén boek, één pen, één kind en één leraar kunnen de wereld veranderen." Haar uitspraak sluit perfect aan bij de visie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen op goed onderwijs, en biedt tegelijkertijd ook een mooi aanknopingspunt om het te hebben over de waarde van pedagogische begeleiding in een snel veranderende samenleving. Met ons team van pedagogisch begeleiders willen we elke dag samen met vele onderwijsprofessionals in onze scholen ons uiterste best doen, opdat iedere leerling het onderwijs krijgt waar hij of zij recht op heeft. De pedagogische begeleiding is een belangrijke partner om – ook wanneer het leerproces van kinderen en jongeren in het gedrang komt – samen met het schoolbeleid en het voltallige schoolteam het tij te keren. Kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen is daarbij onze drijfveer.

In dit *Begeleidingsverslag 2023-2024* willen we je laten kennismaken met de werking van de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen gedurende het voorbije schooljaar. Het is het tweede jaarverslag dat hoort bij het *Begeleidingsplan 2022-2025*. Zonder afbreuk te doen aan de individuele sterktes van onze collega-begeleiders, kun je opnieuw ontdekken hoe begeleiden meer dan ooit teamwork is. Verbindingspersonen, schoolbegeleiders, vakbegeleiders, identiteitsbegeleiders ... dragen allemaal vanuit hun specifieke expertise hun steentje bij in onze multidisciplinaire teams. We maken je aan de hand van de vier decretale doelstellingen van de pedagogische begeleidingsdiensten, zoals die zijn opgenomen in het *Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs*, wegwijs in onze activiteiten en vertellen je over de belangrijkste realisaties het afgelopen schooljaar.

Het hoeft geen betoog dat de uitdagingen vandaag de dag talrijk zijn. De besparingen op de pedagogische begeleidingsdiensten hebben de speelruimte verder beperkt. De specifieke middelen voor effectieve didactiek, leerondersteuning, datageletterdheid en de samenwerking met Leerpunt zijn daarop slechts ten dele een antwoord. Katholiek Onderwijs Vlaanderen trekt verder, om de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, voluit de kaart van de geïntegreerde dienstverlening. De Vlaamse toetsen werden in de loop van het voorbije schooljaar geïntroduceerd. Het lerarentekort neemt op sommige plaatsen gigantische proporties aan – zo moesten in 2023-2024 scholen in Brussel noodgedwongen klassen sluiten – en de signalen die wijzen op een achteruitgang van de onderwijskwaliteit, tonen aan dat we nog niet uit de gevarenzone zijn.

Toch is het niet allemaal kommer en kwel. Het werkveld spreekt onder andere via de overlegfora van Katholiek Onderwijs Vlaanderen haar waardering uit voor onze schoolnabije werking. Een duurzame en kwaliteitsvolle relatie met onze verbindingssystemen werpt duidelijk haar vruchten af. We stellen in tal van onderwijsinstellingen heel mooie voorbeelden van onderwijskwaliteit vast en dankzij de geleverde inspanningen in het dossier scholen met grootste noden spelen we kort op de bal voor die scholen die extra aandacht nodig hebben.

Het *Begeleidingsverslag 2023-2024* is een samen-verhaal van pedagogische begeleiding en de scholen die deel uitmaken van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Op maat uitgewerkte begeleidingsinitiatieven en een vooraf vormgegeven professionaliseringsaanbod zijn daarin twee essentiële onderdelen. Naast een sterk eigen aanbod bouwen we in ons werk voort op de ondersteuningsvragen die de verschillende doelgroepen in onze onderwijsinstellingen ons stellen. Een geïntegreerde aanpak van gedetecteerde 'problemen' wordt gegarandeerd, doordat we vragen altijd vanuit meerdere invalshoeken bekijken en de expertise aanspreken waar ze zit. Indien nodig, vervullen we daarbij ook de rol van makelaar.

In het begeleidingsverslag vind je een breed scala aan begeleidings- en professionaliseringsinitiatieven terug die onze kwaliteitsvolle dienstverlening van het afgelopen schooljaar illustreren. We volgen bij de rapportering de structuur van het *Begeleidingsplan 2022-2025*. We staan stil bij wat er het voorbije schooljaar goed ging, maar hebben ook oog voor verbeterpunten en toekomstige uitdagingen. Bij de opmaak van het nieuwe *Begeleidingsplan 2025-2030* zullen we rekening houden met de bevindingen en de groeikansen van de voorbije periode.

In dit begeleidingsverslag rapporteren we zowel over onze inhoudelijke prioritaire thema's als over onze ontwikkeling als organisatie. Onze inhoudelijke doelen geven richting aan ons begeleidingswerk en zijn de toetssteen van de begeleidingsinitiatieven. Het spreekt voor zich dat we voor onze scholen geen rol van betekenis kunnen spelen zonder een stevige interne organisatie. In het tweede hoofdstuk over onze interne werking gaan we dieper in op onze organisatieontwikkeling. Het EDBI-instrument ('Effectmeting van Doelgerichte BegeleidingsInterventies') vond verder ingang en blijkt een meerwaarde voor het in kaart brengen van de effecten van onze initiatieven. We beschikken over steeds meer data met betrekking tot onze begeleidingsinitiatieven en gaan er ook binnen onze organisatie op verschillende niveaus over in gesprek. Als lerende organisatie zetten we zo het voorbije schooljaar ook stappen vooruit.

We hebben geen glazen bol nodig om te voorspellen dat het een uitdagend schooljaar wordt. Niet alleen hebben we de ambitie om het *Begeleidingsplan 2025-2030* vorm te geven in nauwe afstemming met het beleidsplan van Katholiek Onderwijs Vlaanderen; tegelijkertijd verwachten we in het voorjaar van 2025 de volgende audit van de pedagogische begeleidingsdiensten.

We wensen je heel veel leesplezier toe bij het verkennen van ons begeleidingswerk van het schooljaar 2023-2024. We mogen met z'n allen trots zijn op het eindresultaat.

Machteld Verhelst, pedagogisch directeur
Bruno Vanobbergen, directeur-generaal

1.1 Globale evaluatie

Het *Begeleidingsverslag 2023-2024* biedt opnieuw een uitgebreid overzicht van de voortgang en de resultaten met betrekking tot de inhoudelijke doelen die we opnamen in ons *Begeleidingsplan 2022-2025*. Dankzij onze begeleidingsinitiatieven bereikten we bijna alle onderwijsinstellingen. Wanneer we dieper ingaan op de verhouding tussen de verschillende decretale doelstellingen en beleidsimpulsen, zien we dat de eerste, tweede en vierde decretale doelstelling met een focus op effectieve didactiek samen goed zijn voor ongeveer driekwart van alle schoolcontacten.

Zoals je kunt nalezen, boekten we aanzienlijke vooruitgang in het bereiken van de doelstellingen. We bereikten met onze – in hoofdzaak vraaggestuurde – begeleidingsinitiatieven een groot aantal scholen en onderwijsprofessionals. Tot onze tevredenheid werden de begeleidingstrajecten en interventies over het algemeen zeer positief ontvangen. Dat mogen we concluderen op basis van de hoge scores voor tevredenheid, bruikbaarheid en leereffect. De resultaten onderstrepen nogmaals het belang van een duurzame relatie met schoolteams om effectief verandering te kunnen realiseren. Vooral de trajecten en lerende netwerken bleken effectief in het bevorderen van praktijkverandering en het versterken van de didactische en pedagogische vaardigheden van leraren.

Wat onze doelgroepen betreft, kunnen we voor het voorbije schooljaar over alle decretale doelstellingen heen drie grote categorieën onderscheiden: leraren/docenten/lectoren, het schoolteam en leidinggevenden. Voor de tweede en derde decretale doelstelling richtten we ons in meer dan een op de drie gevallen uitsluitend op de directies van de onderwijsinstellingen. We wijzen erop dat dat percentage nog hoger ligt dan in het schooljaar 2022-2023. Toch verrast ons dat resultaat niet, aangezien de tweede decretale doelstelling zich richt op de school als professionele lerende organisatie en de derde decretale doelstelling betrekking heeft op de realisatie van het eigen pedagogisch, artistiek-pedagogisch of agogisch project.

Bij elk concreet begeleidingsinitiatief vragen we ons af bij welke doelgroep(en) we de meeste impact kunnen hebben. Met andere woorden, we maken altijd een weloverwogen keuze op basis van het multiplicatoreffect. Dat verklaart waarom we vaak het hele schoolteam als doelgroep benaderen. Onder het schoolteam verstaan we de combinatie van individuele leraren, het middenkader en de leidinggevenden van een onderwijsinstelling. In de praktijk is het meestal niet de individuele leraar, maar het lerarenteam dat of de vakgroep die de motor van veranderingen op schoolniveau vormt.

We besteedden veel aandacht aan het versterken van de kwaliteitsontwikkeling binnen scholen, wat resulteerde in een betere systematische aanpak en een verhoogd beleidsvoerend vermogen. Toch mogen we niet op onze lauweren rusten, want we kwamen in onze analyse en tijdens de reflectiegesprekken binnen de verschillende teams van onze pedagogische begeleiding ook verschillende groeikansen en uitdagingen op het spoor. Met kleine bijsturingen en aanvullingen willen we graag dit schooljaar, het laatste schooljaar van het huidige begeleidingsplan, aan de slag gaan. Andere zullen hun vertaling vinden in het nieuwe begeleidingsplan, waarvan de voorbereidingen al volop lopen.

Over het algemeen kunnen we stellen dat er nog ruimte voor verbetering is in het systematisch monitoren van de langetermijneffecten van de begeleidingsinitiatieven. Het versterken van feedbackmechanismen kan helpen om de begeleiding beter af te stemmen op de specifieke behoeften van onze verschillende doelgroepen. Daarnaast is er een noodzaak om meer scholen te bereiken die achterblijven of afwezig blijven bij initiatieven rond leerplanimplementatie. Het versterken van het professionaliseringsbeleid in scholen is eveneens een belangrijke groeikans. Ook het betrekken van schoolbesturen bij kwaliteitsontwikkeling en het versterken van de rol van het middenkader zijn gebieden waar verdere verbetering mogelijk is.

Een belangrijke uitdaging is volgens ons het waarborgen van de duurzaamheid van de kwaliteitsontwikkelingsprocessen in scholen. Het is cruciaal om ervoor te zorgen – en daarvoor ook alle noodzakelijke randvoorwaarden te creëren – dat de verbeteringen die worden doorgevoerd, blijvend zijn en niet afhankelijk van tijdelijke initiatieven of externe begeleiding. Daarnaast is het noodzakelijk om scholen te motiveren om actief deel te nemen aan initiatieven en de opgedane kennis en vaardigheden daadwerkelijk in de praktijk te brengen. Het waarborgen van de consistentie en coherentie in de implementatie van de beleidsprioriteiten is ook een uitdaging. Het is belangrijk dat alle betrokkenen dezelfde visie en doelen delen en er actief aan bijdragen. De samenwerking met externe partners en het betrekken van de bredere schoolgemeenschap, zoals de rol van de ouders, zijn groeikansen die we verder moeten verkennen.

We streven er voortdurend naar om de effectiviteit van de begeleidingsinitiatieven verder te vergroten en gaan dus ook actief op zoek naar vernieuwende methodieken, opdat de doelstellingen nog beter gerealiseerd worden. De gevoerde reflectie over de kwaliteit van onze begeleidingsinitiatieven en de gevolgen daarvan voor ons eigen professioneel handelen en denken zijn een belangrijke stimulans om te groeien in onze opdracht. Voor het laatste schooljaar van deze begeleidingscyclus noteren we voor onszelf vooral de verdere integratie van nieuwe inzichten en de versterking van de samenwerking tussen scholen en externe partners als belangrijkste groeikansen.

1.1.1 Bereik instellingen

In onze samenwerkings- en registratietool WeShare werken we met de reële scholen op basis van de pedagogische realiteit, niet met de officiële scholen. In totaal zijn er 2044 reële scholen lid van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Er zijn in totaal 1495 reële scholen basisonderwijs en 548 reële scholen in het secundair onderwijs. We hebben 89 onderwijsinternaten en 11 centra voor volwassenenonderwijs, en 20 leersteuncentra.

We bereikten in 2023-2024 met al onze initiatieven 2020 reële scholen: 98,80% in het basisonderwijs en 99,20% in het secundair onderwijs. Van de 24 instellingen die we niet specifiek als reële scholen bereikten, bereikten we vorig schooljaar 75% wel via de scholengemeenschap.

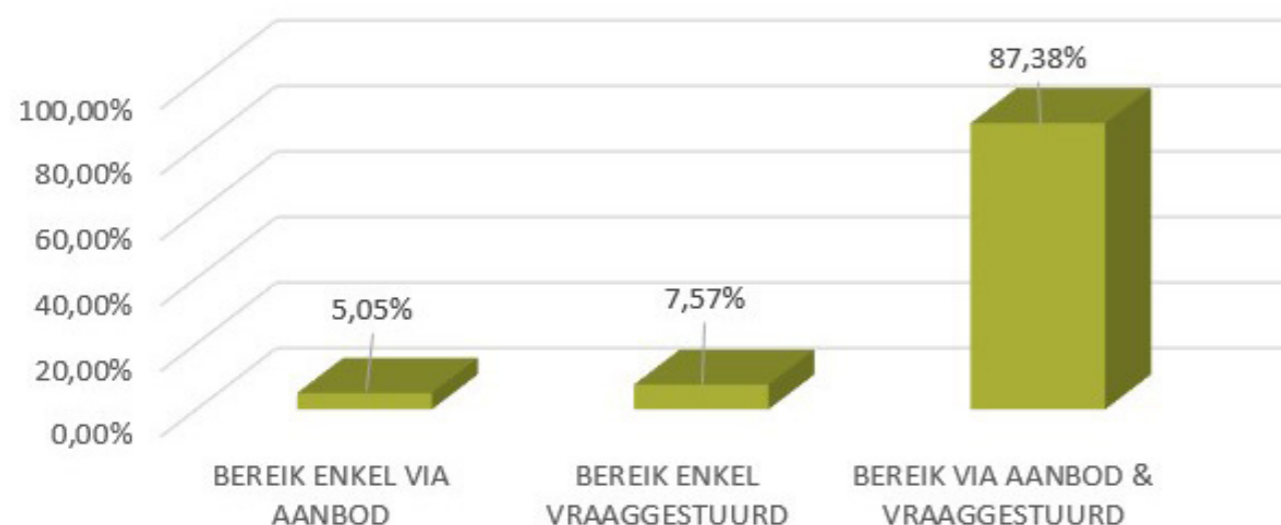
Onze centra voor volwassenenonderwijs, onderwijsinternaten en leersteuncentra bereikten we in 2023-2024 allemaal.

Tabel 1. Bereik reële instellingen 2023-2024, opgesplitst per onderwijsniveau en onderwijssoort.

Basisonderwijs	98,80%
Buitengewoon basisonderwijs	99,18%
Buitengewoon secundair onderwijs	97,59%
Secundair onderwijs	99,27%
Volwassenenonderwijs	100,00%
Onderwijsinternaten	100,00%
Leersteuncentra	100,00%

We bepalen het bereik zowel op basis van ons vraaggestuurd als proactief aanbod. We noteerden 9665 initiatieven, aanbod en vraaggestuurd samen, met minstens één datum in de loop van het schooljaar 2023-2024. Ruim 87% van de reële scholen bereiken we zowel via ons aanbod als via onze vraaggestuurde werking. 5,05% van de reële scholen doet enkel een beroep op ons via ons aanbod; 7,57% doet enkel een beroep op de pedagogische begeleiding via de vraaggestuurde werking. Een vijfde van al onze initiatieven is aanbodgericht, vier vijfde van ons werk gebeurt vraaggestuurd. De verschillen in bereik tussen basisonderwijs en secundair onderwijs en tussen gewoon en buitengewoon onderwijs zijn heel gering.

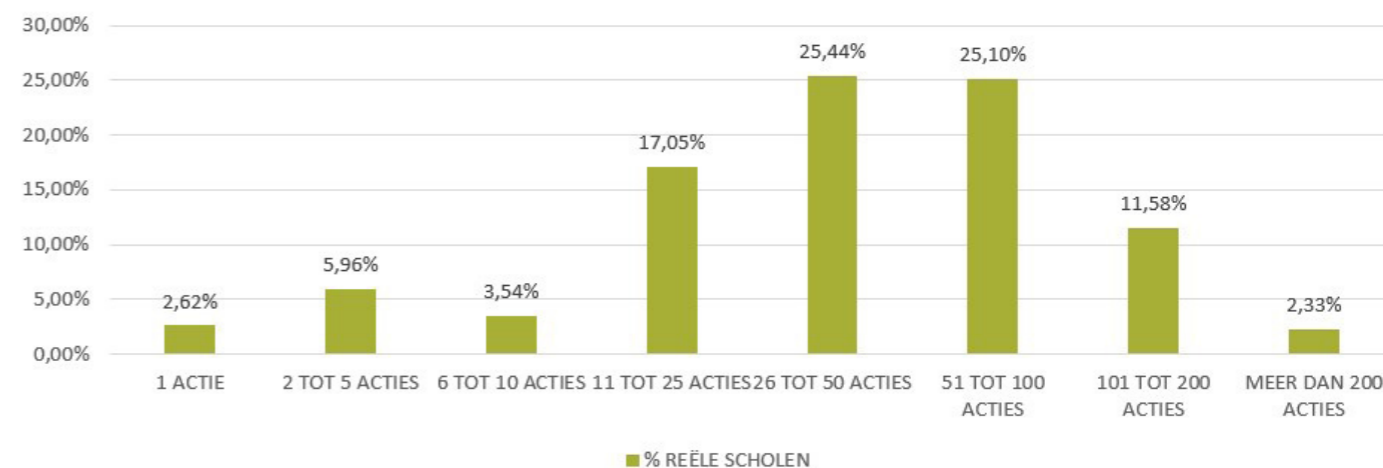
Grafiek 1. Bereikte reële scholen 2023-2024, via aanbod en vraaggestuurde werking.

De intensiteit waarmee we de reële scholen met ons aanbod en/of vraaggestuurd bereiken, kan verschillen. In een kwart van de bereikte reële scholen zijn er tussen de 50 en 100 schoolcontacten, in een ander kwart tussen de 25 en 50 schoolcontacten. In minder dan 3% van de bereikte reële scholen vond er maar één schoolcontact plaats, in bijna 14% van de reële scholen waren er meer dan 100 schoolcontacten.

Een schoolcontact is een direct contact met een of meer onderwijsprofessionals in de reële scholen. Het kan gaan om een direct contact via ons aanbod of via de vraaggestuurde werking.

Grafiek 2. Intensiteit waarmee we reële scholen bereiken in 2023-2024.

Bijna 41% van al onze begeleidingsinitiatieven waren in 2023-2024 trajecten, in bijna 6% van de gevallen ging het om netwerken en in ruim 43% van de initiatieven waren het kortlopende ondersteuning. Ruim 10% van de initiatieven kreeg geen toegekend type begeleiding in WeShare.

Tabel 2. Type begeleiding waarmee we in 2023-2024 reële instellingen bereiken.

Type begeleiding	Vraaggestuurd	Aanbod	Eindtotaal	Percentage
Interventie	3491	693	4184	43,46%
Structureel netwerk	336	213	549	5,70%
Traject	3786	137	3923	40,75%
(Leeg)		971	971	10,09%
Eindtotaal	7613	2014	9627	100%

In de inleiding bij elke decretale doelstelling en bij de inhoudelijke bespreking van elk operationeel doel afzonderlijk, gaan we dieper in op het type begeleiding.

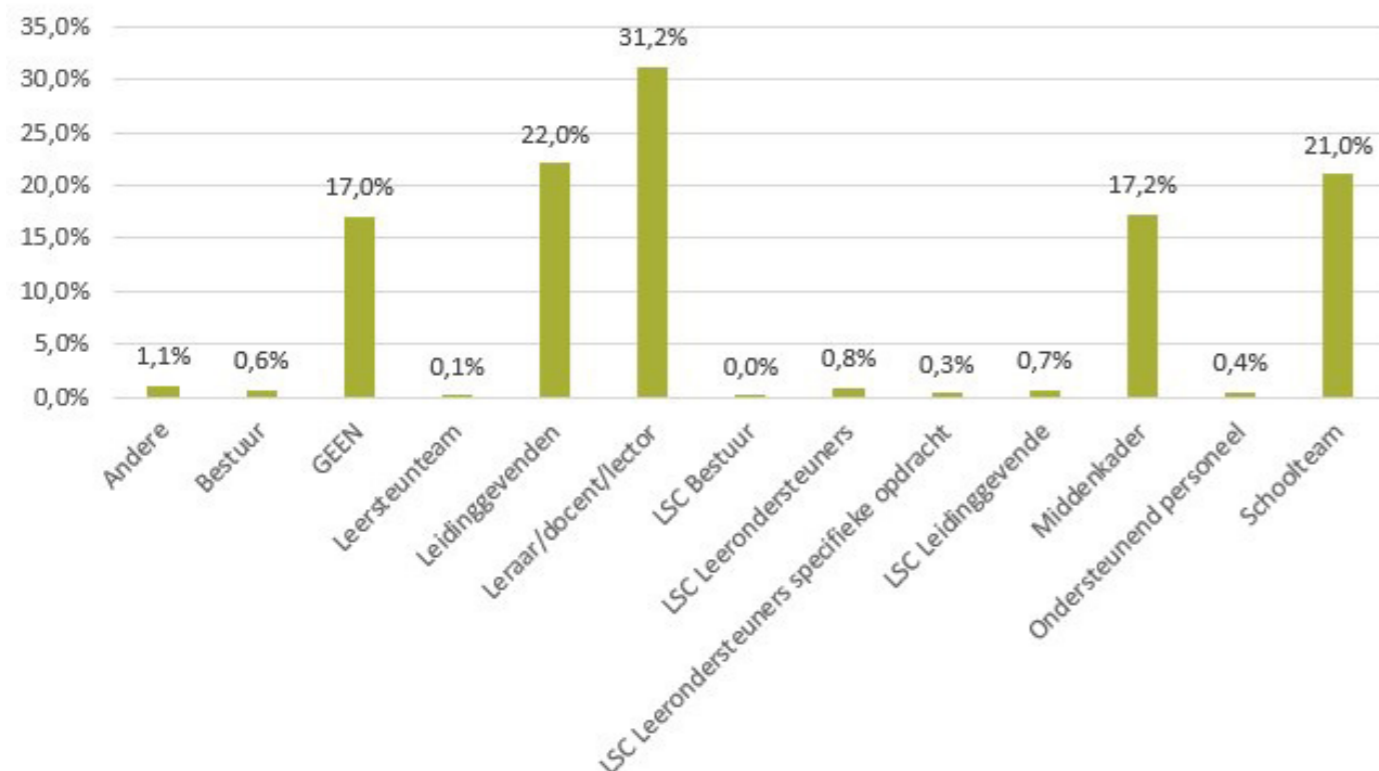
1.1.2 Bereik doelgroepen

Wanneer we inzoomen op het organisatiebrede bereik van onze doelgroepen voor het voorbije schooljaar, dan stellen we volgende zaken als gemiddeld bereik vast. Bij ruim 31% van onze initiatieven waren enkel leraren betrokken; leidinggevenden waren betrokken bij 22% van onze initiatieven en het middenkader bij ruim 17% van onze initiatieven. Het gaat daarbij zowel om aanbodgerichte als vraaggestuurde initiatieven. In 21% van de begeleidingsinitiatieven was het schoolteam de beoogde doelgroep. Een schoolteam bevat zowel de leraren als het middenkader en de leidinggevenden als doelgroep. Dat betekent dat het aandeel van leraren, middenkader en leidinggevenden hoger ligt. Slechts in 12,30% van de initiatieven daarvan werd het schoolteam als doelgroep vermeld zonder bijkomende doelgroepen leraren, middenkader of leidinggevenden. Als we dat procentueel verrekenen, betekent dit dat we vorig schooljaar leraren bereikten met ruim 43%, leidinggevenden met 33% en het middenkader met ruim 29% van onze initiatieven.

De leersteuncentra vormen een nieuwe doelgroep sinds 2023-2024. Waar het gaat om de doelgroepen in de leersteuncentra, moeten we rekening houden met het gegeven dat het gaat om 20 leersteuncentra, een aantal dat zeer beperkt is ten opzichte van het aantal reële scholen en dat dus ook het percentage bereik voor deze doelgroep laag is. We kijken voor de leersteuncentra dus het best naar de aantallen en niet naar de percentages. Er vonden 81 initiatieven in 2023-2024 plaats waarbij leerondersteuners betrokken waren. We bereikten met andere woorden met gemiddeld 4 initiatieven per leersteuncentrum de leerondersteuners. Bijkomend bereikten we leerondersteuners met een specifieke opdracht met 30 initiatieven; de leidinggevenden van leersteuncentra bereikten we met 63 initiatieven. Gezien dit type instelling pas bestaat sinds 1 september 2023, kunnen we geen vergelijking maken met vorige gegevens.

Een andere doelgroep die we op basis van de gegevens uit WeShare schijnbaar weinig bereiken, zijn de besturen. Ons registratiesysteem capteert besturen niet voldoende als aparte doelgroep. De vraaggestuurde werking en de specifieke dienstverlening aan besturen wordt ook niet in WeShare ingegeven en kunnen we vanuit deze gegevens dus ook niet in beeld brengen. Als besturen ingaan op ons aanbod via nascholing.be, komen die gegevens wel in WeShare maar vaak is de doelgroep niet apart aangegeven.

Grafiek 3. Percentage per specifieke doelgroep voor de initiatieven 2023-2024.

Leidinggevenden, leraren, het middenkader en het schoolteam bereiken we organisatiebreed (veel) meer vraaggestuurd dan via ons aanbod. Zoals we al schreven, is vier vijfde van onze initiatieven vraaggestuurd, een vijfde van al onze initiatieven aanbodgericht. Onze verwachting is dat we met ons aanbod meer onderwijsprofessionals kunnen bereiken. Wat middenkader en leraren betreft, zien we dat we met ons aanbod om en bij een derde van onze contacten met die doelgroepen realiseren. Wat schoolteams betreft, wordt een vijfde van onze contacten via het aanbod gerealiseerd. Onze ondersteuning aan ondersteunend personeel vertegenwoordigt maar een klein aandeel in het geheel, maar de helft van de initiatieven waarmee we hen bereiken, behoort tot het aanbod.

Leidinggevenden nemen ongeveer even vaak deel aan ieder type ondersteuning. Leraren nemen opvallend vaker deel aan interventies dan aan andere ondersteuningsvormen. Schoolteams nemen opvallend vaker deel aan trajecten dan aan andere ondersteuningsvormen. Het middenkader neemt het meeste deel aan structurele netwerken, maar het verschil tussen de verschillende types begeleiding is hier minder groot.

Leidinggevenden van leersteuncentra nemen beduidend vaker deel aan trajecten dan aan andere types van ondersteuning; leerondersteuners meer aan interventies. Ondersteunend personeel is bijna even vaak betrokken bij trajecten als bij interventies. Besturen nemen bijna even vaak deel aan netwerken als aan trajecten, maar het meest aan interventies. Wat besturen betreft, is het niet altijd duidelijk of het correcte instellingstype in WeShare aangevinkt is.

Tabel 3. Type begeleiding waarmee de doelgroepen in 2023-2024 bereikt werden.

ACTIEVE DOELGROEPEN 2023-2024	GEEN	Interventie	Structureel Netwerk	Traject
Andere	0,1%	1,1%	6,5%	0,6%
Bestuur	0,2%	0,7%	2,5%	0,4%
GEEN	92,9%	9,3%	8,9%	7,5%
Leersteunteam	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%
Leidinggevenden	1,1%	24,7%	24,5%	24,1%
Leraar/docent/lector	4,2%	40,8%	23,9%	28,7%
LSC Bestuur	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
LSC Leerondersteuners	0,0%	1,2%	1,6%	0,5%
LSC Leerondersteuners specifieke opdracht	0,0%	0,3%	1,1%	0,3%
LSC Leidinggevende	0,0%	0,4%	1,4%	1,0%
Middenkader	1,0%	15,7%	25,0%	21,7%
Ondersteunend personeel	0,0%	0,4%	1,1%	0,3%
Schoolteam	0,6%	12,2%	7,1%	37,4%
AANTAL INITIATIEVEN	971	4201	552	3941

We kunnen op basis van de bespreking concluderen dat we over het algemeen vorig schooljaar een hoog bereik realiseerden. De cijfers houden evenwel slechts beperkt rekening met de manier waarop de doelgroepen bereikt werden. Enerzijds is er een groot verschil in de frequentie van de begeleidingsactiviteiten, variërend van een enkele actie tot een langdurig traject. Anderzijds werken we tijdens bepaalde interventies aan meerdere operationele doelen, die zelfs tot meer dan één decretale doelstelling kunnen behoren. Daardoor kan de focus op bepaalde operationele doelen op dat moment beperkt(er) zijn. Om dat te verbeteren, blijft het waardevol om te onderzoeken hoe we onze schoolcontacten in de toekomst gedetailleerder kunnen registreren.

Geïntegreerde professionaliseringstrajecten, waarin nascholing en begeleiding elkaar aanvullen en versterken, blijven de regel. Dat ligt ook voor de hand, aangezien beide elementen zich op een continuüm van professionalisering bevinden. Elk schooljaar doen we ons uiterste best om in te spelen op de behoeften van de scholen. Daarvoor gebruiken we een breed scala aan begeleidingsacties en strategieën. Op sommige ondersteuningsbehoeften kunnen we onmiddellijk een antwoord formuleren door de ontwikkeling van een begeleidingsaanbod. Daarnaast spelen we in op de specifieke ondersteuningsvragen van onze doelgroepen met een doordachte combinatie van lerende netwerken, trajecten, online leerpaden, directiecongressen en studiedagen.

Veruit het meest zetten we in op het versterken van de didactische aanpak door middel van effectieve didactische principes in het basisonderwijs en op het hanteren van de vakleerplannen in het pedagogisch-didactisch handelen in het secundair onderwijs. We zetten ook heel geregeld in op de ondersteuning van het systematisch en cyclisch werken aan interne kwaliteitsontwikkeling vanuit de onderwijsleerpraktijk en op de ondersteuning bij het ontwerpen van een leeromgeving waarin iedere lerende tot leren komt. Bijna alle doelen gericht op curriculum basisonderwijs zijn systematisch nagestreefd. Ook de doelen die zich specifiek richten op het buitengewoon onderwijs, komen gelijkmatig in de focus. Voor alle andere themagebieden is er een grote spreiding.

1.1.3 Direct contact met de onderwijsprofessional

We beschouwen iedere vorm van fysiek, schriftelijk of mondeling contact met een lid van onze doelgroepen als 'direct contact met de onderwijsprofessional'. We rekenen dus onder meer dienstverlening via telefoon of e-mail, deelname aan directiecongressen, vormingsdagen, netwerken of deelname aan vergaderingen met personeel van scholen en besturen tot 'direct contact met de onderwijsprofessional'. Ontwikkelwerk, voorbereidingstijd voor begeleidingsinitiatieven wordt niet tot 'direct contact met de onderwijsprofessional' gerekend, evenmin de naverwerking of de verplaatsingstijd.

Alle vermelde contacten zijn dus onafhankelijk van de drager van de boodschap of de manier van uitvoering: fysieke contacten, online contacten, via telefoon ... Voor de berekening van het percentage schoolcontacten hebben we ons gebaseerd op het aantal effectief gebruikte vte basisomkadering inclusief het project taal en kansen, het aantal effectief gebruikte vte bijkomende omkadering effectieve didactiek, leerondersteuning, datageletterdheid, GOK en bijkomende omkadering nascholing koepelkrediet. De congregationale begeleiding¹ werkt sinds 2022-2023 met onze samenwerkingstool WeShare, waardoor ook die vte en prestaties mee in rekening zijn gebracht.

Concreet beschikte de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen in het schooljaar 2023-2024 over 217,91 vte basisomkadering inclusief het project taal en kansen en bijkomende omkadering, waarvan 209,98 vte effectief werden gebruikt en waarvan we 12,3 vte investeerden in (inhoudelijk) ondersteunende of leidinggevende functies.

Op basis van een steekproef bij een aantal pedagogisch begeleiders met verschillende opdrachten berekenden we dat de gemiddelde voltijdse begeleider per dag 35 minuten directe contacten van korte duur met onderwijsprofessionals heeft die vaak informatief of organisatorisch van aard zijn en als dusdanig niet in WeShare per keer worden ingegeven, bijvoorbeeld via telefoongesprekken of korte momenten via Microsoft Teams. Per vte rekenen we 99,28 uren direct contact met onderwijsprofessionals erbij: 35 minuten x 5 weekdays x 34 begeleidingsweken. Met de andere pedagogische begeleidingsdiensten kwamen we overeen dat er in een schooljaar 34 weken zijn waarin begeleidingswerk uitgevoerd kan worden.

In ons *Begeleidingsplan 2022-2025* geven we aan ook te investeren in het ontwikkelen van minimumdoelen en leerplannen. Daarover werd een afspraak met de overheid gemaakt. Voor het schooljaar 2023-2024 gebeurde er ontwikkelwerk in het basisonderwijs en zijn die middelen bij het begin van 2023-2024 voorzien in de vorm van bijkomende ondersteunende omkadering van 3,35 vte, waardoor we zuiverder het aantal schoolcontacten kunnen monitoren ten opzichte van het schooljaar 2022-2023.

In het schooljaar 2023-2024 is er voor 51,24% van onze werktijd in directe contacten met onderwijsprofessionals geïnvesteerd.

1.2 Gebruik van EDBI-KathOndVla als gelijkgericht evaluatie-instrument

In het schooljaar 2023-2024 ontwikkelden we een EDBI-KathOndVla voor de gelijkgerichte evaluatie van respectievelijk interventies, trajecten, lerende netwerken en vormingen. Tabel 4 verduidelijkt welke rubrieken en items uit de originele EDBI geïntegreerd zijn in evaluatie-instrumenten voor elk van de genoemde begeleidingsvormen.

Tabel 4. Inhoudelijke rubrieken in EDBI-KathOndVla voor diverse begeleidingsvormen in schooljaar 2023-2024.

rubriek EDBI-KathOndVla	interven- tie	traject	lerend netwerk	vor- ming
bereik concrete doelen	X	X		X
effectniveaus				
tevredenheid	X	X	X	X
gepercipieerde bruikbaarheid	X	X	X	X
leereffect	X	X	X	X
transfer van begeleiding naar praktijk		X	X	
impact op leerlingen		X	X	
kenmerken begeleiding				
inhoud afgestemd op noden	X	X	X	X
nieuwe inhouden	X	X		
inhoudelijke expertise	X	X		X
(wetenschappelijke) onderbouwing		X		X
eigenaarschap van deelnemers	X	X		
stimulans tot kritisch reflecteren	X	X	X	X
stimulans tot collectief leren		X	X	
kenmerken van effectief lerend netwerk			X	
kenmerken van effectieve procesbegeleiding bij lerend netwerk			X	
sterktes van begeleiding	X	X	X	X
verbeterpunten van begeleiding	X	X	X	X

We streefden ernaar 30% van ons begeleidingswerk te evalueren met EDBI-KathOndVla, wat voor het voorbije schooljaar ongeveer 2700 gelijkgerichte evaluaties impliceert. Voor de vormingen en lerende netwerken werd automatisch een evaluatie verstuurd naar deelnemers, omdat dat mogelijk was door het achterliggend inschrijvingsstelsel voor ons aanbod. Voor een groot deel van

¹ Onze grote schoolbesturen kunnen ervoor kiezen een deel van de pedagogische begeleiding zelf te coördineren. Daartoe krijgen ze dan ambten toegewezen. Van dit trekkingsrecht maken voor de periode van het *Begeleidingsplan 2022-2025* vier congregaties, grote katholieke schoolbesturen, gebruik: Broeders van Liefde, Salesianen van Don Bosco, Jezuïeten en Vlaams Lasalliaans Perspectief.

ons begeleidingswerk (een evaluatie bij een interventie of traject) worden er echter een aantal handmatige acties verwacht, en dat lag in handen van de pedagogisch begeleiders. Zij selecteerden op basis van de items in EDBI-KathOndVla begeleidingen die in aanmerking kwamen voor een gelijkgerichte en valide evaluatie. Het team interne kwaliteitsontwikkeling (IKO) voorzag een organisatiebreed sjabloon in Microsoft Forms, dat door begeleiders werd aangevuld met de concrete doelen (zoals opgenomen in WeShare) voor het initiatief in kwestie. Vervolgens stuurden begeleiders manueel het evaluatieformulier uit naar de deelnemers aan hun begeleidingsinitiatief. Dat creëert redelijk wat extra werk en daarom stelden we in het eerste jaar het streefpercentage op 30%. De verwerking van alle ingevulde EDBI-KathOndVla-formulieren gebeurde door het IKO-team en is gebaseerd op de operationele doelen (zie ook de doelen rond interne kwaliteitsontwikkeling verder in dit verslag).

Tabel 5. Aantal evaluaties met EDBI-KathOndVla voor het schooljaar 2023-2024, zowel absoluut als procentueel.

	Aantal evaluaties	% evaluaties	Aantal respondenten
Interventie	254	21%	1693
Traject	379	31%	1881
Lerend netwerk	91	8%	483
Vorming	479	40%	7812
TOTAAL	1203	100%	11869

Door de vele begeleidingen die een grote ploeg van begeleiders organiseert, lag het streefdoel van een gelijkgerichte evaluatie voor 30% van het begeleidingswerk in absoluut aantal hoog. Een groot deel van de pedagogisch begeleiders bleek onvoldoende klaar te zijn om vanaf de start van het schooljaar 2023-2024 veelvuldig gebruik te maken van EDBI-KathOndVla. Bovendien beschikken we voor de evaluatie van interventies en trajecten nog niet over een elektronisch systeem waarmee het versturen en verwerken, maar ook het tussentijds monitoren van het gebruik van EDBI-KathOndVla, deels geautomatiseerd zou kunnen verlopen. De werkingsmiddelen die nodig zijn om iets dergelijks te ontwikkelen, zijn te beperkt.

De gelijkgerichte evaluatiegegevens boden teams van begeleiders waardevolle inzichten omtrent gepercipieerde effecten van hun gezamenlijk begeleidingswerk met het oog op één of meerdere operationele doelen. Ook de bevindingen over enkele kenmerken van begeleiding faciliteerden reflectie en het formuleren van actieplannen voor het selecteren van strategieën op basis van voorgestelde (operationele en concrete) doelen en nagestreefde effecten bij begeleidingen. Met betrekking tot de kenmerken van begeleiding valt op dat deelnemers aan begeleiding de mate waarin tijdens begeleidingen nieuwe inhouden aangereikt worden, eerder laag inschatten. Dergelijke bevinding doet ons waakzaam blijven over de inhoudelijke invulling van begeleidingswerk. Toch kan het resultaat ook logisch verklaard worden vanuit het feit dat begeleiders dikwijls bestaande en bekende kaders behandelen, maar vanuit een andere invalshoek of vanuit het gegeven dat ingespeeld wordt op de kennis en inhouden die onderwijsprofessionals zich reeds eigen maakten (bijvoorbeeld door leerplaninhouden). Daarom is het belangrijk resultaten over de mate waarin nieuwe inhouden behandeld werden, altijd in relatie te brengen tot de items uit EDBI-KathOndVla die peilen naar de mate van leereffect en de mate waarin met de inhouden ingespeeld wordt op de noden die men ervaart in de praktijk. Beide items worden wel hoog ingeschat door deelnemers aan begeleiding. Het [organisatiebrede rapport 'Gepercipieerde effecten en sleutelfactoren voor effectief begeleiden'](#) gaat dieper in op de Vlaanderenbrede resultaten uit EDBI-KathOndVla voor het schooljaar 2023-2024. Het is een basis om te reflecteren over de kwaliteit van ons begeleidingswerk.

Vanuit het PDCA-denken werd EDBI-KathOndVla voor de diverse begeleidingsvormen op het einde van het schooljaar geëvalueerd en bijgestuurd. In de herwerkte versie voor het huidige schooljaar blijft de nadruk liggen op het inventariseren van gepercipieerde effecten op korte en (waar relevant) middellange termijn, het beoordelen van een aantal kenmerken van begeleiding en het evalueren van de mate waarin concrete doelen van een begeleidingsinitiatief behaald werden. We voorzagen een uitbreiding met een korte rubriek 'algemene indrukken', waarin we nagaan of de begeleiding tot verbetering leidde, deelnemers liet groeien in hun job en overeenkwam met hun verwachtingen. Dat laat ons toe om de vinger aan de pols te houden over de algemene kwaliteit van het geleverde begeleidingswerk.

Wat het bevragen van de kenmerken van begeleiding betreft, werden de evaluatie-instrumenten voor de diverse begeleidingsvormen meer gestroomlijnd. Door meer dezelfde kenmerken te bevragen bij verschillende begeleidingsvormen, wordt het eenvoudiger om (de vormgeving en daaraan gekoppeld de effectiviteit van) strategieën met elkaar te vergelijken. We bevragen in de herwerkte versie de impact van de begeleiding op de eigen praktijk, evenals de eventuele impact van de begeleiding op ruimere schaal binnen de onderwijsinstelling (waarbij impact op leerlingen één van de keuzemogelijkheden is, naast impact op het niveau van een schoolteam of op het niveau van procedures of structuren op school).

1.3 Leeswijzer

In het *Begeleidingsplan 2022-2025* namen we de operationele doelen op waaraan we van september 2022 tot en met augustus 2025 expliciet willen werken. Voor een goed begrip van dit hoofdstuk leg je dan ook het best hoofdstuk 4 over de inhoudelijke doelen uit het begeleidingsplan ernaast. We hanteerden per doel altijd dezelfde structuur. Wat de reflectie en rapportage over de realisatie van de inhoudelijke doelen betreft, sturen we in dit begeleidingsverslag onze werkwijze licht bij. Het sjabloon dat we een eerste keer toepasten in het kader van het *Begeleidingsverslag 2022-2023*, werd geoptimaliseerd. Zo probeerden we in de mate van het mogelijke al tegemoet te komen aan de werkpunten naar aanleiding van de evaluatiecommissie van het *Begeleidingsverslag 2022-2023*. We verfijnden het sjabloon eveneens om het nog beter te laten aansluiten bij de processen die we in onze organisatie lopen in het kader van interne kwaliteitsontwikkeling. Als belangrijk ondersteunend document met het oog op het kwaliteitsvol voeren van reflectiegesprekken werkten we een [Leidraad bij het begeleidingsverslag](#) uit. Door te werken met een stappenplan met gerichte 'onderzoeksvragen', legden we nog meer de focus op het bereik, de effecten en de effecten in relatie tot strategie, doelen en bereik dan in het vorige begeleidingsverslag.

De nieuwe leidraad staat ten dienste van de kwaliteitsgesprekken, waarvoor we tijdig alle relevante data bezorgden. Tegelijkertijd stelde het ons in staat om zo efficiënt mogelijk de informatie voor het begeleidingsverslag te verzamelen. Die bijsturing krijgt in het begeleidingsverslag zelf haar neerslag, doordat we voortaan de opbouw van de verschillende rubrieken eveneens op de reflectiegesprekken enten. Verslaggeving is zo allesbehalve een doel op zich, maar wordt een krachtig instrument om alle pedagogisch begeleiders in teamverband te laten reflecteren over de realisatie van de doelen. Zo realiseerden we onze ambitie om voldoende tijd uit te trekken voor een terugblik op het schooljaar 2023-2024 en een vooruitblik naar het laatste jaar van het *Begeleidingsplan 2022-2025*.

Voor het gemak van de lezer herhalen we in wat volgt het operationele doel waarop de bespreking betrekking heeft. De uit de reflectiegesprekken verkregen informatie vormde vervolgens de basis bij de verdere uitwerking. Daarbij concentreerden we ons ook altijd expliciet op wat we willen behouden en welke groeikansen we meenemen. Wat de effecten betreft, verwijzen we ook naar de eindconclusie in [1.2 Gebruik van EDBI-KathOndVla als gelijkgericht evaluatie-instrument](#). In het schooljaar 2023-2024 werden er automatisch EDBI-gebaseerde evaluatie-instrumenten verzonden voor lerende netwerken en vormingen, telkens na afloop van de laatste sessie. Voor (eenmalige) begeleidingsinterventies namen pedagogisch begeleiders dat in 2023-2024 zelf in handen.

Voor de realisatie van de verschillende operationele doelen werkten we vaak samen met andere onderwijsactoren. Af en toe vermelden we dat ook expliciet bij een operationeel doel, in het bijzonder wanneer er nieuwe samenwerkingen ontstonden vorig schooljaar. We gaan evenwel in [2.3.6 Doelgerichte samenwerking](#) uitgebreider in op onze externe samenwerkingsverbanden.

In wat volgt gebruiken we als visuele ondersteuning bij het lezen voor elk onderdeel terugkerende icoontjes.

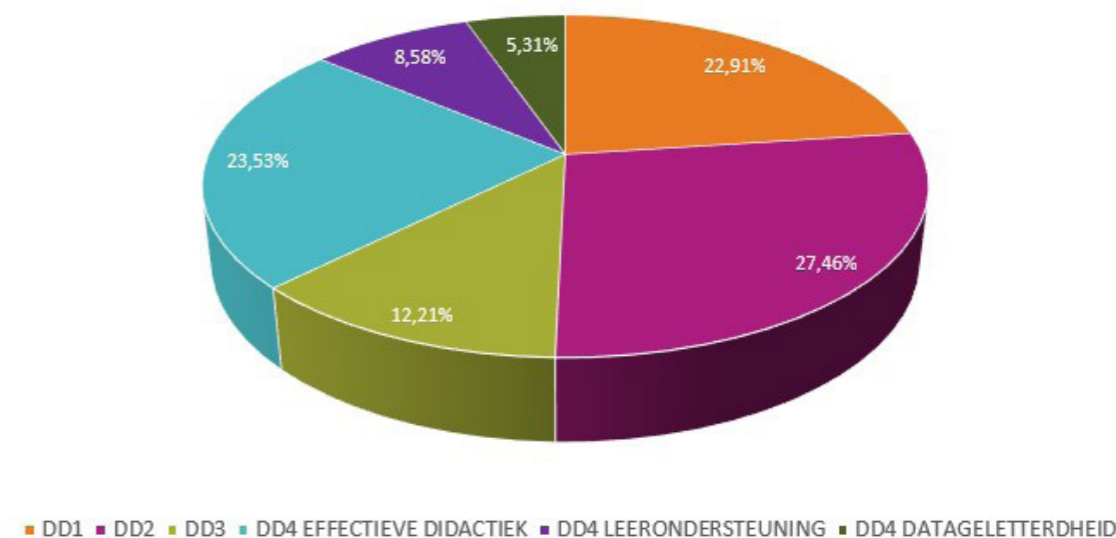
1.4 Bespreking inhoudelijke doelen per decretale doelstelling

Per decretale doelstelling en per beleidsimpuls bespreken we vooraf een aantal relevante data en grafieken. Voor de bespreking van de acties schoolcontacten baseren we ons daarbij telkens op de volgende tabel 6 en grafiek 4.

Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Schooljaar 2023-2024	AANTAL ACTIES SCHOOLCONTACTEN	AANTAL UREN SCHOOLCONTACTEN O.B.V. AANTAL ACTIES
DD1	13016	33439
DD2	15123	40087
DD3	6719	17821
DD4 EFFECTIEVE DIDACTIEK	12771	34344
DD4 LEERONDERSTEUNING	5208	12524
DD4 DATAGELETTERDHEID	2481	7757

Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

1.4.1 Decretale doelstelling 1

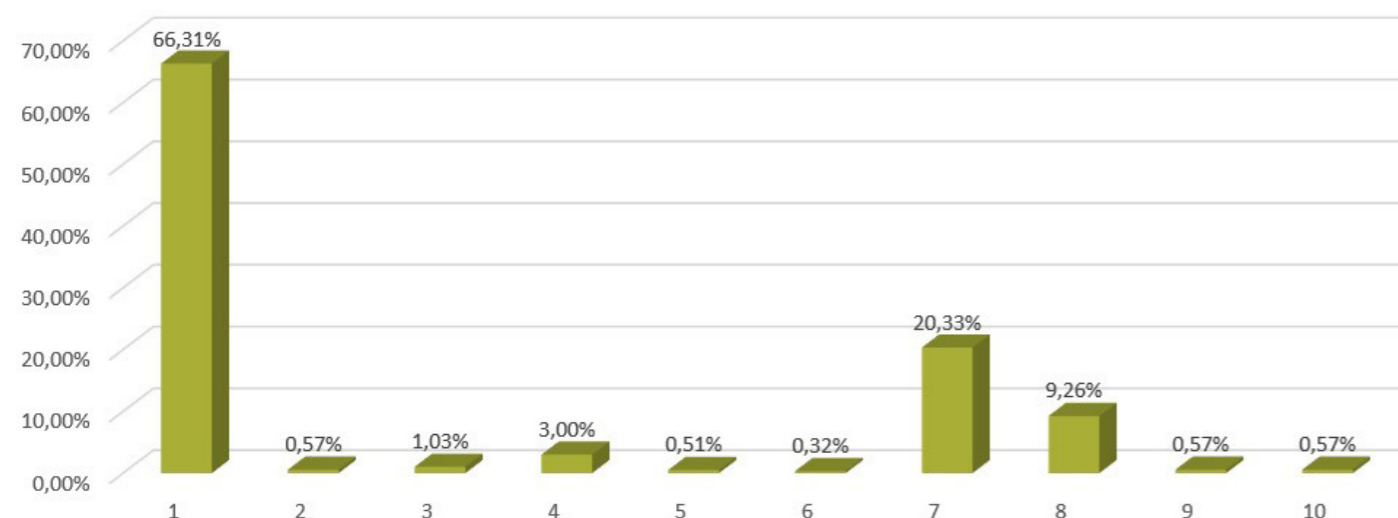

Het versterken van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de onderwijsinstellingen en CLB's in kwestie, in rechtstreeks contact, met aandacht voor het versterken van hun pedagogische en didactische handelen en met het oog op de ontwikkeling van alle lerenden.

RELEVANTE DATA/GRAFIEKEN

Beeld thematische werking

Grafiek 5. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 1.

- 1 Het schoolteam hanteert vanuit het eigen pedagogisch project en een gezamenlijke verantwoordelijkheid het/de leerplan(nen) met als doel goed onderwijs.
- 2 Het schoolteam secundair onderwijs bereikt met zoveel mogelijk leerlingen van de A- en B-stroom de doelen basisgeletterdheid.
- 3 Leraren wiskunde secundair onderwijs van de eerste graad versterken hun vakdidactische en vakinhoudelijke competenties.
- 4 Het schoolteam doorloopt kwaliteitsvol de stappen van handelingsplanning vanuit het mens- en wereldbeeld zoals omschreven in het pedagogisch project.
- 5 Leraren en middenkader volwassenenonderwijs zetten in op curriculuminnovatie via de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen en leerplannen en de update van bestaande opleidingsprofielen en leerplannen op basis van erkende referentiekaders.
- 6 Leraren en middenkader volwassenenonderwijs stemmen hun evaluatiepraktijk en -instrumenten af op de leerplandoelen.
- 7 Het schoolteam ontwerpt een leeromgeving waarin elke lerende tot leren komt.
- 8 Leraren basisonderwijs hanteren bewust talige interactie vanuit een evidence-informed en gedragen schoolvisie op talenbeleid.
- 9 Leraren volwassenenonderwijs zorgen voor een krachtige leeromgeving en gedifferentieerde methodieken om hun doelen bij zoveel mogelijk cursisten te bereiken.
- 10 Het internaatsteam volgt de ontwikkeling van de internen op een gepaste manier op.

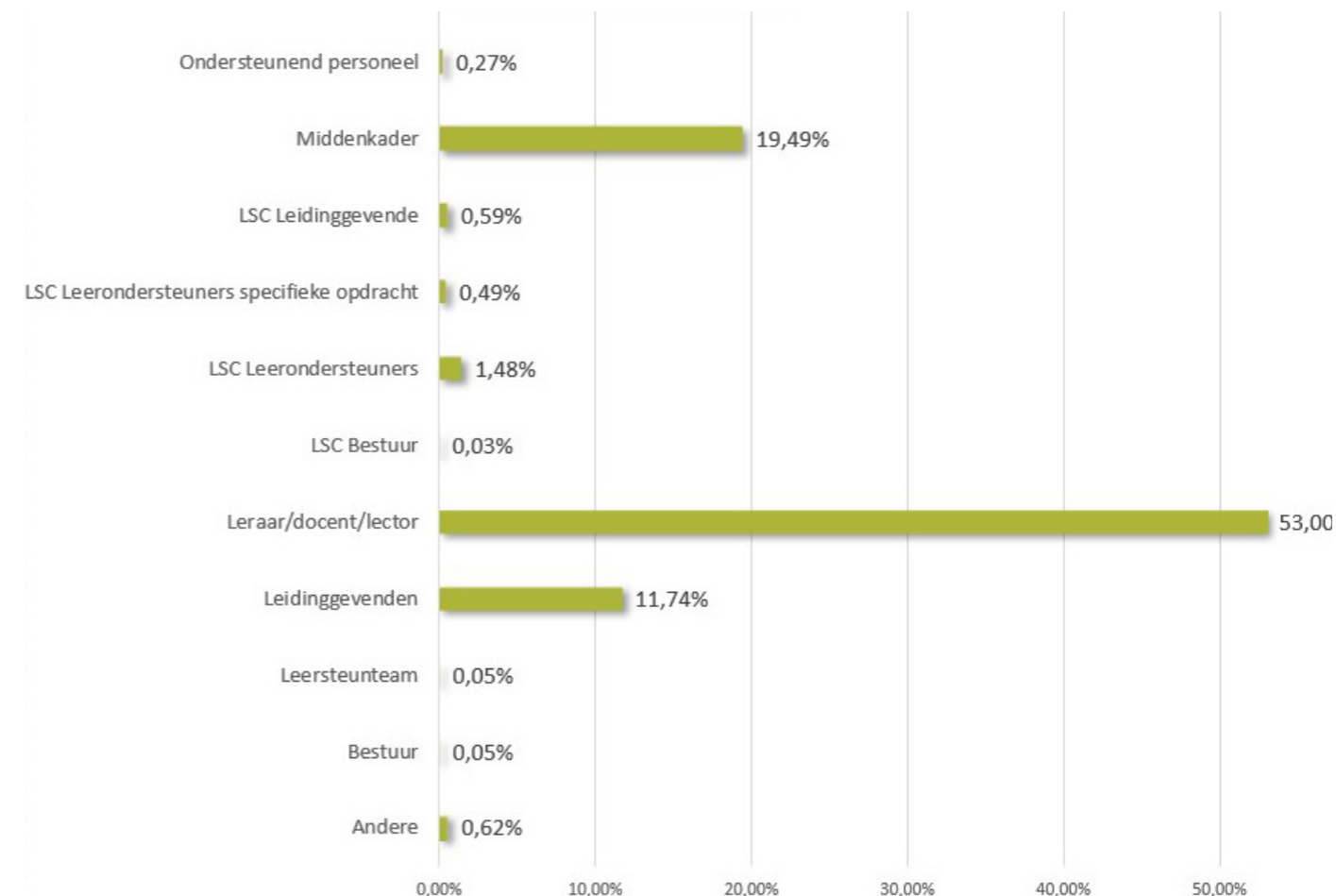
Aantal acties schoolcontacten

Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 1 vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 30,25% van de acties plaats in het kader van decretale doelstelling 1. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 1 is goed voor een aandeel van 22,91%, als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 6. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 1.

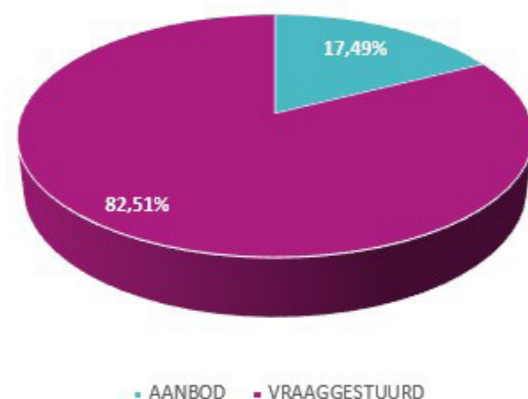

De meest bereikte doelgroep voor decretale doelstelling 1 zijn leraren. Het gaat om 53% van de initiatieven met leraren zelf als doelgroep. Schoolteams (zowel de leidinggevende als het middenkader en de leraren) bereiken we bij bijna 23%. De doelgroep middenkader wordt bereikt bij bijna 20%. Voor de leidinggevend is het bereik bijna 12%. De percentages van de leersteuncentra zijn uiteraard lager omdat het maar om 20 instellingen gaat, een klein aantal in vergelijking met de meer dan 2000 reële scholen. Daarom kijken we het best naar de reële aantallen: we bereiken de leerondersteuners van de 20 leersteuncentra met 55 initiatieven die behoren tot decretale doelstelling 1, leidinggevend van leersteuncentra met 22 initiatieven en leerondersteuners met een specifieke opdracht met 18 initiatieven.

CONCLUSIE VOOR DECRETALE DOELSTELLING 1

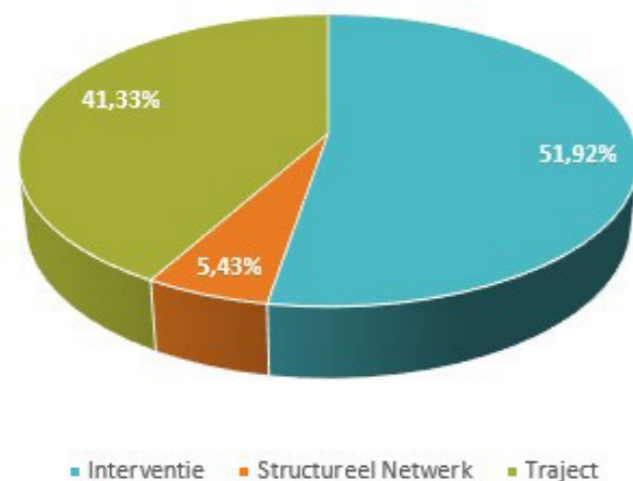
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 1 voor 82,51% vraaggestuurd en in 17,49% van de gevallen maakten de initiatieven deel uit van ons aanbod.

Grafiek 7. Procentuele verhouding aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 1.

In totaal waren er 3704 trajecten, structurele netwerken en interventies² in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan de eerste decretale doelstelling. Het gaat om 38% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 8. Procentuele verhouding type begeleiding voor decretale doelstelling 1.

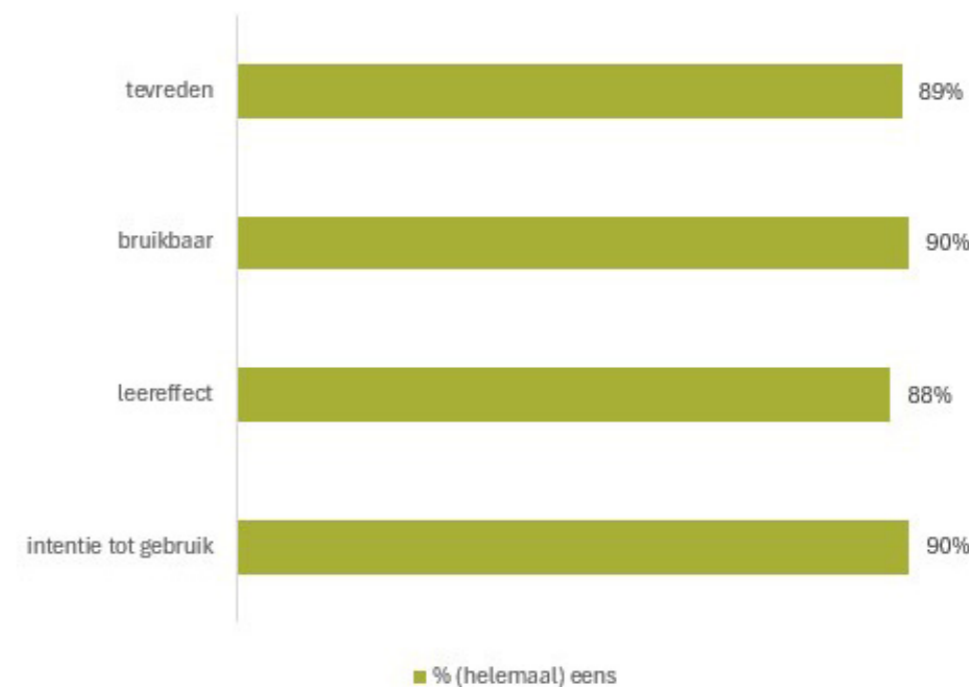
Bijna 52% van de initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 1 zijn interventies. Er zijn ruim 41% trajecten gekoppeld aan decretale doelstelling 1. Als we aan decretale doelstelling 1 werken, gebeurt dat in ruim 5% van de gevallen in de vorm van structurele netwerken.

² In de gebruikerstool WeShare maken we een onderscheid tussen 'trajecten', 'structurele netwerken' en 'interventies'. Een 'traject' is een aaneenschakeling van meerdere activiteiten in één of meerdere scholen, die over een langere periode loopt, om een geheel van doelen te realiseren. In een 'structureel netwerk' komen de leden op regelmatige basis samen. Er zijn meerdere bijeenkomsten op een jaar. De onderwerpen van het netwerk kunnen vastliggen, maar dat hoeft niet. Er kunnen meerdere onderwerpen behandeld worden. De samenstelling van de groep is redelijk stabiel. Een 'interventie' is een kortlopende begeleiding in één of meerdere scholen met een beperkt aantal activiteiten (meestal één), gericht op het bereiken van één of meerdere doelen (meestal één).

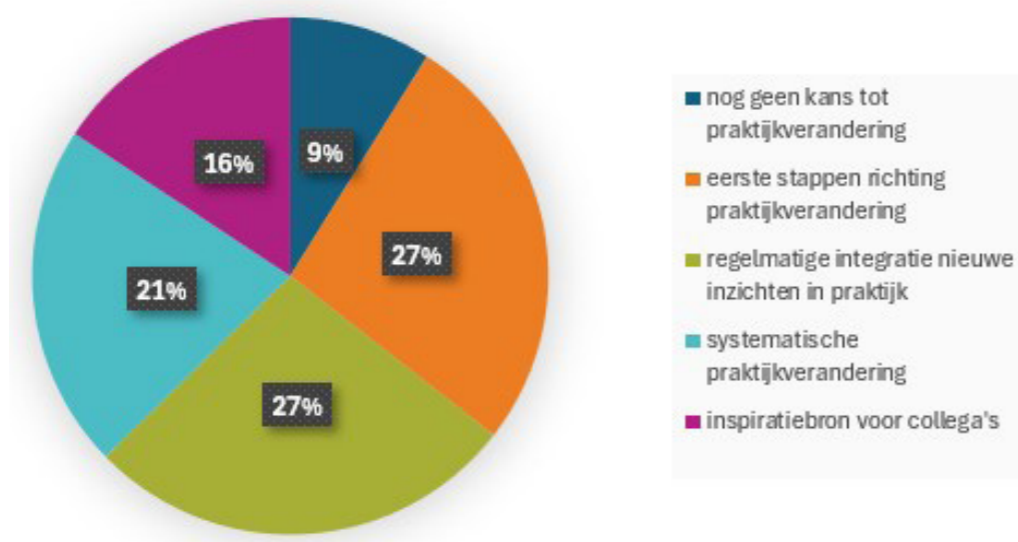
Veruit de meeste aandacht gaat uit naar het ondersteunen van goed onderwijs via de leerplannen vanuit het eigen pedagogisch project van de instellingen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid in het schoolteam. Daarnaast gaat ook een vijfde van onze aandacht uit naar het ontwerpen van een leeromgeving waarin elke lerende tot leren komt. Beide operationele doelen zijn samen goed voor ruim 86% van onze initiatieven in het kader van decretale doelstelling 1. Die vaststelling is vrijwel identiek aan onze conclusie vorig schooljaar en kan verklaard worden door de erg generieke formulering van beide doelen. De overige operationele doelen binnen de eerste decretale doelstelling zijn specifiek gericht op bepaalde doelgroepen of specifieke inhoud en nemen daardoor een minder groot aandeel in.

De gepercipieerde effectiviteit van begeleiding met het oog op het versterken van de beroepsbekwaamheid van personeelsleden in onderwijsinstellingen is gebaseerd op de evaluatie van 115 interventies, 177 trajecten, 174 vormingen en 31 lerende netwerken (in totaal 497 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. Deelnemers rapporteren veelvuldig effecten van begeleiding op korte termijn (zie Grafiek 9. Gepercipieerde kortetermijneffecten). Zo was 88% van de bevroagde deelnemers van mening nieuwe inzichten te hebben opgedaan tijdens de begeleiding, vond 89% de behandelde inhoud bruikbaar voor de eigen praktijk en was 90% van hen gemotiveerd om er ook gebruik van te maken. Wat de gepercipieerde effecten op middellange termijn betreft, gaf 64% van de bevroagde deelnemers aan begeleiding aan dat zijn beroepsbekwaamheid versterkt is. Grafiek 10 (Transfer naar praktijk) maakt duidelijk dat 27% van de deelnemers regelmatig gebruikmaakt van de inzichten die men opdeed tijdens de begeleiding, 21% zijn praktijk systematisch aanpaste aan hetgeen behandeld werd tijdens begeleiding en 16% ook collega's aanspoort gebruik te maken van opgedane inzichten uit de begeleiding. Verder blijkt uit Grafiek 11 (Impact op leerlingen) dat 36% van de bevroagde deelnemers van mening is af en toe impact van de begeleiding op de leerlingen waar te nemen en 12% zelfs duidelijke effecten bij een grotere groep leerlingen vaststelt in dit verband.

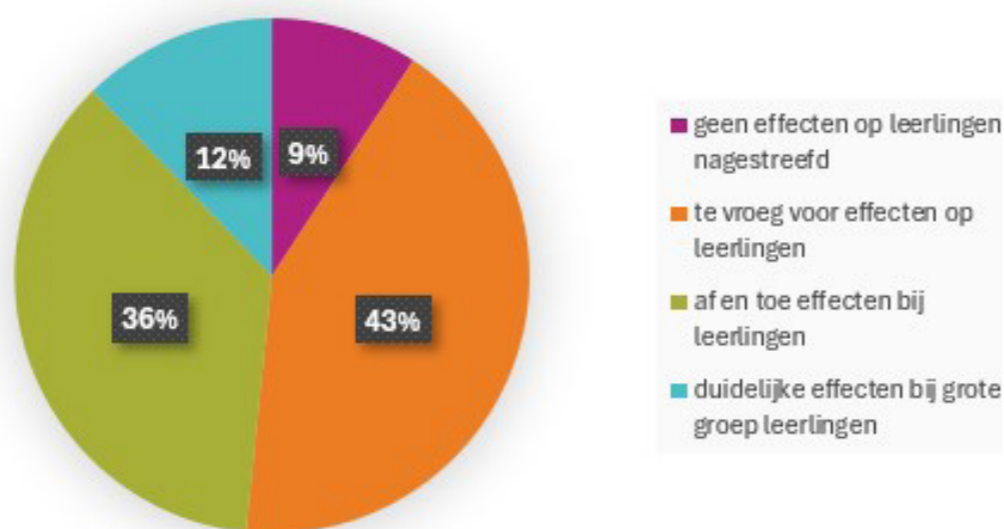
Grafiek 9. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 1.

Grafiek 10. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 1.

Grafiek 11. Impact op leerlingen voor decretale doelstelling 1.

BESPREKING PER OPERATIONELE DOELSTELLING

DD1-1

Het schoolteam hanteert vanuit het eigen pedagogisch project en een gezamenlijke verantwoordelijkheid het/de leerplan(nen) met als doel goed onderwijs.

Met specifieke aandacht voor:

- *Zin in leren! Zin in leven!* (Zill);
- gemeenschappelijk funderend leerplan;
- vakleerplannen.

Aangezien het gemeenschappelijk leerplan ICT geïntegreerd werd in het gemeenschappelijk funderend leerplan, werd daar vorig schooljaar niet langer apart op gefocust.

We bereikten 52,03% van de **basisscholen** met dit doel. We bereikten 75 instellingen meer dan 10 keer en slechts 25 instellingen één enkele keer. We deden dat hoofdzakelijk vraaggestuurd, namelijk met 50,19% trajecten en 46,42% interventies. Daarmee behalen we het vooropgestelde doel van 50%. Ook zien we een toename in het aantal scholen dat daarvoor op de pedagogische begeleiding een beroep deed ten opzichte van 2022-2023. Dat is een zeer positieve trend.

In de marge daarvan vermelden we graag dat het onze ambitie was om met scholen te communiceren over praktijkvoorbeelden. Dat werd gerealiseerd door de digitale nieuwsbrief *Uit het werkveld*, die eveneens via de sociale media raadpleegbaar is. In het schooljaar 2023-2024 verschenen er negen nieuwsbrieven met in totaal 83 praktijkvoorbeelden vanuit het werkveld. Uit de data blijkt dat gemiddeld meer dan 40.000 leraren basisonderwijs die nieuwsbrief vorig schooljaar ontvingen en we voor die nieuwsbrief een gemiddelde openingsrate van 38,57% hadden, een hoog bereik met andere woorden dat niet mee opgenomen is onder de hierboven vermelde data over bijvoorbeeld interventies. Ook ambieerden we voor 2023-2024 een aanbod van digitale leerpaden, zodat doelgroepen zich plaats- en tijdsafhankelijk kunnen professionaliseren. Uit de data blijkt dat 187 deelnemers een individueel leerpad volgden, en 136 deelnemers drie teamgerichte leerpaden. We hadden voor onze ZillSite 131.000 gebruikers die samen 2,9 miljoen pagina's bezochten.

In het basisonderwijs gingen we voornamelijk aan de slag met deze doelgroepen: 46,42% met schoolteams, 18,11% met de leraar en 14,15% met het middenkader. Echter in 32,08% van de initiatieven werd de doelgroep niet gespecificeerd in WeShare.

In meer dan de helft van de initiatieven voor het basisonderwijs werden de doelgroepen geprofessionaliseerd in het toepassen van het leerplan. Er ging veel aandacht naar het verdiepen van bepaalde ontwikkelvelden, naar het kindvolgsysteem, evalueren en opvolging van doorlichtingen. Alle pedagogisch begeleiders zetten bewust in op het gebruik van de gehele uitrusting van *Zin in leren! Zin in leven!* tijdens begeleidingsinterventies. Concreet werd zo in meer dan 25 schoolteams ingezet op het maken van bewuste keuzes die leiden tot eigenaarschap (bijvoorbeeld evalueren, differentiëren, verdieping van het leerplan). Het is evident dat we het bereiken van schoolteams basisonderwijs via trajecten willen borgen. Met het oog op de herwerking van het leerplan naar aanleiding van de nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen basisonderwijs, die op dit moment nog altijd niet goedgekeurd zijn, is het wenselijk om in de toekomst zo goed als alle scholen te bereiken.

Met onze professionaliseringsinitiatieven rond leerplanimplementatie bereikten we voor het **secundair onderwijs** bijna 90% van de schoolteams in het schooljaar 2023-2024 en bijna 95% over beide schooljaren heen. In het voorbije schooljaar ging het in bijna 80% van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Voor vakleerplannen ging het zelfs om 90% intensieve contacten. Voor het gemeenschappelijk funderend leerplan noteerden we een bereik van bijna 65% van de schoolteams, waarvan 60% met intensieve contacten (10 acties of meer). Zo komen

we aan een bereik van bijna 80% over twee schooljaren heen. Ook op dat vlak werd het vooropgestelde doel (50%) behaald. Daarnaast werd de leerplanimplementatie ook digitaal ondersteund. 3416 leraren volgden één of meerdere digitale leerpaden voor hun (nieuwe) leerplannen. De leerplanpagina's op de PRO.-site kregen 36.759 verschillende bezoekers en die brachten samen 244.006 bezoeken aan de leerplanpagina's. Bijna 17.000 leraren hadden een abonnement op de maandelijkse leerplannennieuwsbrief.

In het secundair onderwijs komt de leraar veel prominenter in beeld (ruim 70%), maar ook het middenkader (10%) en de leidinggevenden (ruim 15%). Als we focussen op de vakleerplannen, dan bereiken we daar 90% van de leraren, en veel minder de andere doelgroepen. Er was een apart ondersteuningsaanbod voor startende directeurs en mentoren. Dat resultaat is volgens de verwachtingen, omdat zowel school- als vakbegeleiders betrokken werden bij de professionaliseringsinitiatieven vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van goed onderwijs. Voor het gemeenschappelijk funderend leerplan zijn de doelgroepen meer evenredig verdeeld.

De sterke klemtoon op de leerplannen en didactische benaderingen sluit aan bij de voortgang van de modernisering van het secundair onderwijs. Voor de derde graad richtten we ons op de verdere implementatie van de modernisering so. Voor het vijfde leerjaar lag de focus op de verdieping van de nieuwe leerplannen, terwijl voor het zesde leerjaar de voorbereiding op de invoering van de nieuwe leerplannen in september 2025 centraal stond. In de tweede graad werd gewerkt aan het toelichten van de wijzigingen in de nieuwe leerplannen en de praktische toepassing ervan door leraren in de klas, ondersteund door vakgroepen. In de eerste graad lag de nadruk op de implementatie van de nieuwe leerplannen. Die aanpak zorgde ervoor dat alle betrokken doelgroepen adequaat ondersteund werden bij de implementatie en de toepassing van de nieuwe leerplannen, wat een belangrijke stap is in de modernisering van het secundair onderwijs.

De werkwijze, waarbij vak- en schoolbegeleiders vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid scholen ondersteunen, willen we borgen. Een groeikans om het bereik te vergroten, bestaat in het samenbrengen van scholen uit scholengemeenschappen of over scholengemeenschappen heen, zodat ze elkaar kunnen inspireren met goede voorbeelden. We willen ook scholen die achterblijven of afwezig blijven op onze initiatieven rond leerplanimplementatie, sneller identificeren en proactief aanspreken. Een laatste groeikans ligt eveneens in het versterken van het professionaliseringsbeleid in scholen.

Zowel op het niveau van tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik waren de respondenten in het **basisonderwijs** het globaal eens over de effecten op korte termijn. De tevredenheid en de intentie tot gebruik werden als het hoogste effect gepercipieerd: 87% van de respondenten gaf aan het daar (helemaal) mee eens te zijn. Voor ons is dat een belangrijk argument om op hetzelfde elan verder aan de slag te gaan.

Op middellange termijn gaf 40% van de respondenten basisonderwijs aan eerste stappen richting praktijkverandering te zetten, 29% aan regelmatige integratie van nieuwe inzichten te doen en 16% systematische praktijkverandering door te voeren.

Zowel bij trajecten, lerende netwerken als nascholingen basisonderwijs doen we dezelfde vaststelling. Globaal werden de sleutelfactoren 'inhoud-nood', 'inhoud-expertise' en 'kritische reflectie' in EDBI-KathOndVla als zeer positief ingeschaald, met name rond de 80% van de respondenten was het daarmee (helemaal) eens. Opmerkelijk is wel dat ongeveer 30% de inhoud als niet nieuw percipieerde, terwijl toch zo'n 90% inhoudelijke expertise ervoer en meer dan 80% aangaf aansluiting te vinden bij hun noden.

Bij de verdere verdieping van het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* in het basisonderwijs willen we de aansluiting bij bestaande noden blijven koesteren. Ook blijven we als pedagogisch begeleiders inzetten op inhoudelijk expertise. Inzetten op nieuwe inhoud vormt dan weer een groeikans voor de toekomst.

Bij het werken aan dit doel kwamen het voorbije schooljaar ook enkele nieuwe samenwerkingen tot stand met externe partners. Pedagogisch begeleiders basisonderwijs legden bijvoorbeeld contact met leden van de onderzoeksgroep Schoolpsychologie en Ontwikkeling in Context van de KU Leuven om in gesprek te gaan over de resultaten van recent onderzoek naar emotieregulatie en socio-emotioneel leren. Dat resulteert in een vormingsmoment in 2024-2025, als basis om het motivationele aspect van leren leren/zelfregulerend leren evidence-informed te begeleiden.

De deelnemers in het **secundair onderwijs** waren eveneens tevreden over de begeleiding bij interventies. De meeste respondenten geven aan dat ze leereffect ervoeren en dat ze gemotiveerd zijn om de inhoud van de begeleiding te gebruiken. Een groot aantal deelnemers geeft aan dat de begeleiding bruikbaar is in hun praktijk. Voor het gebruik van het gemeenschappelijk funderend leerplan in het bijzonder stellen we vast dat bijna zeven deelnemers op tien aangeven dat ze ook effectief de opgedane inzichten al toepassen in de eigen lespraktijk. Ongeveer de helft daarvan geeft aan dat ze effecten daarvan opmerken bij leerlingen. We moeten daarbij aanstippen dat er het voorbije schooljaar ook veel trajecten en lerende netwerken waren, waarvoor we echter nog relevante data qua effect missen.

Uit een analyse van de sleutelfactoren besluiten we voor het secundair onderwijs dat methoden die actieve reflectie en betrokkenheid bevorderen, waarschijnlijk bijdragen aan een groter leerresultaat. We merken ook een verband tussen de praktische bruikbaarheid van de inhoud en het leereffect. Tot slot suggereren de resultaten dat het waarborgen van de inhoudelijke kwaliteit van de begeleiding een belangrijke rol speelt in het succes van de interventies.

Voor het secundair onderwijs zien we groeikansen door het versterken van feedbackmechanismen, zodat de begeleiding beter afgestemd kan worden op specifieke behoeften en wensen van de deelnemende scholen. Het monitoren van de langetermijneffecten van de initiatieven kan ook nuttig zijn om de impact verder te optimaliseren.

Nu het gemeenschappelijk funderend leerplan beschikbaar is voor de eerste, tweede en derde graad so is het belangrijk dat scholen een doordachte aanpak hanteren, gedragen door een gezamenlijke schoolvisie. Het is belangrijk om kwaliteitsvolle ondersteuning te blijven aanbieden die scholen helpt de waarde en noodzaak van het gemeenschappelijk funderend leerplan te erkennen en er effectief mee te werken.

Bij de pedagogisch begeleiders secundair onderwijs kwam het tot een samenwerking met vakdidactici en vakexperten van de KU Leuven, onder meer voor informaticawetenschappen en welzijnswetenschappen, en de Universiteit Gent, onder meer voor taaltechnologie en economie. Verder werd voor het opmaken van de meeste leerplannen op basis van de nieuwe minimumdoelen secundair onderwijs samengewerkt met vakdidactici en vakexperten uit het hoger onderwijs (KU Leuven, Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, UCLL, Arteveldehogeschool, Odisee, LUCA, Hogeschool Vives, Howest, PXL, Thomas More, Karel de Grote Hogeschool ...), de Taalunie en vakexperten uit sectoren.

In het **basisonderwijs** werd voor dit doel voornamelijk vraaggericht gewerkt (61,70%). De vraaggestuurde strategie omvatte ongeveer de helft trajecten (50,19%), een kleine helft interventies (46,42%) en een klein aantal structurele netwerken (3,2%). Voor lerende netwerken hadden we zelf een hogere respons verwacht. In het huidige schooljaar willen we voor het basisonderwijs nog meer inzetten op trajecten om tot een duurzame implementatie te komen. Dat houdt tegelijkertijd in dat we ons nascholingsaanbod moeten herbekijken en die nascholingen meer als een onderdeel van trajecten gaan hanteren.

Ook in het **secundair onderwijs** nam het vraaggestuurd werken de bovenhand met meer dan 70%. Een derde van de initiatieven waren trajecten. Met de focus op het gemeenschappelijk funderend leerplan maken trajecten meer dan de helft van de initiatieven uit. Daarnaast werd met interventies gewerkt en waren er slechts enkele structurele netwerken. Die resultaten zijn een logisch gevolg van de gehanteerde strategie om bijvoorbeeld trajecten op maat te ontwikkelen en uit te voeren die vertrekken van bij het beleid en vervolgens tot op de klasvloer geïmplementeerd

worden en dat in combinatie met het aanleren van kwaliteitsdenken. Dat werd gerealiseerd door vakbegeleiders die coaching gaven aan vakgroepen en hen ondersteunden.

Door het inzetten van die strategieën werden de doelen deels bereikt. Begeleidingstrajecten die betrekking hebben op thema's als evaluatiebeleid of opvolging na doorlichting, lopen meestal al over meerdere schooljaren. Het hebben van een beleidsplan is een gerealiseerd effect, maar daarmee is de onderwijskwaliteit op de klasvloer nog niet verbeterd. Daardoor zijn de effecten tot op de klasvloer niet onmiddellijk zichtbaar.

We maakten ook veelvuldig gebruik van online publicaties op de PRO.-site, zoals online leerpaden, visieteksten over terugkomende thema's, FAQ's, concrete voorbeelden van lestoepassingen, ondersteunend materiaal per krachtlijn van het gemeenschappelijk funderend leerplan ... Al het gepubliceerde materiaal op de PRO.-site is voor scholen een enorme meerwaarde. Die strategie dient te worden geborgd. We stellen een duidelijke behoefte vast om het concrete materiaal dat gepubliceerd werd op de PRO.-pagina's, verder aan te vullen en te updaten.

Een belangrijke groeikans is het verder uitwerken van materialen voor aanpak en implementatie van het gemeenschappelijk funderend leerplan in de lerende netwerken. Dat vereist netwerken waarin meer wordt ingezet op collectief samen ontwikkelen en uitproberen. Digitale infosessies over het gemeenschappelijk funderend leerplan kunnen nog uitgebreid worden naar andere krachtlijnen, zodat alle krachtlijnen in gelijke mate vertegenwoordigd zijn.

Daarnaast zien we groeikansen in het vaker tussentijds monitoren van trajecten op basis van subdoelen en het meten van de effecten op langere termijn (over meerdere schooljaren heen).

Het benutten van gevarieerde professionaliseringsvormen, zowel synchroon als asynchroon (via webinars, online leerpaden, vormingen en vakgroepbegeleidingen), laat ons toe om een adequaat antwoord te bieden op steeds veranderende behoeften en uitdagingen binnen de verschillende vakgebieden. Daar willen we blijvend in investeren. Met het *Lerarennetwerk Katholiek Onderwijs Vlaanderen* hebben we op dit moment ook meer dan honderd actieve laagdrempelige digitale uitwisselingsplatformen voor leraren. Op technisch vlak maken we daarvoor gebruik van de Office 365-toepassing Microsoft Teams. In de praktijk merken we dat zo'n lerarennetwerk vooral in het secundair onderwijs in het kader van de leerplanimplementatie ingezet wordt.

Groeikansen liggen in het consequenter en sneller maken van de brug vanuit vakgroepbegeleiding naar het schoolbeleid. Vaak zijn elementen waar de vakgroep verder in wil groeien – denk aan evaluatiebeleid, lessentabelkeuzes, rapportages ... – verbonden aan schoolkeuzes op beleidsniveau. Specifiek voor ICT liggen er groeikansen in de bewustmaking van leraren die zich inzetten voor ICT-doelen, zodat de focus blijft liggen op de eigenlijke realisatie van die leerplandoelen bij de leerlingen.

DD1-2

Het schoolteam secundair onderwijs bereikt met zoveel mogelijk leerlingen van de A- en B-stroom de doelen basisgeletterdheid.

In het schooljaar 2023-2024 werd bijna 40% van de schoolteams bereikt, met slechts een twintigtal initiatieven. Over twee schooljaren heen (2022-2023 en 2023-2024) komen we aan een bereik van bijna 60%. In het voorbije schooljaar ging het in bijna 80% van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Het vooropgestelde doel om 30% van de instellingen te bereiken, werd daarmee behaald.

We professionaliseerden voor de overgrote meerderheid leraren, maar ook middenkader of leidinggevend, al dan niet in gemengde teams. Die doelgroepen werden voornamelijk geprofessionaliseerd in de visie op omgaan met basisgeletterdheid. Begeleiders merken een afname van vragen rond basisgeletterdheid vanuit de scholen, wat ook het beperkte aantal professionaliseringsinitiatieven verklaart waarin basisgeletterdheid expliciet in de focus staat. Ook in inspectieverslagen lag de focus het voorbije schooljaar minder op basisgeletterdheid. Bij interventies en trajecten ging de initiële vraag van scholen meestal ruimer dan basisgeletterdheid, maar kwam

het onderwerp in een later stadium wel aan bod. Het voorbije schooljaar werden geen initiatieven aangeboden specifiek gericht op schoolleiders of het middenkader.

Het vergroten van het bereik kan worden gerealiseerd door de integratie van dit item in begeleidingstrajecten voor wiskunde en Nederlands:

- Voor wiskunde zien we groeikansen – mede naar aanleiding van de resultaten van de Vlaamse toetsen – om het bereik te vergroten in de trajecten 'Oplossen van problemen', die in het schooljaar 2024-2025 georganiseerd worden, afzonderlijk voor de A- en B-stroom. In de sessies voor de B-stroom komt basisgeletterdheid expliciet en uitgebreid aan bod. Voor dat traject worden scholen uitgenodigd om in te schrijven per team.
- Voor Nederlands borgen we de link met taalbeleid. Zowel de begeleiders Nederlands als de begeleiders taalbeleid ondersteunen de scholen met leerlingen die dreigen de basisgeletterdheid niet te behalen, onder meer op basis van de resultaten van de taalscreenings. Ook in de trajecten voor de A- en B-stroom rond effectief leesonderwijs die dit schooljaar worden georganiseerd, zal er vanuit de doelen basisgeletterdheid worden gewerkt.

Voor basisgeletterdheid werden de aanbodgerichte initiatieven over het algemeen zeer positief ontvangen, zowel wat bruikbaarheid, leereffect als intentie tot gebruik betreft. Vooral het actief leren en de mogelijkheid tot kritische reflectie op de eigen praktijk scoorden hoog.

We hebben al sterk ingezet op het versterken van de pedagogische en didactische vaardigheden van leraren met betrekking tot basisgeletterdheid.

De effectmeting betreft evenwel slechts een miniem aantal aanbodgerichte vormingen. Aangezien 90% van de dienstverlening voor dit doel vraaggestuurde initiatieven betreft, geven de resultaten vanuit EDBI-KathOndVla een onvolledig beeld. We trachten dit schooljaar ook voldoende vraaggestuurde initiatieven te evalueren, waardoor we een beter zicht krijgen op de behaalde effecten.

Er werd vooral ingezet op vraaggestuurde werking (90%). Iets meer dan de helft van de initiatieven waren interventies en er werd voor bijna 40% ingezet op trajecten en voor bijna 10% op structurele netwerken.

De gehanteerde strategieën zijn:

- Het aanbieden van leerpaden en leerplanvoorstellingen voor de nieuwe leerplannen eerste graad met aandacht voor basisgeletterdheid bij wiskunde en Nederlands. Voor wiskunde lag de nadruk op wijzigingen. Met concrete voorbeelden werd aangetoond hoe de doelen basisgeletterdheid zich verhouden tot de basisdoelen. Voor Nederlands kwam basisgeletterdheid aan bod bij het overlopen van de leerplandoelen;
- Het systematisch meenemen van basisgeletterdheid door vakbegeleiders wiskunde en Nederlands bij interventies en trajecten;
- Het beantwoorden van vragen van individuele leraren over basisgeletterdheid via mail of telefoon;
- Het aanpassen van informatie rond basisgeletterdheid op de PRO.-site. Voor Nederlands kunnen leraren zelfstandig aan de slag met het document 'Groeien vanuit basisgeletterdheid', dat bij de leerplannen van de eerste graad op de PRO.-site staat;
- Ondersteuning op maat voor scholen met grote noden. Naar basisgeletterdheid Nederlands wordt gepeild in de verplichte taalscreenings bij aanvang van het secundair onderwijs. Zo detecteren leraren snel genoeg leerlingen die de basisgeletterdheid Nederlands dreigen niet te behalen om gerichte initiatieven te nemen om de taalvaardigheid van die leerlingen te versterken.

De resultaten komen deels overeen met de voornemens in het *Begeleidingsplan 2022-2025*. Het afgelopen schooljaar vergrootten leraren voornamelijk op eigen vraag via vakgroepbegeleidingen hun bekwaamheid in het aanbrengen en beoordelen van het bereiken van de basisgeletterdheid voor individuele leerlingen. De verantwoordelijkheid voor het bereiken van de gestelde doelen werd voornamelijk bij de vakbegeleiders Nederlands en wiskunde gelegd.

Een groeikans bestaat in het ontwikkelen van een gelijkgerichte aanpak voor alle doelen basisgeletterdheid binnen de school, zeker wat de aanpak ervan op begeleidende en delibererende klas-senraden betreft. De begeleiders merken een duidelijke groei op het vlak van visie op basisgeletterdheid voor wiskunde, maar een gelijkgerichte aanpak voor het geheel ontbreekt nog te vaak.

In het schooljaar 2024-2025 slaan de begeleiders wiskunde en taalbeleid de handen in elkaar om scholen te begeleiden die veel leerlingen hebben die dreigen de basisgeletterdheid niet te behalen. De resultaten van de Vlaamse toetsen tonen aan dat dit nodig is. In het traject 'Oplossen van problemen' voor A- en B-stroom nemen de begeleiders taalbeleid een halve dag voor hun rekening, met als focus taalgericht vakonderwijs voor wiskunde.

Ook voor Nederlands wordt de algemene visie 'Groeien vanuit basisgeletterdheid' verder concreetiseerd in het traject 'Je leerlingen effectief taalkrachtig leren lezen? Jawel, het kan!' dat dit schooljaar afzonderlijk voor de A- en B-stroom wordt aangeboden. In dat traject krijgen leraren inzicht in didactische principes die hen helpen om de leesvaardigheid van leerlingen die minder taalvaardig zijn in het Nederlands, te versterken.

DD1-3

Leraren wiskunde secundair onderwijs van de eerste graad versterken hun vakdidactische en vakinhoudelijke competenties.

Het voorbije schooljaar werd 40% van de schoolteams, bestaande voor ruim 90% uit leraren, bereikt via 38 professionaliseringsinitiatieven, die uit één of meerdere acties bestaan. Over de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 heen noteren we een bereik van ruim 50%. In het schooljaar 2023-2024 ging het in 80% van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Bij ongeveer een vijfde van die initiatieven lag de focus op de B-stroom en A-finaliteit. Met de opstart van professionaliseringsinitiatieven voor de leraren eerste graad is het vooropgestelde doel, 30% van de scholen secundair onderwijs bereiken, dus behaald. In de professionaliseringsinitiatieven kwamen ook basisgeletterdheid en effectieve didactiek systematisch aan bod.

Door de opstart van fysieke sessies rond leerplanimplementatie voor leraren van de eerste graad A- en B-stroom merkten de vakbegeleiders dat het contact met de leraren, dat door de coronacrisis en de online sessies de voorbije schooljaren wat verwaterde, weer versterkt werd. De lerende netwerken die daaruit ontstonden, worden ook dit schooljaar voortgezet in trajecten 'Oplossen van problemen' voor A- en B-stroom en zullen het bereik nog vergroten.

De beperkte EDBI-KathOndVla-bevragingen waarover we beschikken voor de aanbodgerichte initiatieven, tonen dat de begeleiding positief werd ervaren. De vakbegeleiders stelden daarnaast vast dat de betrokken leraren ook effectief kritischer kijken naar het lesmateriaal en meer leerplangericht werken. Zowel in de lessen als bij evaluaties zagen begeleiders dat het oplossen van problemen vaker aan bod komt. In de B-stroom is evaluatie ook veel meer gericht op het leren in betekenisvolle contexten.

Om voor dit schooljaar een beter beeld te hebben van de gerealiseerde effecten, nemen we ons voor om veel meer in te zetten op het afnemen van de EDBI-KathOndVla-evaluaties.

Er werd op de eerste plaats ingezet op vraaggestuurde werking (ruim 90%). Daarbij werd er hoofdzakelijk ingezet op interventies, naast trajecten en structurele netwerken.

De gehanteerde strategieën zijn:

- Het professionaliseren van leraren wiskunde in vakdidactische en inhoudelijke aspecten via vakgroepbegeleidingen op initiatief van individuele scholen;
- Het aanbieden van een leerpad en het organiseren van fysieke leerplanvoorstellingen in elke regio waar aandacht werd besteed aan het lezen van de nieuwe leerplannen met focus op de wijzigingen ten opzichte van het vroegere leerplan en het vertalen van leerplandoelen naar concrete lesdoelen aan de hand van voorbeelden;
- Het aanbieden van inspirerende voorbeelden op de leerplanpagina's en via de leerplannennieuwsbrief;
- Het organiseren van een lerend netwerk basisonderwijs waar leraren basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs voorbeelden van effectieve wiskundendidactiek uitwisselden.

De resultaten komen overeen met onze voornemens. Door het fysiek samenbrengen van leraren wiskunde eerste graad konden sterke lerende netwerken opgestart worden. De lerende netwerken worden de komende maanden verder uitgewerkt onder de vorm van trajecten 'Oplossen van problemen' voor A- en B-stroom, waar de klemtoon ligt op het versterken van vakdidactische en -inhoudelijke competenties. Na het doorlopen van het tweedaagse traject volgt er een niet-vrijblijvende opvolgssessie op de school met het schoolteam om de opgedane inzichten duurzaam te verankeren.

Een groeikans bestaat in het aanbieden van webinars naar aanleiding van de publicatie van de resultaten van de Vlaamse toetsen. Via die webinars leiden de vakbegeleiders wiskunde scholen met noden naar de trajecten rond 'Oplossen van problemen' voor A- en B-stroom. Ook de basiswerking zal voortgezet worden.

DD1-4

Het schoolteam doorloopt kwaliteitsvol de stappen van handelingsplanning vanuit het mens- en wereldbeeld zoals omschreven in het pedagogisch project.

Met specifieke aandacht voor:

- formuleren van concrete specifieke opvoedings- en onderwijsbehoeften (SOOB);
- ontwikkelen van ontwikkelstappen met het oog op doelgroep, SOOB en toekomstperspectief;
- evalueren op drie niveaus (individueel, klas, school) door relevante gegevensverzameling met het oog op nieuwe beginsituatie.

In het eerste jaar van het huidige begeleidingsplan realiseerden we een aanzienlijk bereik, waarbij we minstens 67% van de instellingen buitengewoon onderwijs bereikten. Dat percentage is in het schooljaar 2023-2024 verder gestegen, met de toevoeging van nieuwe scholen, waardoor we een totaal bereik van minstens 74% behaald hebben. Over de afgelopen twee schooljaren heen bereikten we reeds 82% van onze scholen buitengewoon onderwijs, terwijl we een bereik van 40% vooropstelden in het begeleidingsplan.

De intensiteit van de contacten varieerde. Een beperkt aantal scholen (ongeveer 10%) vroeg slechts één interventie voor dit doel en ging daarna zelfstandig verder. De meerderheid van het aantal acties per school lag tussen de twee en tien acties (70%), terwijl 20% van de scholen meer dan tien acties ondernam. Uit de analyse van de gelopen trajecten zien we dat intensieve trajecten (meer dan tien acties) vooral (en logisch) terug te vinden zijn in trajecten na doorlichting en bij beleidszwakkere scholen die wel een kwaliteitsbereidheid hebben.

Wat het bereiken van de verschillende doelgroepen betreft, definieerden we geen specifieke doelgroepen, maar we streefden wel naar effect bij leraren. We bereikten minstens de helft van de schoolteams en leraren en werkten ook samen met directies en middenkader om als trekkers de doelen te helpen realiseren.

De voornaamste onderwerpen per doelgroep waren de opvolging na doorlichting, handelingsplanmatig werken, doelenkaders en de modernisering van het secundair onderwijs. Voor al die onderwerpen werkten we zowel op beleidsniveau als met schoolteams. Het zijn overigens ook de te verwachten thema's binnen de groei- en kwaliteitstrajecten op onze scholen buitengewoon onderwijs.

In de toekomst willen we blijven werken met trajecten met meerdere acties en op verschillende niveaus: met het beleid, met implementatietrekkers en met schoolteams. In het kader van de modernisering so hebben we veel intensieve netwerken opgezet voor OV3. We evolueren nu ernaar om ook in te zetten op trekkers en implementatie, en het betrekken van vakbegeleiders om leraren sterker didactisch te maken.

We kunnen besluiten dat ons bereik in de afgelopen twee schooljaren een positieve trend toont van groei en intensiteit in de contacten met de scholen. We pakten een breed scala aan onderwerpen aan en werkten met diverse doelgroepen binnen de scholen. Voor de toekomst zien we kansen om die aanpak verder te versterken en uit te breiden, met een focus op meerdere acties per traject en samenwerking op verschillende niveaus binnen de scholen.

In het kader van dit doel voerden we een uitgebreide evaluatie uit om de effecten ervan te meten. De meeste respondenten gaven aan tevreden te zijn met de inhoud van de begeleiding en vonden die bruikbaar voor hun praktijk. Er werden voorzichtige stappen gezet richting implementatie. Het is echter belangrijk op te merken dat niet elk traject een even grote groep respondenten had per EDBI-KathOndVla, wat de resultaten kan beïnvloeden. Naarmate meer scholen deelnemen, verwachten we genuanceerdere beelden van onze effectmeting.

Bij het vergelijken van de behaalde effecten met de vooropgestelde doelen in het *Begeleidingsplan 2022-2025*, namen we de netwerken OV3 als voorbeeld. We zetten expliciet in op het implementeren van de nieuwe doelenkaders van de modernisering, wat resulteerde in een hoge graad van aanwezigheid over alle OV3-scholen. De deelnemers reageerden beperkt op onze evaluatievragen, wat aangeeft dat veel deelnemers de inhoud aan het implementeren zijn, maar tijd nodig hebben om veranderingen op de werkvloer te realiseren. De trekkers van die trajecten kennen de inhoud goed, maar hebben vaak nog bijkomende ondersteuning nodig om alle collega's mee te nemen.

Uit de informatie bij de sleutelfactoren in EDBI-KathOndVla kunnen we leren dat deelnemers die geïnspireerd worden door praktijkvoorbeelden van vakbegeleiders de nieuwe doelen beter kunnen vertalen naar hun eigen praktijk. Er is een duidelijk verband tussen de expertise van de vakbegeleiders en de bruikbaarheid van de inhoud voor de deelnemers. Wanneer de inhoud bij de behoeften van de deelnemers aansluit, zien we een grotere tevredenheid en hogere cijfers voor bruikbaarheid. Vertrekkend vanuit de nood van de scholen wordt positief geëvalueerd, wat overeenkomt met de principes van handelingsplanmatig werken.

De interne samenwerking, met name tussen vakbegeleiding en schoolbegeleiding buitengewoon secundair onderwijs, had een positief effect op het didactisch beleid van de scholen. Die samenwerking heeft geleid tot nieuwe inzichten en verbeteringen in de praktijk.

Ook hier besluiten we dat de gerealiseerde effecten overwegend positief beoordeeld worden, met een hoge tevredenheid onder de deelnemers en waardering voor de bruikbare inhoud voor de praktijk. Er zijn echter nog werkpunten, zoals de nood aan bijkomende ondersteuning voor trekkers. De samenwerking tussen begeleiders buitengewoon onderwijs en vakbegeleiders secundair onderwijs droeg bij aan de positieve resultaten en biedt kansen voor verdere groei en verbetering. We zien groeikansen in het verkrijgen van meer respondenten voor de evaluatievragen. We nemen als aandachtspunt mee om elke begeleider aan te sporen om ook de resultaten van de EDBI's zelf te analyseren en conclusies mee in te brengen.

Met het oog op de realisatie van dit doel gaven we de voorkeur aan vraaggestuurde trajecten ten opzichte van professionaliseringsinitiatieven. Dat komt doordat elke school al werkt volgens de methodiek van handelingsplanmatig werken. Het is daarom essentieel om de beginsituatie van elke school in overweging te nemen en op maat nieuwe inzichten te introduceren. Daarnaast zijn er interventies waarbij scholen zelfstandig aan de slag gaan vanuit hun eigen beleidsvoerend vermogen. Onze initiatieven zijn gericht op het bevorderen van uitwisseling tussen scholen en het breed en gelijkgericht informeren van scholen, zoals geïllustreerd door de netwerken OV3.

Een specifiek voorbeeld is het lerend netwerk autisme in de kleuterklas, waar samenwerking plaatsvond tussen teams van gewoon en buitengewoon onderwijs en leersteuncentra. Die samenwerking leidde tot inspiratie en uitbreiding van netwerken binnen de betrokken teams.

Bij het evalueren van onze strategieën constateerden we dat het werken met lerende netwerken effectief is gebleken. De strategie om gebruik te maken van lerende netwerken werd gekozen vanuit de ingeschatte meerwaarde van uitwisseling tussen de scholen en daarnaast ook vanuit het beperkte aantal begeleiders (vanwege de besparingen), waardoor we via lerende netwerken

meer scholen, leraren en beleidsteams konden bereiken. Scholen met een hoog beleidsvoerend vermogen kunnen zelfstandig verder met de informatie uit de netwerken, terwijl andere scholen extra begeleiding vragen in trajecten.

Een belangrijke les die we geleerd hebben, is het inzetten op personen met een multiplicatoreffect binnen scholen. Die personen spelen een cruciale rol in het implementatietraject en hun mandaat is van doorslaggevend belang voor het succes van de strategie.

Om de behaalde successen te borgen en verdere groei te stimuleren, is het van belang om de samenwerking tussen scholen te blijven bevorderen en de uitwisseling van kennis en ervaringen te faciliteren. Daarnaast zien we groeikansen in het verder ontwikkelen van vraaggestuurde trajecten en het versterken van de rol van leraren met een mandaat, die voor een multiplicatoreffect kunnen zorgen binnen hun scholen.

De gekozen strategieën droegen duidelijk bij aan het kwaliteitsvol doorlopen van de stappen van handelingsplanmatig werken en het bevorderen van onderwijsvernieuwing. Door te blijven investeren in samenwerking en kennisuitwisseling, kunnen we de effectiviteit van onze strategieën vergroten.

DD1-5

Leraren en middenkader volwassenenonderwijs zetten in op curriculuminnovatie via de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen en leerplannen en de update van bestaande opleidingsprofielen en leerplannen op basis van erkende referentiekaders.

We bereikten het voorbije schooljaar alle instellingen volwassenenonderwijs met dit doel. We richtten ons daarbij in de meeste gevallen (52,5%) op de leraar/docent. Daarnaast ging onze aandacht naar het middenkader (bijna 37%) en naar schoolteams (31,5%).

We onderscheiden twee luiken voor deze doelstelling, namelijk ontwikkeling en implementatie van opleidingen.

Wat de ontwikkeling van opleidingen betreft, begeleidde we (internetten) ontwikkelcommissies die instonden voor het ontwikkelen van nieuwe opleidingsprofielen (OP) met het oog op innovatie van het aanbod (bijvoorbeeld ICT-expert in een educatieve context). Er werden in totaal 31 nieuwe of geactualiseerde opleidingsprofielen ontwikkeld, waarvan er 12 door Katholiek Onderwijs Vlaanderen werden begeleid, 16 door het GO! en 3 door POV. We ondersteunden eveneens het opstellen van (internetten) leerplannen. Er werden in totaal 18 nieuwe of geactualiseerde leerplannen opgesteld, waarvan 6 door Katholiek Onderwijs Vlaanderen werden ondersteund, 7 door het GO! en 5 door POV.

We ondersteunden, ten tweede, leraren en opleidingscoördinatoren bij de implementatie van vernieuwde curricula via lerende netwerken. Dat gebeurde zowel internetten als netgebonden. Enkele voorbeelden daarvan zijn de lerende netwerken voor de nieuwe leerplannen Fotografie, Ambulante zorg, Farmaceutisch-Technisch Assistent ... We boden ook ondersteuning aan de centra voor volwassenenonderwijs bij de overgang van de oude naar de nieuwe opleidingen, onder andere door de opmaak van concordantietabellen (afsprakenkaders voor vrijstellingen).

Proactief ontwikkelden we een voorstel van kader voor de toekomstige diplomagerichtheid in het volwassenenonderwijs in relatie tot de modernisering so met onder andere de nieuwe eindtermen.

We bereikten met die acties alle CVO's. Per centrum namen één à twee collega's deel aan de overlegmomenten. Gemiddeld kwamen we per opleiding(scluster) een achttal keer samen. 7 van de 9 centra werkten aan meerdere opleidingen mee; die centra bereikten we voor dit doel dan ook meer dan 10 keer.

We willen de vinger aan de pols blijven houden voor het innoveren van het aanbod, alle centra terdege informeren en stimuleren om mee te werken aan curricula om het draagvlak voor de vernieuwing te bewerkstelligen.

Groeikansen situeren zich volgens ons vooral op het vlak van de implementatie. We willen CVO's inspireren om flexibele aanbodvormen te verkennen en te implementeren, zoals een hybride aanbod (contact, afstand, gecombineerd, werkplekleren), stimuleren om samen lesmateriaal te ontwikkelen en inspireren om in flexibele aanbodvormen een aanbod op maat van de specifieke doelgroepen van het volwassenenonderwijs te ontwikkelen (bijvoorbeeld een begeleidingsaanbod gericht op persoonlijke ontwikkeling, coaching naar succes, *LifeComp* en *Social and Emotional Learning*).

De ontwikkeling van opleidingsprofielen en leerplannen is een opdracht die het volwassenenonderwijs internetten uitvoert en deze groepen (ontwikkelcommissies) zijn daarom niet bevraagd via EDBI-KathOndVla. De concordantietabellen voor de overgang van oude naar nieuwe opleidingen worden gepubliceerd op de website van het samenwerkingsverband van de PBD's (stuurgroep volwassenenonderwijs). Dit zijn centrum- en netoverschrijdende afsprakenkaders die op vraag van de CVO's worden opgesteld. We stellen wel vast dat alle lerarenteams de nieuwe opleidingsprofielen en leerplannen hanteren en gebruikmaken van de opgestelde concordantietabellen voor de overgang van oude naar nieuwe opleidingen. Ook bij toekomstige curriculumontwikkeling willen we de betrokkenheid van alle centra (coördinatoren en leraren) borgen.

We zien ook groeikansen in het continueren van de centrumoverstijgende samenwerking en uitwisseling mits voldoende ondersteuningscapaciteit vanuit de pedagogische begeleiding. We hopen te evolueren naar meer zelfsturende netwerken die door de centra zelf worden gestoffeerd.

Er is overleg opgestart met de provinciale veiligheidsscholen teneinde een doorlopende leerlijn te bewerkstelligen tussen Ambulancier niet-dringend patiëntenvervoer, een opleiding die door de CVO's wordt aangeboden, en Hulpverlener-ambulancier, die door de provinciale veiligheidsscholen wordt aangeboden. Die samenwerking resulteerde in een convenant tussen alle betrokken instellingen en de sector.

Strategisch vertrekken we altijd vanuit een bevraging van de centra naar prioritair te ontwikkelen of herwerken opleidingen. Die input leggen we samen met eventuele signalen van bijvoorbeeld de overheid of de sectoren. Die werkwijze loont, maar we kunnen niet op alle vragen ingaan vanwege de beperkte mankracht in de pedagogische begeleidingsdiensten. Onze aanpak ligt daarmee in de lijn met de vooropgestelde strategie in het *Begeleidingsplan 2022-2025*.

We willen borgen dat we steeds aan alle belanghebbende partners de kans geven om deel te nemen aan de ontwikkelcommissies. Succes is sterk gerelateerd aan een 'juiste' samenstelling van een overleggroep: zowel beleidsverantwoordelijken uit de centra als inhoudelijke (praktijk-) deskundigen als de expertise vanuit de pedagogische begeleiding op het vlak van eindtermen, beroepskwalificaties, regelgeving en vergadertechnieken zijn noodzakelijk om tot een kwaliteitsvol en gedragen resultaat te komen.

De begeleiding van de implementatie is een thema dat wordt opgenomen binnen de verschillende lerende netwerken (op hun vraag) en via de bevragingen van die specifieke lerende netwerken hebben we ook zicht op de effectiviteit ervan (bijvoorbeeld Fotografie).

Leraren en middenkader volwassenenonderwijs stemmen hun evaluatiepraktijk en -instrumenten af op de leerplandoelen.

We bereikten ook voor deze doelstelling alle instellingen van het volwassenenonderwijs; daarbij bereikten we in dezelfde mate de leraar/docent als het middenkader, elk ongeveer 50%. Ook met schoolteams gingen we regelmatig (33%) aan de slag. In mindere mate was dit doel gericht naar leidinggevend (16,5%). Initiatieven gekoppeld aan curriculum volwassenenonderwijs verliepen voor 97,50% vraaggestuurd. Slechts 2,50% wordt aangeboden via ons professionaliseringsaanbod.

We gingen met dit doel voornamelijk aan de slag binnen het lerend netwerk NT2. Dat netwerk kwam vorig schooljaar driemaal samen. De pedagogisch begeleider NT2 zetelt in de Klankbordgroep NT2-test, waar de ontwikkeling van de nieuwe gestandaardiseerde test op het niveau A2 onderwerp van gesprek is. Over het proces van die toetsontwikkeling, met inbegrip van het proces van wetenschappelijke validering, werd tijdens elk van de lerende netwerken NT2 teruggekoppeld naar de NT2-coördinatoren. Er vond ook intensieve begeleiding van de vakgroep NT2 bij een CVO plaats. Die begeleiding werd reeds opgestart in het schooljaar 2022-2023 en werd vorig schooljaar voortgezet. De vakgroep omvat – na fusies – circa 40 leraren NT2. Gelijkerichtheid op het vlak van evaluatie stond centraal.

De centra voor volwassenenonderwijs met de opleiding kinderbegeleider werken al vele jaren (internetten) samen rond tal van thema's gekoppeld aan de opleiding. Eén thema krijgt de laatste vijf jaar extra aandacht. Het is de ontwikkeling en de organisatie van het EVC-assessment voor de beroepskwalificatie kinderbegeleider. Ook dat wordt internetten aangepakt. Twaalf van de vijftien CVO's met de opleiding kinderbegeleider functioneren ook als assessment-centrum. Het zijn die CVO's die, van in het begin naast en aanvullend op de centrale middelen, uit eigen middelen voorzien hebben in vrijgestelde medewerkers die het instrument ontwikkeld hebben.

Het bleef niet bij de ontwikkeling van het instrument alleen. Die centra investeerden vorig schooljaar ook verder in:

- De verdere ontwikkeling en bijstelling van het instrument;
- De organisatie van halfjaarlijkse intervisiemomenten met alle assessoren (een zestigtal) die in de CVO's werken;
- De ontwikkeling en begeleiding van een online-cursus voor assessoren;
- Een vraagbaak en kennisdatabank met betrekking tot het EVC;
- Permanent overleg met de sector (bijvoorbeeld de mentoren) met het oog op een betere afstemming op de vraag van de arbeidsmarkt.

We coördineerden en begeleidde de centra voor volwassenenonderwijs bij die ontwikkelingen. Daarnaast organiseerden we een driemaandelijks overleg met alle EVC-coördinatoren van de opleidingen, zorgden we voor de terugkoppeling naar het internettenoverleg en hielden we een dashboard bij waarin de resultaten van de uitgevoerde assessments gemonitord worden. Op die manier bereiken we minstens maandelijks de verschillende CVO's. De werking is dus ontegensprekelijk intensief te noemen.

Maandelijks vindt er ook een agogische raad volwassenenonderwijs (AgoRa) plaats. De agogische raad is samengesteld uit de verantwoordelijken voor het agogisch-didactisch beleid in de CVO's van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Samen met de leden van de AgoRa werd voor het schooljaar 2023-2024 een werkgroep opgericht om een gezamenlijke visie uit te werken om fraudeloos evalueren zoveel mogelijk na te streven bij online evaluaties. Daarnaast werd tijdens de Afstandsonderwijs-dag een keynote gegeven met allerlei tips om fraudeloos te evalueren.

De pedagogische begeleidingsdiensten kregen in het kader van een Edusprongproject de opdracht om een kader voor kwalitatief assessment te ontwikkelen. In de loop van het schooljaar

2023-2024 werden voor dat project volgende materialen opgeleverd: een gemeenschappelijk afsprakenkader voor vrijstellingen, een handboek voor het opstellen van vrijstellingsproeven (Aanvullende) Algemene Vorming (AAV) en een handboek voor afname van vrijstellingsproeven. Ook werd er een kwaliteitskader voor ontwikkeling van (digitaal) assessment ontwikkeld, op maat van (Aanvullende) Algemene Vorming. In dat proces is nauw samengewerkt met de examencommissie en alle betrokken CVO's. In het project was duurzaamheid een belangrijke factor. De ontwikkelde processen en instrumenten kunnen worden ingezet voor doorontwikkeling.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen voerde in het schooljaar 2023-2024 samen met alle CVO's in het netwerk en met Maurice De Greef, leerstoelhouder van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie aan de Vrije Universiteit Brussel, een impactbevraging uit om te evalueren wat de impact van het volwassenenonderwijs is op het gebied van professionele en persoonlijke groei en op het gebied van samenleven. De impactbevraging bij alle CVO's leverde bijna 6000 antwoorden op. Met dat project willen we de samenwerking en het gecreëerde netwerk met de medewerkers interne kwaliteitsontwikkeling van de CVO's – zij regisseerden de bevraging in hun centrum – sterker maken en de lessen die we trekken uit de impactbevraging gebruiken voor verbetering van de onderwijsleerpraktijk. We voerden gesprekken met Sophie Cabus (KU Leuven) om dat onderzoek op te schalen in 2024-2025.

De werking met betrekking tot de opleiding kinderbegeleider wordt bestendig, bijgestuurd en uitgebreid. Het instrument wordt in de toekomst verder bijgewerkt en geoptimaliseerd in permanent overleg met de CVO's en de sector.

Op dit moment voeren pedagogisch begeleiders van Katholiek Onderwijs Vlaanderen gesprekken over het verduurzamen van de verworven expertise en het verder vormgeven van de vrijstellingsproeven (Aanvullende) Algemene Vorming in het schooljaar 2024-2025.

Met de werkgroep online evalueren (AgoRa) bereikten we al onze CVO's. Alle agogisch-didactische verantwoordelijken van de CVO's hebben meegewerkt aan een visie-tekst rond online evalueren, die elk van hen heeft vertaald naar de agogisch-didactische visie binnen het eigen centrum. Met het project rond vrijstellingen AVV bereikten we eveneens 100% van onze centra. De CVO's gebruiken dezelfde vrijstellingsproeven (*level playing field*). De ontwikkelde flow op het gebied van ontwikkeling en betrekken van de CVO's kan verder uitgerold worden, mits aangepaste middelen.

De ontwikkelde instrumenten – waarbij de leerplandoelen telkens vooropstonden – worden door alle leraren van onze CVO's gebruikt, voor zover ze het betreffende studiegebied aanbieden. Het gaat met name om de NT2-test (het luik gestandaardiseerde test en trajectevaluatie), het EVC-assessment voor de beroepskwalificatie kinderbegeleider.

Met het oog op de toekomst onthouden we dat succes van werkgroepen sterk gerelateerd is aan een 'juiste' samenstelling van een werkgroep: zowel beleidsverantwoordelijken uit de centra als (praktijk)deskundigen als de expertise vanuit de pedagogische begeleiding op het vlak van eindtermen, beroepskwalificaties, regelgeving, wetenschappelijk onderzoek rond online evalueren en vergadertechnieken zijn noodzakelijk om tot een kwaliteitsvol en gedragen resultaat te komen.

De ontwikkelde materialen en kwaliteitsinstrumenten vormen een hefboom voor kwalitatieve evaluatie van AAV. Op voorwaarde dat er aangepaste middelen zijn, kan die flow verder uitgerold worden. Op dit moment worden daartoe gesprekken gevoerd.

Tijdens de eerste AgoRa van het schooljaar 2024-2025 wordt de verdere onderlinge samenwerking bepaald. De leden bepalen zelf de agenda van de AgoRa afhankelijk van de noden van hun centra.

Het thematiseren van de evaluatiepraktijken bij NT2 kwam er zowel bij het lerend netwerk als de centrumbegeleiding op vraag van de centra. Beide bevruchtten elkaar. De centrumbegeleiding was de aanleiding voor de vraag naar een uitwisseling over het

thema binnen het lerend netwerk. Het praktijkvoorbeeld van werken met ijkingstoetsen binnen een vakgroep, zoals toegelicht tijdens het lerend netwerk, leidde tot een vervolg binnen het traject van de centrumbegeleiding.

Wat de AgoRa betreft, kunnen we zeggen dat de netwerken georganiseerd worden 'voor het netwerk, door het netwerk'. Er is uitgebreid ruimte om de samenwerking te bespreken en samen doelen te bepalen. De pedagogisch begeleider functioneert als procesbegeleider en als thematisch makelaar, indien die vraag door het netwerk geformuleerd wordt.

We willen uiteraard in de toekomst de lerende netwerken behouden voor structurele kennis- en expertisedeling tussen alle CVO's met de voor dat thema bevoegde beleidsverantwoordelijken. Als voornaamste groeikansen willen we de komende periode een evenwicht bewerkstelligen tussen input vanuit de pedagogische begeleiding en input vanwege de deelnemers voor de bespreking en de inhoudelijke stoffering van de lerende netwerken.

DD1-7

Het schoolteam ontwerpt een leeromgeving waarin elke lerende tot leren komt.

In het schooljaar 2023-2024 bereikten we 59,54% van de scholen. Over de afgelopen twee schooljaren heen komt dat neer op 73,50%. Dat resultaat ligt ver boven onze oorspronkelijke verwachting van 12%, wat ons doet afvragen of onze initiële inschatting realistisch was, of net dat de nood bij scholen om hierrond ondersteund te worden veel groter bleek dan ingeschat.

We hebben ook 41% van de onderwijsinternaten bereikt rondom het thema leercoaching waarin het creëren van een leeromgeving waar elke interne tot leren komt, alsook het versterken van de leermotivatie een doelstelling is. Daarnaast bereikten we ook 0,50% van de leidinggevenden van onderwijsinternaten rondom dit thema. We blijven in het schooljaar 2024-2025 daarop inzetten. Op dit moment heeft al 40% van de directeurs zich aangemeld om beleidsmatig input te krijgen.

Onze contacten op scholen varieerden in intensiteit. We bereikten 9,50% van de instellingen met slechts één actie, terwijl we ruim 70% van de instellingen tot tien keer hebben bereikt. Ongeveer 17% van de instellingen benaderden we meer dan elf keer. Het bereik bij basisscholen bedroeg 64%, terwijl dat bij secundaire scholen 48% was. Voor het lagere bereik in het secundair onderwijs zijn er twee hypothesen die enige verklaring bieden en die we verder willen onderzoeken. Een eerste mogelijke verklaring is wellicht de aanname van secundaire scholen dat een leerling mogelijk foutief georiënteerd werd, waardoor de vanzelfsprekendheid om actief nog sterker in te zetten op die leerling naar de achtergrond verdwijnt. Een andere mogelijke verklaring is te vinden in het feit dat secundaire scholen het voorbije schooljaar mogelijk andere prioriteiten gesteld hebben vanwege de vele initiatieven die op hen afkwamen. We denken daarbij concreet aan de nieuwe en geactualiseerde onderwijsregelgeving voor scholen en de (werk)druk met betrekking tot de implementatie van de modernisering so.

We richtten ons op schoolteams, middenkaders en leraren in de klas. De cijfers tonen aan dat we 45,72% van het middenkader en 18,85% van de leraren bereikten. Daarnaast hebben we 21,66% van de schoolteams en 15,11% van de leidinggevenden bereikt. We zijn verheugd te constateren dat we meer leraren bereikten dan we hadden verwacht. Dat we zo'n hoog percentage middenkader bereiken, is te verklaren doordat we ons specifiek richten tot zorgcoördinatoren en leerlingbegeleiders. Bij de realisatie van dit doel zien we meer verbanden met het 'individueel aangepast curriculum' (IAC) (fase 3 van het zorgcontinuüm), waarbij casusbesprekingen op lerarenniveau vaak voorkomen. We zijn meer bezig met fase 2-3 op casusniveau, wat de hoge urgentie en vraaggestuurde aanpak kan verklaren.

De voornaamste onderwerpen per doelgroep waren:

- Leraren: casusbesprekingen;
- Schoolteams: zorgbeleid, zorgwerking, GOK-werking, negatieve doorlichting, IAC;
- Middenkader: brede basiszorg en IAC.

Die onderwerpen sluiten aan bij onze verwachtingen, namelijk barrières in de onderwijscontext en onderwijsbehoeften die samenhangen met casussen en IAC, evenals met de brede basiszorg.

We willen onze huidige aanpak verder borgen. We constateren bovendien een sterke samenhang met de inzet van scholen voor inclusie en het werk maken van een diversiteitsbeleid, wat kan resulteren in een kleiner wordende behoefte om aan deze doelstelling te werken. Daarnaast zien we ook een verband met curriculum om met dit thema aan de slag te gaan. We blijven ons verder inzetten voor het verbeteren van onze aanpak en het bereiken van onze doelstellingen.

Uit de gegevens blijkt dat 82% van de deelnemers tevreden is met de interventies, terwijl 80% aangeeft dat ze er daadwerkelijk iets aan hebben gehad. Daarnaast heeft 70% iets geleerd van de interventies en is 80% geneigd om de opgedane kennis in de praktijk toe te passen. Op casusniveau botsen we vaker op weerstand, vooral omdat de verstrekte informatie, zoals regelgeving, niet altijd aansluit bij de verwachtingen van de deelnemers. Dat kan een negatieve invloed hebben op de tevredenheid. Bovendien hebben we als gevolg van minder mankracht minder mogelijkheden om op individueel casusniveau begeleiding te bieden, wat mogelijk ook een impact heeft. Bij de interventies hebben we ook minder tijd om te werken aan de relatie met de deelnemers, wat in een inclusieverhaal problematisch kan zijn.

De trajecten laten betere resultaten zien dan de interventies. Zo is 90% van de deelnemers tevreden, vindt 93% de trajecten bruikbaar, heeft 84% een leereffect ervaren en is 94% van plan om de opgedane kennis te gebruiken. Van de deelnemers geeft 46% aan dat ze de eerste stappen zullen zetten naar praktijkverandering, 29% zegt regelmatige integratie te overwegen en 14% streeft naar systematische praktijkverandering. Dat betekent dat we 4% boven de verwachte uitkomst zitten. Wat de impact op leerlingen betreft, geeft 12% aan dat er geen effecten zijn nagestreefd, 45% vindt het te vroeg om effecten te meten, 40% ziet af en toe effecten bij leerlingen en 3% merkt duidelijke effecten bij grote groepen leerlingen. Dat is logisch, aangezien we op casusniveau werken en meer moeten inzetten op transfer.

De geëvalueerde lerende netwerken tonen zeer positieve resultaten. Zo is 92% van de deelnemers tevreden, vindt 97% de netwerken bruikbaar, heeft 100% een leereffect ervaren en is 100% van plan om de opgedane kennis te gebruiken. Van de deelnemers zegt 10% dat ze de eerste stappen zullen zetten naar praktijkverandering, 30% is van plan om de kennis te integreren in nieuwe praktijken, 25% streeft naar systematische praktijkverandering en 27% ziet de netwerken als een inspiratiebron voor collega's. Wat de impact op leerlingen betreft, geeft 8% aan dat er geen effecten

ten zijn nagestreefd, 14% vindt het te vroeg om effecten te meten, 44% ziet af en toe effecten bij leerlingen en 34% merkt duidelijke effecten bij grote groepen leerlingen. Dat toont aan dat lerende netwerken een veelbelovende strategie vormen. We kunnen dat niet veralgemenen, aangezien het maar om zes lerende netwerken gaat die in dit onderzoek zijn meegenomen.

De evaluaties van het nascholingsaanbod laten ook positieve resultaten zien. Zo is 92% van de deelnemers tevreden, vindt 94% de interventies bruikbaar, heeft 89% een leereffect ervaren en is 90% van plan om de opgedane kennis te gebruiken.

De behaalde effecten liggen boven onze verwachtingen zoals beschreven in het begeleidingsplan. Over het algemeen bereiken we systematisch hogere resultaten.

Uit de analyse van de sleutelfactoren blijkt dat bij interventies 69% van de deelnemers een noodzaak ervaart, 23% iets nieuws leert en 92% de expertise van de begeleiders bevestigt. Bij de trajecten ervaart 80% een noodzaak, leert 29% iets nieuws, bevestigt 90% de expertise van de begeleiders, ziet 69% wetenschappelijke bevestiging, neemt 84% verantwoordelijkheid, reflecteert 88% kritisch en leert 83% collectief. De lerende netwerken scoren zeer hoog over de hele lijn en het nascholingsaanbod laat ook positieve sleutelfactoren zien.

We zijn erin geslaagd om waar te maken wat we ons hadden voorgenomen in het *Begeleidingsplan 2022-2025*. De effecten zijn zelfs beter dan verwacht. Uit de sleutelfactoren van EDBI-KathOndVla blijkt wel dat we daarmee onvoldoende rekening hielden bij het uitschrijven van het begeleidingsplan. Daar willen we in de toekomst aandacht aan besteden. De lerende netwerken moeten we zeker verder onderzoeken. We kunnen ook inzetten op hoe je zelf lerende netwerken opstart en begeleidt. Daarnaast beseffen we dat we het best uitdrukkelijk op zoek gaan naar een groter bereik van respondenten, waardoor de data uit EDBI ons nog meer kunnen leren.

Bij het nastreven van dit doel kozen we voornamelijk voor een vraaggestuurde aanpak. We pasten onze strategie aan de specifieke behoeften en vragen van onze doelgroep aan. In eerste instantie richtten we ons op het aanbieden van consulten en webinars. Die strategie werd verder verfijnd om als gevolg van de besparingen minder op casusniveau te werken en meer te investeren in een breder aanbod. Die aanpak komt grotendeels overeen met de voornemens in het begeleidingsplan. We stellen een sterke verwevenheid vast met de aanpak van sommige andere operationele doelen. Die verbanden stelden ons uitdrukkelijk in staat om een consistente en coherente strategie te ontwikkelen die aansluit bij onze bredere doelstellingen.

De opvallende successen en verschillen met de oorspronkelijke voornemens kunnen worden verklaard door onze flexibele en adaptieve aanpak. Dat heeft geleid tot een hogere mate van tevredenheid en effectiviteit in onze interventies. We zijn van mening dat we de juiste strategie hebben gehanteerd om het gestelde doel te bereiken. Door voornamelijk vraaggestuurd te werken voor casussen, hebben we een nauwe band met de scholen kunnen opbouwen, wat zeer gewaardeerd wordt. Die aanpak heeft ons in staat gesteld om effectief te zijn in onze interventies en tegelijkertijd een sterke relatie met onze doelgroep te onderhouden.

De didactische aanpak tijdens begeleidingsinterventies binnen onderwijsinternaten is afgestemd op die van de scholen, zodat didactisch materiaal maximaal herkenbaar is voor de internen ook 's avonds op internaat, wanneer zij zelf tot leren moeten komen.

In de toekomst willen we blijven inzetten op onze vraaggestuurde aanpak. Daarnaast zien we groeikansen in het verder ontwikkelen van trajecten die leiden tot beleidsverandering. Dat vereist verder onderzoek en een strategische aanpak om van individuele casussen naar bredere beleidsinterventies te kunnen werken.

DD1-8

Leraren basisonderwijs hanteren bewust talige interactie vanuit een evidence-informed en gedragen schoolvisie op talenbeleid.

We bereikten voor talige interactie en talenbeleid bijna 32% van de scholen. Dat aantal daalde licht ten opzichte van het schooljaar 2022-2023. Dat is te verklaren door het feit dat we als pedagogische begeleiding intensiever zijn gaan inzetten op lezen. Over twee schooljaren heen realiseerden we een bereik van 51%. We bereikten met dit doel meer dan 900 basisscholen, ruim meer dus dan de geschatte 20% bij aanvang van het begeleidingsplan.

In de trajecten en netwerken zien we dat we heel vaak met leraren (45%) en schoolteams (60%) en middenkaders aan de slag gingen. Zelden hadden we interventies met alleen leidinggevenden.

Ondanks het feit dat we hiervoor niet structureel proeftuinen en trajecten opgezet en gecoördineerd hadden, blijkt dat we vorig schooljaar in de verschillende begeleidingsinitiatieven aandacht hadden voor dit doel.

We vinden het positief dat talige interactie en talenbeleid, waar het kan, geïntegreerd meegenomen worden in de interventies, trajecten en nascholingen. We zijn er echter van overtuigd dat een structurele aanpak door alle begeleiders extra kansen kan opleveren. Daarvan willen we werk maken in het nieuwe begeleidingsplan.

We beogen in de vooropgestelde scholen dat 80% van de leraren kennis heeft over talige interactie en talenbeleid en 50% van de leraren de verworven kennis toepast. Uit de evaluaties kunnen we afleiden dat we die doelstelling bereikten. In de trajecten gaf gemiddeld 85% van de leraren aan dat ze effecten zien op korte termijn op het vlak van tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. Dat cijfer ligt nog hoger voor de gepercipieerde effecten op middellange termijn met betrekking tot de klaspraktijk (90%). We zien een dalend cijfer voor de effecten bij leerlingen (40-50%). Leraren gaven aan dat het daarvoor nog te vroeg is. Leraren gaven eveneens aan dat de inhoud, die niet altijd nieuw is, hen wel aanzet tot kritische reflectie, hun expertise vergroot en aanzet tot verantwoordelijkheid.

Voor de netwerken rond talige interactie noteren we gelijkaardige cijfers met een gepercipieerd effect van 90 tot 95% op het vlak van tevredenheid, leereffect, bruikbaarheid en intentie tot gebruik.

We merken dat de vragen van scholen naar ondersteuning met betrekking tot de talige interactie groot zijn, al komen ze soms onder een andere benaming tot bij de pedagogisch begeleiders: woordenschat, anderstaligheid, meertaligheid, luisteren en spreken ... Ook zonder structurele thematisering leeft het onderwerp duidelijk in de scholen.

Als we vooruitblikken, denken we dat dit thema nog meer tot zijn recht komt door begeleiding van schoolteams en over schoolteams heen (netwerken). Het is een uitdaging om dat ook door alle leergebieden heen te operationaliseren. Inzetten op effectieve didactiek helpt daartoe.

Als pedagogische begeleiding werkten we samen met Carolien Frijns (Universiteit Gent), die ons inzicht gaf in de laatste onderzoeken rond kwaliteitsvolle interactie. Graziela Dekeyser (KU Leuven), Karin Goosen (Universiteit Gent) en Eva Faes (AP Hogeschool Antwerpen) wisselden in het netwerk 'Meertaligheid en leren Antwerpen' recente onderzoeken rond meertaligheid uit.

We ervaren dat het aanbod van vooral trajecten (78%) en netwerken (17%) zijn vruchten afwerpt. Het aanbod zorgt ervoor dat leraren een aantal effectieve sleutelfactoren, zoals collectief leren, reflectie, uitwisseling en praktische tips, naar waarde schatten. Het is dan ook aangewezen om die aanpak te bestendigen.

Leraren volwassenenonderwijs zorgen voor een krachtige leeromgeving en gedifferentieerde methodieken om hun doelen bij zoveel mogelijk cursisten te bereiken.

We bereikten met dit doel in 2023-2024 alle instellingen van het volwassenenonderwijs. Daarbij hadden we vooral als doelgroep het middenkader (38%) en het schoolteam (33%) of de afzonderlijke leraar/docent (28,5%).

Binnen de internettengroep geletterdheid stonden taalnoden in praktijkopleidingen in de kijker. De instroom van anderstalige cursisten in de beroepsopleidingen leidt tot onzekerheid bij de vakleraren. In drie sessies beoogden we hen daarbij te versterken. De beoogde doelgroep bestond uit vak- en taalleraren en coördinatoren. De uitwisseling leidde tot een rijk palet aan *tools* en *good practices*, waar niet alleen anderstalige maar alle cursisten baat bij hebben. Aan elke sessie namen ongeveer vijftientig onderwijsprofessionals deel. De deelnemers kwamen uit alle CVO's. Voor wie tijdens de sessie niet aanwezig kon zijn, werden de gebruikte materialen online ter beschikking gesteld.

In het internettenoverleg kinderbegeleider, waarin alle CVO's met de opleiding kinderbegeleider maandelijks (meestal digitaal) samenkomen, liep de laatste twee jaar een Edusprongproject. Negen CVO's bundelden daarvoor hun krachten met betrekking tot het thema 'flexibilisering van de opleiding kinderbegeleider'. Het was een zeer intens en leerrijk proces. De beschrijving van het proces en de resultaten van dat project vind je terug op [de website 'Flexibele trajecten in de opleiding kinderbegeleider'](#).

Dankzij verschillende Erasmus-mobiliteiten inspireerden we meer dan 300 leraren uit alle CVO's op het gebied van trajectbegeleiding van cursisten, het toepassen van *flipped learning*, het inzetten op het welzijn van alle cursisten ...

De internettenwerkgroep AAV (aanvullende algemene vorming) organiseerde vorig schooljaar twee thematische trefdagen: 'Verbindend schoolklimaat' en 'Zelfregulerend leren in het volwassenenonderwijs'.

We ondersteunen een lerend netwerk nijverheidstechnische opleidingen (NTO). Zes van de acht CVO's hebben een aanbod nijverheidstechnische opleidingen. In het lerend netwerk wisselden de coördinatoren van die centra ervaringen uit. In 2023-2024 opteerden de deelnemers ervoor om elkaar te 'hospiteren': drie centra kwamen al aan de beurt, de drie andere zijn in 2024-2025 aan de beurt. Op zo'n dag zetten de ontvangende centra een speerpunt in hun agogisch-didactisch beleid in de kijker, waarvoor ze ook partnerschappen aangaan met externe lokale of regionale actoren buiten het onderwijs: duurzaamheid en circulaire economie, opleidingen in bedrijven.

Door een sterk aangepast aanbod voor kinderbegeleiding en de plannen om daar verder aan te werken, is de borging voor de volgende schooljaren al een stuk gegarandeerd. We willen dat blijven opvolgen en stimuleren. Dat zal deels gebeuren op het maandelijkse internettenoverleg, en daarnaast plannen we in het voorjaar van 2025 een terugkomdag met de medewerkers van het project.

We investeren voor het volwassenenonderwijs veel in professionalisering via internationalisering. Aangezien we voor het werkjaar 2024-2025 het maximum budget van het nationaal agentschap ontvingen, zullen dit schooljaar nog meer leraren uit alle CVO's kunnen meegaan om zich te professionaliseren via Erasmus.

Verder borgen we in het lerend netwerk NTO de betrokkenheid van alle zes centra met een aanbod nijverheidstechnische opleidingen. Een van de gedetecteerde groeikansen heeft ook te maken met het lerend netwerk NTO. We willen het lerend netwerk NTO en het lerend netwerk dual leren volwassenenonderwijs samenvoegen, teneinde enerzijds de focus te verruimen door ook opleidingen van de 'zachte' sector te betrekken, waarvoor geen aparte lerende netwerken worden georganiseerd, en een dubbele bespreking van 'leren op de werkplek' te vermijden.

We vinden het verder belangrijk om te samenwerking te bevestigen met de agogische raad volwassenenonderwijs. De AgoRa is het orgaan dat de pedagogische begeleiding van de centra voor volwassenenonderwijs aanstuurt. De AgoRa fungeert als lerend netwerk voor kennisdeling en visie- en expertise-ontwikkeling voor centrubrede of centrumoverstijgende agogisch-didactische aangelegenheden binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Groeikansen voor de AgoRa zijn het verder samenbrengen van (tijdelijke) thematische werkgroepen.

De evaluaties op het einde van het schooljaar 2023-2024 zijn positief. We stellen vast dat de leden van de AgoRa gericht personeel uit hun centra inzetten in thematische werkgroepen. We constateren daarnaast dat de AgoRa als netwerk een gezamenlijke visie rond uitdagingen in het onderwijs als verhoogde zorg, AI en fraudebestrijding belangrijk vindt.

Alle CVO's hebben een aanbod synchroon en asynchroon afstandsonderwijs en *blended learning*. De decretaal mogelijk gemaakte vormen van flexibilisering in het onderwijsaanbod worden door de CVO's omarmd en breed ingezet. De volwassen cursist moet zijn opleiding namelijk zien te combineren met werk en/of gezin. Bovendien hebben ook de cursisten in het volwassenenonderwijs steeds meer geletterdheidsnoden. De uitgesproken stijging van het aantal geletterdheidsmodules dat wordt georganiseerd, is een duidelijk antwoord op die noden. Ook gelijktijdig geïntegreerd onderwijs zit in de lift.

Het internettenproject kinderbegeleider bevestigt de enorme kracht van het 'samen werken aan iets'. Meer dan een eenmalige opleidingsimpuls of een uitwisseling functioneert het samen ontwikkelen een dynamiek die verder gaat en reikt. In de toekomst zou dat samen ontwikkelen een integraal deel van een lerend netwerk en/of een internettenoverleg moeten vormen. Het afgelopen schooljaar legden we vanuit de internettenwerking kinderbegeleiding ook de basis voor een intensieve samenwerking met BLINK. BLINK is een online leerplatform van de sector zelf (voor hen met het oog op hun begeleidingswerk door eigen aangestelde mentoren). Het materiaal werd door ons CVO dat die opleiding aanbiedt, geanalyseerd en goed bevonden. Dat materiaal kan nu ook goed gebruikt worden binnen onze opleidingen. Vanaf 1 september 2024 werken twee door het CVO gefinancierde leraren (2 x 25%) mee aan de verdere ontwikkeling van het leermateriaal. Het CVO wordt daardoor structureel partner van BLINK, wat een belangrijke stap is: CVO en sector werken dus samen aan gedeeld materiaal in het kader van e-leren.

We stellen vast dat er binnen de CVO's steeds meer ingezet wordt op internationalisering als vorm van professionalisering. De centra vragen steeds meer begeleiding om zelf een eigen Erasmusdossier te schrijven. Door de verschillende mobiliteiten ontstaan er heel sterke netwerken tussen de verschillende CVO's, die leiden tot maximale uitwisseling van onder meer lesmaterialen. Met een tevredenheid van meer dan 97% weten we als pedagogische begeleiding dat we goed bezig zijn. Dat komt onder meer doordat het aanbod van internationale professionalisering opgesteld wordt op basis van de leernoden uit alle CVO's, die samengebracht worden in de internationale raad.

De deelnemers aan het lerend netwerk nijverheidstechnische opleidingen plaatsen 'de veilige omgeving' met stip op de eerste plaats, gevolgd door het opdoen van nieuwe inzichten. De nieuwe inzichten leiden daarom niet altijd en zeker niet meteen tot transfer naar de eigen centrumwerking.

Nu het gelijktijdig geïntegreerd onderwijs niet beperkt wordt tot 50% van de onderwijstijd van de 'ondersteunende module', maar tot 100% gecombineerd kan worden met een andere module, wordt het voor CVO's (nog) aantrekkelijker om coteaching in te zetten om cursisten maximaal te ondersteunen in hun traject en differentiatie te faciliteren. In de praktijk kan van die mogelijkheid nog veel meer gebruikgemaakt worden.

Inclusie is een duidelijk speerpunt vanuit de AgoRa en het netwerk IKZ voor het schooljaar 2024-2025. De vraag naar nieuwe cycli van collegiale visitaties is ook geformuleerd.

Voor het lerend netwerk NTO blijven vertrouwen, openheid, wederzijds respect en ambitie om elkaar te versterken als groep belangrijk. We zien groeikansen door te streven naar een jaarlijkse 'focus' waarrond wordt uitgewisseld met het oog op een concrete en bruikbare output voor de betrokken centra.

In het schooljaar 2022-2023 thematiseerde de internettengroep de geletterdheidsnoden in beroepsopleidingen tijdens één studiedag. Daar bevroegen we de meer dan 100 deelnemers hoe de pedagogische begeleidingsdiensten hen in 2023-2024 daarbij verder konden ondersteunen. Daaruit konden we een focus op taalnoden afleiden en de vraag naar zowel *hands-on-tools* als een beleidsmatige aanpak. Dat leidde tot het opzetten van een estafettesysteem van drie sessies, waarbij telkens zowel vakleraren – uit respectievelijk de 'zachte' en 'harde' beroepsopleidingen – als coördinatoren aanwezig waren. De kruisbestuivingen – tussen klasvloer en beleid, tussen verschillende beroepsopleidingen, tussen CVO's – leidden niet alleen tot tevredenheid van de deelnemers, maar ook tot bereidwilligheid om ervaringen en materialen te delen met elkaar.

De internettenwerkgroep AAV organiseerde tweemaal een thematische Vlaanderenbrede trefdag AAV. Die trefdagen bereiken alle CVO's en vormen een injectie voor het vormgeven van de eigen krachtige leeromgeving. De kennisinjectie (met praktijkvoorbeelden) en de mogelijkheid tot intervisie nadien zijn daarvoor een goede formule gebleken. Door de schaalvergroting regisseren de CVO's zelf de doorstroming van de trefdag naar de eigen praktijk. De AgoRa adviseert daarin.

Als belangrijk om te borgen zien we de lerende netwerken voor structurele kennis- en expertisedeling tussen alle CVO's met de voor dat thema bevoegde beleidsverantwoordelijken van het CVO. We zien nog een enorm groeipotentieel voor de besprekingen en inhoudelijke stoffering van de lerende netwerken door een evenwicht te bewerkstelligen tussen de input vanuit de pedagogische begeleiding en de input vanwege de deelnemers.

DD1-10

Het internaatsteam volgt de ontwikkeling van de internen op een gepaste manier op.

Het voorbije schooljaar bereikten we 71 onderwijsinternaten (of 79,78 % van het werkveld) voor dit doel. We telden 85 deelnemers voor de regionale vormingsmomenten en 39 onderwijsprofessionals namen deel aan het digitale opvolgmoment. We bereikten de onderwijsinternaten voor dit thema dus voorlopig één keer, en voor de mensen die ook deelnamen aan het digitale opvolgmoment twee keer.

Het referentiekader internaatskwaliteit hecht veel belang aan de totale ontwikkeling van internen. We vinden het daarom noodzakelijk om met betrekking tot deze thematiek een vormingsaanbod te blijven voorzien. De simultane professionalisering van zowel directeurs als internaatsmedewerkers, elk vanuit hun specifieke rol, willen we zeker borgen.

We beschouwen het als een groeikans om deze focus in de toekomst bewust nog meer te koppelen aan het thema 'omgaan met moeilijk te begrijpen gedrag'.

79% van de deelnemers gaf aan dat ze na de sessies er verder mee aan de slag willen gaan. 88% gaf aan dat ze het geleerde willen uitproberen in de praktijk.

Nu was de digitale opvolgsessie, waarbij ingezoomd werd op praktisch materiaal en hoe dat ingezet kan worden in de werking, vrijblijvend. Het best worden in de toekomst beide sessies als één geheel aangeboden om met de inhoud bij een groter aantal onderwijsinternaten daadwerkelijk te landen in de praktijk. We willen ook blijven inzetten op de ondersteuning van zowel de directeurs als internaatsmedewerkers daarbij.

Door ziekte van de pedagogisch begeleider voor de onderwijsinternaten tijdens het eerste schooljaar van het *Begeleidingsplan 2022-2025* werd de realisatie van dit doel pas opgestart in het schooljaar 2023-2024. Er werd vooral ingezet op het professionaliseringsaanbod voor internaatsmedewerkers en directeurs en het voorstellen en toelichten van het ontwikkeld inspiratiemateriaal. Dat bleek de juiste strategie te zijn. We willen dat dan ook borgen. De digitale opvolgsessie was vorig schooljaar vrijblijvend te volgen, waardoor we kansen tot implementatie lieten liggen. We hebben de intentie om in de toekomst beide sessies complementair aan te bieden.

We beseffen eveneens dat er nog meer herhaling nodig zal zijn en dat een vormingsaanbod het best gevolgd wordt door intervisiemomenten. Daarom voorzien we dit schooljaar intervisiesessies.

1.4.2 Decretale doelstelling 2

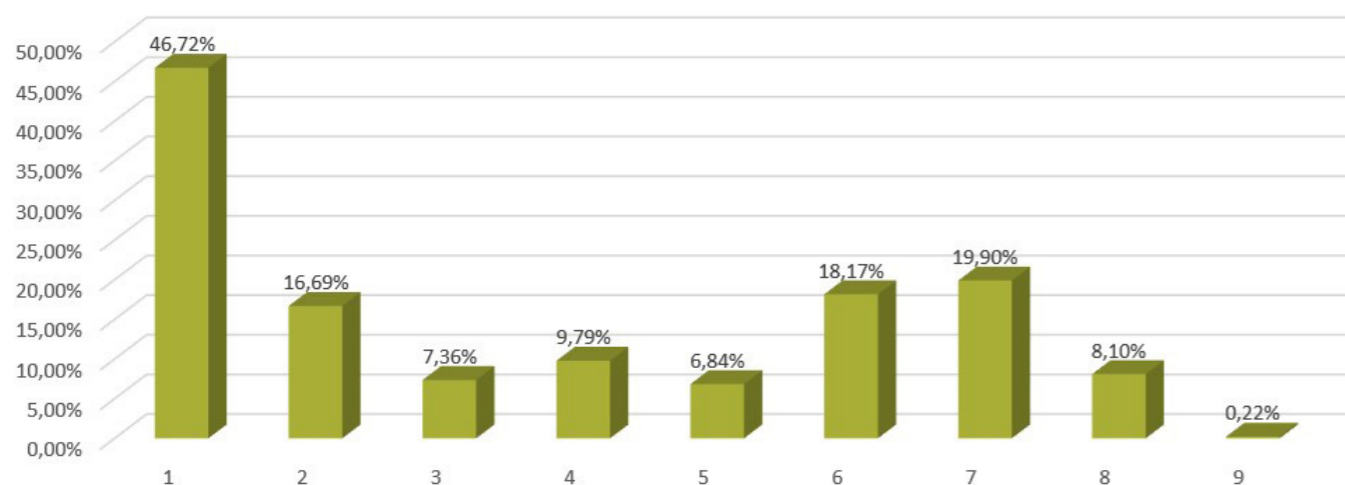

Het versterken van de onderwijsinstellingen en CLB's in kwestie als professionele lerende organisatie. De pedagogische begeleidingsdiensten geven hierbij voorrang aan de onderwijsinstellingen of CLB's waar zich de grootste noden op deze vlakken situeren. Om deze onderwijsinstellingen of CLB's te identificeren kunnen de pedagogische begeleidingsdiensten gebruik maken van verschillende bronnen zoals de gegevens van de pedagogische begeleidingsdienst zelf, de gegevens van de onderwijsinstelling of het CLB in kwestie, de gegevens uit doorlichtingstrajecten uitgevoerd door de onderwijsinspectie van de onderwijsinstelling of het CLB in kwestie, de gegevens die aan de basis liggen van het profiel van de onderwijsinstelling of het CLB zoals bepaald in artikel 38, §4, of andere resultaten of gegevens die wijzen op een lage kwaliteit van onderwijs of leerlingenbegeleiding.

RELEVANTE DATA/GRAFIKEN

Beeld thematische werking

Grafiek 12. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 2.

- 1 Het schoolteam werkt systematisch en cyclisch aan zijn interne kwaliteitsontwikkeling vanuit het eigen pedagogisch project met behulp van data.
- 2 Het schoolteam secundair onderwijs versterkt zelfgekozen deelaspecten van haar pedagogisch beleid vanuit een gedragen visie om goed onderwijs te realiseren.
- 3 Leidinggevenden gaan flexibel om met hun schoolorganisatie met het oog op het optimaliseren van het leren van alle lerenden.
- 4 Het schoolteam realiseert een verbindend schoolklimaat.
- 5 Het schoolteam kan een innovatieproces succesvol realiseren.
- 6 Het bestuur en de leidinggevenden ontwikkelen een professionaliserings- en personeelsbeleid met specifieke aandacht voor aanvangsbegeleiding.
- 7 Het bestuur en het schoolteam geven samen concreet vorm aan dialogaal en gedeeld leiderschap.
- 8 Het schoolteam realiseert duurzame en constructieve externe samenwerkingen op het vlak van zorgbreed en kansrijk onderwijs.
- 9 Het schoolteam volwassenenonderwijs onderzoekt kansen voor, zet in op de digitale competenties van cursisten en bouwt verder aan zijn visie op digitalisering vanuit internationale leerervaringen.

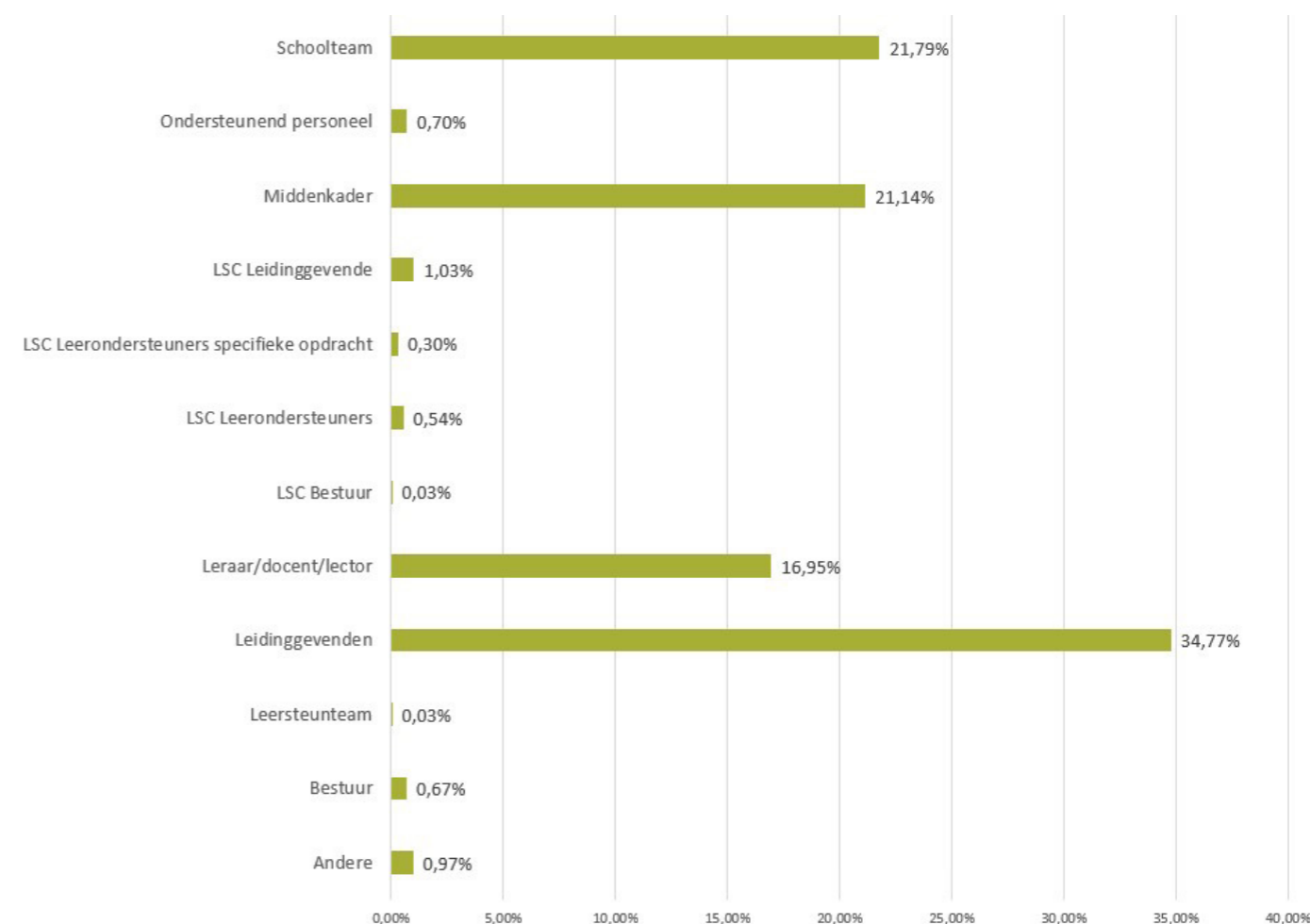
Aantal acties schoolcontacten

Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 2 vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 36,26 % van de acties plaats in het kader van decretale doelstelling 2. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 2 is goed voor een aandeel van 27,46%, als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 13. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 2.

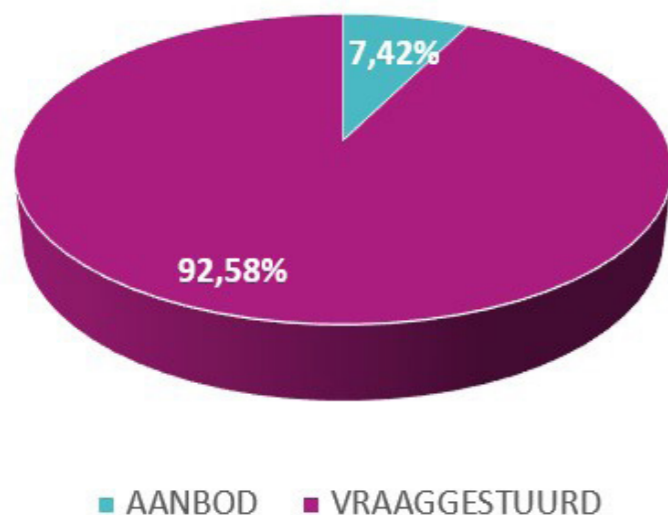
De meest bereikte doelgroep bij decretale doelstelling 2 is de leidinggevenden met bijna 35% voor de vraaggestuurde en aanbodgerichte werking samen. We zien een vrijwel even groot bereik voor middenkader en schoolteam van ruim 21%. Met net geen 17% van de initiatieven bereiken we de doelgroep (enkel) 'leraar/docent/lector'.

We bereiken voor de tweede decretale doelstelling leidinggevenden van de 20 leersteuncentra met 38 initiatieven, de leerondersteuners met 20 initiatieven, leerondersteuners met een specifieke opdracht met 11 initiatieven.

Conclusie voor decretale doelstelling 2

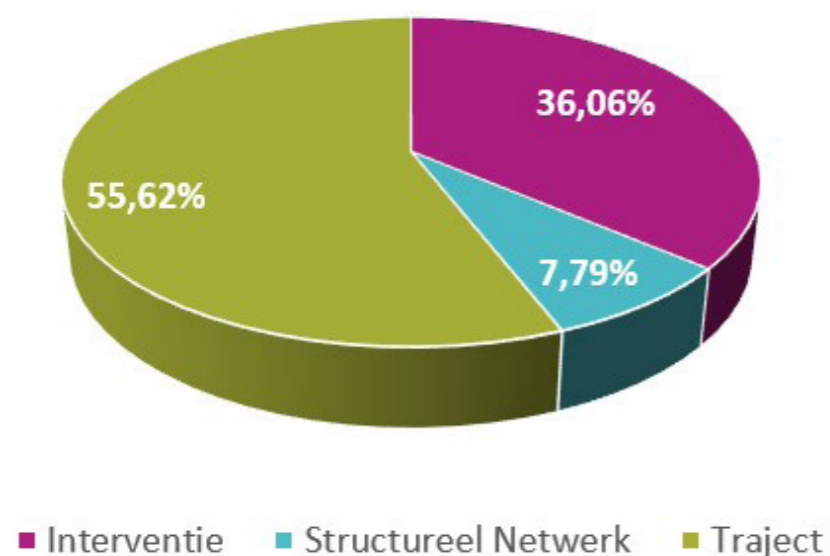
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 2 voor 92,5% vraaggestuurd en 7,5% werd aangeboden via ons professionaliseringsaanbod.

Grafiek 14. Procentuele verhouding aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 2.

In totaal waren er 3247 trajecten, structurele netwerken en interventies in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan de tweede decretale doelstelling. Het gaat om 34% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 15. Procentuele verhouding type begeleiding voor decretale doelstelling 2.

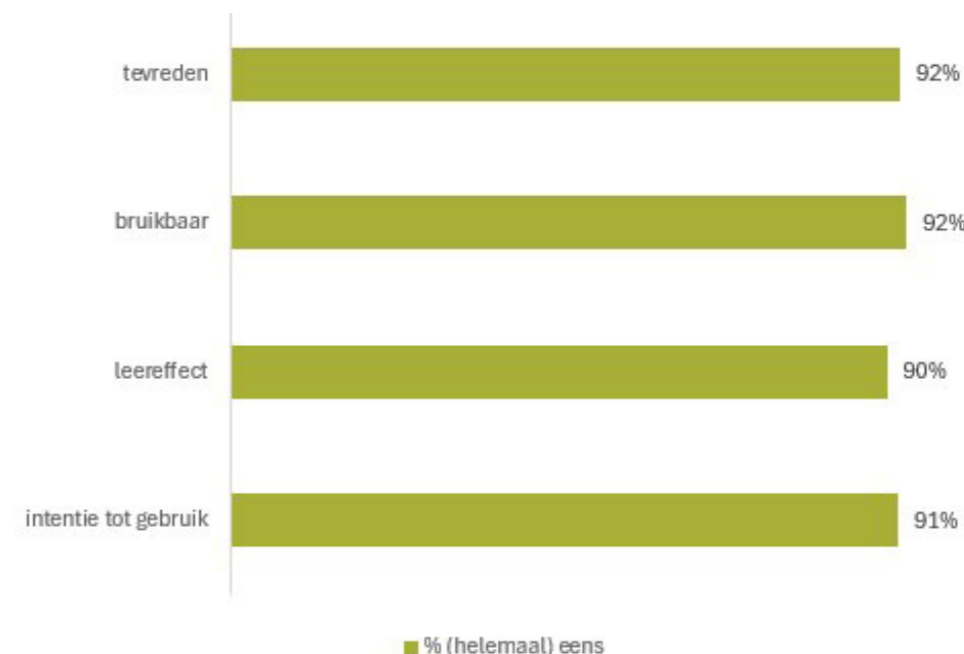

Bijna 56% van de begeleidingsinitiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 2 zijn trajecten. Er zijn 36% interventies en in een kleine 8% van de gevallen gaat het om structurele netwerken.

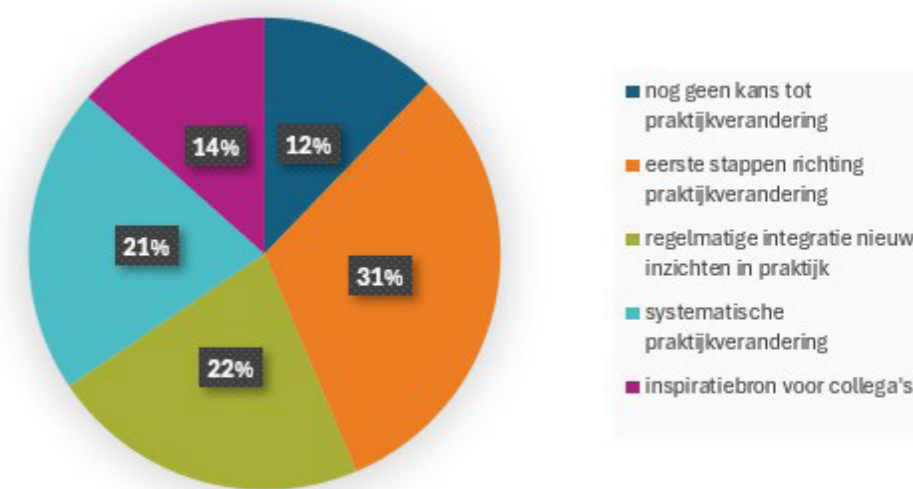
De meeste aandacht (46,7%) gaat uit naar het systematisch en cyclisch werken aan kwaliteitsontwikkeling in de instellingen vanuit een gedragen visie en met behulp van data. Deelaspecten van het pedagogisch beleid van de instellingen versterken vanuit een gedragen visie om goed onderwijs te realiseren, concreet vormgeven aan dialogaal en gedeeld leiderschap en een professionaliserings- en personeelsbeleid ontwikkelen met specifieke aandacht voor aanvangsbegeleiding zijn de doelen die samen verder goed zijn voor bijna 55% van de initiatieven gekoppeld aan de tweede decretale doelstelling. Aan elk van die drie operationele doelen besteden we ongeveer evenveel aandacht. De andere doelen zijn elk op zich goed voor een aandeel van gemiddeld 8%; één operationeel doel richt zich specifiek op een kleine doelgroep, het volwassenenonderwijs.

De gepercipieerde effecten van begeleiding gericht op het versterken van onderwijsinstellingen als professioneel lerende organisatie, zijn gebaseerd op de evaluatie van 99 interventies, 181 trajecten, 106 vormingen en 21 lerende netwerken (in totaal 407 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. De impact op korte termijn wordt zeer hoog ingeschat (zie Grafiek 16. Gepercipieerde kortetermijneffecten). Van de bevroegde deelnemers gaf 90% aan nieuwe inzichten te hebben opgedaan tijdens de begeleiding, vond 92% aangereikte inhoud bruikbaar en rapporteerde 91% de intentie om opgedane inzichten te implementeren in de eigen praktijk. Wat de effecten op middellange termijn betreft, gaf 56% van de bevroegde deelnemers aan stappen gezet te hebben in het transfereren van opgedane inzichten rond de instelling als professionele lerende organisatie naar de eigen praktijk. Grafiek 17 (Transfer naar praktijk) toont dat de meerderheid (31%) dat nog op een verkennende manier doet, terwijl 22% van de deelnemers opgedane inzichten regelmatig integreert en 21% aangeeft aspecten van een professioneel lerende organisatie systematisch te implementeren.

Grafiek 16. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 2.

Grafiek 17. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 2.

Het schoolteam werkt systematisch en cyclisch aan zijn interne kwaliteitsontwikkeling vanuit het eigen pedagogisch project met behulp van data.

Met specifieke aandacht voor:

- gebruik van verschillende bronnen;
- kwaliteitsvol praktijkonderzoek met het oog op het versterken van de klas- en schoolwerking;
- gebruik van gestandaardiseerde toetsen en instrumenten met het oog op het versterken van de klas- en schoolwerking;
- gebruik van het ROK, het RiK en het referentiekader voor kwaliteitsvolle leersteun;
- gebruik van de schooldoorlichting;
- ontwikkelen en implementeren van actieplannen.

De eerste drie aandachtspunten worden besproken onder [beleidsimpuls 3 datageletterdheid](#).

We bereikten in het schooljaar 2023-2024 1135 scholen met betrekking tot de ontwikkeling van een systematisch en cyclisch kwaliteitsbeleid, 599 scholen om het referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK) als instrument te hanteren binnen de interne kwaliteitsontwikkeling, 490 scholen rond het opzetten van doelgerichte en participatieve actieplanning en 334 scholen bij het benutten van schooldoorlichtingen om de eigen kwaliteit te versterken. Dat zijn respectievelijk 55%, 29%, 24% en 16% van onze scholen. Op die manier overstijgt het bereik in één schooljaar het vooropgestelde bereik voor de volledige periode van het begeleidingsplan. Dat is een resultaat om tevreden op terug te blikken.

Het werken aan de interne kwaliteitsontwikkeling staat nu echt op de kaart. De hoge cijfers zijn natuurlijk ook deels te verklaren door het 'impliciet werken' aan een kwaliteitsbeleid, waarbij systematische interne kwaliteitsontwikkeling niet het primaire doel is, maar er is bijvoorbeeld in het werken aan een zorgbeleid aandacht voor aspecten van kwaliteitsontwikkeling en voor een doelgerichte en participatieve actieplanning.

Wanneer we even inzoomen op de kwaliteitsontwikkeling binnen de onderwijsinternaten aan de hand van het referentiekader voor internaatskwaliteit (RiK), dan zien we dat we alle onderwijsinternaten bereikten mede dankzij de ondersteuning van het professionaliseringsteam dat daarvoor extra middelen gekregen had. Er waren in totaal 164 initiatieven voor dit doel. 71 van de 89 onderwijsinternaten bereikten we meer dan 10 keer en 4 onderwijsinternaten bereikten we een enkele keer.

Tijdens het schooljaar 2023-2024 zette de pedagogische begeleiding zich eveneens in voor de begeleiding van de leersteuncentra (LSC), met inachtneming van het referentiekader voor kwaliteitsvolle leersteun. In dit opstartjaar bereikten we alle leersteuncentra (100%), hoewel de intensiteit van de ondersteuning varieerde. Bij twee LSC (13%) ondernamen we slechts één actie, terwijl we het merendeel van de LSC ondersteunden met meer dan vijftien acties. De ondersteuning in het opstartjaar was voornamelijk gericht op de initiële opstart en de overgang naar een zelfstandig functionerend leersteuncentrum. Daarbij lag de nadruk op begeleiding bij het vormgeven van het veranderingsproces, met oog voor regelgeving, personeelsbeleid en organisatie. Een belangrijk onderdeel van onze ondersteuning was de organisatie van een tweedaagse voor de leidinggevenden van de leersteuncentra. Tijdens die tweedaagse werden diverse thema's behandeld, waaronder:

- het opzetten en begeleiden van leergroepen;
- persoonlijk leiderschap;
- het referentiekader voor kwaliteitsvolle leersteun en de visie op leersteun;
- personeelsbeleid;
- samenwerking en participatie;
- de oprichting van een leersteunraad.

In de vervolgsessies lag de focus op de samenwerking met partnerscholen, de pedagogische begeleiding en de LSC. Daarbij kwamen onderwerpen aan bod, zoals de rol van de leerondersteuner, persoonlijk leiderschap, handelingsplanmatig werken en personeelsreglementering. Die sessies waren erop gericht de samenwerking te versterken en de professionaliteit binnen de LSC te bevorderen.

Opvallend is dat we in ons streven om scholen meer en beter gebruik te laten maken van de input van schooldoorlichtingen het voorbije schooljaar meer scholen (334) bereikten dan er scholen een doorlichting kregen in die periode (227). Daarvoor zijn verschillende mogelijke verklaringen. Het kan te maken hebben met de introductie van tussentijdse bezoeken, waarvoor we scholen vooraf, tijdens en/of achteraf proberen te ondersteunen in het omzetten van die leerkanalen naar kwaliteitsontwikkeling. Daarnaast kunnen scholen na een doorlichting in een eerder schooljaar nog verder begeleid worden. Een laatste verklaring zijn de algemene sessies over de kansen en valkuilen van een doorlichting voor de kwaliteitsontwikkeling van je schoolwerking, die ook onder dit doel geregistreerd werden.

De intensiteit van de schoolcontacten lag vaak vrij hoog. Binnen de geformuleerde aandachtspunten bij dit doel was er bij 14% van de bereikte scholen slechts één contact geregistreerd. 58% van de bereikte scholen had twee tot tien contactmomenten. Van de overige 28% van de scholen zijn er in 15% van de gevallen 11 tot 20 begeleidingscontacten geregistreerd, en in 13% van de scholen zelfs meer dan 20. Die hoge intensiteit is gezien het thema van dit doel niet onlogisch. Effectieve trajecten rond een systematisch kwaliteitsbeleid beslaan vaak meerdere contactmomenten. Meer nog, voor de meeste scholen is dat absoluut noodzakelijk om de doelen te bereiken en is het hoge aantal contacten zo dan ook te verantwoorden. In andere scholen is het een groei-kans om samen met het beleid dat grote engagement te bespreken en te zoeken naar hoe we naar een effectievere aanpak kunnen groeien.

We bereikten met onze initiatieven rond kwaliteitsontwikkeling in de eerste plaats leidinggevend, maar ook het middenkader van scholen. We hadden minder vaak contact met één leraar, wel met schoolteams. Ook die bevindingen zijn, gezien het thema, te verwachten. Bij de doelen inzake het referentiekader voor onderwijskwaliteit en inzake het begeleiden naar aanleiding van een doorlichting bereikten we ook vaak schoolteams – in beide gevallen zelfs iets meer dan enkel de leidinggevend. Die doelen richtten zich ook explicieter op die doelgroepen, dus ook dat is volgens verwachting.

In de onderwijsinternaten is het bereik bij de leidinggevend het grootst, bij ruim 33,50% van de initiatieven zijn ze betrokken. Met het opstarten van de directieopleiding ProfS voor onderwijsinternaten, met de aankondiging van de eerste pedagogische inspectiebezoeken voor het schooljaar 2024-2025 en de transitie van het beheerderschap naar een directeursambt, beantwoordt dat helemaal aan de verwachtingen. Verder was bij ruim 15% van de initiatieven het team betrokken, bij 14% het ondersteunend personeel, waaronder ook de internaatsmedewerkers vallen. In veel gevallen (bijna 40%) werd de doelgroep niet uitdrukkelijk vermeld.

Ook binnen het volwassenenonderwijs gaan we aan de slag rond kwaliteitsontwikkeling. Alle CVO's zijn vertegenwoordigd in het lerend netwerk IKZ. Het netwerk ontwikkelde samen de datakaart volwassenenonderwijs. De ontwikkeling en de afname van de impactbevraging nam het lerend netwerk ook voor zijn rekening. Het netwerk stelde eveneens in cocreatie een lijst van reflectievragen bij het referentiekader voor onderwijskwaliteit en de ontwikkelingsschalen van de doorlichting op.

We zijn erg tevreden over het bereik dat we behaalden met onze begeleidingsinitiatieven inzake kwaliteitsontwikkeling. Volgens onze inschatting heeft dat goede resultaat vaak te maken met onderlinge 'reclame' van scholen over onze begeleiding. Toch identificeerden we nog verschillende kansen om ons bereik verder te verhogen. Zo hadden we voor de basissessies 'Bouwen aan kwaliteit in je school' te weinig inschrijvingen. Het is nochtans de bedoeling dat die reeks sessies de sokkel vormt voor elke onderwijsprofessional die zich wil verdiepen in hoe je systematisch aan kwaliteitsontwikkeling kunt werken. Een gerichte communicatie voor dat initiatief moet leiden tot een groter bereik voor die basissessies. In het secundair onderwijs werd al in de loop van het schooljaar 2023-2024 bijgestuurd. Wegens de tegenvallende inschrijvingscijfers kozen we daar om bijkomend een online alternatief aan te bieden. Daarmee hadden we een groter bereik, maar er waren ook signalen dat de effectiviteit van die online bijeenkomsten minder hoog was dan de effectiviteit van de fysieke sessies.

Mogelijk kunnen we proberen om in de toekomst nog actiever in te zetten op het bereiken van het middenkader. Rond systematische kwaliteitsontwikkeling, prioriteiten bepalen, actieplanning, cyclisch en geïntegreerd werken, werken we heel vaak met de schoolleider. Zeker in het basisonderwijs bereiken we nog al te vaak enkel de directeur en blijft kwaliteitsontwikkeling de verantwoordelijkheid van de leidinggevende. Toch zien we een positieve evolutie, die we graag willen versterken. In meer en meer basisscholen komt het tot de ontwikkeling van een beleidsteam of beleidscel, iets waar we als pedagogische begeleiding met onze initiatieven over onder meer gedeelde verantwoordelijkheid de voorbije schooljaren ook zelf sterk op ingezet hebben. In het secundair onderwijs zetten we daarom ook de online sessie 'Aan de slag met een kwaliteitsmedewerker of kwaliteitsteam' in het aanbod, waarmee we hopen op termijn ook veel middenkaderleden te bereiken.

We zetten reeds meer in op het actief ondersteunen van schoolbesturen inzake kwaliteitsontwikkeling. Die nood stelden we vast tijdens onze trajecten, zoals je ook kunt nalezen in de reflectie in het voorgaande begeleidingsverslag. Die initiatieven hebben voorlopig nog maar een beperkt bereik. Ook scholengemeenschappen kunnen een rol spelen in het actiever delen en stimuleren van goede praktijken van kwaliteitsontwikkeling. Over de begeleidingsmogelijkheden op het niveau van de scholengemeenschap kunnen we nog actiever communiceren.

In de context van doorlichtingen doen scholen heel vaak intensief een beroep op ons. We zijn hier een zeer zichtbare partner voor de scholen. Onze [flowchart](#), waarin een duidelijke procedure opgenomen is over wat we wanneer aanbieden aan scholen, is daarbij een meerwaarde. We grijpen extra kansen, als we dat nog explicieter naar onze scholen communiceren. We zien eveneens dat er nog veel nood is aan duiding bij de werking en de kansen voor kwaliteitsontwikkeling naar aanleiding van een doorlichting. We plannen in de loop van het schooljaar 2024-2025 daar een meer actief aanbod voor te ontplooiën. In de nieuwe context van tussentijdse bezoeken merken we ook dat scholen daarvoor op ons een beroep doen. Door de tussentijdse bezoeken door de onderwijsinspectie wordt bovendien onze zichtbaarheid in scholen met betrekking tot het thema kwaliteitsontwikkeling groter, wat dan weer nieuwe begeleidingsvragen over intern kwaliteitsbeleid uitlokt. Onze aanwezigheid tijdens de tussentijdse bezoeken is om praktische redenen niet evident (de momenten worden door de inspectie vastgelegd), maar is wel een opportuniteit. Een groeikans is om een grotere systematiek te organiseren voor onze aanwezigheid tijdens de tussentijdse bezoeken.

Wat de interne kwaliteitsontwikkeling door gebruik te maken van het RiK betreft, willen we een gedifferentieerd, hybride aanbod borgen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van leerpaden. Er situeren zich ook extra groeikansen op het vlak van lerende netwerken en intervisiemomenten.

Volgens de evaluaties liggen zowel de tevredenheid als de bruikbaarheid van de initiatieven rond kwaliteitsontwikkeling erg hoog. Enkel bij eenmalige interventies voor het doel rond begeleiding inzake schooldoorlichtingen liggen de gemiddelde tevredenheids- en bruikbaarheidsscores iets lager (respectievelijk 81% en 76%). De gegevens uit EDBI-KathOndVla zijn echter vrij beperkt, waardoor we voorzichtig moeten zijn om daaruit

verregaande conclusies te trekken. Evaluaties gebeuren voor dit doel nog (al te) vaak via eigen vragen of gespreksmethodieken, die voor de begeleiders zelf heel waardevolle informatie opleveren, maar moeilijker op organisatieniveau aggregaerbaar zijn. In ieder geval bevestigen de verzamelde data wel het spontane aanvoelen dat het trajectmatig werken met betrekking tot kwaliteitsontwikkeling het meest effectief is. De trajecten worden immers meestal geïnitieerd op vraag van de school en sluiten dus aan bij een zeer actuele nood van de school; het ontwerp – deels op maat – maakt dat de context en de beginsituatie van de school goed in rekening gebracht worden. Daarnaast is de langere (en soms ook langzamere) aanpak van trajecten nodig om duurzame effecten te bereiken. Voor duurzaamheid is vaak een zeer systemische aanpak vereist.

Ook de lerende netwerken kregen een zeer goede evaluatie, wat het duurzame effect betreft. Het gaat dan vooral om onze basissessies 'Bouwen aan kwaliteit in je school'. Het is moeilijk om bij die basissessies een goed evenwicht te vinden: de online sessies hebben een veel groter bereik, maar er zijn indicaties dat de effectiviteit van de fysieke sessies veel hoger ligt.

Datzelfde zien we ook in de sleutelfactoren die hoog scoren in de EDBI-KathOndVla-bevraging. Ook al zijn de aangebrachte inhoud en sluiten wel steeds heel dicht aan bij de noden van scholen. Ook onze inhoudelijke expertise wordt zeer sterk gewaardeerd. Scholen gaan ook vaak met onze input actief aan de slag, blijkt uit de (voorzichtig te behandelen) data. We kunnen afleiden uit feedback die we hebben verzameld, dat scholen vaak goede praktijkvoorbeelden van andere scholen wensen te zien om zo inspiratie op te doen. Ook op die sleutelfactor hebben we het voorbije schooljaar bijkomend ingezet in de nieuwe initiatieven.

In de onderwijsinternaten krijgen de kortetermijneffecten bij interventies hoge scores (eens of helemaal eens) op tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. De sleutelfactor 'nieuwe inhoud' scoort laag (37%), wat normaal is omdat het RiK al verschillende jaren als referentiekader gehanteerd wordt in de onderwijsinternaten. De gepercipieerde effecten bij trajecten zijn iets gematigder. Tegelijkertijd geeft 45% van de respondenten aan dat ze eerste stappen hebben gezet richting praktijkverandering, en 25% vermeldt regelmatige integratie van nieuwe inzichten in de praktijk. Opnieuw scoort hier de sleutelfactor 'nieuwe inhoud' lager (44%) dan de andere factoren. We merken wel dat de inhoud dan weer aansluit bij bestaande noden. Het professionaliseringsaanbod via nascholing.be krijgt over de hele lijn hoge scores.

Er liggen nog enkele plannen in het verschiet. Hoewel we bij het bereik de doelgroep van de schoolbesturen als noodzakelijke groeikans omschreven, merken we wel dat de effectiviteit van ons aanbod zeer hoog ligt, wanneer we die groep dan toch weten te bereiken. Uit eigen metingen blijkt de tevredenheid bij de sessies voor schoolbestuurders in het afgelopen schooljaar erg groot. Enkel de eerste sessie rond het ROK voor besturen diende stevig bijgestuurd te worden; de herneming van dat aanbod in 2024-2025 zal dan ook een bredere focus hebben dan enkel het ROK.

Ook de ontwikkeling van een vernieuwde themapagina op de PRO.-site rond kwaliteitsontwikkeling blijft een groeikans.

Daarnaast is er nog groeimarge in het professionaliseren en inspireren van collega's in verband met kwaliteitsontwikkeling van scholen, opdat ook begeleiders met andere expertise in hun begeleidingswerk die thema's kunnen integreren. Dat zou kunnen via bijvoorbeeld gezamenlijke deel- en vormingsmomenten en de etalage interne professionalisering. Vorig schooljaar gingen we zo al aan de slag met collega-begeleiders rond een ontwikkelde Thinglink voor een kwaliteitsmedewerker in de school.

De tussentijdse bezoeken van de onderwijsinspectie vormen uiteraard ook een enorme groeikans, om vanuit de kwaliteitsdriehoek, elk vanuit de eigen rol, aan de hand van een concreet thema in de school de kwaliteitsontwikkeling van de school onder de loep te nemen en te versterken. Binnen de stevig gevulde agenda's van pedagogisch begeleiders is het echter onmogelijk om daar steeds prioriteit aan te geven.

Enkele nieuwe initiatieven leidden tot enorme tevredenheid bij de deelnemers en willen we daarom dit schooljaar zeker borgen. We denken daarbij onder meer aan het actief delen van goede praktijkvoorbeelden geïdentificeerd door de onderwijsinspectie en de sessies 'Aan de slag met een kwaliteitsmedewerker in het secundair onderwijs'. In beide wordt sterk ingezet op het faciliteren dat scholen elkaar kunnen inspireren, wat ook een van de geïdentificeerde sleutelfactoren voor een grotere tevredenheid was.

Er zijn nog altijd veel vragen van scholen met betrekking tot het ROK, waaruit blijkt dat dat referentiekader nog altijd niet bij alle schoolleiders bekend is of in scholen actief als instrument gebruikt wordt. Ook jonge leraren hebben vaak geen kennis van het ROK. We zien zowel een nood aan heldere eenvoudige instrumenten om reflectie over het ROK te stimuleren als een noodzaak aan instrumenten waarmee scholen op een toegankelijke manier taal en kennis verwerven over het referentiekader, de samenhang tussen de kwaliteitsverwachtingen leren begrijpen en in verband kunnen brengen met concrete praktijkvoorbeelden. Er is nog veel nood aan concretisering. De ontwikkeling van het ROK-spel is een nog concretere vorm om met schoolteams aan de slag te gaan. De uitdaging blijft om er in een trajectmatige duurzame vorm mee bezig te blijven.

Een bedreiging voor de duurzaamheid van ons begeleidingswerk is de heel grote *turnover* van schoolleiders, waardoor lopende processen soms onderbroken worden of opgebouwde expertise weer verdwijnt.

De kwaliteit van het aanbod voor de onderwijsinternaten willen we borgen. Een groeikans voor die doelgroep is om meer in te zetten op lerende netwerken en intervisie rond bepaalde cruciale thema's.

Reflecteren over de effecten van onze ondersteuning voor de leersteuncentra is op dit moment nog niet volledig mogelijk, aangezien de focus van de LSC zelf in het afgelopen schooljaar voornamelijk lag op de operationele opstart. Voor het schooljaar 2024-2025 staat het pedagogische luik meer op de voorgrond met daarbij het verder verdiepen in handelingsplanmatig werken, inclusie, onderwijskundige, coaching- en handicapspecifieke expertise als prioritaire ondersteuning.

Binnen de reeds bestaande overlegkanalen tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de Vlaamse onderwijsinspectie werd in 2023-2024 een werkgroep 'Tussentijdse bezoeken' opgericht. Die werkgroep heeft tot doel om de verschillende rolinvullingen van inspecteurs en pedagogisch begeleiders helderder te krijgen, opdat de hefboom voor kwaliteitsontwikkeling voor scholen wordt gemaximaliseerd.

De begeleiding van kwaliteitsontwikkeling in scholen is duidelijk geen *one size fits all*. De ontwikkeling van een systematische en cyclische kwaliteitsontwikkeling vereist een aanpak waarin scholen met uiteenlopende profielen zich kunnen herkennen, rekening houdend met hun context, hun visie en traditie, hun beginsituatie en hun eigen prioriteiten. We werken bijgevolg vaak op een systemische wijze en op maat van de school, binnen een bepaald schoolteam. Er is een groeiend aanbod wat kwaliteitsontwikkeling betreft, maar ruimschoots het grootste aandeel van het begeleidingswerk gebeurt toch op maat van scholen. Dat gebeurt veelal in trajecten. Die trajectmatige aanpak is nodig om het abstracte begrip van kwaliteitsontwikkeling heel concreet te maken, en om het kwaliteitsbeleid zichtbaar te maken tot op de klasvloer. Transformaties die scholen daarbij ondergaan, zijn vaak heel ingrijpend en hebben impact op alle beleids- en praktijkdomeinen (zie ook eerder bij intensiteit van bereik).

Die trajecten vergen een heel grote tijdsinvestering die niet steeds haalbaar is. Lerende netwerken zijn daarom een ideale tussenoplossing om onderwijsprofessionals op regelmatige basis met gelijkgestemden te laten uitwisselen. De goede scores van de lerende netwerken binnen EDBI-KathOndVla motiveren ons om op dat ingeslagen pad verder te gaan.

Soms vraagt een school ons ook om eens als klankbord of kritische vriend feedback te geven op plannen die een school al zelfstandig ontwikkeld heeft. We kunnen scholen daarmee ook op korte termijn ondersteunen. Globaal zien we echter dat eenmalige interventies minder effectief zijn. De impact van wat we aanbrengen of de reflectie die we tot stand kunnen brengen tot in het kwaliteitsbeleid en tot op de klasvloer, is zeer afhankelijk van het beleidsvoerend vermogen van de school om zelfstandig met een eenmalige input aan de slag te gaan.

Aanvullend willen we erop wijzen dat binnen de context van onderwijsinternaten naast het vraaggerichte (50%) een even groot aandeel gerealiseerd werd via aangeboden vormen. Het vormingsaanbod lag zo hoog door de extra pedagogisch begeleiders die door de projectsubsidie aangeworven konden worden. We maakten daarbij gebruik van een gedifferentieerd aanbod via trajecten (40%), interventies (50%) en structurele netwerken (2,5%). Als we kijken naar de hoge mate van tevredenheid, mogen we concluderen dat onze gekozen strategie de juiste was. De kwaliteit van het aanbod voor onderwijsinternaten proberen we te borgen. Als groeikans stellen we om in de toekomst meer in te zetten op lerende netwerken en intervisie rond bepaalde cruciale thema's.

Ondanks de grote tijdsinvestering willen we verder blijven inzetten op trajecten op maat, waarvoor door scholen duurzame verbeterprocessen kunnen lopen. Daarnaast willen we ook de basissessies 'Bouwen aan kwaliteit in je school' verder uitbouwen en echt als uitgangspunt beschouwen voor de verdere ontwikkeling van het kwaliteitsbeleid op school.

We zien over het algemeen wel een positieve evolutie in de ontwikkeling van de systematische kwaliteitsontwikkeling in scholen. Daarnaast zien we nog enkele uitdagingen: zo zal in de toekomst het aantal doorlichtingen wellicht toenemen, zijn er nieuwe tussentijdse bezoeken en de uitspraken van de inspectie over GOK en leerlingenbegeleiding bieden stuk voor stuk kansen om het systematische kwaliteitsbeleid van de school te versterken. We zien dat scholen onder gepaste begeleiding stappen zetten van 'kwaliteitszorg op het bureau van de schoolleider' naar 'kwaliteitsontwikkeling gedragen door het hele team in een meerjarenplan'. Een groeikans is op dat vlak ook nog het breder en actiever aanbieden van het leerpad 'Systematisch en cyclisch aan de slag in je school'. Bovendien zijn ook de Vlaamse toetsen een externe kans om het thema kwaliteitsontwikkeling van scholen te ondersteunen. De toetsen zeggen immers meer dan enkel iets over wiskunde en Nederlands.

DD2-2

Het schoolteam secundair onderwijs versterkt zelfgekozen deelaspecten van haar pedagogisch beleid vanuit een gedragen visie om goed onderwijs te realiseren.

Met specifieke aandacht voor:

- visie op evaluatie;
- visie op talenbeleid;
- visie op algemene vorming in de eerste graad.

Het afgelopen schooljaar werden twee specifieke aspecten van het pedagogisch beleid onder de aandacht gebracht – evaluatie en talenbeleid – in meer dan 500 professionaliseringsinitiatieven. De overgrote meerderheid van de georganiseerde initiatieven had betrekking op evaluatie.

Er werd qua doelgroep vooral ingezet op leidinggevenden, middenkader en leraren, regelmatig in gemengde teams. Met betrekking tot evaluatie werd bijna 80% van de schoolteams bereikt, voor taalbeleid was dat bijna 30%. Daarmee werd voor dit doel de vooropgestelde doelstelling ruim behaald.

Ook in het schooljaar 2023-2024 lag het bereik met betrekking tot evaluatie opvallend hoger dan onze ambitie om 15% van de secundaire scholen te bereiken. Dat toont het blijvende belang van evaluatie als onderdeel van de dagelijkse lespraktijk. Tijdens begeleidingsinitiatieven met eva-

luatie in de focus werd ook aandacht besteed aan de implementatie van de vakleerplannen door schoolteams vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Omgekeerd raakten ook vakbegeleiders het thema evaluatie vrijwel automatisch aan bij professionaliseringsinitiatieven waar in de eerste plaats vakdidactiek centraal stond.

Met betrekking tot talenbeleid groeit het bewustzijn rond het belang van het bestaan van een taalbeleid op school. Het geven van workshops op directiecongressen laat toe om de principes van taalbeleid breder te verspreiden onder leidinggevend. Bijkomend voor talenbeleid zit er een groeikans in het vergroten van de zichtbaarheid van taalbegeleiders en in het blijven stimuleren van samenwerkingen tussen vak- en taalbegeleiders om taalontwikkeld lesgeven tot in de klas te laten landen. Door taalbeleid als vast thema op directie-, zorg- en middenkadercongressen ter sprake te brengen, kan het bereik, zeker bij schoolleiders, nog vergroot worden.

De groeikans omvat een analyse per werkingsregio om de niet-bereikte schoolteams te identificeren en te bepalen hoe die alsnog bereikt kunnen worden. Het bereik kan eveneens vergroot worden door de ondersteuningsinitiatieven via de schoolbegeleiders onder de aandacht van de directeurs te brengen.

Met betrekking tot de algemene vorming in de A-finaliteit werd voornamelijk ingezet op trajecten rond Nederlands en wiskunde. Daarmee bereikten we 8,26% van de secundaire scholen.

Uit de EDBI-KathOndVla-bevragingen blijkt dat bij interventies rond het thema evaluatie alle bevroegde effecten op korte termijn erg hoog scoren, ruim boven de 90%. Ook de sleutelfactoren scoren erg goed, uitgezonderd het aspect 'nieuwe inhoud'. Bij de geëvalueerde trajecten liggen de effecten op korte termijn eveneens hoog. De transfer naar de eigen praktijk laat eveneens een erg positief beeld zien: eerste stappen richting praktijkverandering (28%), regelmatige integratie van nieuwe inzichten in de praktijk (34%) en 21% van de respondenten meldt zelfs een systematische praktijkverandering. Men vermeldt wel dat het nog té vroeg is om effecten op leerlingen vast te stellen.

De duidelijke interesse in het aspect evaluatie en de noodzaak om effecten te bereiken, kunnen we verklaren door de wijzigingen die de modernisering so met zich meebrengt. We denken bijvoorbeeld aan evaluatie van het gemeenschappelijk funderend leerplan en in de derde graad zijn er specifiek vragen in verband met evaluatie van onderzoekscompetenties in de doorstroom- en dubbele finaliteit. Voor evaluatie is er een groeikans in het verder professionaliseren van leraren op het vlak van formatieve evaluatie als onderdeel van het leren en lesgebeuren. Door verbanden te leggen met effectieve didactiek en laagdrempelige voorbeelden uit te werken voor alle vakken, kan er meer effect bereikt worden.

Wat betreft de initiatieven rond taalbeleid, beschikken we over onvoldoende EDBI-evaluaties en baseren we ons om op de warme evaluaties door de begeleiders aan het einde van een sessie. De reacties zijn over het algemeen erg positief, zowel wat de praktische aanpak betreft, de kaders ter ondersteuning, de input vanuit verschillende contexten en de inhoudelijke expertise van de taalbegeleider. Zo werkten de deelnemers aan de netwerken bijvoorbeeld een concreet taalbeleidsplan uit met beginsituatieanalyse, doelen en acties aangepast aan hun school. Voor taalbeleid zijn er grote verschillen in voorkennis tussen de schoolteams. We zien een groeikans in het werken met twee sporen, voor beginnende en meer ervaren schoolteams, om maximaal effecten te bereiken. We verwijzen graag naar de samenwerking met Piet Van Avermaet (Universiteit Gent) in het kader van het belang en de meerwaarde van een sterk taalbeleid en het uitwerken van filmpjes daarbij.

De gepercipieerde effecten op korte termijn omtrent de professionaliseringstrajecten rond Nederlands en wiskunde in de eerste graad scoren op de ingevulde EDBI-bevragingen erg hoog (tussen 88% en 100%). We noteren 29% regelmatige integratie van nieuwe inzichten in de praktijk en 6% systematische praktijkverandering. De grootste groep respondenten (47%) geeft aan dat het nog te vroeg is om een impact vast te stellen bij de leerlingen, maar zien toch al regelmatig (41%) een effect bij leerlingen.

Voor taalbeleid en evaluatie zetten we vooral in op een vraaggestuurde werking. Initiatieven gekoppeld aan evaluatie verlopen voor ruim 90% vraaggestuurd; bijna 10% wordt aangeboden via het professionaliseringsaanbod op nascholing.be. Ruim 58% van de initiatieven waren vorig schooljaar interventies, ruim 36% trajecten en in bijna 5% van de gevallen werkten we in de vorm van structurele netwerken. Initiatieven gekoppeld aan taalbeleid verlopen voor 97,5% vraaggestuurd en 2,5% wordt aangeboden via nascholing.be. Bijna de helft van de initiatieven waren trajecten, wat veel is. Er waren ruim 39% interventies en in ruim 11% van de gevallen werd ondersteuning geboden in de vorm van structurele netwerken.

Voor taalbeleid ging het om het ondersteunen van schoolteams via trajectbegeleiding bij het ontwikkelen, verder implementeren van of professionaliseren over een integraal taalbeleid. Tijdens die trajecten in de scholen bouwden de schoolteams, na een intakegesprek, onder begeleiding verder aan het eigen taalbeleid volgens de noden, behoeften en de context van hun school. Het streefdoel was het nastreven van een duurzaam, intentioneel, intensief en doelgericht talenbeleid met aandacht voor gedragenheid bij het hele team (via het coach-the-coachprincipe). Elke begeleide school stelde de beginsituatieanalyse van leerlingen, leraren en beleid op en formuleerde doelen op de drie niveaus om daarna een haalbaar en planmatig actieplan op te stellen. Er werden verschillende strategieën gehanteerd:

- In de toolbox 'Taalgericht vakonderwijs' op de PRO.-site vinden leraren, coteachers of ondersteuners bij de voornaamste struikelblokken op het vlak van taal tips voor een mogelijke didactische aanpak met het oog op het versterken van de taalvaardigheid van leerlingen;
- Het uitrollen van het netwerk 'Taal in nijverheid' voor de praktijkvakken als eerste initiatief voor het aanbieden van kwaliteitsvol taalonderwijs in verschillende vakken;
- Het organiseren van lerende netwerken, zowel schooloverstijgend met als focus elkaar inspireren, delen en leren van elkaar, alsook op het niveau van scholen of scholengemeenschappen met als focus de interne visie op taalbeleid. Ook daarbij werd aandacht besteed aan het coachen van de taalbeleidscoördinator voor het begeleiden van veranderingsprocessen in de eigen school;
- Het werken aan een leesbeleid vanuit het project Lezen in Actie (eerste graad) door de vakbegeleiders Nederlands.
- Voor OKAN hebben we ingezet op netwerken voor startende leraren, leraren, coördinatoren en vervolgschoolcoaches. In die netwerken zetten we in op onder andere alfabetiseren, differentiëren, evalueren en vakdidactiek. Ook het versterken van de onderwijsprofessional door inbreng van wetenschappelijke onderzoeken, geldende (al dan niet nieuwe) regelgeving en de link met OKAN, visie op taalbeleid en het flexibel omgaan met het curriculum zijn onderwerpen die aan bod kwamen.

Voor evaluatie:

- Het aanbieden op de PRO.-site van een extra themapagina effectieve feedback, met inspirerende voorbeelden om scholen een antwoord te geven op de vraag wat feedback effectief maakt. Ook de FAQ werd geactualiseerd en aangevuld;
- Naast het 'Bootcamp evalueren en rapporteren' werden twee andere nascholingen uitgerold: 'Bootcamp effectieve feedback' en 'Bootcamp breed evalueren in klassenraden', zowel gericht op leidinggevend en middenkader als op schoolteams met leraren. Ook in die bootcamps worden schoolteams uitgenodigd om een eigen visie uit te schrijven

- met het oog op kwaliteitsvol onderwijs. Scholen worden aangespoord om de opgedane inzichten verder te concretiseren op school via school- en vakbegeleiders;
- Het structureel leer- en ontwikkelteam zorgde voor een moederpresentatie 'Breed evalueren' waarmee alle vak- en schoolbegeleiders vervolgens gelijkgericht schoolteams kunnen ondersteunen;
- Begeleidingsinitiatieven om vakgroepen en schoolteams te ondersteunen bij het gebruik van de wetenschappelijk onderbouwde tool Proev (Universiteit Antwerpen en Universiteit Gent);
- Het ondersteunen van vakgroepen bij vragen rond evaluatie.

Daarmee werden de vooropgestelde voornemens in voldoende mate bereikt.

Specifiek voor evaluatie situeert zich een belangrijke groeikans in het onderzoeken hoe ons materiaal gebruikt wordt in verschillende trajecten en vormen om de efficiëntie en gelijkgerichtheid te borgen en te verhogen. Een andere mogelijkheid zien we in het verder aanvullen van de themapagina op de PRO.-site met 'differentiatie in evaluatie'. Daarmee passen we de inzichten rond differentiatie die op de PRO.-site en in de leerplannen opgenomen zijn toe op evaluatie. Een derde groeikans voor evaluatie bestaat in het systematisch verbreden naar schoolbeleid en visie, wanneer het gaat over evaluatie, bijvoorbeeld door een gezamenlijke aanpak van vragen over evaluatie door school- en vakbegeleiders.

Voor taalbeleid breiden we het aanbod dit schooljaar uit met een leerpad 'Start to taalbeleid' voor lerarenteams die nog geen uitgewerkt taalbeleid hebben op school. Daarnaast zetten we de bestaande netwerken verder in het netwerk 'Taalbeleid voor gevorderden', waar we verder inzetten op intervisie en het delen van goede praktijkvoorbeelden van scholen. Ook het netwerk 'Taal in nijverheid' breiden we uit naar andere vakken vanuit bestaande netwerken voor onder meer wiskunde, natuurwetenschappen en aardrijkskunde.

DD2-3

Leidinggevend en gaan flexibel om met hun schoolorganisatie met het oog op het optimaliseren van het leren van alle lerenden.

We bereikten voor deze doelstelling 540 scholen of 26%. Dat percentage ligt iets hoger dan in het schooljaar 2022-2023 (24%). Over beide schooljaren heen bekeken, bereikten we 40% van alle scholen voor dit doel. Daarmee bereikten we ruimschoots meer scholen dan vooropgesteld in het *Begeleidingsplan 2022-2025*, namelijk 20%. Er is een grote variatie in de intensiteit van de schoolcontacten. We stellen vast dat het in 28% van de gevallen om eenmalige contacten gaat en in 13% om contacten die bestaan uit twee acties. Als we naar de specifieke doelgroepen kijken, dan bereikten we in 63% van de acties de leidinggevend, in 25% van de acties het hele schoolteam en in 17% het middenkader. Dat zijn de doelgroepen die we voor deze doelstelling wilden bereiken. In ruim 40% van de scholen ging het om beperkte contacten. We kunnen daaruit het volgende leren: het is nodig om de stap te zetten naar trajecten die ook echte praktijkverandering met zich meebrengen.

Hoewel de gepercipieerde effecten hoog scoren, liggen die met betrekking tot het leer-effect iets lager (77%). Ook de integratie in de praktijk lijkt daardoor beperkter. De vraag stelt zich of we vernieuwend genoeg zijn en of er meer ingezet moet worden op hoe inhouden kunnen aanzetten tot verandering.

Er is nog werk aan de winkel. Om effecten te kunnen doortrekken naar de praktijk, zullen we enerzijds meer moeten inzetten op strategieën met meerdere contacten en anderzijds inhouden aanbieden die effectief kunnen bijdragen tot het flexibeler organiseren.

Initiatieven gekoppeld aan dit doel verliepen voor ruim 92% vraaggestuurd; 8% van de initiatieven maken deel uit van het professionaliseringsaanbod. 63% van de initiatieven zijn trajecten, 29% interventies, en ruim 8% structurele netwerken.

Met het oog op de toekomst zien we nog groeikansen om het naar de praktijk om te zetten. Dat vraagt in hoofdzaak een sterkere inzet op een trajectmatige aanpak en lerende netwerken.

DD2-4

Het schoolteam realiseert een verbindend schoolklimaat.

In het eerste schooljaar van het huidige begeleidingsplan bereikten we 45% van de scholen, terwijl dat percentage in het schooljaar 2023-2024 licht steeg naar 46%. Voor beide schooljaren samen resulteert dat in een totaal bereik van 59%. Daaruit mogen we concluderen dat het streefdoel van 12% ruimschoots bereikt is.

De intensiteit van de contacten varieerde, waarbij we instellingen op verschillende manieren en met verschillende frequenties bereikten. We voerden 7 interventies uit, begeleidde 22 trajecten, organiseerden 11 vormen en faciliteerden 3 lerende netwerken. Die variatie in strategieën zorgde voor een sterk effect, wat ook weerspiegeld werd in de positieve waardering van de gepercipieerde effecten. Onze wetenschappelijk onderbouwde expertise werd zeer sterk gewaardeerd, en 46% van de betrokkenen gaf aan dat zij de eerste stappen richting praktijkverandering gezet hadden, met kansen op latere impact op cultuurverandering.

Bij de evaluatie van de doelgroepen die we voor ogen hadden, bleek dat we sterk gefocust waren op het schoolteam, waarbij het middenkader en de leidinggevenden automatisch zijn inbegrepen. Het bestaan van de leersteuncentra als doelgroep is te recent om daaruit conclusies te trekken. De verhouding tussen de doelgroepen voldeed grotendeels aan de verwachtingen die we gesteld hadden. De voornaamste onderwerpen per doelgroep varieerden, met een sterke focus lag op het creëren van een verbindend schoolklimaat. Dat werd gezien als een fundament voor verdere ontwikkeling en groei.

Voor de toekomst willen we een aantal zaken borgen en zien we verschillende groeikansen. We willen ons gevarieerde aanbod behouden en onze wetenschappelijk onderbouwde expertise blijven uitbouwen. Het verbindend schoolklimaat blijft een fundament en we streven naar een groot effect van onze trajecten, zowel op het niveau van het basis- als het secundair onderwijs. Daarnaast zien we nog extra mogelijkheden in het optimaal uitzetten van trajecten en het blijven bieden van kansen aan lerende netwerken. We willen een evenwicht zoeken in het bereik van de diverse doelgroepen en de verschillende onderwerpen vanuit subdoelen coherent aanbieden. We blijven interventies en vormen of webinars benutten om vanuit urgentie naar trajecten te leiden. Tot slot willen we altijd verbinding maken met het buitengewoon onderwijs om dat bereik te verhogen.

De variatie in strategieën leidde tot sterke effecten voor dit doel. De gepercipieerde effecten werden hoog gewaardeerd, wat wijst op een positieve perceptie van de begeleidingsinterventies door de betrokken partijen. Uit de gegevens blijkt dat 14% van de effecten bereikt werd door directe interventies, terwijl er een grotere nadruk lag op procesbegeleiding. Dat suggereert dat een holistische benadering, waarbij zowel directe als indirecte methoden toegepast worden, effectief is in het behalen van de gestelde doelen.

De effecten stemmen in grote mate overeen met de vooropgestelde doelen in het begeleidingsplan. Dat wijst op een consistente uitvoering van de geplande interventies en strategieën. De sleutelfactoren, zoals gedefinieerd in EDBI-KathOndVla, werden hoog gewaardeerd. Dat impli-

ceert dat de kernaspecten van de begeleiding goed ontvangen werden en effectief waren in het bereiken van de gewenste resultaten.

Slechts in 29% van de gevallen werd de inhoud van de begeleiding als nieuw ervaren. Dat kan erop wijzen dat de begeleiding grotendeels voortbouwt op reeds geïnstalleerde kaders binnen de scholen. Het gebruik van bestaande structuren en kennis kan bijdragen aan de effectiviteit en acceptatie van de begeleidingsinitiatieven.

Er zijn geen opvallende verschillen tussen de voornemens uit het *Begeleidingsplan 2022-2025* en de behaalde resultaten. Dat wijst op een stabiele en consistente uitvoering van de geplande activiteiten. Met het oog op de toekomst willen we de huidige werking voortzetten en borgen. Daarnaast zijn er groeikansen geïdentificeerd, waarbij verdere optimalisatie van de procesbegeleiding en interventies mogelijk is.

De analyse van de behaalde effecten toont aan dat de variatie in strategieën en de nadruk op procesbegeleiding bijdroegen aan de positieve resultaten. De consistentie met het begeleidingsplan en de hoge waardering van de sleutelfactoren bevestigen de effectiviteit van de gehanteerde aanpak. Voor de toekomst is het van belang om de huidige werking te borgen en te blijven streven naar verdere optimalisatie en groei.

Bij dit doel kozen we voor een combinatie van aanbod- en vraaggestuurde strategieën, evenals traject-, interventie- en structurele netwerkbenaderingen. De strategieën zijn grotendeels toegepast, met uitzondering van de proeftuinen die niet gerealiseerd zijn. We kunnen dus spreken van een gedeeltelijke implementatie van de geplande strategieën.

Opvallende successen en verschillen met de voornemens zijn verklaarbaar vanuit de praktijk. De interventies en vormingen of webinars zijn steeds meer afgestemd op doelgerichte, schoolspecifieke implementatietrajecten, waarbij schoolnabij en vraaggestuurd gewerkt wordt. Dat leidde tot een betere afstemming op de specifieke behoeften van de scholen en een effectievere implementatie van de strategieën.

Er is een kritische evaluatie uitgevoerd om te bepalen of de juiste strategie gehanteerd werd om het gestelde doel te bereiken. De bevindingen suggereren dat de gekozen strategieën effectief waren in het bereiken van de doelen, hoewel er ruimte is voor verdere verbetering en aanpassing. Voor de toekomst is het belangrijk om het professionaliseringsaanbod kritisch te bekijken op het niveau van doelgroepen en subdoelen. Dat houdt in dat er een gedetailleerde analyse uitgevoerd moet worden om te bepalen welke onderdelen van het aanbod het best behouden blijven en waar de groeikansen zich situeren. Het is essentieel om te blijven inspelen op de veranderende behoeften van de doelgroepen en onze strategieën daarop af te stemmen.

Samenvattend kunnen we stellen dat de strategieën grotendeels succesvol toegepast zijn, met enkele uitzonderingen. De interventies en vormingen of webinars bleken effectief in het bereiken van de gestelde doelen en er zijn duidelijke groeikansen geïdentificeerd voor de toekomst. Het is van cruciaal belang om de strategieën voortdurend te evalueren en aan te passen om te blijven voldoen aan de behoeften van de doelgroepen en de gestelde doelen te bereiken.

DD2-5

Het schoolteam kan een innovatieproces succesvol realiseren.

We bereikten voor deze doelstelling 581 scholen, wat neerkomt op 28%. Dat is iets minder dan in het schooljaar 2022-2023, toen we 33% bereikten. Over de twee schooljaren heen bekeken, gaat het om 43%. Daarmee bereikten we ruimschoots meer scholen dan de vooropgestelde 5% in het begeleidingsplan. Er is een grote variatie in de intensiteit. Ongeveer 14% van de scholen bereikten we slechts eenmalig; bij de overige scholen ging het om meerdere acties of contacten. Als we naar de specifieke doelgroepen kijken, dan bereikten we in 45% van de acties de leidinggevenden, in 36% van de acties het hele schoolteam en in 19% het middenkader. De betrokkenheid van het hele schoolteam ligt beduidend hoger dan bij andere doelen, maar is ook heel logisch, omdat het om veranderingsprocessen gaat. De verhouding is wat we wensen en verwachten.

Het behaalde bereik is meer dan verwacht. Mogelijk moeten we in de toekomst scherper aflijnen dat deze doelstelling er expliciet op gericht is de school te versterken in het succesvol realiseren van verandering, maar dat niet elk (geslaagd) veranderingsproces (bijvoorbeeld leerplanimplementatie, de herwerking van het evaluatiebeleid ...) per definitie leidt tot het versterken van het innovatief vermogen van een school. Als pedagogische begeleiding wensen we blijvend onze aandacht te richten op de schoolteams. Veranderingsprocessen succesvol realiseren veronderstelt immers de betrokkenheid van het volledige team.

We behaalden voor deze doelstelling heel hoge effectscores. Dat geldt voor de kortetermijneffecten, waarbij 95% positief reageerde (eens of helemaal eens) voor tevredenheid, bruikbaarheid, nieuwe inzichten en bereidheid om inhoud te gebruiken. Dat laat zich ook zien in de transfer naar de eigen praktijk en zelfs in beperkte mate in de effecten op leerlingen. De effecten zijn positiever dan wat we verwacht hadden. Voor onszelf is dit een doelstelling die in het belang van de scholen nog verder aandacht verdient en waar nog werk aan de winkel is om de scholen daarin te versterken.

We zetten voor dit thema een samenwerking op met de banaba's schoolontwikkeling van verschillende hogescholen. De doelstelling van die samenwerking was om elkaar wederzijds te versterken, maar het leidde ook tot een gezamenlijk resultaat, waarbij we professionalisering over het thema schoolontwikkeling voortaan overzichtelijk aanbieden op de [website 'Bijleren over schoolontwikkeling en het versterken van beleidsvermogen'](#).

Initiatieven gekoppeld aan dit doel verliepen voor ruim 91% vraaggestuurd, bijna 9% vloeide voort uit het professionaliseringsaanbod. Ruim 78% van de initiatieven waren trajecten, Er waren ruim 17% interventies en in 5% van de gevallen hanteerden we structurele netwerken. Scholen versterken in het realiseren van veranderingsprocessen willen we voor een beperkt deel via vormingen doen, maar voor het grootste deel vraaggestuurd en op maat. In die zin komen de resultaten overeen met wat we beoogden.

In het begeleidingsplan wilden we deze doelstelling vooral realiseren door sterker in te zetten op 'interne procesbegeleiders'. Veel innovatieprocessen worden momenteel (mee) ondersteund door de pedagogische begeleiding. Scholen zo versterken dat ze dat zelf op zich kunnen nemen, vraagt nog iets extra's. We leren daaruit dat we bij het ondersteunen van veranderingsprocessen in scholen explicieter moeten inzetten op de twee sporen: het ondersteunen van het veranderingsproces en het versterken van de interne capaciteit van de school (of interne begeleiders in de school) om veranderingsprocessen te realiseren. Verder liggen er ook kansen in het inrichten van lerende netwerken. We stellen vast dat de sleutelfactoren daar een sterk effect hebben.

DD2-6

Het bestuur en de leidinggevenden ontwikkelen een professionaliserings- en personeelsbeleid met specifieke aandacht voor aanvangsbegeleiding.

Met specifieke aandacht voor:

- personeelsbeleid;
- aanvangsbegeleiding;
- collectief leren.

Allereerst werd ingezet op de professionalisering van leidinggevenden met het oog op het versterken van hun leiderschap. We bereikten daarmee 964 scholen of ruim 46%. De trajecten voor startende leidinggevenden zijn daarin opgenomen: de opleiding ProfS voor basisonderwijs met ruim 475 deelnemers over de drie opleidingsjaren en het post-graduaat leiderschap voor directies secundair onderwijs met ruim 300 deelnemers over de opleidingsjaren heen. Als we naar de bereikte doelgroepen kijken, dan zal het niet verbazen dat we in 78% van de acties leidinggevenden en in 13% van de acties het middenkader bereikten. Ook leidinggevenden van leersteuncentra werden vorig schooljaar bereikt.

Specifiek met betrekking tot personeelsbeleid bereikten we in 2023-2024 511 scholen of 25% van het totaal aantal scholen. Dat is ongeveer evenveel als tijdens het schooljaar 2022-2023. Voor beide schooljaren samen komen we zo aan 43%. Daarmee bereikten we ruimschoots meer scholen dan vooropgesteld in het begeleidingsplan (25%). Er was wel een grote variatie in de intensiteit. Ongeveer 17% van de scholen bereikten we slechts eenmalig; bij de overige scholen ging het om meerdere acties of contacten. We bereikten met betrekking tot dit doel opvallend veel scholen van het buitengewoon onderwijs, zowel in het basisonderwijs (113 van de 291 scholen zijn scholen buitengewoon onderwijs) als in het secundair onderwijs (67 van de 222 scholen). We zetten tijdens de maandelijkse regionale directievergaderingen buitengewoon onderwijs actief in op de ondersteuning van leidinggevenden, onder andere door intervisie in te bouwen. Als we naar de doelgroepen kijken, dan bereikten we in 57% van de acties de leidinggevenden, in 19% het middenkader, in 8% het bestuur en in 7% het hele schoolteam. We kunnen spreken van een logische verdeling, aangezien zij de betrokkenen zijn als het om personeelsbeleid gaat.

Een vijfde van de scholen bereikten we slechts een enkele keer en een vijfde twee keer. Voor de overige 60% ging het om meerdere contacten. Bij 45% van onze acties waren leidinggevenden betrokken, in 23% van de gevallen het middenkader en bij 20% van de acties leraren. Sommige acties, specifiek die met betrekking tot aanvangsbegeleiding, zijn immers gericht op (startende) leraren. We werken op twee niveaus: we willen scholen (directies en mentoren) versterken om de aanvangsbegeleiding op hun school te verbeteren, maar organiseren daarnaast ook een aanbod

specifiek voor de starters zelf. Dat aanbod weerspiegelt de lange traditie die we als pedagogische begeleiding hebben op het gebied van aanvangsbegeleiding.

We wensen onze inspanningen aan te houden om met dit doel voldoende scholen te bereiken. Personeels- en professionaliseringsbeleid is een belangrijk thema en zal wellicht de komende periode nog meer aandacht krijgen, denken we maar aan het rapport van de Commissie van Wijzen. Wat personeelsbeleid betreft, willen we meer aandacht geven aan bestuurders, gezien de verantwoordelijkheden die die doelgroep heeft inzake personeelsbeleid. Specifiek voor aanvangsbegeleiding stelt zich de vraag of we nog meer moeten inzetten op directies en mentoren en minder op de starters zelf. Daarin zien we mogelijk een verschil tussen basis- en secundair onderwijs. We stellen vast dat mentoren secundair onderwijs de inbreng van de vakbegeleiders belangrijk vinden bij de ondersteuning van starters, omdat ze veelal zelf niet de specifieke vakdidactische expertise hebben. Een optie zou kunnen zijn om meer in te zetten op 'peters/meters'. Daarbij zal het belangrijk zijn om af te stemmen met de initiatieven die vanuit de lerarenopleidingen genomen worden in het kader van de engagementsverklaring. Verder vinden we het belangrijk om mentoren te blijven ondersteunen, zowel in hun rol naar begeleiding van starters als in hun rol binnen het integrale personeelsbeleid van de school.

Onze initiatieven om via professionalisering het schoolleiderschap te versterken, werden door ruim 90% van de respondenten als zeer positief beoordeeld op het vlak van tevredenheid, bruikbaarheid en nieuwe inzichten. Dat komt overeen met de respons die we kregen uit de warme evaluaties aan het einde van de leiderschapsopleidingen.

Voor personeelsbeleid scoorden de kortetermijneffecten bijzonder hoog. Ook daar was ruim 90% van de respondenten positief (eens of helemaal eens) voor tevredenheid, bruikbaarheid, nieuwe inzichten en bereidheid/motivatie om de inhoud te gebruiken of toe te passen. 70% van de respondenten gaf aan dat de initiatieven geleid hebben tot regelmatige of systematische integratie van de inhoud in de praktijk. Voor dat thema is het evident dat er nog geen (directe) effecten zijn op leerlingenniveau. Dat is ook moeilijk vast te stellen. De effecten stemmen overeen of zijn zelfs positiever dan wat we zelf vooropstelden in het begeleidingsplan.

De initiatieven rond professionaliseringsbeleid scoorden eveneens hoog qua effect. Meer dan 80% van de respondenten gaf een score van meer dan 90% voor tevredenheid, bruikbaarheid, nieuwe inzichten en bereidheid om de inhoud te gebruiken. Toch liggen die effectresultaten iets lager dan voor de twee andere focussen. We hebben daarvoor geen afdoende verklaring. Dezelfde tendens stellen we vast voor effecten op middellange termijn en voor effecten op leerlingenniveau. Verder stellen we voor dit doel vast dat de meeste sleutelfactoren heel goed scoren en bijdragen tot de effecten.

Als het om deze doelstellingen gaat, willen we voldoende aandacht (blijven) hebben voor vernieuwende en evidence-informed inhoud. Er werd een samenwerking opgestart met Bellon, de onderzoeksgroep van de vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. De eerste resultaten van die samenwerking waren enkele videoclips en een inbreng tijdens de directieopleiding basisonderwijs. Daarnaast legden we ook contact met Peggy De Prins van Universiteit Antwerpen. Zij werkte mee in de directieopleiding secundair onderwijs (via CVA van Universiteit Antwerpen) en in het professionaliseringstraject over personeelsbeleid dat we organiseerden. Met betrekking tot het thema aanvangsbegeleiding zullen we blijvend samenwerking zoeken met de lerarenopleidingen, die in het kader van de engagementsverklaring initiatieven op dat vlak nemen.

Geregeld valt de focus om leidinggevenden te professionaliseren met het oog op het versterken van hun leiderschap samen met het hanteren van de pijlers van beleidsvoerend vermogen en het concretiseren van de schooleigen visie in de beleids- en onderwijsleerpraktijk. We stellen vast dat ruim 50% van de initiatieven met die focus trajecten waren, ruim 32% interventies en ruim 15% structurele netwerken. Initiatieven gekoppeld aan personeelsbeleid verliepen vorig schooljaar voor bijna 86% vraaggestuurd; ruim 14% maakte onderdeel uit van het professionaliseringsaanbod. Dat aandeel is hoger

dan ons voornemen in het begeleidingsplan. De bedoeling is immers om de behoeften van scholen over dit thema te clusteren binnen het standaardaanbod. Bijna 40% van de initiatieven waren trajecten, 40% interventies en bijna 19% structurele netwerken. Initiatieven gekoppeld aan het ontwikkelen van een professionaliseringsbeleid verliepen voor ruim 92% vraaggestuurd en bijna 8% kwam uit het vormingsaanbod. Bijna 58% van de initiatieven waren trajecten, ruim 25% interventies, bijna 18% structurele netwerken voor de ondersteuning van mentoren.

Met het oog op de realisatie van deze doelstelling wensen we ook in de toekomst de diversiteit van strategieën aan te houden. Daarbij merken we dat bewustwording van het belang van een duurzaam personeels- en professionaliseringsbeleid bereikt kan worden via netwerken en vormingen, maar dat verdere verdieping, praktijkvertaling en toepassing beter op maat en via langere begeleidingstrajecten verloopt, wanneer we echt willen inzetten op een duurzaam personeelsbeleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is om de inhoud van de vormingen in de trajecten en lerende netwerken mee te nemen, zodat we een consistent verhaal garanderen. We wensen scholen ook blijvend ervan bewust te maken dat een goed personeelsbeleid proactief werken is aan het lerarentekort. Daartoe werd een basismodule 'duurzaam personeelsbeleid' ontwikkeld, die enerzijds tijdens de vorming evaluatoren gegeven wordt, maar anderzijds ook de aanleiding kan zijn voor een verder traject. In 2023-2024 werd een dergelijk traject uitgetest in een groep Brusselse basisscholen en die samenwerking werd ook voor dit schooljaar bestendig. Daarnaast kunnen scholen vanaf 2024-2025 een beroep doen op de 'inspiratiebox lerarentekort' via de PRO.-site. Die werd ontwikkeld als een tool waar scholen voorbeelden van goede praktijk kunnen terugvinden, met het oog op het creëren van mogelijke netwerken en expertisedeling.

DD2-7

Het bestuur en het schoolteam geven samen concreet vorm aan dialogaal en gedeeld leiderschap.

Met specifieke aandacht voor:

- gedeeld leiderschap;
- onderwijskundig leiderschap;
- pijlers van beleidsvoerend vermogen.

We bereikten 21,46% van de scholen met professionaliseringstrajecten gericht op dialogaal en gedeeld leiderschap en in de helft van de initiatieven werden concrete acties rond gedeeld leiderschap uitgewerkt. Daarmee bereikten we ruim het vooropgestelde doel van 5%. We bereikten ook de startende leidinggevenden via onze leiderschapsopleidingen. Voor de startende schoolleiders basisonderwijs (ProfS) ging het over 452 deelnemers, gespreid over drie opleidingsjaren. Via het postgraduaat voor startende schoolleiders secundair onderwijs (CVA) bereikten we 274 deelnemers, gespreid over de drie opleidingsjaren.

Bij ruim 25% van onze begeleidingsinitiatieven waren leraren en het schoolteam betrokken. In ruim 64% van onze begeleidingen bereikten we leidinggevenden en in ruim 16% ervan beleidsmedewerkers (middenkaderfuncties). Het ging vaak over begeleidingen waar schoolleiders waren uitgevallen of waar er nog geen schoolleider gerekruteerd was. Er was ook een grote vraag van schoolleiders naar begeleiding voor zichzelf en hun team bij het ontwikkelen van een leiderschapsvisie en bij het opzetten van gedeeld leiderschap, het samenwerken met groepen en het opzetten van professionele leergemeenschappen (PLG's). Voor dit doel met specifieke focus dialogaal en gedeeld leiderschap werkten we vanuit een multidisciplinair perspectief waarbij we verschillende expertises integreerden in onze aanpak, bijvoorbeeld bij initiatieven rond curriculum of identiteit.

Met de specifieke focus onderwijskundig leiderschap bereikten we ruim 28% van de scholen, dat betekent 324 scholen basisonderwijs, 38 scholen buitengewoon onderwijs en 304 scholen secundair onderwijs. In 35% van die acties werden linken gelegd met het kader van *Leadership*

*for learning*³. Ook bij startende schoolleiders introduceerden we dat kader. Er werd vooral rond gewerkt na schooldoorlichtingen, waar werkpunten meegegeven werden voor de kwaliteitsverwachtingen rond visieontwikkeling en datagebruik. Ook daar bereikten we voornamelijk leidinggevenden (67%) en beleidsteams (ruim 13%). In 20% van de initiatieven ging het om het schoolteam. Hier ligt nog een groeikans om vanuit de visie op gedeeld leiderschap aandacht te hebben om in voldoende mate schoolteams te bereiken. Leiderschap is immers een werk van velen.

Met de focus op de pijlers van beleidsvoerend vermogen werden 39,83% van de scholen bereikt. Opvallend is dat we over twee schooljaren heen reeds ruim de helft van onze scholen bereikten (51,36%). In het basisonderwijs bereikten we 572 scholen, in het secundair onderwijs 201 en in het buitengewoon onderwijs 77 scholen. Het grote verschil tussen het bereik voor basisonderwijs en secundair onderwijs brengen we in verband met het feit dat basisscholen een andere beleidsorganisatie kennen dan secundaire scholen, waar meer omkadering, meer leidinggevenden zijn. Vragen omtrent beleidsvoering en het vermogen om dat met een kleinere bezetting in de basisschool op zich te nemen, zijn daardoor frequenter dan vragen uit het secundair onderwijs daarover. De doelgroepen waren in bijna 63% van de interventies leidinggevenden, in 15,5% schoolteams en in 12% middenkaders.

De voornaamste acties voor die focus waren het begeleiden en professionaliseren over het voeren van een doeltreffend schoolbeleid, het verbindend schoolklimaat, het kader van beleidsvoerend vermogen (Jan Vanhoof) en het referentiekader voor onderwijskwaliteit. Vaak komt de focus ook in de kijker bij doelgerichte en participatieve actieplanning en het systematisch en cyclisch werken aan interne kwaliteitsontwikkeling.

We borgen de professionaliseringstrajecten rond dialogaal en gedeeld leiderschap. Ook de leiderschapsopleidingen, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs, blijven een groot aantal deelnemers aantrekken en spelen daarmee in op een bestaande nood bij de doelgroep. We zien een groeikans om met de professionaliseringstrajecten nog meer scholen te bereiken. Ook de professionaliseringstrajecten gericht op onderwijskundig leiderschap beantwoorden duidelijk aan een bestaande behoefte. Daar blijven we op inzetten. Onze groeikans bestaat erin om voornamelijk schoolteams sterker te betrekken en zo bij te dragen aan een bredere acceptatie en implementatie van onderwijskundig leiderschap. De groeikans voor de pijlers van beleidsvoerend vermogen bestaat erin een hoger bereik bij de secundaire scholen na te streven. Dat kan door specifieke programma's en ondersteuning te ontwikkelen die aansluiten bij de unieke behoeften van secundaire scholen.

Voor de focus dialogaal en gedeeld leiderschap gaven de meeste deelnemers aan trajecten voor de gepercipieerde effecten op korte termijn een hoge score op tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. 32% van de deelnemers gaf aan eerste stappen gezet te hebben richting praktijkverandering, eveneens 32% rapporteerde een systematische praktijkverandering. Daarnaast zei 20% regelmatig nieuwe inzichten in de praktijk te integreren.

Uit de (slechts beperkte) EDBI-KathOndVla-bevragingen rond de focus onderwijskundig leiderschap stellen we vast dat deelnemers aan trajecten de gepercipieerde effecten op korte termijn alle vier een erg hoge score gaven. 45% van de deelnemers gaf aan eerste stappen gezet te hebben richting praktijkverandering en 33% integreerde al regelmatig nieuwe inzichten in de praktijk. Heel wat van de sleutelfactoren scoorden 100%, namelijk collectief leren, kritische reflectie, inhoudelijke expertise, het beantwoorden aan een nood. Uit de EDBI-evaluaties na interventies krijgen we een genuanceerder beeld over de effecten op korte termijn.

³ Het kader van *Leadership for learning* is gebaseerd op het werk van Daniëls, Hondeghem & Dochy (2019) en aangepast voor het project 'integrated leadership in school practice' gefinancierd door het Erasmus+ programma van de Europese Unie. Zie ook Daniëls, E., Hondeghem, A. & Dochy, F. (2019). A review on leadership and leadership development in educational settings. *Educational Research Review*, 27, 110-125.

De gepercipieerde effecten op korte termijn voor de trajecten die werden geëvalueerd met EDBI met als focus de pijlers van beleidsvoerend vermogen, scoorden eveneens alle vier erg hoog. Dat is ook zo voor de geëvalueerde structurele netwerken. Voor de gelopen trajecten rapporteerde 46% van de deelnemers een systematische praktijkverandering. Tweemaal 27% rapporteerde regelmatige integratie van nieuwe inzichten in de praktijk en eerste stappen richting praktijkverandering. We zijn zeer tevreden met die effecten. We hopen dat de resultaten van de EDBI-respondenten een goede afspiegeling vormen van de ruimere groep waarmee we in 2023-2024 aan de slag gingen. We stellen vast dat deze doelen niet direct duidelijke effecten op de leerlingen hebben of dat deelnemers aangaven dat het daarvoor nog te vroeg is.

We borgen met betrekking tot dialogaal en gedeeld leiderschap de betrokkenheid van leraren en schoolteams. Er werd een voorzichtige basis gelegd voor gedeeld leiderschap. We hopen die in de toekomst verder uit te bouwen door onze betrokkenheid te blijven stimuleren. We willen het effect nog vergroten door naar een meer geïntegreerde dienstverlening te streven, waarbij we gedeeld leiderschap introduceren aan de hand van concrete inhoud. We willen ook meer professionele leergemeenschappen (PLG's) inzetten en versterken, omdat ze een belangrijke rol spelen in het bevorderen van gedeeld leiderschap en samenwerking binnen scholen.

Voor onderwijskundig leiderschap blijven we het kader van *Leadership for learning* verder implementeren. De introductie van dat kader in de opleidingen voor startende schoolleiders (ProfS en CVA) is een belangrijke stap in het versterken van onderwijskundig leiderschap vanaf het begin van hun carrière. We zien nog groeikansen in gerichte begeleidingsacties. Het is belangrijk om na te denken over welke specifieke begeleidingsacties gekoppeld kunnen worden aan onderwijskundig leiderschap. Dat kan ons helpen om gerichtere en meer meetbare resultaten te behalen.

Wat de pijlers van beleidsvoerend vermogen (BVV) betreft, blijven we de begeleiding en professionalisering richten op het voeren van een doeltreffend schoolbeleid, het creëren van een verbindend schoolklimaat en het gebruik van het BVV- en het referentiekader voor onderwijskwaliteit behouden. De groeikansen situeren zich in het versterken van schoolteams en om ruimte te voorzien om de schoolteams meer te betrekken bij de initiatieven. Dat kan bijdragen aan een bredere acceptatie en implementatie van beleidsvoerend vermogen. Ook het realiseren van innovatieprocessen en het flexibel omgaan met de schoolorganisatie om het leren van alle lerenden te optimaliseren, kunnen verder versterkt worden door meer gerichte ondersteuning en begeleiding. Dat kan naar onze mening eveneens helpen om gerichtere en meer meetbare resultaten te behalen.

Het valt op dat er rond dialogaal en gedeeld leiderschap in hoofdzaak vraaggestuurd (bijna 79%) en trajectmatig gewerkt werd, tegenover slechts 13% via interventies. Trajectmatig werken levert dan ook het meest duurzame effect op voor het leiderschap. Toch willen we naar de toekomst toe onderzoeken of we ook aanbodgericht kunnen werken, waarbij we met kleinere interventies een duurzamer effect kunnen bereiken.

Ruim 65% van de initiatieven rond onderwijskundig leiderschap waren trajecten. In 23% van de gevallen werd vorig schooljaar aan dit doel gewerkt via interventies. In 12% gebeurde dat via lerende netwerken. Ook in dat geval geldt dat we door trajectmatig werken een duurzamer leer-effect bij onze scholen beogen. Toch lijkt het ons verstandig om naar de toekomst toe na te denken over welke gerichte begeleidingsacties we concreet willen linken aan onderwijskundig leiderschap. Ook voor deze focus geldt dat we naast het trajectmatig werken meer en doelbewuster effecten willen genereren bij interventies en lerende netwerken.

We doen dezelfde vaststelling rond de pijlers van beleidsvoerend vermogen. We zien ook voor die focus dat we vaker met trajecten werken dan met interventies en lerende netwerken.

Wat brengt de toekomst? Rond het thema dialogaal en gedeeld leiderschap willen we naast de vraaggestuurde en trajectmatige aanpak ook onderzoeken of aanbodgerichte interventies met kleinere, maar duurzame effecten een nieuwe groeistrategie kunnen zijn. Dat kan ons helpen om flexibeler in te spelen op de behoeften van de scholen. Er ligt nog werk op de plank om bestuurders gericht, systematischer en specifiek te bereiken. Dat kan door middel van gerichte

communicatie en specifieke programma's voor bestuurders. Trajectmatig werken is effectief gebleken, als we werken rond onderwijskundig leiderschap en rond de pijlers van beleidsvoerend vermogen. Via die strategie bereikten we duurzame leereffecten. Voor de pijlers van beleidsvoerend vermogen willen we daarnaast ook de mogelijkheden van lerende netwerken verkennen om zowel kennisinhouden als voorbeelden van goede praktijk met elkaar te delen. Ook voor onderwijskundig leiderschap verkennen we of aanbodgerichte interventies met kleinere, maar duurzame effecten een nieuwe groeistrategie kunnen zijn.

DD2-8

Het schoolteam realiseert duurzame en constructieve externe samenwerkingen op het vlak van zorgbreed en kansrijk onderwijs.

Met specifieke aandacht voor:

- evenwaardige relatie met de opvoedingscontext van elke lerende;
- de brede samenwerkingsverbanden met geprivilegieerde partners.

We hadden voor dit doel een vooropgesteld bereik van 15% van de scholen. De resultaten tonen aan dat we onze ambitie ruimschoots overschreden. Voor brede samenwerkingsverbanden bereikten we 28,20% van de scholen, terwijl we voor de constructieve relatie met de opvoedingscontext van elke lerende een bereik van 33,14% realiseerden. Die cijfers wijzen op een logische groei over een periode van twee schooljaren, waarbij we vraaggestuurd werkten.

Onze reflecties omvatten verschillende observaties en vragen. We erkennen dat dit doel zeer algemeen is, waardoor er veel onder valt. Een belangrijke groeikans ligt in de concretisering ervan en het koppelen ervan aan beleidsvoerend vermogen. We merken op dat 28,20% en 33,14% van de scholen een beroep op ons deden voor die thema's, wat ons doet afvragen of het vooropgestelde bereik van 15% te weinig ambitieus was.

De intensiteit van onze contacten varieerde. Voor brede externe samenwerkingsverbanden hadden we in 77,44% van de gevallen tussen de 1 en de 10 acties, terwijl dat voor de constructieve relatie met de opvoedingscontext 94,30% was. Het percentage scholen dat meer dan 10 keer werd bereikt, was voor brede samenwerkingsverbanden 22,56% en voor constructieve relatie met de opvoedingscontext 4,70%. Die cijfers suggereren dat we hoofdzakelijk trajectmatig werken en trachten in ongeveer tien acties ons doel te bereiken. Bij scholen waar slechts één actie plaatsvond, is het wenselijk om dieper in te zoomen op de inhoud van die actie om te beoordelen of de doelkeuze juist was. Reflectie op het bereik van 1 tot 10 acties is eveneens wenselijk, evenals een verfijning, om te kunnen inzoomen op 1 tot 5 en 5 tot 10 acties.

De doelgroepen die we bereikten, omvatten voornamelijk schoolteams, middenkader, leraren en leidinggevenden. Voor brede samenwerkingsverbanden was het middenkader de meest bereikte doelgroep, gevolgd door de leidinggevenden en het schoolteam. Voor evenwaardige relatie met de opvoedingscontext was het middenkader de meest bereikte doelgroep, gevolgd door het schoolteam en leidinggevenden. De voornaamste onderwerpen per doelgroep varieerden, maar omvatten thema's zoals zorgwerking, netwerkgerichte samenwerking, inclusief onderwijs, schoolklimaat en professionele ontwikkeling.

Onze bevindingen tonen aan dat we aanzienlijke vooruitgang boekten in het bereiken van ons doel, maar dat er nog ruimte is voor verbetering, zoals we hierboven ook al opmerkten. Daarnaast is het essentieel om verder onderzoek te doen naar welke scholen we bereiken en of dat de scholen met de hoogste noden zijn. Reflectie op de intensiteit van onze contacten en het verfijnen van onze aanpak zullen ons helpen om dit doel nog effectiever te bereiken.

Wanneer we focussen op het effect van trajecten, dan bereiken we op korte termijn voor brede samenwerkingsverbanden de hoogste resultaten. Hoewel de inhoud vaak als niet vernieuwend beschouwd wordt, ligt de kracht van brede samenwerkingsverbanden met geprivilegieerde partners in het bieden van concrete voorbeelden, wat verder gaat dan enkel het overbrengen van inhoud. Het is echter cruciaal om kritisch te blijven over de manier waarop de inhoud gepresenteerd wordt, zodat de expertise behouden blijft. De hoge resultaten op het gebied van verantwoordelijkheid tonen aan dat teams aangemoedigd worden om zelfstandig aan de slag te gaan op de werkvloer. Dat sluit aan bij de visie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, die de autonomie van de school benadrukt en inspeelt op de specifieke noden van de school. Op middellange termijn worden mensen gestimuleerd om de eerste stappen te zetten richting praktijkverandering, wat logisch is gezien de benodigde expertise, inzichten en tijd voor implementatie. Bij de evaluatie van de vormingen en begeleidingstrajecten blijft het een uitdaging om accurate feedback te verkrijgen. Indien de cijfers correct zijn, sluit het aanbod goed aan bij de noden van de scholen.

Voor brede samenwerkingsverbanden met geprivilegieerde partners werd het vooropgestelde effect uit het *Begeleidingsplan 2022-2025* grotendeels bereikt. 75% van de bereikte schoolteams heeft een positieve houding ten opzichte van duurzame en brede samenwerkingsverbanden en 50% ziet in hoe ze stappen vooruit kunnen zetten. Echter, de impact op leerlingen is nog te vroeg om te meten en de systematische praktijkverandering is nog niet volledig bereikt.

Voor een evenwaardige relatie met de opvoedingscontext van elke lerende werd op korte termijn uitsluitend positieve feedback ontvangen op het gebied van tevredenheid, bruikbaarheid, leer-effect en intentie tot gebruik. De bruikbaarheid werd als zeer positief geëvalueerd. 75% van de schoolteams is bereid om in te zetten op een constructieve relatie met de opvoedingscontext van elke lerende. Op middellange termijn zijn de eerste stappen richting praktijkverandering zichtbaar, hoewel het voor twee derde van de gevallen nog te vroeg is om effecten op leerlingenniveau te constateren. Bij een derde van de gevallen zijn er echter duidelijke effecten waarneembaar bij de leerlingen.

De sleutelfactoren van een evenwaardige relatie met de opvoedingscontext scoren hoog, met vijf van de zeven sleutelfactoren die 100% behaalden en twee die 67% scoorden. Werkpunten voor de trajecten zijn onder andere het meer inzetten op nieuwe en wetenschappelijk onderbouwde inhoud. De lerende netwerken tonen op korte termijn een opvallend hoog leereffect en algemene tevredenheid. Op middellange termijn is de transfer naar de eigen praktijk en het effect op de leerlingen gelijkmatig verdeeld. De kenmerken van effectieve lerende netwerken en procesbegeleiding scoren zeer positief, met groeikansen voor collectief leren. Voor het nascholingsaanbod liggen de kortetermijnscores boven de 83%, met een zeer kleine groep van 3% die het volledig oneens is. De sleutelfactoren scoren boven de 77%. We concluderen dat de trajecten en lerende netwerken op korte termijn maximaal positief beoordeeld worden door de scholen, met nascholingsinitiatieven die boven de 80% scoren. Op middellange termijn leiden de lerende netwerken in bijna de helft van de gevallen tot systematische praktijkverandering en dienen ze als inspiratiebron voor collega's. De effecten op leerlingen zijn op middellange termijn ongeveer gelijkwaardig verdeeld tussen lerende netwerken en trajecten.

Uit de informatie bij de sleutelfactoren blijkt dat er een direct verband bestaat tussen de sleutelfactoren en de effecten. Scholen gaven aan dat de inhoud bruikbaar zijn en ingezet worden in de schoolpraktijk, met zelfs minimale effecten op de klasvloer en de leerlingen. Het is echter belangrijk om kritisch te blijven over de noodzaak van vernieuwende inhoud en het belang van herhaling en verankering te benadrukken. Het begeleidingswerk voor deze thematiek heeft een significant effect op de bruikbaarheid en tevredenheid van de scholen. Er is een grote intentie tot gebruik en een duidelijke focus op maatwerk en bruikbaarheid. De grootste groeikans ligt in het verbeteren van de evaluatiemethoden en het kritisch blijven nadenken over eenmalige interventies. Nieuwe samenwerkingen met externe partners zijn nog niet duidelijk af te leiden uit de resultaten, maar intern wordt het collectief leren steeds meer benadrukt.

Wanneer we inzoomen op de brede samenwerkingsverbanden met geprivilegieerde partners, dan zien we dat tijdens het eerste schooljaar van het *Begeleidingsplan 2022-2025* de focus lag op de ondersteuning van schoolteams bij het ontwikkelen van een armoedebeleidsplan in samenwerking met de gemeente, stad en lokale gemeenschap. Daarbij maakten we gebruik van een combinatie van eenmalige vormingsinitiatieven, trajecten en lerende netwerken. Concrete casuïstiek diende als uitgangspunt om samen met alle partners een inclusief antwoord te formuleren voor de leerling, en vervolgens te vertalen naar de schoolpraktijk, de cultuur en het beleid. Methodieken als lerende netwerken, infosessies/webinars en Community of Practice (COP) werden ingezet.

De begeleiders zetten verder sterk in op de samenwerking tussen school/Vrij CLB Netwerk en leersteuncentra enerzijds en op de samenwerking met bredere partners inzake hun zorgwerking anderzijds. Zo is er een aanbod rond zorgwerking in de brede zin, zoals een netwerk zorg, zorgplatforms, groeitrajecten startende zorgcoördinatoren, waar telkens wordt ingezoomd op samenwerking met andere partners zoals beschreven in het huis van zorg en kansen (ouders, welzijnspartners, Vrij CLB Netwerk, leersteuncentra en voor secundair onderwijs ook NAFT ...). We stimuleerden scholen om hun eigen netwerk in kaart te brengen.

Gebaseerd op onze ervaringen uit het eerste schooljaar, werd tijdens het schooljaar 2023-2024 gekozen voor de voortzetting en de optimalisering van de meest effectieve strategieën. Die interventies werden Vlaanderenbreed ingezet om een bredere impact te realiseren. Voor het laatste schooljaar ligt de focus nu op de uitrol van de acties, naast de ontwikkeling van nieuwe initiatieven in de vorm van proeftuinen. Er werd actief gezocht naar schoolteams met groeipotentieel op het gebied van duurzame en brede samenwerkingsverbanden inzake zorgbreed en kansrijk onderwijs.

Uit de reflecties blijkt dat begeleidingstrajecten rond brede samenwerkingsverbanden het meeste effect sorteren, wat bevestigt dat de gekozen strategieën passend zijn om de doelen te bereiken. De duurzame en constructieve samenwerking moet contextgebonden aangepakt worden. De Vlaanderenbrede uitrol is succesvol gebleken, mede door het gezamenlijk aangemaakte en verspreide materiaal via diverse kanalen. Trajecten blijven een goede strategie, en het delen van *good practices*, zoals in de maandelijkse nieuwsbrief *Uit het werkveld* of via andere digitale kanalen, is essentieel.

Inzoomen op een evenwaardige relatie met de opvoedingscontext brengt aan het licht dat tijdens schooljaar 2023-2024 actief gewerkt werd met schoolteams (leraren, middenkader, directie) om de vaardigheden te versterken die nodig zijn voor het opbouwen van die relatie. Daartoe deden we niet enkel een aanbod, maar ook vraaggestuurd werd hiermee gewerkt met scholen. We stellen vast dat bijna 52% van de initiatieven trajecten waren; interventies maakten ruim 32,5% uit. De strategie om in te zetten op trajecten en structurele netwerken blijkt succesvol voor het bereiken van duurzaamheid en het activeren van schoolteams. Dat omvatte training vanuit casuïstiek, coaching en bemiddeling, aangevuld met eenmalige vormingsinitiatieven, zoals workshops en webinars. Ook daarvoor werden op basis van de leerervaringen de meest effectieve strategieën voortgezet en geoptimaliseerd. Die interventies werden eveneens Vlaanderenbreed ingezet en er werden lerende netwerken georganiseerd en begeleid. Voor het huidige schooljaar leggen we de klemtoon op een Vlaanderenbrede uitrol van de acties en de ontwikkeling van nieuwe initiatieven in de vorm van proeftuinen. Er werd actief gezocht naar schoolteams met groeipotentieel op het gebied van het opbouwen van constructieve en evenwaardige relaties met de opvoedingscontext van elke lerende.

Wat betekenen deze analyse en reflectie voor onze toekomstige inspanningen om te werken rond een evenwichtige relatie met de opvoedingscontext van elke lerende? Het begeleidingswerk daarover moet worden geborgd. Onze toekomstige groeikansen situeren zich op deze vlakken: meer inzetten op schoolnabij contact en het leren vanuit voorbeelden van goede praktijk. Duidelijk afgebakende inhoud kunnen gebundeld en via eenmalige nascholingen of webinars wor-

den aangeboden. De link met welzijn kan verder versterkt worden. Ook de keuze voor de huidige strategieën om scholen te versterken bij het uitbouwen van een evenwaardige relatie met de opvoedingscontext moet geborgd worden. We zien nog groeikansen, wanneer we verder zouden inzetten op structurele netwerken en de kwaliteit ervan verhogen. We nemen ons voor om actief op zoek te gaan naar scholen met werkpunten die verband houden met deze focus.

DD2-9

Het schoolteam volwassenenonderwijs onderzoekt kansen voor, zet in op de digitale competenties van cursisten en bouwt verder aan zijn visie op digitalisering vanuit internationale leerervaringen.

Met dit doel bereikten we alle instellingen van het volwassenenonderwijs. Wat de doelgroep betreft, bereikten we even vaak de leraar/docent, het middenkader en het schoolteam, namelijk 42,86%.

Het thema digitalisering stond het voorbije schooljaar tweemaal op de agenda van de agogische raad volwassenenonderwijs (AgoRa): omgaan met AI en fraudebestrijding bij online evaluatie. De leden van de AgoRa zorgden voor disseminatie en gezamenlijke groei via de doorstroming naar het eigen netwerk.

In het project *Instructional design* werkten de CVO's via verschillende methoden aan ontwerp-onderzoek voor (digitale) leeromgevingen. In het eerste schooljaar werd ingezet op professionalisering en studiebezoeken. Het afgelopen schooljaar vertaalden de CVO's de *lessons learnt* naar de eigen praktijk en gingen aan de slag met bijvoorbeeld ADDIE en ABC (*Arena Blended Connected*). Ook andere strategieën in het ontwerp van digitale leeromgevingen werden door het netwerk uitgebreid besproken.

Binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen zijn verschillende netwerken actief bezig met het thema digitalisering. Binnen de AgoRa bespreken de centra voor volwassenenonderwijs op welke manier het netwerk zich in 2024-2025 kan organiseren om aan de noden van de centra tegemoet te komen. Er is alvast veel interesse uit de verschillende netwerken om verder aan het thema te werken.

In het begeleidingsplan formuleerden we de ambitie dat 50% van de CVO's een of meerdere opleidingen volledig online of via *blended learning* organiseert. Vandaag stellen we vast dat alle CVO's een aanbod synchroon en asynchroon afstandsonderwijs en *blended learning* hebben. De decretaal mogelijk gemaakte vormen van flexibilisering in het onderwijsaanbod worden door de CVO's omarmd en breed ingezet.

De deelnemers aan het project gaven aan vooral nieuwe inzichten te hebben opgedaan. Die inzichten nemen ze mee in hun coördinatoren- en lerarenteams op centrumniveau. De opgedane inzichten en het geleerde werden overwegend als bruikbaar en nuttig voor de eigen praktijk gepercipieerd.

We blijven internationalisering als motor voor innovatie in de centra verder ondersteunen. De belangrijkste groeikans situeert zich op het vlak van AI: we willen proactief inzetten op wat AI kan betekenen voor lerenden, lerarenteams en voor de werking van de centra.

We trokken tot nog toe in verband met het thema digitalisering verschillende partners aan voor professionaliseringsinitiatieven op maat. We denken bijvoorbeeld spontaan aan het traject rond visieontwikkeling en beleidsvorming AI specifiek voor het volwassenenonderwijs met Lut De Jaegher, onderzoeker en docent bij Arteveldehogeschool. We nodigden eveneens internationale experts uit op het middenkadercongres om onze blik op AI te verbreden. Via onze werking worden experts ook in de CVO's aangetrokken. Zo zetten we bewust onze makelaarsrol in de verf.

De keuze voor internationale mobiliteiten en het openstellen daarvan voor leraren uit de centra zorgen voor dynamiek en innovatiebereidheid. Die strategie is volgens ons buitengewoon effectief. In de toekomst willen we leraren dan ook blijven bereiken via internationale mobiliteiten. We willen de haalbaarheid van internationale mobiliteiten voor volwassen cursisten onderzoeken. Daar liggen nog tal van mogelijkheden tot groei.

Op het vlak van digitale geletterdheid zijn de noden in de maatschappij groot. Het volwassenenonderwijs neemt die opdracht ter harte. Het heeft een professionaliseringsaanbod voor leraren. Voor de cursisten worden modules uit het studiegebied ICT aangeboden in combinatie met bijvoorbeeld NT2, beroepsopleidingen of AAV. Het schoolteam volwassenenonderwijs ondersteunt deze geïntegreerde trajecten, die de cursisten versterken in hun digitale competenties. De focus op digitalisering en digitale competenties ligt voor het schoolteam volwassenenonderwijs binnen, maar dus ook buiten internationale leerervaringen.

1.4.3 Decretale doelstelling 3

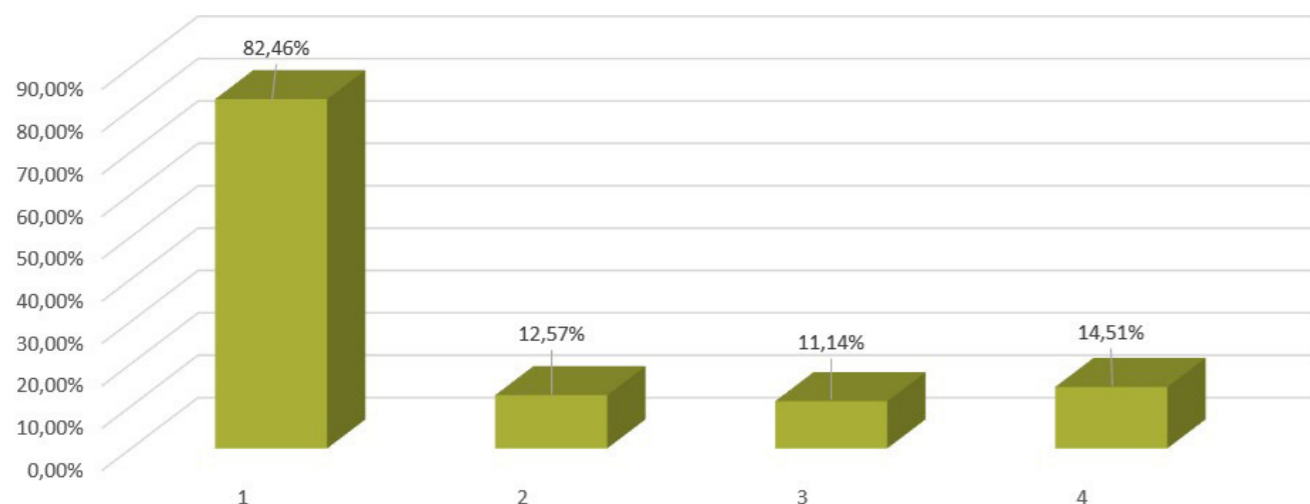

Het ondersteunen van de onderwijsinstellingen in kwestie bij de realisatie van hun eigen pedagogisch, artistiek-pedagogisch of agogisch project en het ondersteunen van de CLB's in kwestie bij de realisatie van hun eigen missie en hun eigen begeleidingsproject.

RELEVANTE DATA/GRAFIEKEN

Beeld thematische werking

Grafiek 18. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 3.

- 1 Het schoolteam maakt de schooleigen missie en visie, geïnspireerd door het project van de katholieke dialoogschool, zichtbaar in diverse beleidsdomeinen en in zijn werking.
- 2 Leidinggevenden en middenkader hanteren de wegwijzers naar vorming om hun pedagogisch project richting te geven.
- 3 Leidinggevenden expliciteren de schooleigen missie en visie met betrekking tot de katholieke dialoogschool bij al hun medewerkers, de leerlingen en hun ouders.
- 4 Leraren nemen een brede waaier aan pastorale en identiteitsgevoelige initiatieven om de identiteitsontwikkeling van lerenden te ondersteunen.

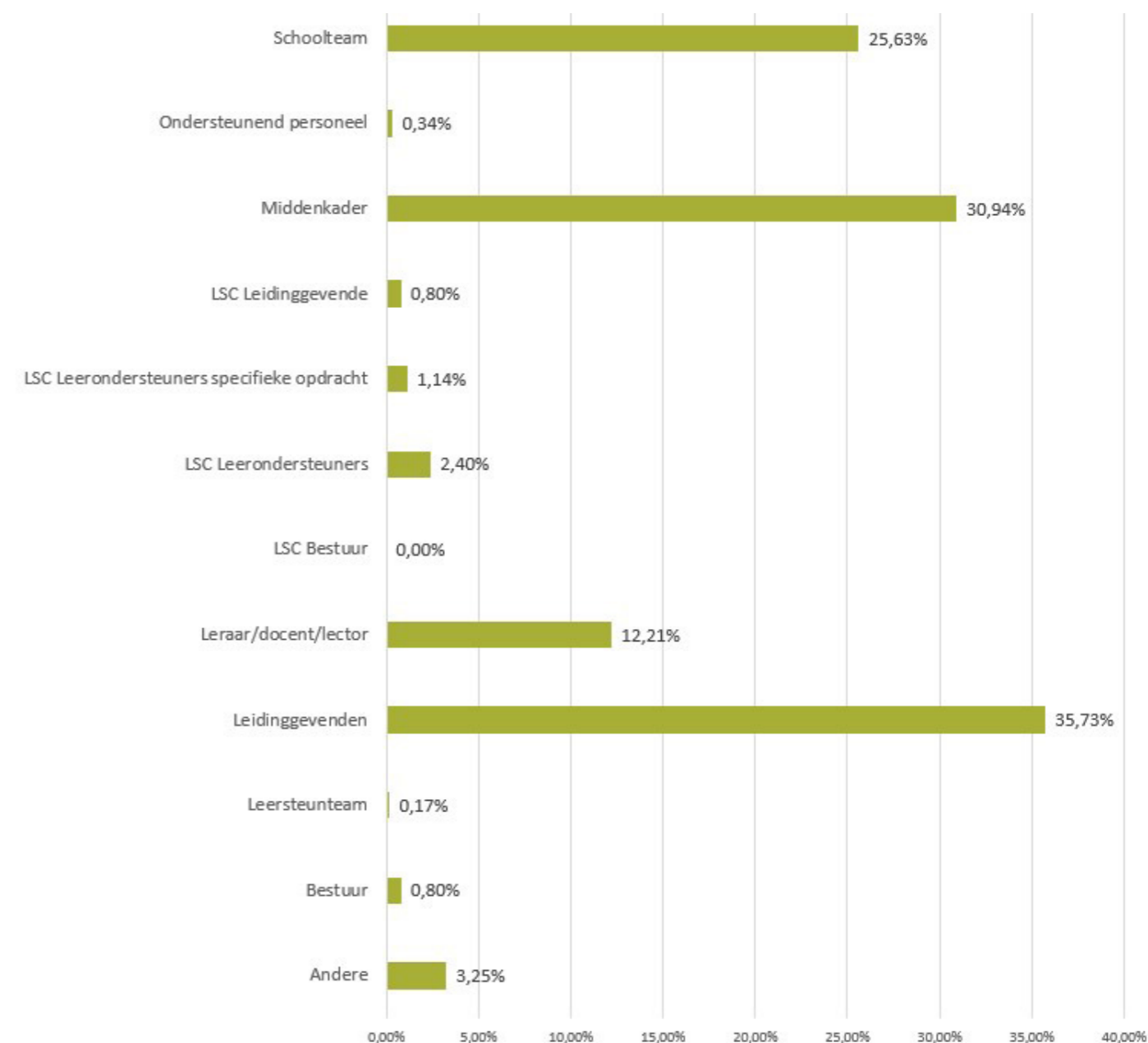
Aantal acties schoolcontacten

Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 3 vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 16,12% van de acties plaats in het kader van decretale doelstelling 3. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 2 is goed voor een aandeel van 12,21%, als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 19. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 3.

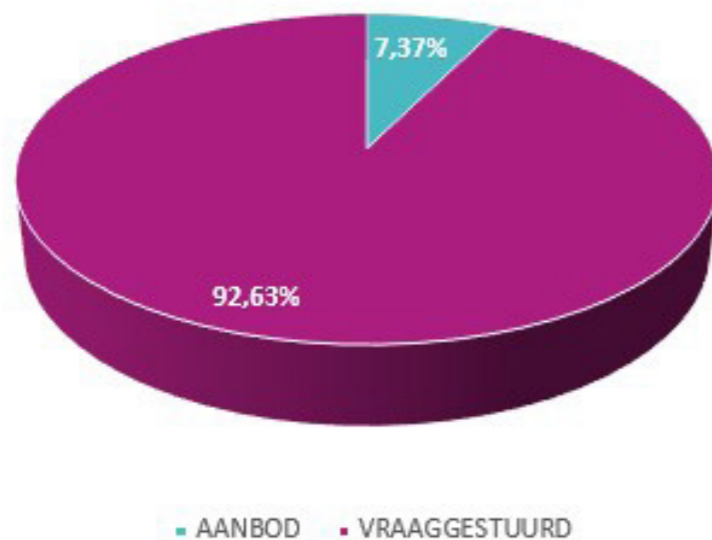

De meest bereikte doelgroep bij decretale doelstelling 3 zijn opnieuw de leidinggevenden met 35,73% van de initiatieven, vraaggestuurde en aanbodgerichte initiatieven samen. Toch gaan we ook met het middenkader voor de realisatie van deze decretale doelstelling regelmatig aan de slag, bijna 31%. Schoolteams bereiken we bij ruim 25% van de initiatieven. Als we het schoolteam bereiken, bereiken we zowel de leidinggevende als het middenkader en de leraren. Leraren als aparte doelgroep worden minder bereikt (12,21%), wat eigenlijk logisch is gezien de aard van de decretale doelstelling. We bereikten vorig schooljaar de leerondersteuners van de 20 leersteuncentra met 42 initiatieven, de leerondersteuners met een specifieke opdracht met 20 initiatieven en de leidinggevenden van leersteuncentra met 14 initiatieven.

CONCLUSIE VOOR DECRETALE DOELSTELLING 3

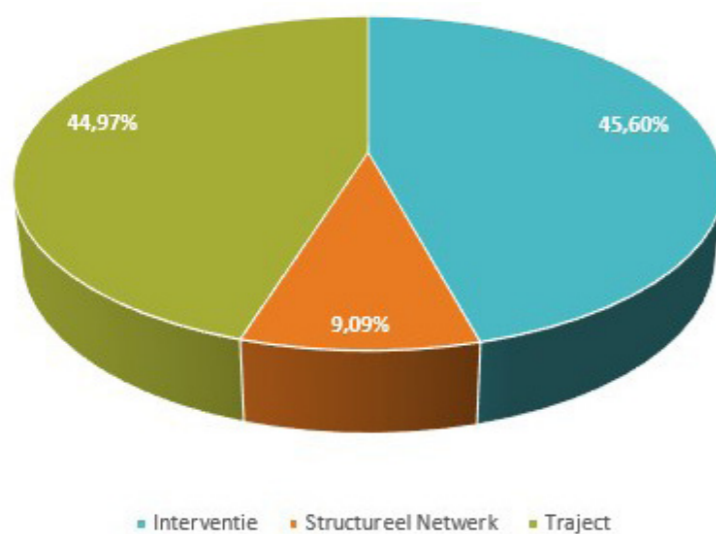
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 3 voor 92,63% vraaggestuurd en 7,37% werd aangeboden via ons vormingsaanbod.

Grafiek 20. Procentuele verhouding aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 3.

In totaal waren er 1750 trajecten, structurele netwerken en interventies in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan de derde decretale doelstelling. Het gaat om 18% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 21. Procentuele verhouding type begeleiding voor decretale doelstelling 3.

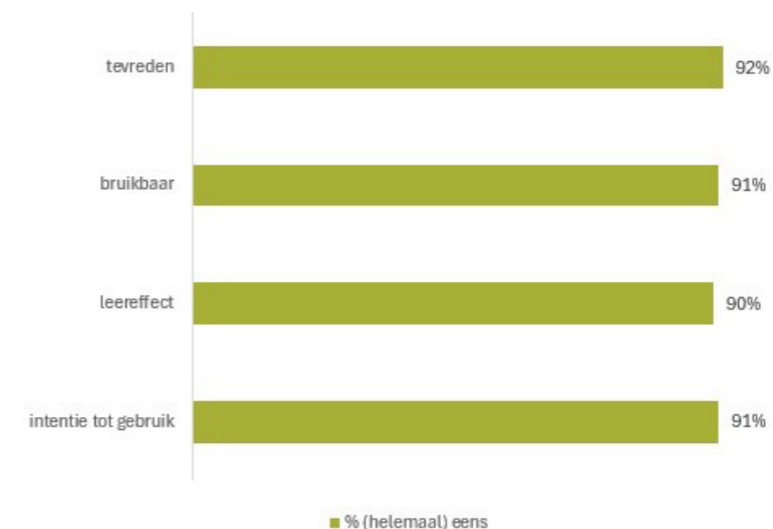

Bijna 45% van de begeleidingsinitiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 3 zijn trajecten. Er zijn eveneens 45% interventies gekoppeld aan decretale doelstelling 3. In 9% van de gevallen is dat in de vorm van structurele netwerken.

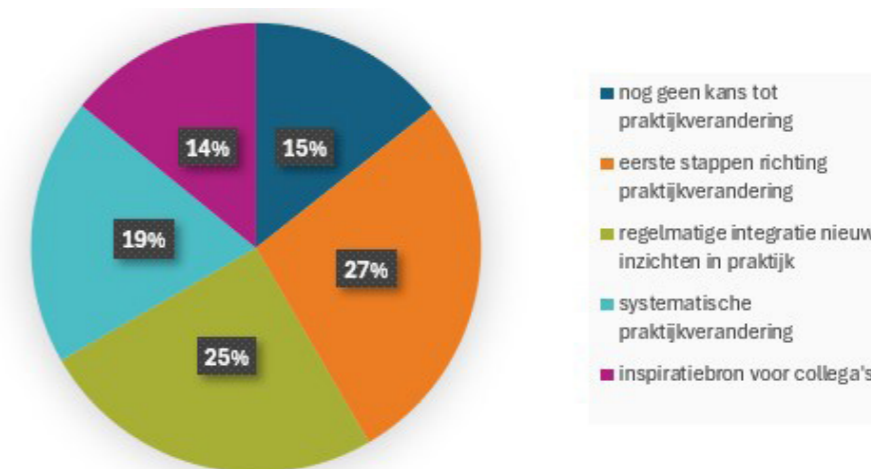
Veruit de meeste aandacht gaat naar het zichtbaar maken van de schooleigen missie en visie in de diverse beleidsdomeinen en de werking, geïnspireerd door de katholieke dialogeschool. Die begeleidings- en professionaliseringsinitiatieven zijn goed voor 82,46% van alle trajecten, structurele netwerken en interventies gekoppeld aan decretale doelstelling 3. 14,50% van de overige initiatieven richt zich specifiek op de identiteitsontwikkeling van de lerenden. De andere initiatieven, met een aandeel van rond de 12%, richten zich specifiek op ondersteuning bij het hanteren van de wegwijzers naar vorming en bij het expliciteren van de missie en visie met betrekking tot de katholieke dialogeschool bij de meest betrokken stakeholders.

De gepercipieerde effectiviteit van begeleiding gericht op het realiseren van het (ped)agogisch project is gebaseerd op de evaluatie van 66 interventies, 73 trajecten, 70 vormingen en 11 leerende netwerken (in totaal 220 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. Deelnemers aan begeleiding schatten de kortetermijneffecten hoog in. Grafiek 22 (Gepercipieerde kortetermijneffecten) toont dat 90% van de bevraagde deelnemers nieuwe inzichten heeft opgedaan en dat 91% de intentie toont om die ook te implementeren. Wat de gepercipieerde effecten op middellange termijn betreft, toont Grafiek 23 (Transfer naar praktijk) dat 25% van de bevraagde deelnemers regelmatig opgedane inzichten transfereert naar de eigen praktijk, 19% van mening is dat systematisch te doen en 14% ook collega's aanspoort om inzichten uit de begeleiding rond het realiseren van het (ped)agogisch project te implementeren. 47% van de bevraagde deelnemers rapporteerde verder een impact van het begeleidingswerk op leerlingen (zie Grafiek 24. Impact op leerlingen).

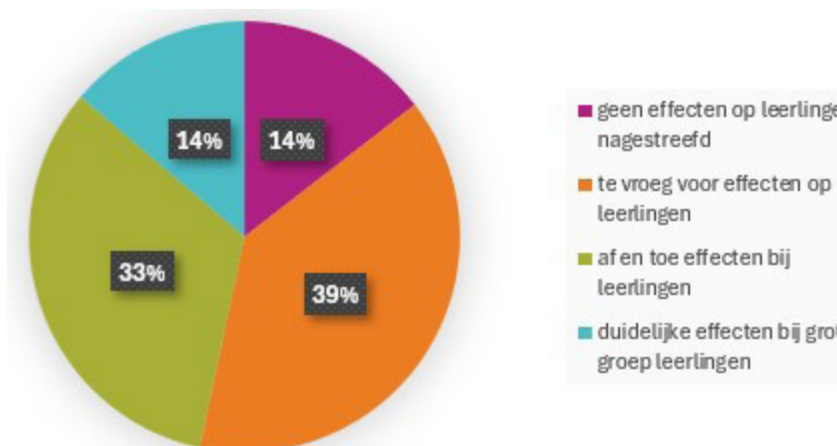
Grafiek 22. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 3.

Grafiek 23. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 3.

Grafiek 24. Impact op leerlingen voor decretale doelstelling 3.

DD3-1

Het schoolteam maakt de schooleigen missie en visie, geïnspireerd door het project van de katholieke dialoogschool, zichtbaar in diverse beleidsdomeinen en in zijn werking.

Met specifieke aandacht voor:

- identiteitsbeleid;
- onderwijsloopbaanbegeleiding;
- een beleid met betrekking tot diversiteit met als doel een inclusieve leeromgeving te realiseren.

We bereikten voor deze doelstelling vorig schooljaar 605 scholen of 29% van het totaal aantal scholen. Over beide schooljaren heen bekeken, bereikten we voor dit doel de helft van alle scholen. Daarmee bereikten we ruimschoots meer scholen dan vooropgesteld in het begeleidingsplan (20%).

Er is een grote variatie in de intensiteit van de schoolcontacten, maar in 90% van de scholen ging het in 2023-2024 om meer dan 1 actie. Als we naar de specifieke doelgroepen kijken, dan bereikten we in een kleine helft van de acties de leidinggevenden (48%), in 29% van de acties het hele schoolteam, en in 23% het middenkader. Die verhouding is wat we wensten en verwachtten.

Zoomen we in op identiteitsbeleid, dan zien we dat we daarmee 31% van de scholen bereikten. Over de laatste twee schooljaren heen bereikten we samen bijna 48% van alle scholen. Dat ligt duidelijk boven de verwachtingen. De voornaamste doelgroep waren de leidinggevenden (34%) en de schoolteams (30%). Daarnaast werden ook individuele leraren (21%) en het middenkader (11%) bereikt. Die percentages sporen met de verwachtingen. We werken voornamelijk aan de verbinding tussen de identiteit van de school en de dagelijkse werking. Dat doen we eveneens in de opleidingen voor startende directies. De 'quickscan katholieke dialoogschool' be vraagt onder meer de mate van implementatie van de katholieke dialoogschool in verschillende domeinen van het schoolleven. De verdere uitrol van dat instrument zal de realisatie en de effectiviteit van dit doel ten goede komen.

Wat onderwijsloopbaanbegeleiding betreft, bereikten we 40,46% van de scholen. Onze aanpak is vraaggestuurd. In de laatste twee schooljaren realiseerden we een bereik van 56,44%. Wat de intensiteit van onze contacten betreft, werken we voornamelijk trajectmatig en proberen onze doelen in ongeveer 10 acties te bereiken. We namen verschillen waar tussen de onderwijsniveaus, waarbij het basisonderwijs vaker bereikt werd dan het secundair onderwijs. Dat significante verschil vraagt om verdere analyse en mogelijke aanpassingen in onze benadering.

Uit de evaluatie van de doelgroepen die we bereikten, blijkt dat het middenkader het meest bereikt werd met 53,95%, gevolgd door het schoolteam met 30,23%, leidinggevenden met 26,98% en leraren met 7,91%. Dat komt grotendeels overeen met onze verwachtingen, hoewel we een groter bereik bij het middenkader waargenomen hebben. We detecteren een groeikans om het schoolteam meer te betrekken, aangezien ze via het middenkader bereikt worden. Het relatief lage bereik bij leidinggevenden (26,98%) is opmerkelijk, gezien hun rol in het beleid. Andere groeikansen die we identificeerden, zijn het betrekken van directies bij gesprekken met het middenkader en het nadenken over de duurzaamheid van het beleid. Het is belangrijk dat op de school het schoolteam zeker betrokken wordt om een breder bereik op de klasvloer te realiseren.

Wat de ontwikkeling van een beleid met betrekking tot diversiteit betreft met als doel een inclusieve leeromgeving te realiseren, werd sterk ingezet op het ondersteunen van scholen naar een geïntegreerde, kwaliteitsvolle, diversiteitsresponsieve en inclusieve leerlingenbegeleiding (in concreto: gelijke onderwijskansen- en zorgbeleid) met specifieke aandacht voor de brede basiszorg:

- Trajectmatig: realisatie van een inclusievere (in de brede zin van het begrip) schoolcultuur en beleid op het vlak van: specifieke onderwijsbehoeften (uitbreiding van zorg en IAC), gelijke onderwijskansen (GOK) (inclusief begeleiding na doorlichting), taalbeleid, binnenklasdifferentiatie, ouderbetrokkenheid, diversiteitsresponsiviteit, levensbeschouwelijke diversiteit ...;
- Interventies: zorgfasen 2 en 3 (uitbreiding van zorg en IAC, diversiteitskwesaties (dialoogcirkel), vraaggestuurde consulten (GOK, zorg, polarisatie/radicalisering ...).

We bereikten over twee schooljaren 80% van de scholen, waarvan 66% in het voorbije schooljaar. Ook de leersteuncentra werden 34 keer bereikt in het schooljaar 2023-2024. Het viel ons echter op dat een relatief groot aantal scholen buitengewoon onderwijs nog niet bereikt werden. Driekwart van onze acties vond plaats in het basisonderwijs, en in een derde van de scholen realiseerden we een intensief bereik (meer dan 10 acties). Voor de leersteuncentra is er nog geen helder beeld en is een scherpere analyse nodig.

Bij het analyseren van de doelgroepen blijkt dat we vooral het middenkader (53%), schoolleiders (22%) en schoolteams (23%) bereikten. Procentueel gezien bereikten we in 2023-2024 meer secundaire scholen (71%) dan basisscholen (66%). Die cijfers hebben een logische verklaring: we stuurden in de loop van het traject bij door via leidinggevenden en het middenkader in te zetten op de versterking van schoolteams (coach-the-coachprincipe).

Wat de gepercipieerde kortetermijneffecten betreft, scoorde dit doel hoog zowel bij de interventies, de trajecten als de lerende netwerken die werden geëvalueerd. 90% van de deelnemers was positief (eens of helemaal eens) op het vlak van tevredenheid, bruikbaarheid, nieuwe inzichten en bereidheid om inhoud te gebruiken. Dat trekt zich bij de helft van de respondenten die deelnamen aan trajecten door van 'effecten van regelmatige integratie van inzichten in de praktijk' tot 'systematische praktijkverandering'. Wat effecten tot op leerlingenniveau betreft, gaf ongeveer 30% van de respondenten aan dat er af en toe of zelfs duidelijke effecten bij leerlingen zijn. We beschouwen het als een uitdaging om de bekomen (kortetermijn)effecten te verduurzamen. Veelal is er een pedagogische visie, maar blijft het een aandachtspunt om die door te trekken naar alle beleidsdomeinen ('deelvisies') en naar de onderwijsleerpraktijk.

Wat identiteitsbeleid betreft, vallen ons bij de interventies de lagere scores op in vergelijking met de andere operationele doelen van decretale doelstelling 3. Respondenten zijn kritisch over het aspect 'nieuwe inhoud' en over de mate waarin de inhoud tegemoetkwam aan hun nood. Ook bij trajecten merken we de meer kritische geluiden op over de mate van hoe 'nieuw' de inhoud is. De kortetermijneffecten scoren daar echter wel beter. Bij de toekomstgerichte samenwerkingen willen we verder inzetten op de samenwerking met de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven) met betrekking tot de quickscan. Om de effecten van dit doel beter te kunnen opvolgen, is het nodig om ons verder te verdiepen in de initiatieven zelf.

Als we kijken naar onderwijsloopbaanbegeleiding, dan blijkt dat onze interventies en trajecten op korte termijn uitsluitend positieve effecten lieten zien. Het laagste resultaat was 80%, wat aan toont dat de meeste interventies en trajecten effectief waren. Op middellange termijn constateren we dat lerende netwerken een grotere impact hebben op de praktijk van de deelnemers. Dat blijkt uit de snellere en zichtbaardere effecten bij leerlingen, wanneer lerende netwerken ingezet worden. Als kanttekening geven we wel mee dat lerende netwerken slechts heel beperkt bevroegd werden.

Uit onze evaluatie blijkt dat 96% van de deelnemers aan trajecten en 92% van de deelnemers aan lerende netwerken stappen vooruitzetten. Actieve inzet in de praktijk zien we bij 14% van de trajectdeelnemers en 50% van de deelnemers aan lerende netwerken. Bovendien zag 25% van de deelnemers aan lerende netwerken zichzelf als een bron van inspiratie voor collega's, wat wijst op een geïntegreerde duurzame onderwijsloopbaanbegeleiding. Bij de analyse van de sleutel-

factoren in EDBI-KathOndVla zien we dat verantwoordelijkheden, kritische reflectie en collectief leren bij trajecten hoog scoorden. De factor 'nieuwe inhoud' scoorde daarentegen vaak laag. We zien echter geen duidelijk verband tussen die sleutelfactoren en de behaalde effecten.

Er zijn enkele opvallende verschillen tussen onze strategiebepaling en de werkelijkheid van ons begeleidingswerk. We werken namelijk veelal vraaggestuurd. De positieve effecten die we bereiken met lerende netwerken, willen we borgen. Daarnaast zien we deze groeikansen: inzetten en opvolgen van duidelijke strategieën, ons meer richten op leidinggevenden en schoolteams meenemen in de begeleidingsinitiatieven. Momenteel richten we ons voornamelijk op het middenkader. Vanuit de vormingen willen we mensen verder toeleiden naar lerende netwerken. Het is onze ambitie om ook het aandeel EDBI's uit te breiden om zo beter de effecten van onze strategieën te meten.

Wanneer we met onze doelgroepen rond een beleid met betrekking tot diversiteit werkten, dan gaven deelnemers aan interventies een score aan leereffect van 84%. Dat cijfer geeft aan dat de meerderheid van de deelnemers een significante verbetering in hun leerproces ervoer. Echter, het is opmerkelijk dat dat percentage lager ligt in vergelijking met andere methodieken. Bij trajecten werd een leereffect van 88% genoteerd. Dat resultaat komt overeen met onze verwachtingen en toont aan dat de trajecten effectief bijdragen aan het leerproces van de deelnemers. We hadden ons als doel gesteld om 10% van de deelnemers te betrekken bij een duurzame en brede aanpak om een inclusievere leeromgeving te realiseren. Met een systematische praktijkverandering van 11% en een regelmatige integratie van 23% bereikten we dat doel ruimschoots. De lerende netwerken behaalden het hoogste leereffect met 98%. Dat resultaat bevestigt opnieuw dat lerende netwerken een zeer effectieve strategie zijn om de beoogde leerdoelen te bereiken. De vooropgestelde 10% werd via die werkvorm ruim overschreden, met een systematische praktijkverandering van minstens 23% en een regelmatige integratie van 25%. Ook bij het vormingsaanbod werd een leereffect van 88% gemeten. Dat resultaat komt overeen met het resultaat van de trajecten en bevestigt de effectiviteit van die methodiek.

Op basis van de ingevulde evaluaties overtroffen we de vooropgestelde verwachtingen. We leverden aanzienlijke inspanningen om te evolueren naar een inclusievere leeromgeving. We hebben echter minder zicht op de praktische vertaling van die inspanningen in de scholen.

Uit de informatie bij de sleutelfactoren in EDBI-KathOndVla nemen we als werkpunt mee dat we wellicht nog explicieter moeten zijn in het formuleren van de wetenschappelijke onderbouwing. De sleutelfactor 'nieuwe inhoud' roept de vraag op of het gaat om nieuwe inhoud of eerder om nieuwe inzichten. Het is noodzakelijk om regelmatig 'op dezelfde nagel te blijven kloppen', aangezien het waarschijnlijk eerder gaat om de implementatie dan om het nieuwe op zich.

We willen de behaalde resultaten borgen en blijven streven naar verdere groei. De samenwerking met leersteuncentra en het verbindend samenwerken met de vier partners – school, CLB, leersteuncentrum en pedagogische begeleiding – zijn daarbij cruciaal. Daarnaast gingen we samenwerkingsverbanden aan met externe partners, zoals vzw Krijt en het Agentschap Integratie en Inburgering, wat eveneens bijdraagt aan een bredere en inclusievere aanpak.

We werkten aan dit doel in bijna 96% van de gevallen vraaggestuurd. Ruim 4% werd aangeboden via ons vormingsaanbod. Bijna 65% van de initiatieven waren trajecten. Verder waren er ruim 26% interventies. We stellen ons daarbij de vraag of we via interventies wel voldoende stappen kunnen zetten naar praktijkimplementatie. Structurele netwerken namen een aandeel van ongeveer 8,50% voor hun rekening. In de toekomst willen we liever nog meer via trajecten werken voor de realisatie van dit doel.

We zien dezelfde verhouding terugkomen bij de specifieke focus identiteitsbeleid: 63,6% trajectwerking, 26% interventies en 9% structurele netwerken. Het trajectmatig werken is een intensievere strategie dan het werken met (losse) interventies. De kans op verwerking en verankering van inhoud in de school wordt zo groter. We krijgen heel wat vragen binnen van leidinggevenden, pastorale medewerkers en besturen, waardoor we automatisch bijna uitsluitend vraag-

gestuurd (98%) werken. We werken aan een aanbod gericht op het aanpakken van de resultaten van de 'quickscan katholieke dialoogschool'. We willen dat verder verspreiden in ons netwerk en zo tot duurzamere trajecten komen die tegelijkertijd tegemoetkomen aan ons voornemen om meer aanbodgericht te werken. We willen de huidige eenmalige interventies met nieuwe leidinggevenden (en van daaruit uitbreidend naar schoolteams) duurzamer aanpakken en die als intakegesprek gebruiken om zo tot trajectwerking te komen.

Als we kijken naar onderwijsloopbaanbegeleiding, dan stellen we vast dat er in bijna 89% van de begeleidingen vraaggestuurd gewerkt werd, terwijl ruim 11% deel uitmaakte van het vormingsaanbod. Ruim 53% van de initiatieven waren trajecten. Bijna 39% van de initiatieven waren interventies. Het aandeel van de structurele netwerken is bijna 8%. Er zijn opvallend minder lerende netwerken dan vormingen, wat de vraag oproept of er meer samenhang nodig is. Kunnen we scholen meer clusteren en samen begeleiden? Kan er uit vormingen een lerend netwerk ontstaan? In lerende netwerken kunnen we beter voorbeelden delen en reflecteren over de praktijk. Een valkuil bestaat echter erin dat het zeer regioafhankelijk is. In Limburg en West-Vlaanderen gaan deelnemers minder naar de aangrenzende provincie, wat door de afstand logisch te verklaren is. Een groeikans is verder om nog meer het buitengewoon onderwijs te integreren bij de lerende netwerken, om zo de inclusiegedachte beter te realiseren, ook in onze werking.

Voor het ontwikkelen van een beleid met betrekking tot diversiteit gaf 82% van de deelnemers aan tevreden te zijn met de interventie, terwijl 80% beweerde er daadwerkelijk iets aan gehad te hebben. Daarnaast gaf 70% aan iets bijgeleerd te hebben en was 80% geneigd om de opgedane kennis toe te passen. We stellen vast dat er een zekere weerstand lijkt te ontstaan, doordat de verstrekte informatie, zoals regelgeving, niet altijd aansluit bij de verwachtingen van de deelnemers. Dat kan een negatieve invloed hebben op de tevredenheid. Bovendien hebben we minder mogelijkheden om op casusniveau begeleiding te bieden, wat mogelijk ook een impact heeft op de resultaten. De beperkte tijd om aan de relatie te werken binnen een inclusieverhaal vormt eveneens een uitdaging.

De trajecten laten een hogere tevredenheid zien met 90%, waarbij 93% van de deelnemers de trajecten als bruikbaar ervoer. Het leereffect werd door 84% van de deelnemers bevestigd en 94% had op dat moment de intentie om de opgedane kennis te gebruiken. Van de deelnemers gaf 46% aan dat ze eerste stappen zetten richting praktijkverandering, 29% wilde regelmatig integreren en 14% streefde naar systematische praktijkverandering. Dat resulteert in een uitkomst die 4% boven de verwachte resultaten ligt. Wat de impact op leerlingen betreft, gaf 12% aan geen effecten te hebben nagestreefd, 45% vond het te vroeg om effecten te meten, 40% zag af en toe effecten en 3% merkte duidelijke effecten bij grote groepen leerlingen. Dat zijn allemaal logische resultaten, gezien onze focus op casusniveau. We zullen meer moeten inzetten op de transfer van kennis.

De lerende netwerken tonen zeer positieve resultaten met 92% tevredenheid, 97% bruikbaarheid, 100% leereffect en 100% intentie tot gebruik. Van de deelnemers gaf 10% aan eerste stappen te zetten richting praktijkverandering, 30% was van plan om de nieuwe kennis te integreren in hun praktijk, 25% streefde naar systematische praktijkverandering en 27% zag de netwerken als een inspiratiebron voor collega's. Wat de impact op leerlingen betreft, gaf 8% aan geen effecten te hebben nagestreefd, 14% vond het te vroeg om effecten te meten, 44% zag af en toe effecten en 34% merkte duidelijke effecten bij grote groepen leerlingen. Dat wijst op een sterk effect van de lerende netwerken. Het is echter moeilijk om die resultaten te veralgemenen naar lerende netwerken waarvoor geen bevraging afgenomen werd. Ook de definitie van een lerend netwerk moet binnen de organisatie verder worden bekeken.

Het vormingsaanbod laat eveneens positieve resultaten zien op korte termijn met 92% tevredenheid, 94% bruikbaarheid, 89% leereffect en 90% intentie tot gebruik. De effecten komen overeen met de verwachtingen die we in het begeleidingsplan hadden vooropgesteld.

Uit de analyse van de sleutelfactoren in EDBI-KathOndVla blijkt dat er een verband bestaat tussen die factoren en de behaalde effecten. Bij interventies zien we dat 69% van de deelnemers een nood ervoer, 23% iets nieuws leerde en 92% de expertise van de begeleiders bevestigde. Bij trajecten liggen die cijfers respectievelijk bij 80%, 29% en 90%. Daarnaast zien we bij trajecten een wetenschappelijke bevestiging door 69%, verantwoordelijkheid nemen door 84%, kritische reflectie door 88% en collectief leren door 83%. De lerende netwerken scoorden over de hele lijn zeer hoog, terwijl de sleutelfactoren bij het vormingsaanbod ook positief beoordeeld werden.

We hebben te weinig gegevens om definitieve conclusies te trekken, maar de meerwaarde van lerende netwerken moeten we zeker verder onderzoeken. We kunnen ook inzetten op hoe we lerende netwerken zelf opstarten en begeleiden, met een wetenschappelijke fundering als *quick win*.

DD3-2

Leidinggevend en middenkader hanteren de wegwijzers naar vorming om hun pedagogisch project richting te geven.

Bijna 7% van alle begeleidingsinitiatieven van onze organisatie waren vorig schooljaar het werk van onze identiteitsbegeleiders. Vaak nemen begeleiders van andere teams doelen rond het pedagogisch project mee op in hun begeleidingen. Ze doen dat het vaakst, als ze trajectmatig werken. Met dit doel beogen we leidinggevend en middenkader te laten kennismaken met de wegwijzers en ze te integreren in het pedagogisch project van de school. De visie op vorming wordt inhoudelijk uitgediept door de bijbelse intuïties die de eigen inspiratie van elke wegwijzer duiden.

We bereikten gedurende het schooljaar 2023-2024 28% van de scholen (579) met de wegwijzers naar vorming. Over de afgelopen twee schooljaren heen bereikten we samen 38% van alle scholen (781). Dat aantal ligt hoger dan verwacht. De voornaamste doelgroep waren de leidinggevend (72,6%). Daarnaast werden ook schoolteams en individuele leraren bereikt (samen goed voor meer dan 20%). Met dit doel mikten we op leidinggevend en die bereikten we inderdaad het meest.

Wat onze strategie betreft, zaten we met ons vraaggestuurd aanbod bijzonder hoog. We hebben tot nog toe slechts een zeer beperkte aanbodgerichte werking. We kunnen nog flink bijsturen door meer in te zetten op een Vlaanderenbreed aanbod via de Academie.

We zijn op de goede weg en zullen onze beoogde doelstelling vermoedelijk behalen na drie schooljaren. We moeten nog een tandje bijsteken om de inspiratiefiches bij de wegwijzers aan alle scholen te bezorgen. We ontwikkelden een nieuwe spelvorm om leraren meer inzicht te geven in de wegwijzers naar vorming, gekoppeld aan de identiteitsdriehoek. We implementeren de uitgewerkte werkvormen verder in onze begeleidingsinitiatieven.

Vanuit de eerder beperkte EDBI's stellen we vast dat we hoog scoorden op tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. De sterke expertise en de kritische reflectie werden heel erg gewaardeerd. Lager scoorde de vraag wat er nieuw is (41%). De reden waarom we daarvoor lager scoorden, is omdat het concept van de katholieke dialoogschool en alle bijhorende concepten intussen al enkele jaren bestaan en we vandaag vooral inzetten op de implementatie ervan. Concreet zijn de wegwijzers al bekend via de leerplannen. Bijkomend vermoeden we dat heel wat scholen het werken aan een pedagogisch project niet echt als 'iets nieuws' ervaren. Het zit in de dynamiek van de schoolwerking. In de trajecten zien we ook een lagere score voor 'nieuwe inhoud' en 'wetenschappelijke onderbouwing'. Het (zeer beperkte) vormingsaanbod behaalde goede resultaten.

We gaan de komende periode verder op de ingeslagen weg. We blijven beginnende leidinggevend de wegwijzers aanbieden en we nemen systematisch de inspiratiefiches mee in elk begeleidingstraject. Daartoe maken we de collega-begeleiders attent op het meenemen van de wegwijzers naar vorming in hun begeleidingsinitiatieven.

Uit de cijfers blijkt dat ons zwaartepunt lag op het vraaggestuurd werken (98,6%). De gehanteerde strategie was voornamelijk de interventie (62%). Via trajecten werkten we in 27,5% van de begeleidingen, slechts 10% werd gerealiseerd via structurele netwerken.

In de toekomst willen we meer aanbodgericht gaan werken, omdat dat de efficiëntie en het bereik verhoogt. Het multiplicatoreffect van de gezamenlijke voorbereiding wordt dan ook groter. We blijven inzetten op gerichte afspraken met leidinggevend om de inspiratiefiches toe te lichten. We nemen de wegwijzers systematisch mee in de schooltrajecten.

DD3-3

Leidinggevend expliciteren de schooleigen missie en visie met betrekking tot de katholieke dialoogschool bij al hun medewerkers, de leerlingen en hun ouders.

We bereikten het voorbije schooljaar 22% van de scholen (454). Over de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 heen bereikten we samen 29% van alle scholen (603). Dat aantal ligt boven de verwachtingen, want daarmee hebben we na twee schooljaren ons vooropgestelde doel reeds bereikt. De voornaamste doelgroep waren de leidinggevend (73%). Daarnaast werden ook schoolteams en individuele leraren bereikt (samen ongeveer 26%). Dat komt mooi overeen met onze verwachtingen. Met de interventies bereikten we voornamelijk leidinggevend; met de trajecten vooral schoolteams. Met betrekking tot dit doel werd het meest gewerkt in combinatie met de andere doelen van decretale doelstelling 3. We werkten vaak met scholen aan hun visie vanuit het concept van de katholieke dialoogschool. Vanuit het werken aan hun visie ondersteunden we hen vervolgens ook bij de implementatie ervan en de doorvertaling naar externen. Als identiteitsbegeleiders werkten we aan dit doel ook in de directieopleidingen.

We ontwikkelden – in samenwerking met de KU Leuven en de adviesraad identiteit – een wetenschappelijk onderzoeksinstrument om een nulmeting te doen in scholen met betrekking tot de katholieke schoolidentiteit: de 'quickscan katholieke dialoogschool'. Acht pilootscholen namen het voorbije schooljaar deel. We verspreiden in 2024-2025 dit onderzoeksinstrument verder in het werkveld. We hopen op een goede deelname aan het onderzoek om vanuit de nulmeting aan de slag te gaan met een traject om meer en meer te groeien als katholieke dialoogschool.

Vanaf dit schooljaar geven we een sessie in de ProfS-opleiding voor internaatsdirecteurs. We hielden een bevraging over de katholieke identiteit en de pastorale aanpak in hun onderwijsinternaten. Vanuit die resultaten gaan we samen aan de slag met de visie van de katholieke dialoogschool en de engagementsverklaring. De CVA-opleiding is vernieuwd, waardoor vanaf het schooljaar 2024-2025 identiteit meer geïntegreerd aan bod zal komen en het verband gelegd wordt met de andere inhoud van de opleiding.

Vanuit de eerder beperkte EDBI's stellen we vast dat we hoog scoorden op tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. Voor de trajecten was er opnieuw een lagere score. Het (zeer beperkte) professionaliseringsaanbod deed het goed.

Bij dit doel streven we ook een effect na bij de leerlingen en hun ouders. Uit de EDBI-KathOndVla-resultaten blijkt dat er in 26% van de bevroegde begeleidingen op middellange termijn een effect op leerlingen zichtbaar was. 37% van de respondenten gaf aan dat het te vroeg is voor zichtbare effecten, de andere 37% gaf aan dat er bij hen geen effect wordt nagestreefd.

Met onze quickscan hopen we de wetenschappelijke onderbouwing van het werken aan de visie en de groei als katholieke dialoogschool te verhogen.

We werkten voor deze doelstelling heel sterk vraaggestuurd (98%) en hadden daarnaast een zeer beperkt vormingsaanbod. We kunnen op dat vlak nog flink bijsturen. De gehanteerde strategie was voornamelijk de interventie (64,5%). Via trajecten werkten we in 26% van de begeleidingen, slechts 9% werd gerealiseerd via structurele netwerken.

We willen proberen meer in te zetten op trajecten en structurele netwerken, en minder op interventies, omdat we ons er bewust van zijn dat de impact ervan groter is dan bij een eenmalig contact. We willen eveneens inzetten op het gebruik van de quickscan als inrijpoort voor trajecten, als instrument om meer scholen te bereiken en als manier om datagestuurd te werken.

DD3-4

Leraren nemen een brede waaier aan pastorale en identiteitsgevoelige initiatieven om de identiteitsontwikkeling van lerenden te ondersteunen.

We bereikten het voorbije schooljaar bijna 27% van de scholen (552). Over de voorbije twee schooljaren heen bereikten we samen 39,5% van alle scholen (816). Dat ligt ruim boven onze verwachtingen in het begeleidingsplan (10%). De voornaamste doelgroep waren de leidinggevenden (48%). Daarnaast werden ook schoolteams en individuele leraren bereikt (samen bijna 55%).

Inhoudelijk springen hier twee zaken in het oog. De maandelijkse publicatie *Leeftocht* biedt inspiratie en overdenkt de eigen christelijke identiteit in een verbindende dialoog met andere levensovertuigingen. Het jaarthema lanceren we tijdens diverse startmomenten, zoals impulsdag, festival van de hoop en startavond. We voorzagen vorig schooljaar ook extra digitale impulsen voor de uitwerking van het jaarthema in basis- en secundair onderwijs. We bieden materiaal aan voor bijzondere momenten tijdens het schooljaar (het begin van het schooljaar, advent, veertigdagentijd en het einde van het schooljaar). Dat materiaal lichten we telkens toe tijdens een eenmalige sessie. Zo stimuleren we scholen om het jaarthema te laten leven in de eigen school.

Een tweede belangrijk luik is het opvolgen van scholen rond rouw en verlies. Een (acute) situatie kan leiden tot een interventie of tot een langer traject om het schoolteam of de betrokken leraar en leidinggevende te ondersteunen.

We krijgen veel inhoudelijke vragen van scholen rond identiteit en diversiteit. Dat heeft geleid tot verschillende trajecten, waarmee we inmiddels meer dan 120 scholen bereikten. In veel gevallen vormt het omgaan met levensbeschouwelijke diversiteit de eerste vraag. Binnen die trajecten ondersteunen we scholen echter breder: van het actualiseren van hun missie, visie en pedagogisch project tot het omgaan met diversiteit in de ruimste zin, inclusief het begeleiden van scholen bij mogelijke spanningen en polarisatie die diversiteitsvraagstukken met zich kunnen meebrengen.

Daarnaast bieden we vraaggestuurd ondersteuning aan scholen die geconfronteerd worden met acute spanningen, polarisatie en soms ook mogelijke radicalisering. Hoewel dat om een beperkt aantal scholen gaat, vraagt de situatie vaak om directe en specifieke aandacht. Scholen kunnen bovendien via vormingen leren hoe ze kunnen omgaan met polarisatie, wat hen handvatten biedt om die dynamieken binnen hun school effectief te benaderen.

Er liepen ook trajecten waarin met pastorale groepen op school op pad gegaan werd om hun pastorale aanpak te hernieuwen (bijvoorbeeld: 'Hoe vieren we op school?'). We doen ook een aanbod van structurele netwerken rond bijvoorbeeld pastoraal in OV1, 2 en 3.

De quickscan be vraagt in het tweede deel de mate van implementatie van de katholieke dialoogschool in verschillende domeinen van het schoolleven. Een verdere uitrol van dat instrument zal de realisatie van dit doel ten goede komen.

Vanuit de eerder beperkte EDBI's die we na interventies afgenomen hebben, stellen we vast dat de respondenten zeer hoge scores gaven op tevredenheid, bruikbaarheid, leer-effect en intentie tot gebruik. Zij waardeerden de expertise en het aanzetten tot kritische reflectie heel erg, maar gaven dan weer een lagere score op nieuwe inhoud (47%).

We gebruiken EDBI-KathOndVla bewust niet voor de interventies in scholen bij rouw en verlies. We vinden het ongepast om na een rouwbezoek een evaluatieformulier te sturen.

We namen een bevraging af bij internaatsdirecteurs die een professionaliseringsopleiding volgen. De resultaten daarvan waren confronterend. We stelden vast dat er in de onderwijsinternaten heel weinig gewerkt wordt rond identiteit en pastoraal. Op dat vlak hebben we nog een grote groeimarge. We hopen een openheid te creëren om hen te ondersteunen in de aanpak rond identiteit en pastoraal binnen het onderwijsinternaat.

Initiatieven gekoppeld aan dit doel verliepen voor bijna 99% vraaggestuurd en slechts ruim 1% werd aangeboden via het professionaliseringsaanbod. We kunnen bijsturen door meer in te zetten op een vormingsaanbod. We kijken daarvoor vooral in de richting van de uitwerking van ons jaarthema, waarvoor een gemeenschappelijk aanbod mogelijk is.

De gehanteerde strategie bestond voornamelijk uit interventies met 79%. Via trajecten werkten we in 11,5% van de begeleidingen, en een kleine 9% werd gerealiseerd via structurele netwerken.

We blijven ook in de toekomst inzetten op *Leeftocht* en de bijbehorende uitwerking van materialen. We blijven ondersteuning bieden bij rouw en verlies (vaak situatiegebonden). De vraag voor trajecten rond identiteit in diversiteit blijft toenemen en dat is dan ook een thema waar we verder mee aan de slag gaan. Verder werken we een aanbod uit naar onderwijsinternaten toe om vanuit pastoraal aan de slag te gaan.

1.4.4 Decretale doelstelling 4

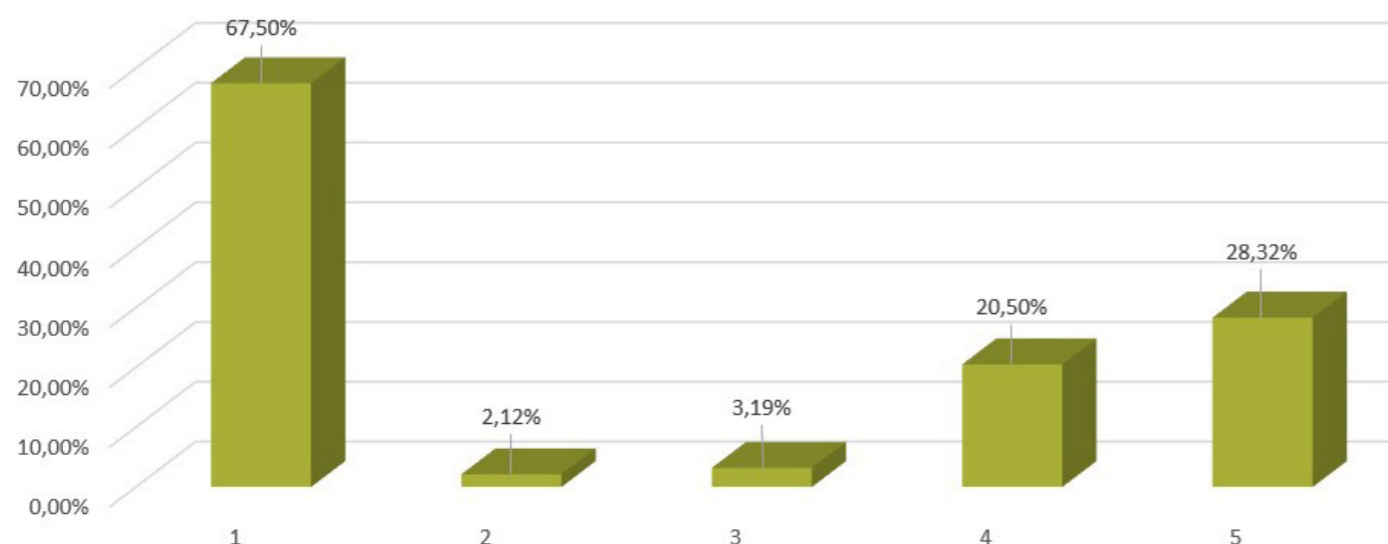
Het begeleiden van de implementatie van bepaalde beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering bij de onderwijsinstellingen en de CLB's in kwestie, zoals bepaald in artikel 19/2.

BELEIDSIMPULS 1: EFFECTIEVE DIDACTIEK

Relevante data/grafieken – focus effectieve didactiek

Beeld thematische werking

Grafiek 25. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 4 - focus effectieve didactiek.

- 1 Leraren versterken hun didactische aanpak door de inzet van effectieve didactische principes.
- 2 Het schoolteam buitengewoon onderwijs ontwikkelt orthodidactiek (gepaste, effectieve didactiek) binnen handelingsplanning vanuit de noodzaak om in te spelen op SOOB en op wat al dan niet werkt en verfijnt de orthopedagogiek.
- 3 Leraren secundair onderwijs versterken het leerproces van alle leerlingen voor Nederlands en wiskunde in de A-finaliteit en in de B-stroom door het maken van bewuste didactische keuzes.
- 4 Het schoolteam basisonderwijs bouwt een krachtige leeromgeving uit voor lezen en wiskunde aan de hand van effectieve didactiek.
- 5 Leidinggevenden versterken op systematische wijze hun didactisch beleid.

Aantal acties schoolcontacten

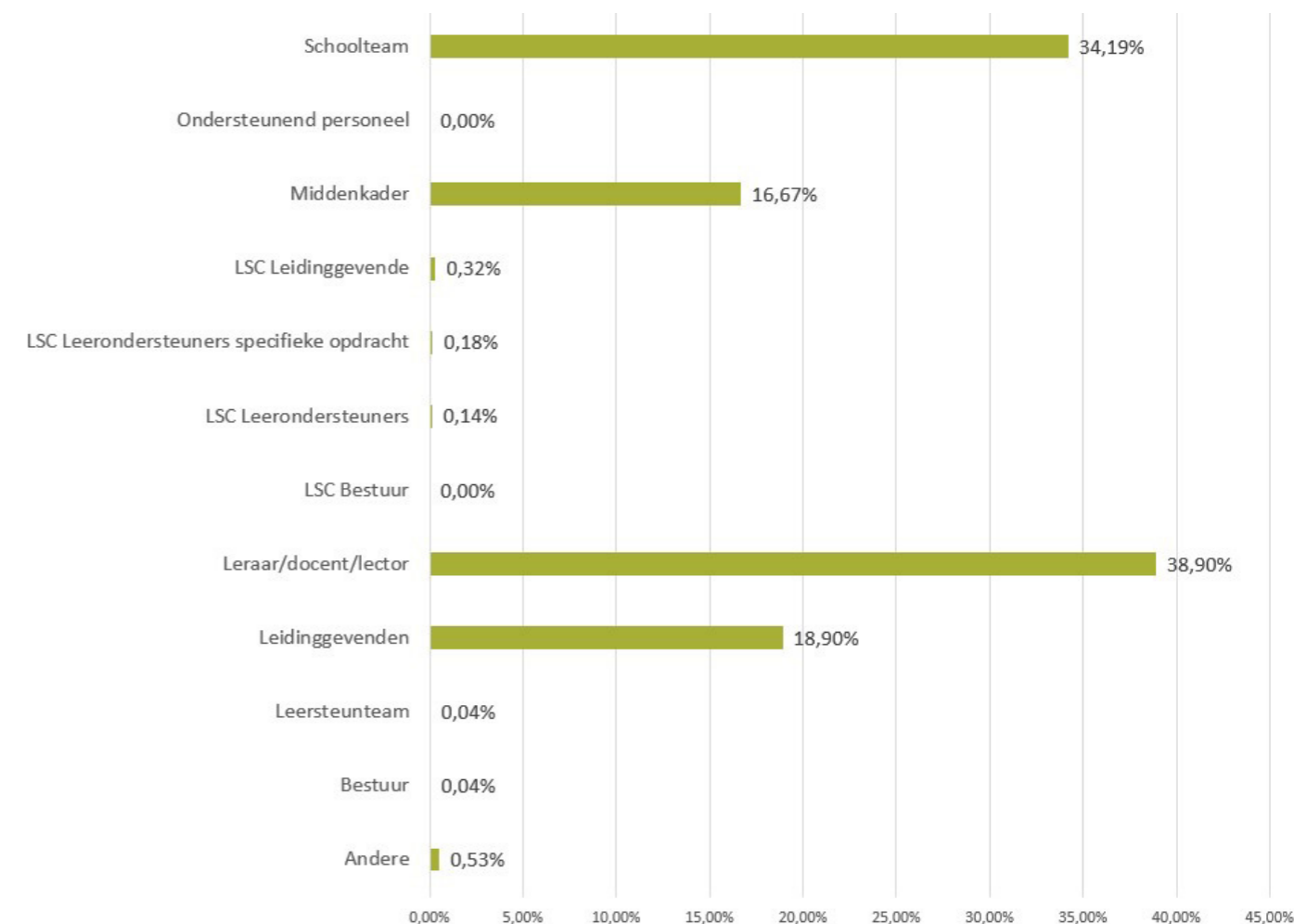
Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 4 - focus effectieve didactiek vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 31,06% van de acties plaats in het kader van de beleidsimpuls effectieve didactiek. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 4 - focus effectieve didactiek is goed voor een aandeel van 23,53%, als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale

doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 26. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 4 - focus effectieve didactiek.

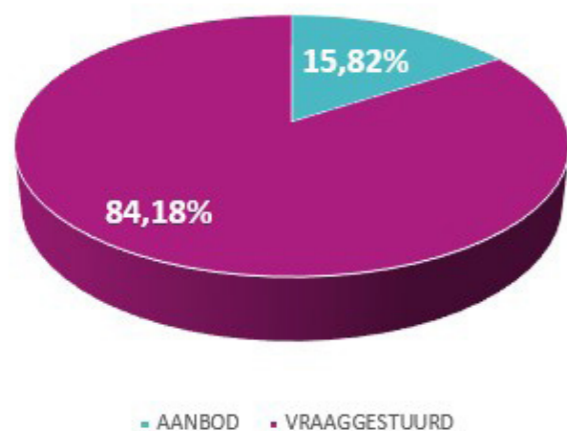

De meest bereikte doelgroep bij decretale doelstelling 4 met focus op effectieve didactiek zijn opnieuw de leraren met bijna 39% van de initiatieven, voor de vraaggestuurde werking en het aanbod samen. Ook het bereik van schoolteams behaalt een hoge score, namelijk 34%. Als we het schoolteam bereiken, bereiken we zowel de leidinggevende als het middenkader en de leraren. De overige initiatieven bereiken leidinggevenden en middenkader, maar dan als aparte doelgroep met respectievelijk bijna 19% en ruim 16%.

CONCLUSIE VOOR DECRETALE DOELSTELLING 4 - FOCUS EFFECTIEVE DIDACTIEK

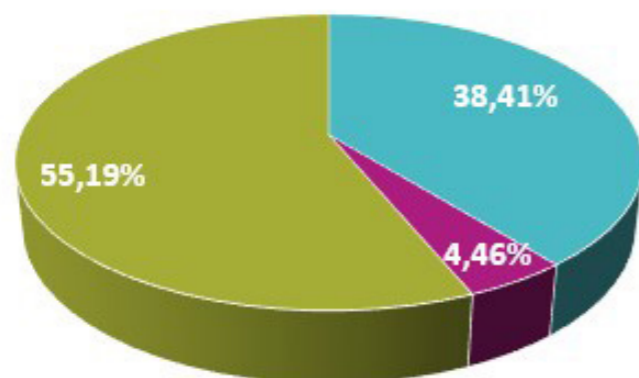
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus effectieve didactiek voor 84% vraaggestuurd en 16% werd aangeboden via nascholing.be en maakte dus deel uit van ons aanbod.

Grafiek 27. Procentuele verhouding aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 4 – effectieve didactiek.

In totaal waren er 2825 trajecten, structurele netwerken en interventies in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan de vierde decretale doelstelling – focus effectieve didactiek. Het gaat om 29% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 28. Procentuele verhouding type begeleiding voor decretale doelstelling 4 – effectieve didactiek.

55% van de begeleidingsinitiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus effectieve didactiek zijn trajecten. Dat percentage is aanzienlijk hoog. Er zijn 38,5% interventies gekoppeld aan de vierde decretale doelstelling met focus effectieve didactiek. Als we aan deze doelstelling werken, gebeurt dat in 4,5% van de gevallen in de vorm van structurele netwerken.

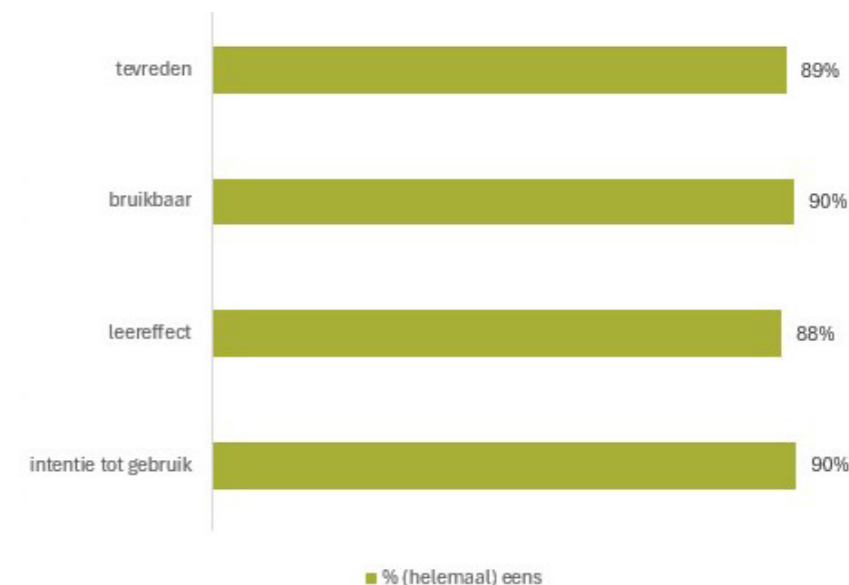
Veruit de meeste aandacht (67,5%) gaat binnen de focus effectieve didactiek uit naar het versterken van leraren op het vlak van didactische aanpak door de inzet van effectieve didactische principes. We zetten ook vaak (28%) in op het versterken van het beleid om het didactische aspect systematisch te benaderen.

De drie andere operationele doelen leggen een specifieke klemtoon en richten zich op welbepaalde doelgroepen of thema's. 20,5% van alle initiatieven binnen de beleidsimpuls effectieve didactiek beoogt een krachtige leeromgeving voor lezen en wiskunde in schoolteams basisonderwijs.

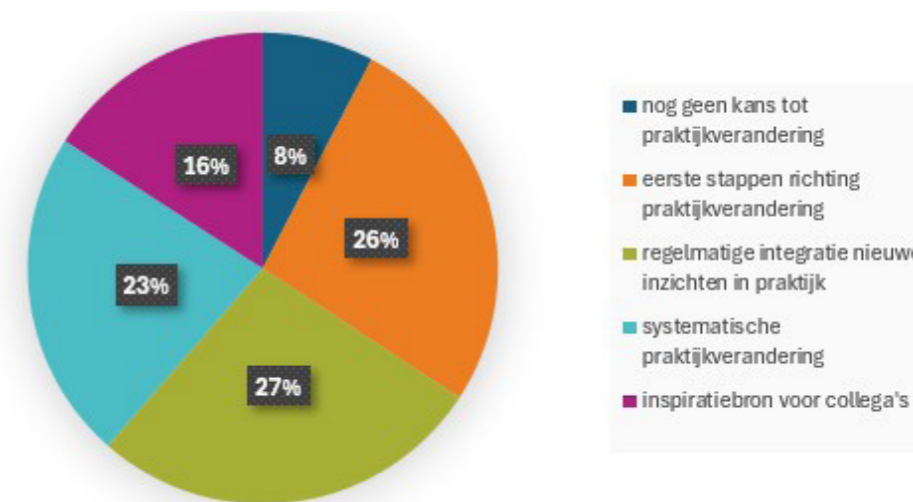
Voor het secundair onderwijs kozen we ervoor om in te zetten op Nederlands en wiskunde in de A-finaliteit en de B-stroom, een gerichte keuze zowel op het vlak van doelgroep als met betrekking tot het thema. Dat verklaart wellicht ten dele het beperkte aandeel (3,19%) voor dit doel. Het tweede doel focust op de specifieke doelgroep van het buitengewoon onderwijs en is goed voor in totaal 2,12% van de initiatieven.

De bevindingen over de effectiviteit van begeleiding in het kader van effectieve didactiek zijn gebaseerd op de evaluatie van 46 interventies, 196 trajecten, 67 vormingen en 13 lerende netwerken (in totaal 322 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. De gepercipieerde effecten op korte termijn worden zeer hoog ingeschat (zie grafiek 29. Gepercipieerde kortetermijneffecten). Zo geeft 90% van de bevroegde deelnemers aan dat ze inhouden aangereikt kregen die ze kunnen gebruiken, is 90% van plan dat ook te doen en rapporteert 88% nieuwe inzichten omtrent effectieve didactiek. Kijken we naar de gepercipieerde effecten op middellange termijn, dan zien we dat 66% van de deelnemers regelmatig tot systematisch opgedane inzichten uit de begeleiding integreert in de eigen praktijk of collega's aanmoedigt er ook mee aan de slag te gaan (zie grafiek 30. Transfer naar praktijk).

Grafiek 29. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls effectieve didactiek.

Grafiek 30. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls effectieve didactiek.

DD4-1

Leraren versterken hun didactische aanpak door de inzet van effectieve didactische principes.

Met specifieke aandacht voor:

- basisonderwijs en secundair onderwijs.

Basisonderwijs

We bereikten in het schooljaar 2023-2024 meer dan 72% van de basisscholen. Die cijfers komen overeen met die van het schooljaar 2022-2023. Over beide schooljaren heen behaalden we een bereik van meer dan 89%. Die cijfers overtreffen ruim het vooropgestelde bereik van 22% bij aanvang van het *Begeleidingsplan 2022-2025*. De data tonen aan dat veel scholen bewust inzetten op effectieve didactiek. In meer dan de helft van alle initiatieven in verband met curriculum (56%) staat dit doel (mee) in de focus. We zien een duidelijke combinatie met operationele doelen rond didactisch beleid.

In 41% van de bereikte scholen begeleidden we met tien of meer acties. Dat betekent dat er wordt ingezet op duurzame en intensieve begeleiding. Het traject 'didactische coach' is daar een voorbeeld van. We werkten vooral met volledige schoolteams, waarbij we de leraar versterken in het gebruik van effectieve didactische principes op de klasvloer, daarbij ondersteund door een sterk didactisch beleid. De wisselwerking tussen enerzijds de leraar als primaire partner en anderzijds de ondersteuning van leidinggevendens beantwoordt mooi aan onze verwachtingen met betrekking tot de aanpak.

Ook in de komende periode willen we blijven inzetten op de combinatie van nascholing en trajectbegeleiding voor het volledige schoolteam. Voor de kleuterteams zien we zeker nog kansen om sterker in te zetten op effectieve didactiek. We werken de nascholing effectieve didactiek in het schooljaar 2024-2025 op maat van de kleuterschool uit.

Secundair onderwijs

In het schooljaar 2023-2024 werd 80% van de schoolteams bereikt via bijna 600 professionaliseringsinitiatieven, die uit één of meerdere acties bestaan. Over de twee schooljaren heen betekent dat een bereik van 90% van de schoolteams. Vorig schooljaar ging het in 70% van de initiatieven om intensieve contacten (tien acties of meer). We bereikten qua doelgroep vooral leraren (bijna 90%), maar ook middenkader (5%) en leidinggevendens (ruim 5%). In bijna 10% van de begeleidingsinitiatieven waren schoolteams, bestaande uit leraren en leidinggevendens, de beoogde doelgroep. Workshops werden specifiek gericht op zijinstromers, beginnende leraren en mentoren. Ook de eigen vak- en schoolbegeleiders werden betrokken bij het professionaliseringsproces via de visual 'effectieve didactiek'.

Figuur 1. Visual 'lessen met effect'.

Bij initiatieven met effectieve didactiek in de focus werden doelgroepen uiteraard geprofessionaliseerd in het inzetten van principes van effectieve didactiek via de vakleerplannen, maar ook evaluatie en differentiatie kwamen geregeld aan bod. Door de opgedane ervaring en expertise te delen met alle begeleiders, werd het bereik aanzienlijk vergroot. Een van de belangrijkste redenen daarvan is het systematisch gebruik van de visual 'effectieve didactiek' door alle vakbegeleiders in hun interventies. Op die manier worden principes van effectieve didactiek een vast onderdeel van de implementatie van het leerplan. De inzet van de visual zal op dezelfde manier voortgezet worden om het bereik bij leraren nog te vergroten.

Basisonderwijs

Uit data blijkt dat we gepercipieerde effecten op korte termijn bij onze schoolteams genereren. De vooropgestelde 82% voor effecten wordt al behaald. Interventies, trajecten en nascholingen scoren zeer hoog op algemene tevredenheid, met cijfers van meer dan 90%. Voor lerende netwerken is er een tevredenheid van 65%. Dat sluit aan bij onze interne evaluatie. We spelen daarop in met de aanpassingen voor het schooljaar 2024-2025.

Bij interventies zien we bij gepercipieerde effecten op korte termijn een positief beeld naar tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. Bij de sleutelfactoren geven de data aan dat het voor de meerderheid van de deelnemers geen nieuwe inhoud betreft. Uit gesprekken met leraren weten we dat de vernieuwde inzichten van de laatste jaren vanuit wetenschappelijk onderzoek herkenbaar zijn voor de schoolteams. Dat is een mogelijke verklaring voor die vaststelling. Uit de cijfers merken we dan ook dat er echt nood is aan die bewustwording: 90% van de deelnemers geeft dat aan als een sleutelfactor voor effectieve begeleiding.

Bij trajecten behalen we positieve cijfers van ongeveer 90% bij gepercipieerde effecten op korte termijn, zowel naar tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect als intentie tot gebruik. Uit de data blijkt opnieuw dat de inhoud herkenbaar is. Leraren geven aan dat de eerste effecten bij leerlin-

gen op middellange termijn stilaan zichtbaar worden. Op het gedrag van de leraar is er wel een directere impact: een op de vijf geeft een systematische praktijkverandering aan. Het collectief leren, een van de uitgangspunten in onze trajecten rond effectieve didactiek, scoort 88%.

Bij netwerken tonen de cijfers over de gepercipieerde effecten op korte termijn een minder positief beeld. Vooral de tevredenheid is een aandachtspunt. Om die reden pasten we de opzet van de lerende netwerken, specifiek rond effectieve didactiek en de implementatie ervan op de school- en klasvloer, aan voor het schooljaar 2024-2025. We richten niet langer de focus op lerende netwerken voor heel Vlaanderen, maar kiezen om netwerken te organiseren op het niveau van de scholengemeenschap. Uit onze data blijkt dat deelnemers aan lerende netwerken inspirator zijn voor de collega's binnen de eigen school. Meer dan 50% van de deelnemers constateert zelfs een duidelijk of beginnend effect bij de leerlingen op langere termijn. We merken op dat 12% van de deelnemers geen effecten bij de leerlingen nastreeft.

Uit de data blijkt dat onze nascholingen sterk scoren voor gepercipieerde effecten op korte termijn, zowel voor tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect als intentie tot gebruik. We spreken over een effectgrootte van 90% en meer. Vooral de inhoudelijke expertise wordt als een grote sterkte aangegeven.

We willen in de toekomst sterk blijven inzetten op *collective teacher efficacy*. Het gaat daarbij om de overtuiging dat leraren het leren van hun leerlingen positiever kunnen beïnvloeden, wanneer ze samenwerken als een team. We willen robuust wetenschappelijk onderzoek verder integreren in onze begeleidingsinitiatieven, waarbij we de vertaling maken naar de specifieke context van de school en de leraren. We willen eveneens een prioriteit maken van lerende netwerken op het niveau van de scholengemeenschap, om zo de effectiviteit en tevredenheid te verhogen. Vanuit de nieuwe beleidsimpuls (zie verder) is er een samenwerking met Leerpunt uitgebouwd. Leerpunt zal resultaten uit wetenschappelijk onderzoek die we ook in ons begeleidingswerk kunnen integreren, laagdrempelig beschikbaar maken. We kunnen deze inzichten zeker ook inzetten bij het realiseren van dit doel.

Secundair onderwijs

Voor effectieve didactiek laten de resultaten zien dat de gepercipieerde effecten op korte termijn zowel voor de interventies als voor de trajecten meer dan 90% scoren. Voor de structurele netwerken geven de respondenten op alle effecten 100%. Als we inzoomen op de sleutelfactoren, dan zien we een regelmatige integratie van inzichten in de praktijk bij de trajecten door 37% van de respondenten en bij lerende netwerken door 29%. Verder geeft 20% van de deelnemers aan trajecten en 29% van de deelnemers aan lerende netwerken aan dat het tot een systematische praktijkverandering op middellange termijn geleid heeft. Beide groepen geven (elk rond de 50%) aan dat ze af en toe een effect vaststellen bij leerlingen, maar dat het veelal nog te vroeg is om daarover iets te zeggen. De evaluaties komen deels overeen met de voornemens opgenomen in het *Begeleidingsplan 2022-2025*. Ruim de helft van de deelnemers heeft de opgedane inzichten ook daadwerkelijk al ingezet in de eigen lespraktijk.

Een belangrijke groeikans bestaat in het verder uitrollen van de professionaliseringsinitiatieven, met ook de nascholing effectieve didactiek, om meer effecten op de klasvloer waar te nemen en een bredere gedragenheid en gelijkgerichtheid na te streven.

Op het vlak van samenwerking hadden we verschillende contacten met onder meer Excel/Thomas More. Verder kunnen we meegeven dat op vraag van enkele lerarenopleidingen, onder meer die van Thomas More en Vives, ook daar de visual in verband met effectieve didactiek voorgesteld werd.

Basisonderwijs

We zetten voor dit doel voornamelijk in op een vraaggestuurde aanpak. We stellen vast dat de combinatie van een inhoudelijke versterking via nascholing gevolgd door inten-

sieve trajectbegeleiding werkt. Het succes bestaat erin dat we stilaan met alle begeleiders die werken aan dit doel uniform trajecten uitwerken die wetenschappelijk onderbouwd zijn. De lerende netwerken waren vorig schooljaar te vrijblijvend opgevat. We passen dat aan voor het huidige schooljaar. We zien groeikansen om de trajecten verder uit te breiden naar een duurzame implementatie in de scholen. We werken aan een sterke combinatie van nascholing en trajectbegeleiding op school. Netwerken worden in het schooljaar 2024-2025 aangeboden op het niveau van de scholengemeenschap met als doel de blijvende aanwezigheid en effectiviteit te verhogen.

Secundair onderwijs

Ook voor dat onderwijsniveau werd er voornamelijk ingezet op vraaggestuurde werking naast aanbodgestuurde initiatieven. Bijna twee derde van de initiatieven waren interventies, een derde van de begeleidingsinitiatieven waren trajecten en in slechts enkele gevallen werd er gewerkt met structurele netwerken. Pedagogisch begeleiders gaven aan dat de gekozen strategieën het verwachte resultaat opleverden. Leraren pasten hun lesvoorbereidingen op een duurzame manier aan door principes van effectieve didactiek in te zetten bij het realiseren van de leerplandoelen. Onze mooie resultaten zijn een logisch gevolg van de gehanteerde strategieën:

- De visual, die uitgewerkt werd in het schooljaar 2022-2023, werd gedurende het schooljaar 2023-2024 door de vakbegeleiders gebruikt bij begeleidingsinitiatieven in vakgroepen. Vakbegeleiders gebruikten ter illustratie voorbeelden uit het eigen vakgebied.
- In trajecten en netwerken werden gezamenlijke lesvoorbereidingen gemaakt, waarbij de focus lag op het leren van de leerling.
- De visual op de PRO.-website werd ter inspiratie aangevuld met praktische voorbeelden uit verschillende vakgebieden.

Wat de visual betreft, zijn er nog groeikansen in het verder uitwerken van concrete voorbeelden uit verschillende vakgebieden om de dialoog bij interventies verder te concretiseren. De nascholing effectieve didactiek wordt ook opgenomen in het aanbod van het huidige schooljaar.

DD4-2

Het schoolteam buitengewoon onderwijs ontwikkelt orthodidactiek (gepaste, effectieve didactiek) binnen handelingsplanning vanuit de noodzaak om in te spelen op SOOB (specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften) en op wat al dan niet werkt en verfijnt de orthopedagogiek.

In het schooljaar 2023-2024 boekten we aanzienlijke vooruitgang in het bereiken van deze doelstelling. We bereikten 77% van de scholen over een periode van twee schooljaren, waarvan 60% in het huidige schooljaar. Die resultaten tonen aan dat onze inspanningen om scholen te betrekken en te ondersteunen effectief waren. De intensiteit van onze contacten varieerde. Ongeveer 65% van onze trajecten omvatte 2 tot 10 acties, terwijl minder dan 10% slechts één keer begeleiding nodig had. Ongeveer 25% van de trajecten vereiste meer dan 11 acties. Die cijfers geven aan dat de meeste scholen meerdere keren ondersteuning nodig hadden, wat wijst op een diepgaande betrokkenheid en een voortdurende behoefte aan begeleiding.

Onze doelgroepen waren voornamelijk het middenkader en schoolteams of leraren. Dat was een bewuste keuze, aangezien we wilden dat het effect van onze inspanningen ook in de klas voelbaar zou zijn. De belangrijkste onderwerpen per doelgroep waren handicapspecifieke didactiek, effectieve didactiek en handelingsplanmatig werken. Die onderwerpen kwamen overeen met onze verwachtingen en doelen, en we hebben specifieke doelen geformuleerd voor de verschillende doelgroepen om implementatie en effect tot op de klasvloer te waarborgen. Een specifieke doelgroep dit schooljaar waren de kleuterteams. We merkten dat het belangrijk is om in te zetten op specifieke didactiek als kwaliteitsvol antwoord op SOOB (specifieke ondersteuningsbehoeften). Het opleiden van didactische coaches is een belangrijke stap geweest, omdat dat zou moeten

leiden tot een kwaliteitsvolle implementatie op scholen en blijvende aandacht voor didactische verbeteringen. We hopen het effect daarvan de komende schooljaren te zien.

We kunnen concluderen dat we aanzienlijke vooruitgang boekten in het bereiken van onze doelstellingen. We bereikten in 2023-2024 een groot aantal scholen en voerden intensieve trajecten uit. De focus op specifieke doelgroepen en onderwerpen leidde daarbij tot een gerichte en effectieve aanpak. We blijven inzetten op de opleiding van didactische coaches en het implementeren van kwaliteitsvolle didactiek om blijvende verbeteringen in het onderwijs te realiseren.

Bij de evaluatie van de trajecten zien we een tevredenheid van bijna 80% onder de deelnemers. Dat hoge percentage weerspiegelt de bruikbaarheid, het leereffect en de intentie tot gebruik van de aangeboden trajecten. De lerende netwerken en nascholingen scoren zelfs nog hoger, met een tevredenheid van 100% onder de respondenten. De deelnemers geven aan dat ze de intentie hebben om de opgedane kennis en vaardigheden te transfereren naar hun eigen praktijk. De vooropgestelde effecten in het begeleidingsplan waren ambitieus. Hoewel scholen stappen zetten in de juiste richting, is er nog ruimte voor verbetering. Uit de evaluatie van de concrete doelen van de sessies blijkt dat scholen die relatief hoog waarderen, met scores variërend van 6,5 tot 8 op 10. Alle sleutelfactoren scoren boven de 75%, wat aangeeft dat er een positief effect is op de praktijk van meer dan de helft van de respondenten. Dat suggereert ook dat de sleutelfactoren een belangrijke rol spelen in het behalen van de gewenste effecten.

Er zijn enkele opvallende verschillen met de voornemens uit het *Begeleidingsplan 2022-2025*. Een belangrijk aandachtspunt is de bereidheid van scholen om van elkaar te leren. Niet in elk netwerk zijn deelnemers bereid om praktijkvoorbeelden te delen. Waar er voldoende openheid en vertrouwen is, zien we een grotere bereidheid om te delen en positieve effecten in het versterken van elkaars praktijk. Daarnaast is er een groot verschil in de mate waarin het beleid openheid en ruimte creëert voor didactische uitwisseling en innovatie.

Handelingsplanmatig werken is de motor van de werking van het buitengewoon onderwijs. Dat doel stimuleert scholen om stil te staan bij hun eigen handelen met de leerlingen en het antwoord dat ze geven op de specifieke onderwijsbehoeften. De specificiteit van het buitengewoon onderwijs komt hier dan ook duidelijk naar voren. Effectieve didactische trajecten helpen leraren om de principes in hun lessen toe te passen, wat hun handelingsbekwaamheid vergroot. Door dit schooljaar nog meer in te zetten op het coachen van didactische coaches, hopen we dat implementatieproces te versterken en als een olievlek uit te breiden in de scholen.

In verband met dit doel kwamen er vorig schooljaar geen specifieke nieuwe samenwerkingen met externe partijen tot stand. De nadruk ligt voor ons op het belang van samenwerking en kennisdeling binnen de bestaande netwerken om de gewenste effecten te bereiken en te borgen.

De analyse en reflectie tonen aan dat er aanzienlijke vooruitgang geboekt is, maar dat er ook nog werkpunten zijn. Door te blijven investeren in samenwerking, kennisdeling en handelingsplanmatig werken, kunnen de positieve effecten verder worden versterkt en geborgd.

Bij het nastreven van dit doel kozen we voor een combinatie van aanbod- en vraaggestuurde strategieën, evenals traject-, interventie- en structurele netwerkbenaderingen. Die keuzes zijn nauw verbonden met de voornemens zoals beschreven in het begeleidingsplan. Het inzetten op didactiek hangt vaak samen met trajecten en netwerken rond handelingsplanmatig werken en didactisch beleid. Beide elementen zijn essentieel om het doel effectief te laten landen op scholen. De begeleidingstrajecten in het kader van effectieve didactiek zijn intensief en omvatten coaching tot op de klasvloer. De begeleider ontwerpt, samen met de leraren, aangepaste lessen vanuit het schema van effectieve didactiek. Dat helpt leraren om de vertaalslag naar de praktijk te maken. Vervolgens ondersteunen die leraren hun collega's bij het toepassen van de didactische principes. Die aanpak zorgt voor een diepgaande en duurzame implementatie van effectieve didactiek op scholen.

Opvallende successen en verschillen met de voornemens worden verklaard vanuit de eigen praktijkervaringen. Het is belangrijk om te evalueren of de gehanteerde strategieën effectief waren in het bereiken van het gestelde doel. Vanuit de ervaringen binnen effectieve didactiek werd er het voorbije schooljaar meer ingezet op het coach-the-coachprincipe, wat een aparte opleiding vereist. Deelname aan dat netwerk is een voorwaarde geworden om een traject op school te kunnen aanvragen rond effectieve didactiek.

Door continu te evalueren en aan te passen, kunnen de strategieën verder verfijnd worden om de effectiviteit te vergroten en de doelen voor scholen buitengewoon onderwijs te realiseren. Het is van cruciaal belang om de juiste strategieën te blijven hanteren en te optimaliseren om de gestelde doelen te bereiken en duurzame verbeteringen in het onderwijs te bewerkstelligen.

Als conclusie willen we wijzen op de noodzaak van een geïntegreerde aanpak, waarbij didactiek, coaching en netwerkvorming centraal staan. Door die strategieën effectief te implementeren en voortdurend te evalueren, kan dit doel op een duurzame manier gerealiseerd worden.

DD4-3

Leraren secundair onderwijs versterken het leerproces van alle leerlingen voor Nederlands en wiskunde in de A-finaliteit en in de B-stroom door het maken van bewuste didactische keuzes.

In het schooljaar 2023-2024 werden voor dit doel meer dan 30% van de schoolteams (bestaande uit leraren, 90% en lerarenteams met schoolleiding, 10%) bereikt. Het afgelopen schooljaar ging het in minder dan de helft van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Ons voornemen om 30% van de scholen secundair onderwijs te bereiken, werd daarmee behaald.

Het voorbije schooljaar werd het professionaliseringstraject 'Sterk A-team' verder uitgerold zoals voorzien. De vakbegeleiders zagen wel duidelijke verschillen in bereik per regio. Uit analyse blijkt dat in Limburg bijvoorbeeld bijna alle betrokken schoolteams bereikt werden. Een verklaring daarvoor is dat die sessies binnen de eigen regio georganiseerd werden.

Een groeikans bestaat mogelijk in het aanpassen van het aanbod voor het project 'Sterk A-team', waarbij we de mogelijkheid willen bieden om het traject te volgen in de eigen regio, scholengemeenschap of school. Het project, dat initieel gedragen werd door zes vakbegeleiders, kan ook verder uitgedragen worden door alle vakbegeleiders Nederlands en wiskunde om zo het bereik nog te vergroten.

We maakten voor het schooljaar 2023-2024 nog te weinig systematisch gebruik van EDBI-KathOndVla-evaluaties, waardoor we over weinig gegevens beschikken. De betrokken vakbegeleiders gaven aan dat de leraren na deelname aan 'Sterk A-team' bereid waren om de opgedane inzichten in hun lespraktijk in te zetten, met name het aanpassen van materiaal aan de doelgroep en het koesteren van hoge verwachtingen voor de leerlingen. Ook het kritisch reflecteren op de eigen lespraktijk en het delen van inzichten met anderen ervoeren de leraren als positief.

Welke perspectieven zien we voor de toekomst? Allereerst zal het belangrijk zijn om actief te zorgen dat meer respondenten onze initiatieven beoordelen om conclusies over het effect te kunnen trekken. Verder blijft het een uitdaging om in de professionaliseringsinitiatieven rekening te houden met de uiteenlopende contexten waarin leraren zich bevinden, zowel wat de doelgroep van de leerlingen in de A-finaliteit betreft als de vooropleiding en pedagogisch-didactische inzichten van de leraren. Om de transfer van opgedane inzichten naar de school- en lespraktijk te versterken, zetten we in de trajecten dit schooljaar sterk in op een kernteam van leraren. Bovendien is de actieve betrokkenheid van een lid van het directieteam of middenkader vereist in een sessie van een halve dag die inzet op de transfer naar het schoolbeleid. Aanvullend wordt er in het traject ook aandacht besteed aan strategieën om met de opgedane inzichten verder aan de slag te gaan in de vakgroep.

Er werd bijna uitsluitend ingezet op een vraaggestuurde werking, namelijk in 95,56% van alle begeleidingen. Daarnaast bestond een derde van de initiatieven uit trajecten, twee derde waren interventies en er waren slechts enkele structurele netwerken voor dit doel.

Het voorbije schooljaar werd het professionaliseringstraject 'Sterk A-team', dat schoolteams wil professionaliseren in bovenstaande didactiek, verder uitgerold. Leraren werden onder meer ge-professionaliseerd in het aanpassen van bestaand leermateriaal aan de doelgroep met aandacht voor de principes van effectieve didactiek. Daarnaast vonden er professionaliseringssessies voor leraren plaats in de vorm van vakgroepbegeleiding, waar de nadruk lag op leerplangericht werken. Op de PRO.-site vinden wiskundeleraren inspirerende voorbeelden waarin vanuit de visual 'effectieve didactiek' en de leerfiches handvatten aan leraren aangereikt worden om het eigen didactisch handelen te versterken.

Voor Nederlands en wiskunde in de A-finaliteit borgen we het traject 'Sterk A-team' om leraren te ondersteunen op het vlak van vakinhoudelijke kennis en didactiek. Ook voor de eerste graad van de B-stroom komt er een taskforce om leraren in de B-stroom zowel vakinhoudelijk als didactisch te ondersteunen. Een groeikans bestaat in het uitbouwen van een geïntegreerd holistisch traject met vakinhoudelijke ondersteuning en schoolbeleid. Groeikansen situeren zich verder bij het systematisch inzetten van principes van effectieve didactiek en leerstrategieën in de professionaliseringsinitiatieven. Ook het verder ontwikkelen van inspirerende voorbeelden voor Nederlands en wiskunde vanuit de principes van effectieve didactiek en de leerfiches kunnen leraren verder op weg helpen in het kader van deze doelstelling.

DD4-4

Het schoolteam basisonderwijs bouwt een krachtige leeromgeving uit voor lezen en wiskunde aan de hand van effectieve didactiek.

Met aandacht voor:

- leesklimaat;
- verankering in talenbeleid;
- wiskunde(taal) vanaf de kleuterschool.

Nederlands

We bereikten vorig schooljaar voor lezen meer dan 36% van de scholen. Dat aantal daalde licht ten aanzien van 2022-2023. Dat is te verklaren door het feit dat we in meer dan 70 scholen intensievere trajecten opstartten. Het aanbod voor deze trajecten was onmiddellijk volzet, waardoor we extra capaciteit voorzagen. In die scholen zijn er tussen de 10 en 20 interventies per schooljaar. Over twee schooljaren heen realiseerden we een bereik van 56%, wat duidelijk hoger ligt dan de geschatte 20% bij aanvang van het begeleidingsplan. Onder meer door die intensieve trajecten lezen zien we dat we heel vaak met leraren (43%) en schoolteams (53 %) en middenkaders aan de slag kunnen gaan. Zelden hebben we interventies met alleen maar leidinggevend.

We willen de aanpak op het niveau van het schoolteam bestendigen. Omdat lezen een totaalaanpak is, kunnen we zowel de volledige breedte aan thema's aansnijden als alle betrokkenen activeren. Die aanpak is zo intensief dat we de scholen die we niet bereiken, uit het oog zouden kunnen verliezen. Voor die doelgroep moeten we extra acties voorzien in het volgende begeleidingsplan.

Wiskunde

Voor wiskunde werden 266 basisscholen bereikt, wat overeenkomt met een bereik van 19,3%. Daarbij bestond 46,5% van de initiatieven uit trajecten; 53,5 % uit interventies en lerende netwerken. 24% van het totale aantal initiatieven was aanbodgericht.

Nederlands

We hebben de ambitie dat 80% van de leraren in de bereikte scholen verbetering ziet. We merken uit de bevraging dat we die doelstelling vorig schooljaar ten dele waarmaakten. In de trajecten gaf gemiddeld 90% van de leraren aan dat ze effecten op korte termijn zien. Dat cijfer valt wat terug bij de gepercipieerde effecten op middellange termijn: niet voor de effecten in de klaspraktijk (90%), maar wel bij de effecten bij leerlingen (50%). Leraren gaven aan dat het daarvoor nog te vroeg is.

In de georganiseerde netwerken rond lezen - geletterdheid, aanvankelijk lezen en technisch lezen - zien we gelijkaardige cijfers met een gepercipieerd effect van 100% op het vlak van leereffect, bruikbaarheid en intentie tot gebruik. Desondanks was 44 % nog ontevreden. Dat kan erop wijzen dat de lat hoog ligt en leraren nog meer op zoek zijn naar sleutel-op-de-deuroplossingen. We weten wat werkt, maar de wijze waarop moet nog beter onderzocht worden. Ook de nascholingen behaalden een gemiddelde van 90% op het vlak van effecten.

Het gepercipieerde effect bij de leerlingen is op zich al mooi. Aangezien we voor veel scholen nog maar in de helft van een tweejarig traject zitten, hebben we de verwachting dat die effecten nog zullen toenemen.

We proberen nog meer dan vroeger om de verschillende onderzoeken met betrekking tot effectief leesonderwijs, bijvoorbeeld Les in Lezen en Leerpunt, te vertalen naar praktijken en bruikbare werkvormen. We werkten het voorbije schooljaar ook intens samen met Thomas More en de KU Leuven (Leesradar).

Wiskunde

De perceptie van de effecten op korte termijn was overwegend positief. De deelnemers rapporteerden een hoge tevredenheid (83%), bruikbaarheid (83%) en een positief leereffect (100%). Dat toont aan dat de begeleidingsinitiatieven door de deelnemers als effectief ervaren worden en dat ze bereid zijn de geleerde inzichten te implementeren in hun praktijk. De belangrijkste sleutelfactoren voor de effectiviteit van de begeleiding blijken de noodzaak van inhoudelijke expertise, nieuwe inhoud die relevant is voor de praktijk en de mogelijkheid tot kritische reflectie te zijn. Die factoren worden door de deelnemers als essentieel ervaren om de interventies effectief te maken. De combinatie van hoge tevredenheid, bruikbaarheid en leereffect geeft aan dat de interventies op korte termijn succesvol zijn in het ondersteunen van leraren bij het versterken van hun reken- en wiskundendidactiek.

Uit de evaluaties blijkt dat onze trajecten zeer effectief waren in het bevorderen van praktijkverandering. Op middellange termijn, zo beweerde 43% van de deelnemers, worden regelmatig nieuwe inzichten in de onderwijspraktijk geïntegreerd, en 11% voert zelfs systematische veranderingen door. De effecten op leerlingen worden ook geleidelijk aan waargenomen, met een aantal deelnemers die af en toe effecten bij leerlingen zien. De belangrijkste sleutelfactoren voor de effectiviteit van de trajecten zijn collectief leren en kritische reflectie, die samen bijdragen aan een diepere integratie van nieuwe kennis.

Om die successen te borgen, is het essentieel om de effectieve elementen, zoals collectief leren, kritische reflectie en procesbegeleiding, verder te versterken. Die sleutelfactoren dragen bij aan duurzame praktijkverandering en moeten daarom geïntegreerd blijven in toekomstige trajecten en interventies.

Lerende netwerken blijken eveneens krachtig te zijn in het ondersteunen van leraren bij hun professionele ontwikkeling. Het percentage deelnemers dat systematische praktijkveranderingen rapporteerde (32%), is vergelijkbaar met dat van de trajecten. Op leerlingenniveau wordt echter nog minder vaak een effect gerapporteerd, waarbij 41% van de deelnemers af en toe effecten bij leerlingen opmerkte. Dat suggereert dat lerende netwerken met name bijdragen aan professionele ontwikkeling, maar dat de impact op leerlingen meer tijd nodig heeft om zichtbaar te worden.

Op korte termijn ervaren de deelnemers aan lerende netwerken sterke collectieve leereffecten en een hoge mate van kritische reflectie. 60% van de deelnemers integreerde regelmatig nieuwe inzichten in hun dagelijkse praktijk, terwijl 32% systematische veranderingen doorvoerde. Het delen van ervaringen en het gezamenlijk ontwikkelen van kennis binnen een veilige omgeving zijn sleutelfactoren voor succes. Dat wijst op de kracht van lerende netwerken om niet alleen individuele kennis te vergroten, maar ook om collectief te leren van en met elkaar.

De kenmerken van effectieve procesbegeleiding worden hier benadrukt als belangrijk voor het creëren van een leergemeenschap die de integratie van nieuwe wiskunde-didactische inzichten in de praktijk stimuleert. Hoewel de directe effecten op leerlingen nog beperkt zijn, zagen enkele deelnemers (17%) duidelijke effecten bij grotere groepen leerlingen.

Wat willen we behouden en hoe willen we daarop voortbouwen? Een belangrijk aspect ligt in het versterken van samenwerkingsverbanden die bijdragen aan een evidence-informed aanpak. Dat omvat onder andere de implementatie van de resultaten van het project 'Alle kleuters tellen mee' in samenwerking met de KU Leuven, evenals de uitkomsten van het Europese project rond computationeel denken. Daarnaast worden de inzichten uit het PWO-onderzoek van Odisee Hogeschool over breukbegrip en het PWO-onderzoek van Vives over wiskunde en onderzoekend leren geïntegreerd om verdere praktijkveranderingen te ondersteunen.

Tegelijkertijd zijn er belangrijke groeikansen om de impact op leerlingen te vergroten. Hoewel de professionele ontwikkeling van leraren duidelijk zichtbaar is, blijven de directe effecten op leerlingen nog beperkt. Dat biedt ruimte voor de ontwikkeling van strategieën die gericht zijn op het vertalen van nieuwe inzichten naar zichtbare resultaten bij leerlingen door effectievere ondersteuning zoals op beleidsniveau. Door de samenwerkingsverbanden en lerende netwerken te blijven ondersteunen en te verbeteren, kunnen de groeikansen mogelijk benut worden.

De uitbreiding van het gebruik van lerende netwerken kan bijdragen aan diepgaandere leer mogelijkheden, wat resulteert in een bredere en langdurigere impact op zowel de onderwijspraktijk als op leerlingenniveau. Door leraren verder te ondersteunen in het toepassen van de opgedane kennis in de klas, kan de impact op leerlingen vergroot worden. Daarbij spelen samenwerkingsverbanden met instellingen als Leerpunt een belangrijke rol om het evidence-informed werken te versterken en systematische praktijkveranderingen te stimuleren.

We verwezen hierboven al naar het PWO-onderzoek van Odisee Hogeschool over breukbegrip. We werkten het voorbije schooljaar met de hogeschool samen rond breukenonderwijs in de derde graad basisonderwijs, meer bepaald rond de implementatie van inhoud in een 'lesson study'-traject. Voor wiskunde en onderzoekend leren liep er een samenwerking met Vives. We zetten dit schooljaar een samenwerking met WISA (UCLL) op. Er start een project op over de toenemende mate van wiskundige abstractie waarmee leerlingen in de basisschool en in de eerste graad van het secundair onderwijs te maken krijgen.

Nederlands

Uit de gepercipieerde effecten blijkt dat de combinatie nascholing-netwerk-traject-interventie geslaagd is, zowel qua bereik als effect. Met 65% trajecten in onze begeleidingen kunnen we zorgen voor geïntegreerde onderwijsverandering op school. Scholen met trajecten geven we vaak vooraf of tijdens het traject info via nascholing. Voor specifieke vragen vallen we terug op netwerken en interventies. Het succes bestaat erin dat de begeleiders met expertise Nederlands doelgericht en uniform trajecten uitwerken. Dat vraagt echter ook de nodige overlegtijd. Onze aanpak met interventies, netwerken en trajecten werpt zijn vruchten af. Dat blijkt uit de gepercipieerde effecten. Daarom blijven we daar volgend schooljaar verder op inzetten.

Wiskunde

De tevredenheid was het grootst bij trajecten (93%) en interventies (92%), terwijl lerende netwerken lager scoorden (63%). De intentie om de opgedane kennis te gebruiken, was evenwel bij alle strategieën relatief hoog, met name bij lerende netwerken (89%). Dat wijst op de specifieke waarde van verschillende benaderingen: waar interventies en trajecten vaak directe resultaten opleveren in termen van tevredenheid en bruikbaarheid, bieden lerende netwerken diepgaandere leermogelijkheden die leiden tot duurzame praktijkverandering.

Wat de transfer naar de eigen praktijk betreft, blijkt dat 43% van de deelnemers aan trajecten regelmatig nieuwe inzichten integreerde, en 32% van de respondenten voor de lerende netwerken hetzelfde deed. Op middellange termijn werden de effecten op leerlingen nog als beperkt ervaren, met slechts 17% van de deelnemers die af en toe duidelijke effecten bij leerlingen waarnam. Dat toont ons dat, hoewel de professionele ontwikkeling van leraren sterk bevorderd wordt en duidelijk zichtbaar is, de impact op leerlingen pas later zichtbaar wordt.

Aangezien de directe effecten op leerlingen nog beperkt zijn, biedt dat ruimte voor de ontwikkeling van strategieën die gericht zijn op het vertalen van nieuwe inzichten naar zichtbare resultaten bij leerlingen. Door de samenwerkingsverbanden en lerende netwerken te blijven ondersteunen en te verbeteren, kunnen we daarin de komende periode nog groeien.

DD4-5

Leidinggevenden versterken op systematische wijze hun didactisch beleid.

Met specifieke aandacht voor:

- de verschillende onderwijsniveaus.

We bereikten voor dit doel in 2023-2024 bijna 50% van onze **basisscholen**. Over twee schooljaren heen betekent dat een bereik van meer dan 65%. Wanneer we inzoomen op de doelgroepen die we daarmee bereikten, blijkt dat de nadruk voornamelijk lag op schoolteams basisonderwijs (37,41%) en schoolleiders basisonderwijs (36,03%). De intensiteit van de acties varieerde: in 28% van de bereikte scholen basisonderwijs noteerden we 10 acties of meer, wanneer er gewerkt werd aan een sterk didactisch beleid.

In het basisonderwijs blijven we inzetten op *collective teacher efficacy* met een belangrijke rol voor de leidinggevende in het didactische proces. In het buitengewoon onderwijs is de ambitie om de professionalisering van directies verder na te streven, bijvoorbeeld binnen de directiecommissie buitengewoon onderwijs, en stimuleren de uitwisseling van goede praktijken binnen netwerken. In tal van trajecten is een blijvend aandachtspunt het beleidsvoerend vermogen van scholen mee te ondersteunen.

Met trots kunnen we melden dat we in diezelfde periode ruim 90% van onze **scholen buitengewoon onderwijs** bereikten, waarvan 85% vorig schooljaar. We noteerden daarbij 10 acties of meer voor 30% van de scholen; er waren zelfs 33% van die scholen met meer dan 20 acties. In het buitengewoon onderwijs lag de nadruk op middenkaders (48,53%) en schoolteams (38,24%) en schoolleiders (36,76%).

De onderwerpen die binnen die trajecten aan bod kwamen, varieerden sterk, maar omvatten vaak begeleiding na doorlichting, effectieve didactiek en aanvullend voor het buitengewoon onderwijs het werken rond hoge doelen. We vermelden hierbij ook graag het project Hoge Doelen waarbij er netoverschrijdend samengewerkt. Ook wordt er voor het buitengewoon secundair onderwijs samengewerkt met de collega's van de begeleidingsdienst van het POV.

In het **secundair onderwijs** was het bereik vorig schooljaar 57%. Voor beide schooljaren realiseerden we daar een bereik van 75%. Die cijfers overtreffen ruim de vooropgestelde verwachting van

10% bij aanvang van het *Begeleidingsplan 2022-2025*. De data tonen aan dat scholen en leidinggevenden bewust inzetten op didactisch beleid.

In het secundair onderwijs ging het in bijna 60% van de gevallen om intensieve contacten met de scholen (10 acties of meer). We werkten in ruim 50% van de initiatieven met leidinggevenden, met leraren in ruim 35% van de gevallen of met lerarenteams met schoolleiding bij ruim 20% van de begeleidingen.

Bij een op de drie initiatieven voor het secundair onderwijs werden doelgroepen geprofessionaliseerd in het gebruik van leerplannen, gebaseerd op het pedagogisch project en de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het schoolteam. Daarnaast stonden ook het inzetten van principes van effectieve didactiek, differentiatie en in iets mindere mate evaluatie in de focus.

Een groeikans voor het secundair onderwijs is het professionaliseren van alle begeleiders wat de principes van didactisch coachen betreft, zodat iedereen het mee kan uitdragen en het rechtstreeks ingang vindt op scholen. Het voorbije schooljaar zetten we voornamelijk in op het professionaliseren van schoolteams. Dit schooljaar willen we binnen de schoolteams ook specifiek aandacht hebben voor de professionalisering van beleidsondersteuners, mentoren aanvangsbegeleiding en vakcoördinatoren om zo het bereik te vergroten.

Voor trajecten merken we op de verschillende onderwijsniveaus een erg positief beeld naar gepercipieerde effecten op korte termijn voor tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. De hoge tevredenheid is een indicatie dat de ingezette middelen en methoden effectief zijn en goed aansluiten bij de behoeften van de scholen.

In het **basisonderwijs** merken we voor trajecten een grotere behoefte aan wetenschappelijke onderbouwing. Het collectief leren behaalde een score van bijna 90%. Bij de effecten op middellange termijn merken we dat meer dan 80% al minstens een eerste stap gezet heeft van transfer naar de eigen praktijk. In het basisonderwijs blijven we trajecten uitbouwen waarbij we sterk inzetten op *collective teacher efficacy*. Voor interventies zien we bij gepercipieerde effecten op korte termijn zeer positieve cijfers voor tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik. Bij de sleutelfactoren valt de nood aan nieuwe inhoud op.

Bij de netwerken basisonderwijs liggen de cijfers voor de gepercipieerde effecten op korte termijn wat lager. Voor de intentie tot gebruik daarentegen ligt dat wel hoger: 87% beantwoordde die vraag positief. De veiligheid en de mate van interactie tussen de deelnemers werden als sterk aangestipt. Op middellange termijn stellen we vast dat ongeveer 50% van de deelnemers effecten in de eigen praktijk zag. 24% van de deelnemers aan netwerken was zelf een inspiratiebron voor de collega's. Bij de impact op de leerlingen streefde 11% geen effecten na en vond 33% dat nog te vroeg. Minstens 56% nam al een beginnend effect waar bij de leerlingen. We streven ernaar om de lerende netwerken effectiever te maken, door in te zetten op netwerken op het niveau van de scholengemeenschap. We besteden ook de nodige aandacht aan de inspraak van de deelnemers. De wetenschappelijke onderbouwing is bij de trajecten ook nog een belangrijke groeikans.

Uit de data blijkt ook dat onze nascholingen sterk scoorden voor gepercipieerde effecten op korte termijn, zowel op het vlak van tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect als intentie tot gebruik. De inhoudelijke expertise werd door 99% van de respondenten als een grote sterkte ervaren.

Alle scholen boekten aanzienlijke vooruitgang in het bewustzijn van de noodzaak van een didactisch beleid. Hoewel het nog te vroeg is om de effecten op de leerlingen volledig te evalueren, zijn er al positieve signalen. In het **buitengewoon onderwijs** zien we bijvoorbeeld dat minstens 5% van de scholen concrete stappen gezet heeft door personeel vrij te maken dat als coach fungeert om het didactische proces te ondersteunen en te verbeteren. Die coaches spelen een essentiële rol in het vergroten van het effect op de klasvloer.

In het buitengewoon onderwijs spelen leidinggevenden een cruciale rol in het vrijmaken van tijd en ruimte om in te zetten op effectieve didactiek. De materialen die pedagogisch begeleiders

ontwikkelden rond effectieve didactiek vinden hun weg naar de scholen en worden daar ingezet om lessen te verrijken en leraren te professionaliseren. Het is belangrijk om die materialen ook in andere trajecten van handelingsplanmatig werken bekend te maken en ingang te laten vinden. Dat zal bijdragen aan een bredere toepassing en een groter effect op de klasvloer.

In het afgelopen schooljaar kwamen er nieuwe samenwerkingen tot stand tussen het buitengewoon onderwijs en externe partners. Die samenwerkingen zijn gericht op het versterken van de didactische praktijken en het ondersteunen van de scholen bij de implementatie van effectieve didactiek. De externe partners brengen aanvullende expertise en middelen in, wat bijdraagt aan de algehele kwaliteit en effectiviteit van het onderwijs.

In het **secundair onderwijs** is er een grote waardering voor de expertise van de begeleiders, maar manifesteren de vastgestelde effecten zich nog steeds voornamelijk op het niveau van leraren en in mindere mate op het niveau van het beleid. Vakbegeleiders maken gebruik van de visual effectieve didactiek bij leraren en in vakgroepen, maar de koppeling naar het onderwijskundig beleid wordt nog niet systematisch gemaakt. In het secundair onderwijs wijzen de sleutelfactoren erop dat de begeleiding over het algemeen als voldoende ervaren werd, maar er is ruimte voor verdere verbetering en versterking van de inhoud en methodologie om een bredere en meer uitgesproken positieve respons te verkrijgen.

Het secundair onderwijs werkte samen met *Klasse*: een filmploeg van *Klasse* filmde tijdens lerende netwerken de principes van het didactisch coachen in de praktijk. Door meer zichtbaarheid te geven aan de principes van didactisch coachen via de filmpjes die *Klasse* gemaakt heeft, de nascholing effectieve didactiek en de toelichting op congressen, groeit het bewustzijn in schoolteams omtrent het belang van het ontwikkelen van een coherent onderwijsbeleid dat alle leerlingen en leraren ten goede komt. Een groeikans bestaat in het koppelen van het versterken van de professionele ontwikkeling van leraren aan het onderwijskundig beleid vanuit een gedeelde visie en aanpak.

Vanaf dit schooljaar wordt vanuit de nieuwe beleidsimpuls een samenwerking met Leerpunt uitgebouwd. Leerpunt zal resultaten uit sterk wetenschappelijk onderzoek door middel van handvatten laagdrempelig aanbieden. We kunnen die input meenemen in onze begeleidingsinitiatieven naar scholen.

In het **basisonderwijs** zetten we voornamelijk in op vraaggestuurd werken, waarbij de trajectmatige aanpak bijna 70% behaalde. We stellen in de praktijk ook vast dat de combinatie nascholing gevolgd door intensieve trajectbegeleiding echt werkt. We borgen die aanpak en gaan voluit voor een sterke combinatie van nascholingen en trajectbegeleiding. Netwerken werden eerder in beperkte mate georganiseerd in het basisonderwijs, eveneens met minder effect. We zien een groeikans in het faciliteren en ondersteunen van netwerken op het niveau van de scholengemeenschap. De nascholingen hadden vorig schooljaar een minder groot aandeel.

De leidinggevenden **buitengewoon onderwijs** namen actief deel aan netwerken om ervaringen uit te wisselen over didactisch beleid. Na doorlichtingen plaatsten we dit doel ook in de focus. Tijdens het traject effectieve didactiek ervoeren we de noodzaak om didactische coaches in te schakelen voor het implementatieproces. Die coaches hielpen om de focus op didactisch beleid te behouden en de implementatie in de scholen te ondersteunen. We boekten ook opvallende successen door bewust in te zetten op implementatieprocessen in de scholen. Een opvallend verschil was de variatie in de mate van succes tussen verschillende scholen. Dat verschil kan worden verklaard door de specifieke context en behoeften van elke school. Sommige scholen hadden meer tijd en ondersteuning nodig om de implementatieprocessen succesvol te voltooien. We zijn van mening dat we voor de doelgroep buitengewoon onderwijs de juiste strategieën gehanteerd hebben om het doel te bereiken. De inzet van didactische coaches en de focus op implementatieprocessen droegen duidelijk bij aan het succes van onze aanpak. We willen die strategieën dan ook borgen en verder ontwikkelen. Daarnaast zien we groeikansen in het versterken van de samenwerking tussen scholen en het uitbreiden van onze netwerken.

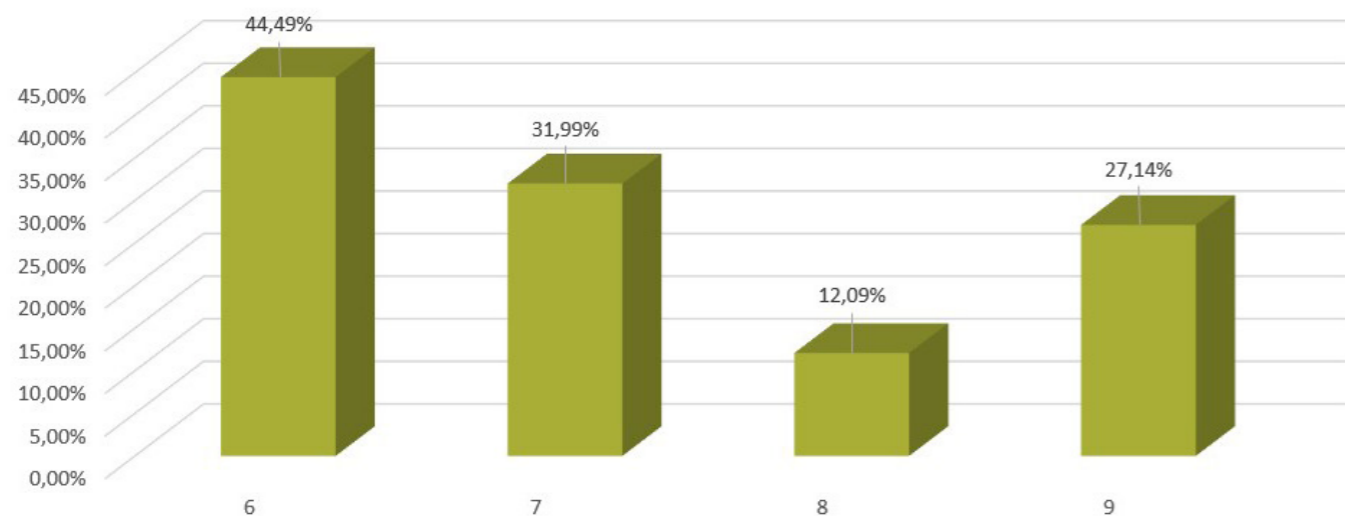
Ook in het **secundair onderwijs** werd er naar aanleiding van dit doel doelbewust gekozen voor een vraaggestuurde werking (bijna 85%) vertrekkend van een concrete nood van een school. Bijna de helft van de initiatieven betroffen trajecten. Daarnaast bestond bijna 30% van de initiatieven uit interventies en in meer dan 15% van de gevallen ging het om structurele netwerken. Via lerende netwerken en trajecten werden schoolteams geprofessionaliseerd in de werkwijze van het didactisch coachen met als doel het beleid op scholen te versterken, met een gelijkgerichte aanpak in het basis- en secundair onderwijs. Op de PRO.-site werd de visual 'effectieve didactiek' aangevuld met tools om het didactische beleid tot op de klasvloer in beweging te brengen.

In samenwerking met het tijdschrift *Klasse* filmde het structureel leer- en ontwikkelteam effectieve didactiek tijdens de netwerken de principes van didactisch coachen in de praktijk. *Klasse* publiceert die opnames in de loop van het huidige schooljaar. De filmpjes worden ook getoond op directie- en middenkadercongressen secundair onderwijs. Dat zal meer zichtbaarheid geven aan de principes van didactisch coachen en meer dan waarschijnlijk resulteren in nieuwe vragen vanuit scholen. Er werd een workflow ontwikkeld voor de didactische coaches, zodat de begeleiders de principes kennen en kunnen vertalen naar de scholen. De begeleiders verwachten eveneens dat de nascholing 'effectieve didactiek', die in 2024-2025 aangeboden wordt, ook zal leiden tot nieuwe trajecten op vraag van schoolleiders en middenkader. De lerende netwerken worden eveneens verder onder de aandacht gebracht.

Beeld thematische werking

Grafiek 31. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 4 - focus leerondersteuning.

6 Leraren zetten doordacht in op differentiatie met het oog op maximale leerkansen voor alle leerlingen.

7 Leraren versterken de leercompetenties van alle leerlingen.

8 Leraren secundair onderwijs versterken de leermotivatie van hun leerlingen.

9 Het schoolteam gaat adequaat om met moeilijk begrijpbaar gedrag van leerlingen.

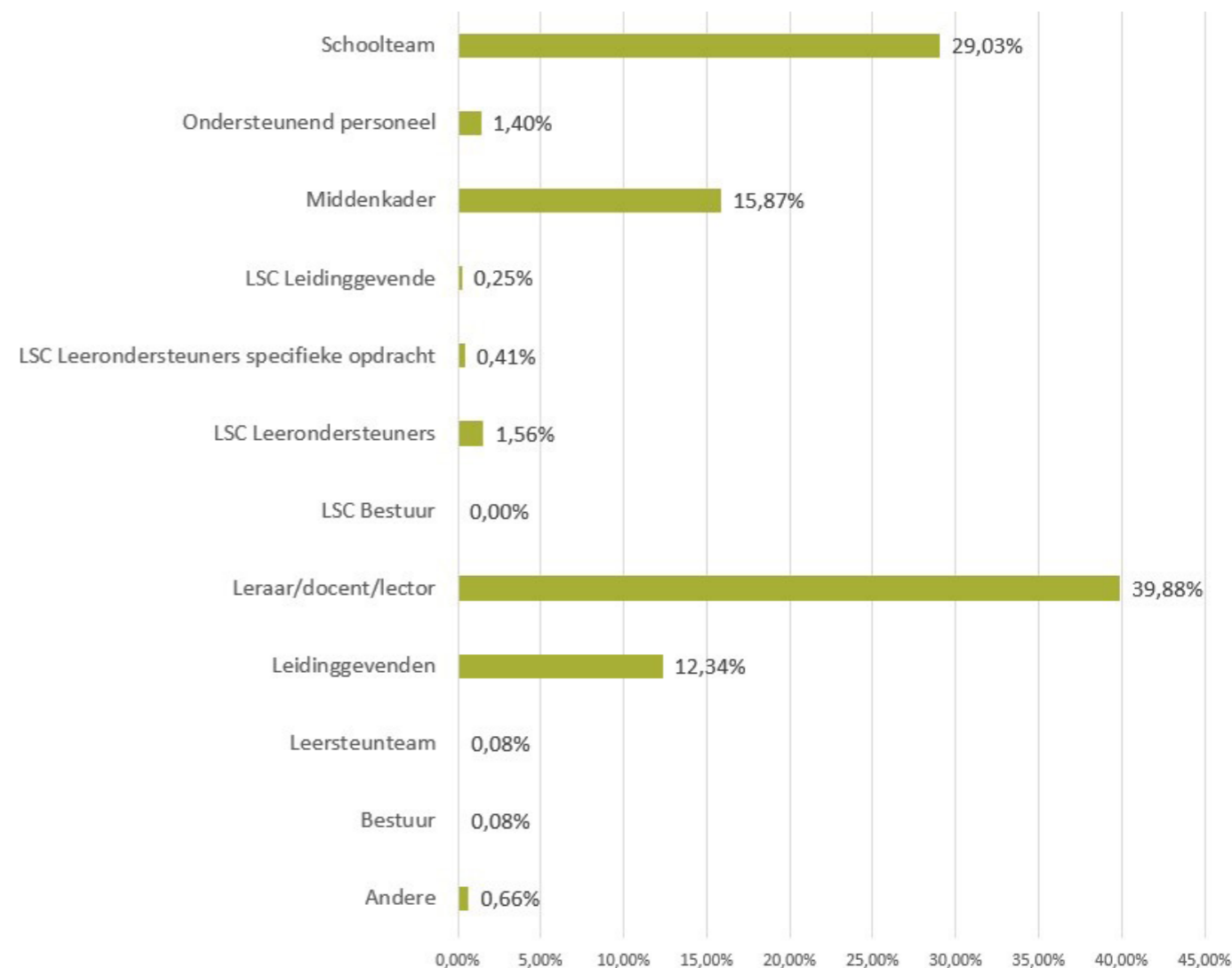
Aantal acties schoolcontacten

Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 4 - focus leerondersteuning vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 11,33% van de acties plaats in het kader van de beleidsimpuls leerondersteuning. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 4 - focus leerondersteuning is goed voor een aandeel van 8,58% als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 32. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 4 - focus leerondersteuning.

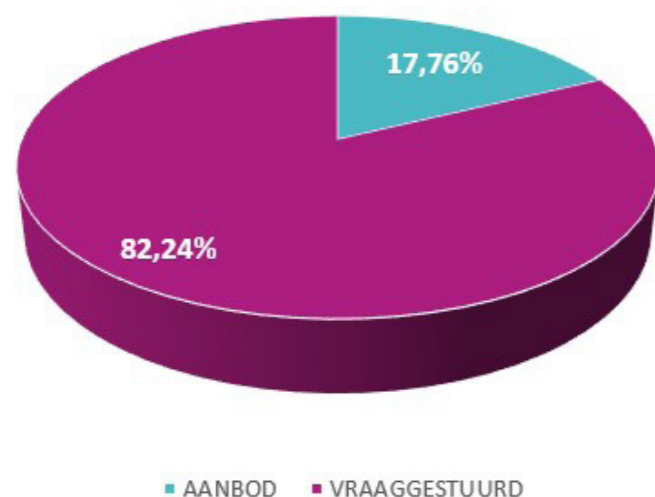

De meest bereikte doelgroep bij decretale doelstelling 4 met focus op leerondersteuning is uitgesproken de leraar met 40% van de initiatieven, zowel vraaggestuurd als aanbodgericht. Schoolteams bereiken we bij 29% van de initiatieven. Als we het schoolteam bereiken, bereiken we zowel de leidinggevende als het middenkader en de leraren. Voor de specifieke doelgroep middenkader zien we een bereik van bijna 16% met betrekking tot de begeleidingsinitiatieven voor deze doelstelling. Voor de leidinggevend ligt het bereik op 12%. We bereikten vorig schooljaar de leerondersteuners van de 20 leersteuncentra met 19 initiatieven, de leerondersteuners met een specifieke opdracht met 5 initiatieven en de leidinggevend van leersteuncentra met 3 initiatieven.

CONCLUSIE VOOR DECRETALE DOELSTELLING 4 - FOCUS LEERONDERSTEUNING

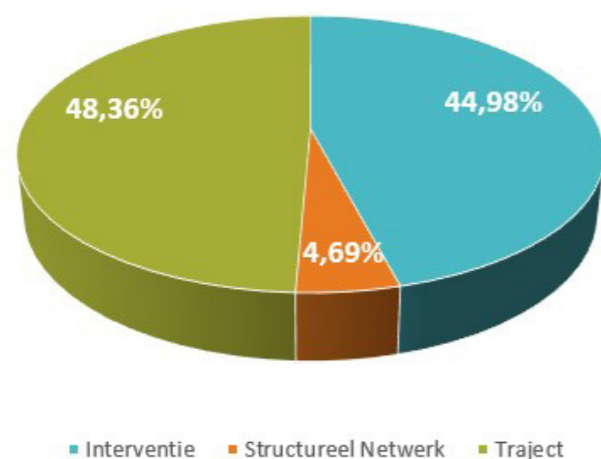
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus leerondersteuning voor 82% vraaggestuurd en 18% ervan maakte deel uit van ons vormingsaanbod.

Grafiek 33. Procentuele verhouding aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 4 – leerondersteuning.

In totaal waren er 1216 trajecten, structurele netwerken en interventies in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan leerondersteuning. Het gaat om 12,5% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 34. Procentuele verhouding type begeleiding voor decretale doelstelling 4 – leerondersteuning.

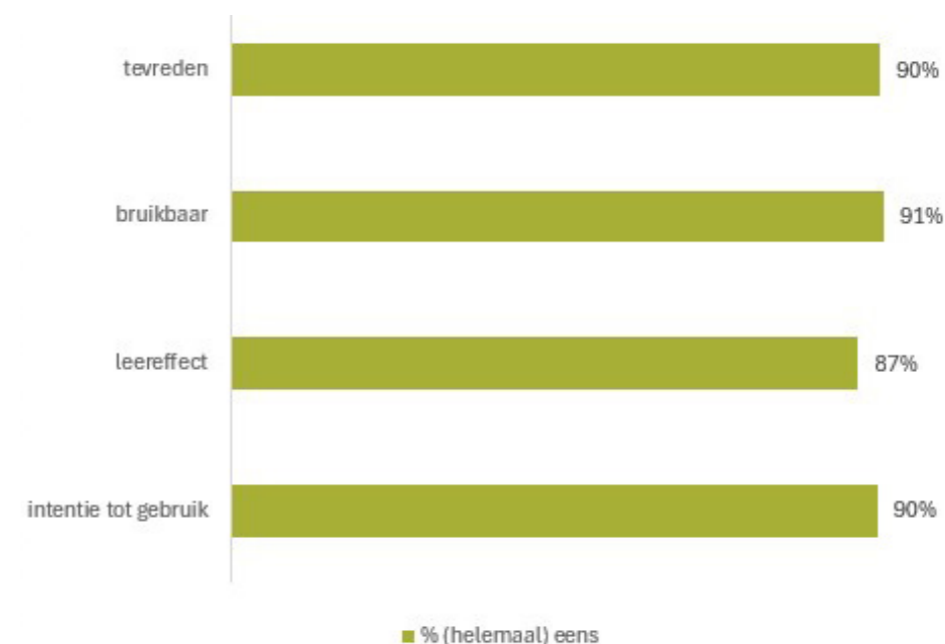
48% van de initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus leerondersteuning zijn trajecten. Er zijn 45% interventies gekoppeld aan de vierde decretale doelstelling met focus leerondersteuning. Als we aan deze doelstelling werken, gebeurt dat in 4,5% van de gevallen in de vorm van structurele netwerken.

Veruit de meeste aandacht gaat uit naar het versterken van leraren in het doordacht inzetten op differentiatie met het oog op maximale leerkansen voor alle leerlingen. Die initiatieven zijn goed voor een aandeel van 44,5% van alle trajecten, structurele netwerken en interventies gekoppeld aan de beleidsimpuls leerondersteuning. Het versterken van de leercompetenties van alle leerlingen komt op de tweede plaats (32%). Ook bij dat doel is de doelgroep leraren de voornaamste doelgroep. 12% van alle initiatieven met betrekking tot leerondersteuning focust op het verster-

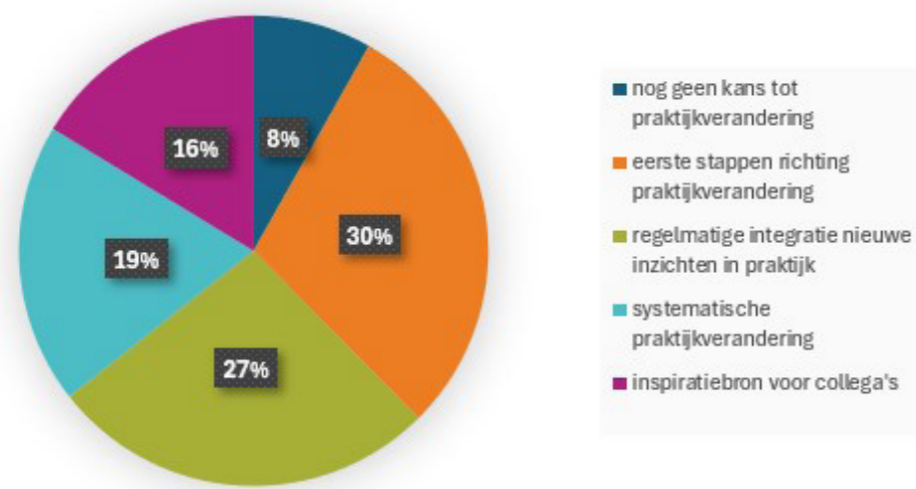
ken van de leermotivatie van de leerlingen in het secundair onderwijs. Bij dat doel is de doelgroep dus expliciet leraren secundair onderwijs. 27% van de initiatieven in het kader van leerondersteuning gaat in op het begeleiden van schoolteams om adequaat om te gaan met moeilijk begripbaar gedrag van leerlingen. Met schoolteams beogen we als pedagogische begeleiding leidinggevenden, middenkader en leraren.

De gepercipieerde impact van begeleiding gericht op leerondersteuning is gebaseerd op de evaluatie van 35 interventies, 77 trajecten, 53 vormingen en 11 lerende netwerken (in totaal 176 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. Grafiek 35 (Gepercipieerde kortetermijneffecten) geeft weer dat de kortetermijneffecten hoog worden ingeschat. Zo rapporteerde 87% van de bevroagde deelnemers nieuwe inzichten naar aanleiding van deelname aan begeleiding, vond 91% de aangereikte inhoud bruikbaar en was 90% gemotiveerd om ook effectief aan de slag te gaan met hetgeen men leerde in de begeleiding omtrent leerondersteuning. Wat de gepercipieerde effecten op middellange termijn betreft, rapporteerde 62% van de bevroagde deelnemers veranderingen in de eigen praktijk na begeleiding. Grafiek 36 (Transfer naar praktijk) maakt duidelijk dat de meeste deelnemers aan begeleiding verkennend (29%) of regelmatig (27%) de opgedane inzichten rond leerondersteuning implementeren. Verder rapporteerde 39% van de bevroagde deelnemers aan begeleiding rond leerondersteuning af en toe effecten te zien bij leerlingen (zie Grafiek 37. Impact op leerlingen).

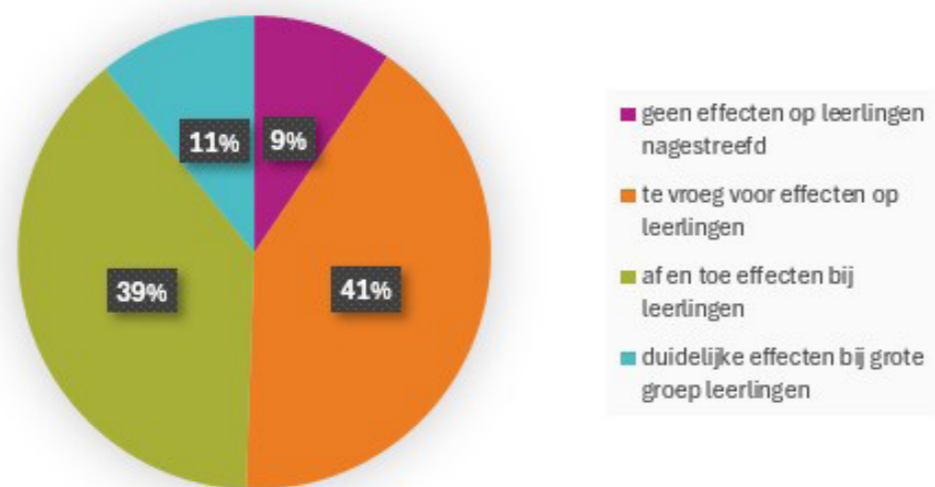
Grafiek 35. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls leerondersteuning.

Grafiek 36. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls leerondersteuning.

Grafiek 37. Impact op leerlingen voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls leerondersteuning.

BESPREKING PER OPERATIONELE DOELSTELLING – FOCUS LEERONDERSTEUNING

DD4-6

Leraren zetten doordacht in op differentiatie met het oog op maximale leerkansen voor alle leerlingen.

Met specifieke aandacht voor:

- basisonderwijs en secundair onderwijs.

Basisonderwijs

In de loop van het schooljaar 2023-2024 bereikten we 39,64% van onze instellingen of 547 basisscholen. In het schooljaar 2022-2023 bedroeg dat percentage 47,10% (650 scholen). Over beide schooljaren heen bereikten we 740 scholen (53,62%). Dat is veel meer dan het vooropgestelde bereik van 15%. Er is daarmee sprake van een solide basis om verder op te bouwen. We bereikten de meeste scholen met 1 tot en met 9 acties. We bereikten 83 scholen met 1 actie, 74 scholen met 3 acties. Voor 3 scholen waren er exact 10 acties. In de regel ging het om begeleidingstrajecten, die uit meerdere acties bestaan.

We richtten ons voornamelijk op volledige schoolteams (38,85%). Het bereik voor de doelgroep enkel leraren lag op 29,32%. Ons doel is dat leraren op de klasvloer ondersteund worden bij hun inzet op differentiatie, om zo maximale leerkansen voor alle leerlingen te creëren. Dat komt tot uiting in de gedeelde verantwoordelijkheid en betrokkenheid van zowel het volledige schoolteam als de individuele leraren. Daarnaast toont ook de betrokkenheid van het middenkader (17,20%) aan dat ze eveneens een cruciale rol spelen in het bevorderen van een goede doorstroming binnen de school. De leidinggevenden worden als secundaire partner meegenomen in de trajecten (14,97%).

We willen het werken met schoolteams en een versterkte inzet op trajecten voor de realisatie van dit doel borgen naar volgend schooljaar toe. Er zijn ook enkele groeikansen, wanneer we het bestaande aanbod rond differentiatie in andere trajecten en in nascholingen kunnen inbedden en daar de koppeling maken met leerinhouden.

Secundair onderwijs

In het schooljaar 2023-2024 werd bijna 75% van de schoolteams bereikt. Over de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 heen werd meer dan 80% van de schoolteams bereikt voor initiatieven rond differentiatie. Het voorbije schooljaar ging het in twee derde van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Ook hier halen we een veel groter bereik dan de vooropgestelde 20%.

Wat de doelgroep betreft, werden er vooral leraren (bijna 80%) bereikt, maar ook middenkader (10%) en leidinggevenden (5%). Bij 10% van de initiatieven waren schoolteams, bestaande uit leraren en schoolleiding de beoogde doelgroep. Er werden sessies georganiseerd voor zijinstromers en beginnende leraren. Onze vooropgestelde voornemens werden bereikt.

Bij initiatieven met differentiatie in de focus kwamen ook de implementatie van de vakleerplannen, het inzetten van principes van effectieve didactiek en de versterking van de leermotivatie van leerlingen regelmatig aan bod.

We hebben de ambitie om ons bereik nog te vergroten. Dat zal bevorderd worden door differentiatie als vast item op te nemen in begeleidingsinitiatieven voor vakgroepen. Ook de systematische inzet van en verwijzing naar de kijkwijzer differentiatie op de PRO.-site kan het bereik vergroten.

Basisonderwijs

We beschikken voor dit doel over een beperkt aantal EDBI's, namelijk voor 4 interventies, 4 vormingen en 25 trajecten. De gepercipieerde effecten op korte en middellange termijn waren positief op alle bevraagde punten (tevredenheid, bruikbaarheid, leereffect en intentie tot gebruik). We stellen geen noemenswaardig verschil vast tussen de verschillende effecten. De resultaten situeren zich voor elk effect rond de 80% eens of helemaal eens. De vergelijking van gepercipieerde effecten op korte en middellange termijn op basis van de verschillende strategieën brengt evenmin een verschil aan het licht op korte termijn.

De evaluaties van de 25 trajecten tonen aan dat 35% reeds eerste stappen richting eigen praktijkverandering zette. 26% integreerde regelmatig de nieuwe inzichten in de praktijk en 21% gaf een systematische praktijkverandering aan. Daarmee bereikten we het vooropgestelde doel dat in 81% van onze scholen leraren bewust differentiatievormen kiezen om een krachtige leeromgeving voor alle leerlingen te bereiken. Het gepercipieerde effect op de praktijk van de leraren op middellange termijn is positief te noemen. Aangezien we halverwege het traject zitten, zal dat effect vermoedelijk nog toenemen.

We zetten in de toekomst verder in op trajecten. 6% van de respondenten gaf aan met het traject geen effect op de leerlingen te hebben nagestreefd. Op dat vlak liggen nog belangrijke kansen: we willen tijdens het traject regelmatig de doelen en de transfer naar de klaspraktijk expliciteren, zodat elke deelnemer effect op de klasvloer nastreeft.

Secundair onderwijs

De effecten op korte termijn van onze begeleidingsinitiatieven werden over het algemeen positief beoordeeld (tussen 86% en 95%) en dit zowel bij trajecten als bij het vormingsaanbod. We noteren een score van 100% voor de lerende netwerken die bevraagd zijn. Ook de kenmerken van effectieve netwerken behalen hier zeer hoge scores. We zien wel een lagere score tussen 73% en 79% bij de interventies op gepercipieerde effecten op korte termijn. De sleutelfactoren geven ons eenzelfde beeld: bijvoorbeeld inhoud-nieuw krijgt 24%, en inhoud-nood haalt 64%. De expertise van de begeleider werd zowel bij interventies als bij trajecten hoog beoordeeld. Zowel bij trajecten als bij lerende netwerken is er duidelijke aanwijzing dat nieuwe inzichten regelmatig in de praktijk worden geïntegreerd.

Uit de resultaten blijkt dat de herziene wetenschappelijk onderbouwde visie op differentiatie, zoals die op de PRO.-site staat, vermoedelijk nog onvoldoende bekend is en bijgevolg ook nog niet geïntegreerd is in de klaspraktijk. Een mogelijke verklaring daarvoor is het gelijktijdig uitrollen van de modernisering so met nieuwe leerplannen, waardoor de focus van leraren en schoolteams voornamelijk lag op de implementatie van de nieuwe leerplannen en de praktische organisatie van het curriculum. Daarnaast gaf de helft van de bevraagde leraren aan dat, ondanks het feit dat ze eerste stappen zetten in de richting van praktijkverandering met betrekking tot differentiatie, het nog te vroeg is om effecten te zien bij leerlingen.

Door de kijkwijzer en inzichten systematisch te integreren in de begeleidingsinitiatieven voor vakgroepen, kunnen meer leraren de transfer naar eigen praktijk maken met uiteindelijk ook positieve effecten op de leerlingen. Dat is voor ons op dit moment de voornaamste uitdaging.

Basisonderwijs

De meest gehanteerde strategie voor de realisatie van deze doelstelling was een traject (59,5%). In bijna 6% van de begeleidingen werd eraan gewerkt in de vorm van structurele netwerken. Het voornemen was om expertise tot bij scholen te brengen via nascholing (teamgericht) en lerende netwerken (individueel gericht) en trajectmatig in begeleiding bij schoolteams. Uit de resultaten blijkt nu dat zowel vormingen als trajecten effect hebben. Respondenten van vormingen gaven wel aan dat die minder aansloten bij hun noden dan de respondenten van trajecten, respectievelijk 60% versus 88%.

De resultaten van de gepercipieerde effecten op korte en middellange termijn tonen aan dat de gekozen strategieën bijdragen tot het bereiken van het gestelde doel.

We borgen onze inzet op trajecten. Als groeikans nemen we ons voor om meer geïntegreerd aan dit doel te werken. We gaan op zoek naar kansen om de koppeling te maken met leerinhouden in bestaande en/of nieuwe initiatieven.

Secundair onderwijs

Er werd voornamelijk ingezet op een vraaggestuurde werking. Bijna de helft van de initiatieven waren interventies, aangevuld met een bijna evenredig percentage trajecten en een klein aandeel structurele netwerken. Verschillende strategieën werden ingezet om het vooropgestelde doel te bereiken.

Het structureel leer- en ontwikkelteam ontwikkelde een wetenschappelijk onderbouwde kijkwijzer differentiatie die op de PRO.-site gepubliceerd werd met scenario's die schoolteams kunnen inspireren om ermee aan de slag te gaan op school. School- en vakbegeleiders zetten de kijkwijzer in bij begeleidingsinitiatieven, onder meer in het traject 'Sterk A-team' en het netwerk 'Problemen oplossen in de eerste graad A- en B-stroom'. Ook in andere begeleidingsinitiatieven gaat er aandacht uit naar differentiatie, met focus op haalbaarheid voor de leraar. In de inleiding verwijzen de nieuwe leerplannen naar de inzichten rond differentiatie op de PRO.-site. Bij de leerplandoelen geven de wenken, wenken 'extra' en keuzedoelen mogelijkheden tot differentiatie aan. Ook in de sessies in verband met de implementatie van de nieuwe leerplannen eerste graad werd er aandacht besteed aan differentiatiemogelijkheden in de leerplannen via de wenken en keuzedoelen en werd er regelmatig expliciet verwezen naar de kijkwijzer differentiatie. Daarnaast werden er initiatieven uitgerold rond cognitief sterk functionerende leerlingen.

Een groeikans voor de toekomst bestaat in het zorgen voor meer gelijkgerichtheid in aanpak tussen basis- en secundair onderwijs wat differentiatie betreft. Dit schooljaar streven we naar een gelijkgerichte aanpak met betrekking tot de materialen die we op de PRO.-site aanbieden en in onze begeleidingsinitiatieven.

We zetten in 2024-2025 in op lerende netwerken, waar schoolteams geprofessionaliseerd worden in het werken met de kijkwijzer en het uittekenen van een beleid en een schoolbrede aanpak rond differentiatie. In die trajecten wordt differentiatie niet louter geïntegreerd in vakspecifieke begeleidingsinitiatieven, maar komt het generiek aan bod met de focus op wetenschappelijke inzichten rond differentiatie. Dit is eveneens een belangrijke focus binnen de lerende netwerken die we opzetten voor leraren OKAN.

DD4-7

Leraren versterken de leercompetenties van alle leerlingen.

Met specifieke aandacht voor:

- basisonderwijs en secundair onderwijs.

Basisonderwijs

We bereikten tijdens het schooljaar 2023-2024 21,67% van alle katholieke basisscholen. Voor de twee laatste schooljaren samen kwamen we aan 44,57%. Daarbij werd voornamelijk vraaggestuurd gewerkt (65,79%). Daarmee zitten we ruim boven het vooropgestelde bereik van 15%. De doelgroepen die we bereikten, waren op de eerste plaats schoolteams (36,84%). 19,55% van de initiatieven kreeg als doelgroep leraren. Verder werd ook het middenkader 12,78% keer bereikt. We kunnen besluiten dat er een duidelijke tendens is om met de doelgroepen schoolteam en leraren (individueel of teamgericht) te werken. Voor dit doel werd er minder gewerkt met leidinggevenden. Gezien de

breder context van dit doel, lijkt het ons verstandig om zoveel mogelijk rechtstreeks met leraren(teams) te blijven werken.

Secundair onderwijs

In het schooljaar 2023-2024 werd bijna de helft (47,93%) van de schoolteams secundair onderwijs bereikt. Over beide schooljaren heen werd bijna twee derde van de schoolteams bereikt voor dit doel. In het schooljaar 2023-2024 ging het in iets meer dan de helft van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Het vooropgestelde bereik (15%) werd met andere woorden ruimschoots behaald. Er werden, als we naar de doelgroepen kijken, vooral leraren (ruim 70%) bereikt, maar ook leidinggevenden (bijna 10%), middenkader (ruim 10%) of lerarenteams met schoolleiding (bijna 10%).

Bij initiatieven met betrekking tot het versterken van leercompetentie van leerlingen ligt de nadruk vaak ook op het verbeteren van de didactische aanpak. Het thema leren leren werd gekoppeld aan de vakbegeleiding, wat het bereik aanzienlijk vergrootte. Een groeikans bestaat in het integreren van leerstrategieën als een essentieel onderdeel van effectieve didactiek. Door het gecombineerd inzetten van de ontwikkelde leerfiches en de visueel 'effectieve didactiek' kunnen ook de inzichten rond het versterken van leercompetenties meer scholen bereiken.

Basisonderwijs

We merken dat deelnemers aan begeleidingsinitiatieven overwegend positieve feedback gaven wat bruikbaarheid, intensiteit van gebruik en leereffect betreft, zowel op korte als middellange termijn en zowel voor vormingen als voor lerende netwerken. Wat opvalt, is het belang van inhoudelijke expertise voor de effectiviteit van begeleidingsinitiatieven. Daar willen we in het kader van de vierde beleidsprioriteit inzake evidence-informed begeleiden (Leerpunt) sterk op blijven inzetten.

We legden contact met de onderzoeksgroep Schoolpsychologie en Ontwikkeling in Context (KU Leuven) om in gesprek te gaan over de resultaten van recent onderzoek naar emotieregulatie en socio-emotioneel leren. Dat resulteert in een vormingsmoment in 2024-2025, als basis om het motivationele aspect van leren leren/zelfregulerend leren evidence-informed te begeleiden.

Secundair onderwijs

Uit de weinige gegevens waarover we beschikken, kunnen we opmaken dat de aangeboden professionaliseringsinitiatieven over het algemeen positief geëvalueerd werden. De aanpak om zowel het schoolbeleid als leraren te professionaliseren om een blijvende verandering in de klaspraktijk te bevorderen, is effectief gebleken. In een verdere uitrol willen we blijven inzetten op professionalisering van het beleidsteam met ondersteuning voor een duurzame uitrol op school. In een volgende stap concretiseren vakbegeleiders de inzichten met betrekking tot leerstrategieën aan de hand van concrete voorbeelden uit het vakgebied.

Basisonderwijs

Initiatieven gekoppeld aan dit doel verliepen voor het basisonderwijs voor bijna 66% vraaggestuurd en ruim 34% behoorde tot het professionaliseringsaanbod. Ruim 47% van de initiatieven waren trajecten. 46,5% van de begeleidingen waren interventies. In ruim 4% van de gevallen nam het de vorm aan van structurele netwerken.

Als we voortgaan op de feedback van deelnemers in verband met bruikbaarheid van het aanbod en (expertise in) inhoud als sleutelfactoren, zijn we van mening dat de gekozen aanpak goed werkte. We gaan verder op de ingeslagen weg, maar willen het werken via trajecten nog versterken. Die strategie biedt meer kansen om tot een duurzame implementatie te komen. Dat houdt ook in dat de aanpak om via een nascholingsaanbod te werken, herbekeken moet worden. Nascholingen dienen sterker ingebouwd te worden als deel van een traject. We willen daarbij de positieve aspecten van aanbodgericht werken wel borgen.

Secundair onderwijs

Er werd overwegend ingezet op een vraaggestuurde werking (ruim 80%). Het ging daarbij om een vrijwel evenredig aantal trajecten en interventies. De wetenschappelijk onderbouwde leerfiches die we in het schooljaar 2022-2023 ontwikkelden, werden ingezet in professionaliseringsinitiatieven door vakbegeleiders. Daarbij ging de aandacht naar zelfregulatie bij leerlingen. Leraren kregen inzichten aangereikt om leerlingen ertoe te brengen om het eigen leerproces in handen te nemen. Ook de themapagina 'Leren leren' op de PRO.-site werd aangevuld met inspirerend materiaal en voorbeelden van goede praktijk uit scholen.

Het is noodzakelijk om de komende periode verder in te zetten op zelfregulatie van leerlingen met betrekking tot leercompetenties, zowel in trajecten met focus op leercompetenties als in afzonderlijke initiatieven van vakbegeleiders. Op de PRO.-site vinden leraren onder andere voor wiskunde uitgewerkte voorbeelden die principes van effectieve didactiek in verband brengen met leerstrategieën uit de leerfiches. Een groeikans bestaat in het verder uitwerken van gelijkaardige voorbeelden die leerstrategieën expliciteren als onderdeel van lessen met effect voor verschillende vakgebieden. De leerfiches die al gebruikt worden in het secundair onderwijs, worden dit schooljaar vertaald naar het basisonderwijs, zodat er een leerlijn opgebouwd wordt in het leerplichtonderwijs.

DD4-8

Leraren secundair onderwijs versterken de leermotivatie van hun leerlingen.

In het schooljaar 2023-2024 werd meer dan 60% van de schoolteams bereikt. Over twee schooljaren heen ging het om een bereik van bijna 80%. Het afgelopen schooljaar ging het in meer dan 80% van de gevallen om intensieve contacten (10 acties of meer). Als doelgroepen werden vooral leraren (80%) of lerarenteams met schoolleiding (13%) bereikt. Er werden ook specifieke sessies georganiseerd voor zijinstromers en beginnende leraren. Het vooropgestelde bereik, dat 10% van de scholen ingaat op ons aanbod om hen daarin te ondersteunen, werd ruim behaald.

Er is zeker nog groei mogelijk, doordat we willen komen tot een gelijkgerichte aanpak van vragen over leermotivatie over de verschillende vakken, en dus vakbegeleiders, heen. De kijkwijzer die tijdens het huidige schooljaar wordt afgewerkt, zal als gemeenschappelijk referentiekader fungeren. Zo kan meer gelijkgerichtheid in aanpak en visie groeien in de eigen initiatieven.

De resultaten van de evaluaties tonen aan dat de deelnemers overwegend positief oordeelden over de begeleidingsinitiatieven, zeker wat de inhoudelijke expertise van de begeleider en de geboden kansen tot kritische reflectie over de eigen praktijk betreft. Als verbeterpunt komt vooral naar voren dat we aandachtig moeten zijn voor de mate waarin de aangeboden inhoud als nieuw ervaren wordt door de deelnemers. De meerderheid van de ondervraagde leraren gaf aan dat ze de opgedane inzichten integreren in de eigen praktijk. Iets meer dan de helft beweerde daarbij ook effecten te zien bij leerlingen.

Groeikansen met betrekking tot het versterken van leermotivatie betreffen het bewust gebruik van voldoende innovatieve en impactvolle benaderingen.

Er werd vooral ingezet op vraaggestuurde werking (80%). Trajecten en interventies kwamen in evenredige mate daarbij aan bod.

De wetenschappelijk onderbouwde kijkwijzer die tijdens het schooljaar 2022-2023 werd ontwikkeld, werd in het schooljaar 2023-2024 uitgetest in scholen en bijgestuurd op basis van de verkregen feedback. Daarnaast boden vakbegeleiders trajecten aan rond leermotivatie voor verschillende vakgebieden, zoals Frans, wiskunde, wetenschappen, hout ..., met concrete tips en lesmateriaal gebaseerd op de inzichten uit de kijkwijzer. Naast die aanbodgerichte trajecten werd

de kijkwijzer gebruikt door vakbegeleiders tijdens professionaliseringsinitiatieven op vraag van een vakgroep. Vaak werden inzichten met betrekking tot motivatie geïntegreerd in trajecten of interventies waarin ook didactiek, leercompetentie en differentiatie aan bod kwamen. De voornemens uit het *Begeleidingsplan 2022-2025* werden daarmee gerealiseerd.

Een groeikans zien we in het intern verspreiden en kenbaar maken van de kijkwijzer motivatie bij alle begeleiders, zodat die systematisch gebruikt wordt als leidraad bij professionaliseringsinitiatieven, ook voor belendende percelen als klasmanagement, moeilijk begripbaar bedrag en effectieve didactiek. Ook de publicatie van de kijkwijzer op de PRO.-site in 2024-2025, aangevuld met scenario's waarmee scholen zelf aan de slag kunnen, zijn mogelijkheden waarvan we werk willen maken.

DD4-9

Het schoolteam gaat adequaat om met moeilijk begripbaar gedrag van leerlingen.

In het schooljaar 2022-2023 hadden we ons streefdoel van 15% al ruimschoots bereikt. Het eerste schooljaar bedroeg het bereik 36%, en over twee schooljaren heen is dat percentage gestegen naar 52%. Dezelfde positieve cijfers kunnen we voor de onderwijsinternaten voorleggen. We bereikten 45% van onze onderwijsinternaten. Dat toont aan dat we significant vooruitgang boekten in het bereiken van de instellingen. Het bestaan van leersteuncentra als aparte doelgroep is nog te recent om daaruit conclusies te trekken.

Onze contacten met de onderwijsinstellingen waren van verschillende intensiteit. We voerden 11 interventies uit, begeleidde 31 trajecten, gaven 16 vormingen en zetten 4 lerende netwerken op. Voor de doelgroep van de onderwijsinternaten noteerden we vijf begeleidingstrajecten. 37 internaatsmedewerkers van 22 verschillende onderwijsinternaten volgden een tweedaags vormingsinitiatief. Daarnaast namen 43 internaatsdirecteurs deel aan twee inhoudelijke professionaliseringsdagen rond dit thema.

De variatie in strategieën, gericht op korte, middellange en lange termijn, zorgde voor een sterk effect. De gepercipieerde effecten van onze inspanningen scoorden hoog. We bereikten slechts 14% van de instellingen met een interventie, wat aangeeft dat we meer inzetten op procesbegeleiding. Tijdens de evaluatie van de frequentie waarmee we instellingen bereikten, bleek dat we sommige instellingen meer dan 10 keer bereikten, terwijl andere slechts een enkele keer benaderd werden. Die bevindingen reiken ons inzichten in de effectiviteit van onze strategieën aan en helpen ons bij het formuleren van toekomstige doelen.

Onze focus lag sterk op het schoolteam, waartoe het middenkader en de leidinggevenden automatisch meegerekend worden. De verhouding tussen de doelgroepen beantwoordt aan de verwachtingen die we vooraf gesteld hadden.

De voornaamste onderwerpen per doelgroep variëren, maar over het algemeen beantwoorden ze aan de verwachtingen die we hadden. Hoewel er nog geen definitieve conclusies getrokken kunnen worden, zien we dat ons gevarieerde aanbod en de wetenschappelijk onderbouwde expertise die we blijven uitbouwen, bijdragen aan het adequaat leren omgaan met moeilijk begripbaar gedrag met het verbindend schoolklimaat als fundament.

Voor de toekomst willen we enkele zaken borgen en zien we ook groeikansen. We willen ons gevarieerde aanbod behouden en onze wetenschappelijke expertise verder uitbouwen. Het verbindend schoolklimaat blijft een belangrijk fundament. De trajecten die we aanbieden, hebben een groot effect. De simultane professionalisering van zowel leidinggevenden onderwijsinternaten als internaatsmedewerkers voor eenzelfde thema, maar elk vanuit hun specifieke rol, willen we zeker borgen.

We zien groeikansen in het optimaal uitzetten van trajecten en het blijven faciliteren van lerende netwerken. Daarnaast willen we een evenwicht zoeken in het bereik van de diverse doelgroepen en de verschillende onderwerpen vanuit subdoelen coherent aanbieden. Interventies en vormingen of webinars blijven we benutten om vanuit urgentie naar trajecten te leiden.

We stellen vast dat we voor de realisatie van dit doel op de goede weg zijn en blijven streven naar verdere verbetering en groei. De variatie in onze strategieën en de focus op procesbegeleiding droegen bij aan het succes van onze inspanningen. We blijven ons inzetten voor een verbindend schoolklimaat en het bieden van kansen aan alle doelgroepen.

De variatie in strategieën leidde tot een sterk en positief effect. De gepercipieerde effecten werden hoog gewaardeerd, wat wijst op een positieve perceptie van de betrokkenen ten aanzien van de uitgevoerde begeleidingsinitiatieven. Het is echter belangrijk om op te merken dat slechts 14% van de effecten direct kan worden toegeschreven aan een specifieke interventie. Dat benadrukt de noodzaak om meer in te zetten op procesbegeleiding om de gewenste resultaten te bereiken.

Bij de evaluatie van de effecten werd ook gekeken naar de mate waarin ze overeenkomen met de vooropgestelde doelstellingen in het begeleidingsplan. De resultaten tonen aan dat de effecten grotendeels stroken met de verwachtingen, wat aangeeft dat de implementatie van de strategieën effectief was. We hebben geen opvallende verschillen waargenomen tussen de beoogde en de gerealiseerde effecten, wat duidt op een consistente uitvoering.

Daarnaast werd er gekeken naar de sleutelfactoren. Die werden hoog gewaardeerd, wat suggereert dat ze een belangrijke rol spelen in het bereiken van de gewenste effecten. Slechts in 29% van de gevallen werd de inhoud van de begeleidingsinitiatieven als nieuw ervaren. Dat impliceert dat er grotendeels voortgebouwd wordt op reeds bestaande kaders binnen de school, wat zowel een sterkte als een aandachtspunt kan zijn.

Wat de borging en groeikansen betreft, is het van belang om de huidige werking voort te zetten en te blijven investeren in procesbegeleiding. In de praktijk van onderwijsinternaten beogen we voornamelijk meer aandacht voor preventief handelen. Door dit schooljaar internaatsmedewerkers al de kans te geven deel te nemen aan intervisiegroepen met leraren en naar de toekomst toe in te zetten op een lerend netwerk, en internaatsdirecteurs verder beleidsmatig op weg te zetten, hopen we op korte termijn positieve effecten te kunnen vaststellen binnen de leefgroepen.

Er kwamen tal van nieuwe samenwerkingen tot stand in het afgelopen schooljaar, waaronder die met Groep Intro voor time-ins en time-outs op het niveau van de scholengemeenschap, Teach for Belgium voor klasmanagement en Vrij CLB Netwerk voor groeitrajecten. De samenwerkingen droegen bij aan de versterking van de begeleidingen en het bereiken van de beoogde effecten. Tot slot is het belangrijk om te erkennen dat niet alle samenwerkingen even succesvol zijn gebleken. Bijvoorbeeld, de samenwerking met Arktos op het gebied van veerkracht was niet voldoende afgestemd op de onderwijscontext en zette te weinig in op procesbegeleiding en implementatie. Dat biedt een leermoment voor toekomstige samenwerkingen.

De effecten van de geïmplementeerde strategieën waren dus overwegend positief en kwamen overeen met de vooropgestelde doelstellingen. Er is echter ruimte voor verdere verbetering, met name op het gebied van procesbegeleiding en de afstemming van samenwerkingen op de specifieke onderwijscontext. De nieuwe samenwerkingen bieden waardevolle kansen voor groei en versterking van de huidige werking.

Bij het nastreven van dit doel kozen we bewust voor een combinatie van aanbod- en vraaggestuurde strategieën. Daarbij legden we een duidelijke focus op trajecten, interventies en structurele netwerken. De strategie werd grotendeels toegepast zoals gepland. Dat wijst op een hoge mate van consistentie tussen de voornemens en de daadwerkelijke uitvoering. De opvallende successen en verschillen ten opzichte van de oorspronkelijke voornemens kunnen deels verklaard worden door de praktijkervaringen.

De interventies en vormingen, waaronder webinars, zijn steeds meer afgestemd op doelgerichte, schoolspecifieke implementatietrajecten. Daarbij werkten we schoolnabij en vraaggestuurd, wat bijgedragen heeft aan de effectiviteit van de strategieën. We namen de gehanteerde strategieën kritisch onder de loep om te bepalen of die geschikt waren om het gestelde doel te bereiken. De bevindingen suggereren dat de gekozen aanpak over het algemeen effectief was. Echter, er is ruimte voor verbetering, met name in het professionaliseringsaanbod dat kritisch bekeken moet worden op het niveau van doelgroepen en subdoelen.

Bij de doelgroep van de onderwijsinternaten kozen we voor een ruim aanbod naast vraaggestuurde ondersteuning. Dankzij de projectsubsidie hadden we tijdelijk meer pedagogisch begeleiders om daaraan invulling te geven. We waren daardoor in de mogelijkheid om een gedifferentieerd aanbod uit te werken met bijvoorbeeld focus op kleuters, lagereschoolkinderen en tieners.

Voor de toekomst is het van belang om de succesvolle elementen van de huidige strategieën te borgen. Daarnaast hebben we diverse groeikansen geïdentificeerd. Het professionaliseringsaanbod moet verder worden afgestemd op de specifieke behoeften van de doelgroepen. Dat vereist een continue evaluatie en aanpassing van de strategieën om ervoor te zorgen dat ze blijven aansluiten bij de veranderende behoeften en omstandigheden.

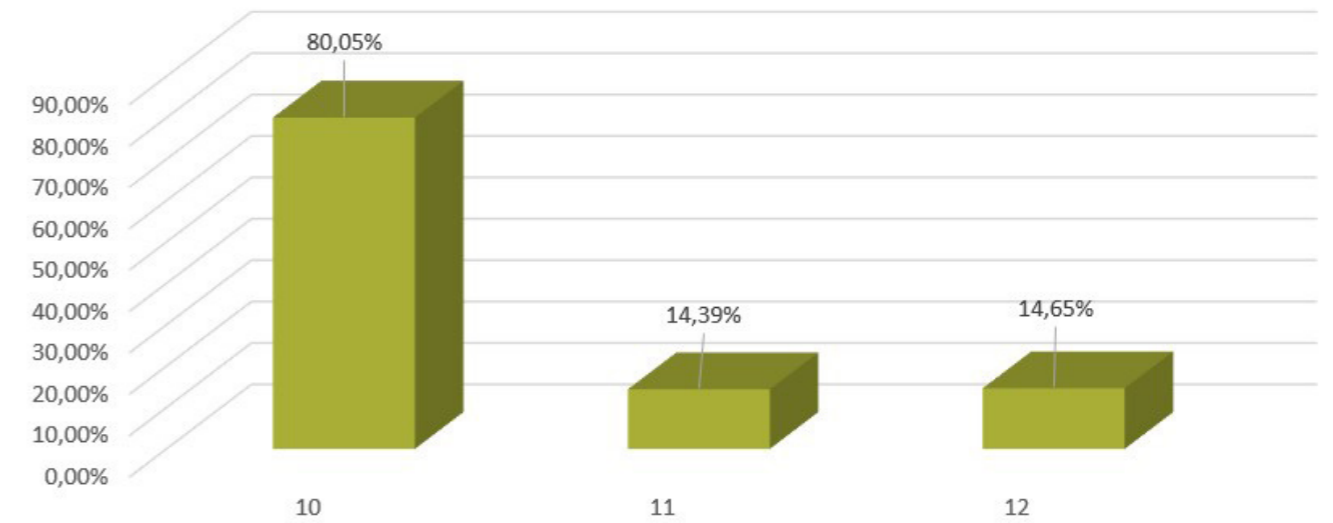

BELEIDSIMPULS 3: DATAGELETTERDHEID

Relevante data/grafieken - focus datageletterdheid

Beeld thematische werking

Grafiek 38. Procentuele verhouding operationele doelen bij decretale doelstelling 4 - focus datageletterdheid.

10 Het schoolteam hanteert verschillende databronnen om de kwaliteit van de klas- en schoolwerking te versterken.

11 Het schoolteam voert kwaliteitsvol praktijkonderzoek uit gericht op het versterken van de klas- en schoolwerking.

12 Het schoolteam benut gestandaardiseerde toetsen en instrumenten om de klas- en schoolwerking te versterken.

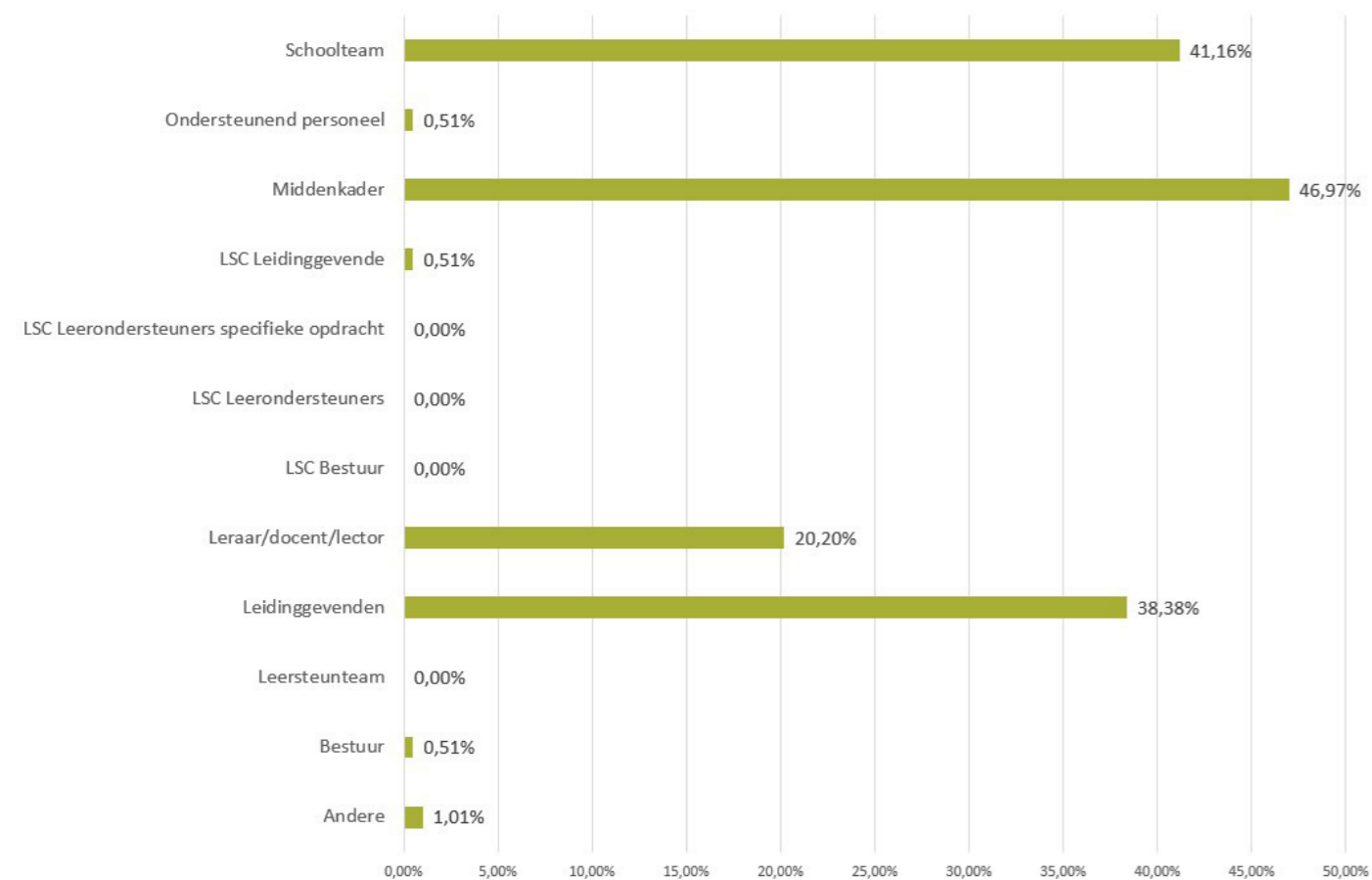
Aantal acties schoolcontacten

Als we het aantal acties in 2023-2024 gekoppeld aan decretale doelstelling 4 - focus datageletterdheid vergelijken met het totale aantal acties in 2023-2024, dan vond 7,02% van de acties plaats in het kader van de beleidsimpuls datageletterdheid. Zie ook p. 17 Tabel 6. Het totale aantal concrete acties en het aantal uren schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Decretale doelstelling 4 - focus datageletterdheid is goed voor een aandeel van 5,31% als we de verhouding bekijken tussen de verschillende decretale doelstellingen inclusief beleidsimpulsen. Zie ook p. 17 Grafiek 4. Procentueel aandeel aantal acties schoolcontacten per decretale doelstelling en beleidsimpuls in 2023-2024.

Bereik doelgroepen

Grafiek 39. Procentuele verhouding van de doelgroepen voor decretale doelstelling 4 - focus datageletterdheid.

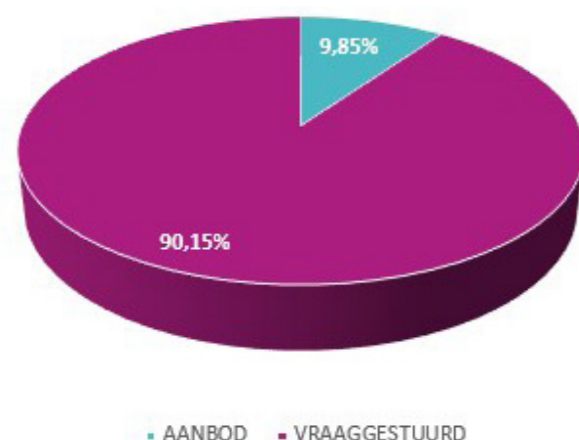

De meest bereikte doelgroepen bij decretale doelstelling 4 met focus op datageletterdheid vormen het middenkader met 47% en de schoolteams met 41% van de initiatieven, zowel vraaggestuurd als aanbodgericht. Als we het schoolteam bereiken, bereiken we zowel de leidinggevende als het middenkader en de leraren. Ook de leidinggevend worden in ruim 38% van de initiatieven bereikt. Tot slot gaat expliciet aandacht naar leraren in 20% van de initiatieven rond datageletterdheid. In de leersteuncentra waren er 61 begeleidingsactiviteiten.

Conclusie voor decretale doelstelling 4 - focus datageletterdheid

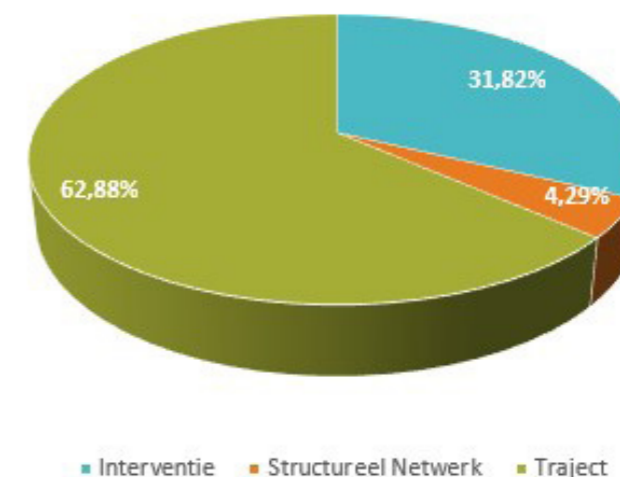
In het schooljaar 2023-2024 verliepen initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus op datageletterdheid voor 90% vraaggestuurd en 10% maakte deel uit van het professionaliseringaanbod.

Grafiek 40. Procentuele verhouding voor aanbod-vraaggestuurd voor decretale doelstelling 4 – datageletterdheid.

In totaal waren er 396 trajecten, structurele netwerken en interventies in het schooljaar 2023-2024 waarbij we werkten aan de vierde decretale doelstelling met focus op datageletterdheid. Het gaat om 4% van het totale aantal trajecten, structurele netwerken en interventies voor het voorbije schooljaar.

Grafiek 41. Procentuele verhouding type begeleiding decretale doelstelling 4 – datageletterdheid.

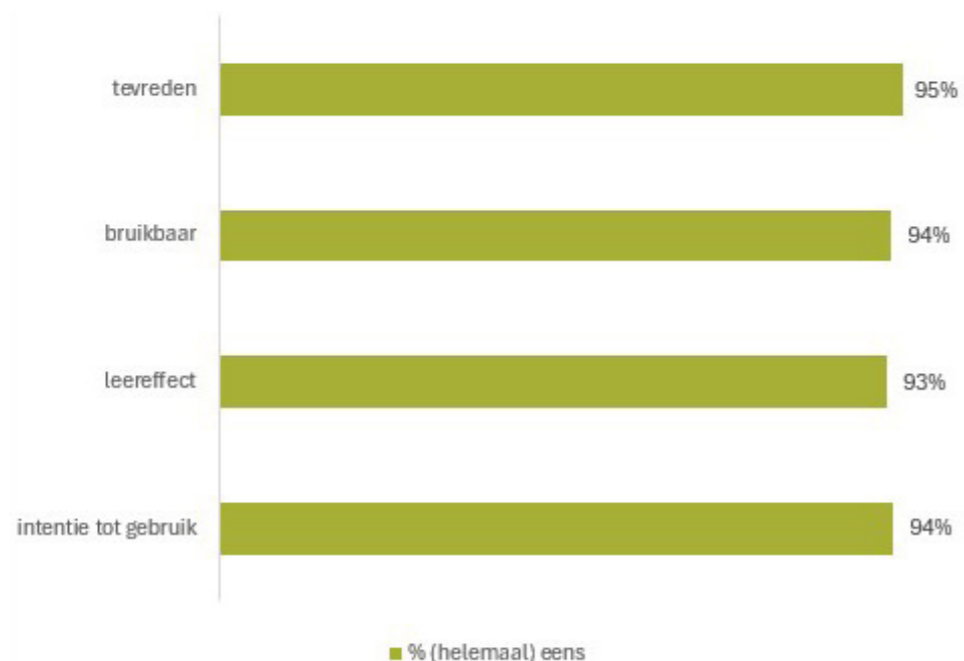

63% van de initiatieven gekoppeld aan decretale doelstelling 4 met focus op datageletterdheid zijn trajecten. Er zijn verder 32% interventies gekoppeld aan de vierde decretale doelstelling met focus op datageletterdheid. Als we aan deze doelstelling werken, gebeurt dat in 4,5% van de gevallen in de vorm van structurele netwerken.

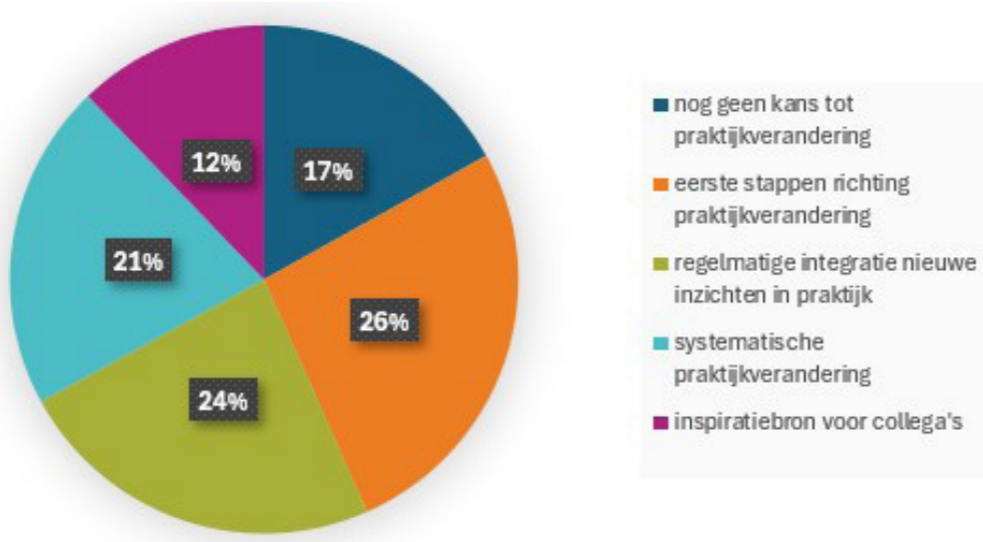
Veruit de meeste aandacht gaat uit naar het hanteren van verschillende databronnen om de klas- en schoolwerking te versterken. De initiatieven waarbij we schoolteams daarbij ondersteunen, zijn goed voor een aandeel van 80% van alle trajecten, structurele netwerken en interventies gekoppeld aan de beleidsimpuls datageletterdheid. De twee andere operationele doelen hebben elk een evenwaardig aandeel van goed 14%. Ze hebben een concretere focus, namelijk praktijkonderzoek en het benutten van gestandaardiseerde toetsen.

De bevindingen omtrent de effectiviteit van begeleiding in het kader van de beleidsimpuls datageletterdheid zijn gebaseerd op de evaluatie van 12 interventies, 46 trajecten, 12 vormingen en 1 lerend netwerk (in totaal 71 initiatieven) met EDBI-KathOndVla. De impact van die begeleidingen op korte termijn wordt hoog ingeschat. Zo maakt Grafiek 42 (Gepercipieerde kortetermijneffecten) duidelijk dat 93% van de bevroegde deelnemers nieuwe inzichten opdeed omtrent datageletterdheid en dat 94% de intentie heeft om die inzichten te implementeren. Wat de effecten op de middellange termijn betreft, rapporteerde 57% van de bevroegde deelnemers veranderingen in de eigen praktijk naar aanleiding van begeleiding rond datageletterdheid. Grafiek 43 (Transfer naar de praktijk) verduidelijkt dat 24% regelmatig opgedane inzichten implementeerde, terwijl 21% aangaf zijn praktijk systematisch te hebben aangepast aan hetgeen werd opgestoken uit de begeleiding. Verder inspireerde 12% van de bevroegde deelnemers zijn collega's met de lessen die men trok uit begeleiding omtrent datageletterdheid.

Grafiek 42. Gepercipieerde kortetermijneffecten voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls datageletterdheid.

Grafiek 43. Transfer naar praktijk voor decretale doelstelling 4 – beleidsimpuls datageletterdheid.

BESPREKING PER OPERATIONELE DOELSTELLING – FOCUS DATAGELETTERDHEID

DD4-10

Het schoolteam hanteert verschillende databronnen om de kwaliteit van de klas- en schoolwerking te versterken.

We stelden ons tot doel om 20% van de scholen te bereiken. Dat doel werd ruimschoots bereikt: we bereikten 772 instellingen (37,40% van de scholen). Het ging daarbij vooral om trajecten (in 64% van de acties), gevolgd door structurele netwerken (31%). Een derde van de instellingen had 1 of 2 acties, een derde 3 tot 10 en een derde werd meer dan 10 keer bereikt. De meeste acties situeerden zich in het gewoon basisonderwijs (7265), gevolgd door het gewoon secundair onderwijs (2313), het buitengewoon onderwijs (227), besturen (155), CLB's (61) en leersteuncentra (61). Het aanbod is vooral gericht op het middenkader en de schoolleiding. Die doelgroepen werden in 46% respectievelijk 36% van de acties als doelgroep geregistreerd. Leraren werden in 24% van de acties als doelgroep aangeduid. We zijn verrast door het hoge aantal keren dat het schoolteam als doelgroep werd geregistreerd. Dat zou een registratie-effect kunnen zijn door het hogere bereik van het schoolteam in de trajecten 'Betere lezers'. We vermoeden dat dat traject eerder te plaatsen is onder het doel 'Het schoolteam benut gestandaardiseerde toetsen en instrumenten om de klas- en schoolwerking te versterken.' (DD4-12). Het bereik van de Databistro werd op dit moment nog apart meegenomen, waardoor het reële bereik wellicht hoger ligt dan het bereik dat we hier rapporteren.

Wanneer we dieper ingaan op de thema's en onderwerpen, zien we dat op het niveau van leidinggevenden en middenkader de DataWijzer als onderwerp eruit springt, net als thema's als 'data' en 'GOK'. Bij de doelgroepen schoolteam en leraar zien we veel trajecten van 'Betere lezers' en initiatieven rond opvolging na doorlichting, dataconsults ...

We blikken heel tevreden terug op de grote opkomst voor de DataWijzer op het niveau basis- en secundair onderwijs. De honger naar data en de mindset om met data om te gaan, zijn de laatste schooljaren toegenomen. We zien ook dat de meeste acties gericht zijn op het middenkader. Zij hebben vaak een opdracht met betrekking tot data, kwaliteitszorg en GOK. Het is een goede zaak dat zij (en hun leidinggevende) betrokken zijn. We stellen ook vast dat in bepaalde trajecten het hele schoolteam betrokken wordt voor een specifiek thema, zoals in de trajecten 'Betere lezers'. We beschouwen het als een voorbeeld van goede praktijk, waarbij we het hele schoolteam betrekken bij het gebruik van data.

Naar de toekomst toe moeten we erop anticiperen dat de DataWijzer minder als vorming geboekt zal worden. De lancering is achter de rug en in veel scholen is een eerste basis gelegd om met datawijzer te kunnen omgaan. Hoewel het werken met data een belangrijke uitdaging zal blijven, zullen we onze verwachtingen met betrekking tot het bereik voor dit thema mogelijk wat moeten bijstellen.

We zien in het algemeen een hoge tevredenheid over de ervaring van de expertise van de begeleiding. Ook andere kwaliteitskenmerken van onze dienstverlening werden door minstens 90% van de respondenten als positief geëvalueerd: actief leren, aansluiten bij noden ... De sleutelfactor die het minst positief scoorde, is 'nieuwheid van de inhoud' bij interventies en trajecten. Dat kunnen we verklaren, doordat we in de interventies verder bouwen op de inhoud die in vormen aan bod komen. We mikken ook bewust op de doelgroep die er al mee bezig is.

We zijn ook zeer tevreden over de gerapporteerde effecten op de praktijk in trajecten. 85% van de respondenten gaf aan dat er transfer was naar de praktijk en 44% rapporteerde effecten bij leerlingen. Zeker de positieve evaluatie van de expertise van de lesgevers voelt als een hart onder de riem. Het was dus een goede keuze om in te zetten op specifieke expert-begeleiders die specifieke thema's behartigen.

We kunnen nog meer inzetten op het expliciteren van de wetenschappelijke onderbouwing. We willen daar in de toekomst meer aandacht voor hebben.

We werkten samen met Smartschool voor vormingen in verband met 'Smartschool Analytics' en sterk met de Vlaamse onderwijsinspectie in verband met vormingen rond de DataWijzer. Dat willen we ook continueren.

We werkten vorig schooljaar sterk aanbodgericht, zoals voor de DataWijzer en in de trajecten 'Sterke lezers'. Binnen dat aanbod werkten we trajectmatig, waarbij initiatieven elkaar opvolgden: we startten met een introductiesessie (vaak een webinar), een hele dag verdieping en vervolgens kon je nog een beroep doen op verdere opvolging. Zo hebben we snelheid kunnen maken en snel een groot bereik gerealiseerd. We zijn ook heel tevreden met de gerapporteerde effecten.

We willen het trajectmatige binnen het aanbod aanhouden voor nieuwe thema's, zoals de Vlaamse toetsen. We zetten de fijne samenwerking verder tussen collega's en de externe partners zoals de inspectie en Smartschool.

DD4-11

Het schoolteam voert kwaliteitsvol praktijkonderzoek uit gericht op het versterken van de klas- en schoolwerking.

Volgens de cijfers realiseerden we tot nog toe een bereik van 7% (141 scholen), waarbij we 15% vooropstelden in het begeleidingsplan. Op het moment van tellen was het bereik van de Databistro niet meegenomen (198 scholen, 1236 acties). We denken ook dat er een registratie-effect speelt. Dit doel wordt impliciet ingezet tijdens begeleidingsinterventies, maar het wordt veel te weinig geregistreerd. Het is belangrijk om collega's ervan bewust te maken en om het zichtbaarder te maken in hun begeleidingswerk op scholen, wanneer er reflectie gebeurt binnen praktijkonderzoek. Als eerste stap willen we het doel zichtbaarder maken in onze registratie- en samenwerkingstool, WeShare.

Het doel van de eerder vermelde Databistro is succesvolle oriëntering voor elke leerling te monitoren binnen de modernisering so. In het schooljaar 2023-2024 bestond dit voorgestructureerd praktijkonderzoek uit zes onderzoeksvragen. Zoals eerder al aangegeven, werd het bereik ervan in de data nog niet meegenomen. Met de Databistro erbij en de inschatting dat dit doel veel te weinig aangeduid werd, oordelen we dat we dit doel ruimschoots bereikten.

We willen zeker borgen om met voorgestructureerd praktijkonderzoek te werken. Op die manier kun je het onderzoek erg ondersteunen met materiaal waarmee de school op haar maat een schooleigen traject opzet. De groeikansen richten zich erg op het betrekken van het schoolteam bij praktijkonderzoek.

Binnen het project Databistro werd er intens samengewerkt met 'Smartschool Analytics' en Ruud Lelieur van Universiteit Antwerpen rond academisch optimisme. Die samenwerking willen we graag voortzetten.

In concrete interventies op scholen werd vaak vraaggestuurd gewerkt om de reflectievragen van scholen via praktijkonderzoek aan te pakken. Daarnaast bereikten we aanbodgestuurd veel scholen met voorgestructureerd praktijkonderzoek. Met Databistro blijven we mikken op de uitvoering van een cyclisch praktijkonderzoek over de leerlingenstromen binnen de modernisering secundair onderwijs. Het is de bedoeling dat scholen die er klaar voor zijn, om met het volledige lerarenteam met dat praktijkonderzoek aan de slag te gaan.

We mikken voor 2024-2025 op een uitbreiding van het praktijkonderzoek van Databistro naar de schoolbesturen en het volledige lerarenteam.

DD4-12

Het schoolteam benut gestandaardiseerde toetsen en instrumenten om de klas- en schoolwerking te versterken.

Wat dit doel betreft, formuleerden we ambitieuze doelen op het vlak van deelname aan de interdiocesane proeven (IDP): 90% voor IDP6 en 75% voor IDP4. Voor het zesde leerjaar bereikten we ons doel (91%). Bij de inschrijvingen voor IDP 4 bleek dat we een veel lager bereik hadden dan voorzien. We merkten een serieuze daling in het aantal inschrijvingen ten opzichte van de voorbije schooljaren. Voor het schooljaar 2023-2024 schreef slechts 36% van de scholen zich in voor IDP4, als gevolg van de invoering van de Vlaamse toetsen in het vierde leerjaar.

Wat deelname aan begeleidingsinitiatieven betreft, behaalden we ons doel (20%). 26% van onze scholen nam deel aan een begeleidingsinitiatief gelinkt aan dit doel. Dat bereik is een onderschatting, omdat initiatieven gelinkt aan taal ('Betere lezers' en KOALA) eigenlijk (ook) aan dit doel gekoppeld zouden moeten worden. Het gaat daarbij vooral om scholen basisonderwijs (97% met 3825 acties). Dat correspondeert met de verwachtingen. In de meeste gevallen ging het om trajecten (56%), gevolgd door interventies (40%) en structurele netwerken (4%). Van de 553 instellingen bereikten we meer dan de helft 1 of 2 keer, ongeveer 100 instellingen bereikten we meer dan 10 keer.

Als we naar de doelgroepen kijken, zien we dat de acties vooral gericht zijn op het middenkader (38%). De focus ligt op ondersteuning bij de analyse van de IDP-resultaten en leerplanrealisatie met betrekking tot wereldoriëntatie. Het middenkader speelt in de scholen in het gebruik van data een belangrijke procesbegeleidende rol. Daarnaast werd het hele schoolteam als doelgroep in 35% van de gevallen aangeklikt. Daarbij gaat het vooral over inhoudelijke initiatieven en trajecten waarin data een rol spelen: taalonderwijs, wiskundig denken, evalueren en rapporteren, leerlingvolgsystemen ... Leidinggevenden zijn de op twee na grootste doelgroep (26%). Bij hen ligt de klemtoon van de initiatieven op opvolging na doorlichting, begeleiding bij IDP en leerplanrealisatie met betrekking tot wereldoriëntatie. In zeer kleine mate (4%) werden individuele leraren bereikt.

Met het oog op de eerste afname van de Vlaamse toetsen in het vierde leerjaar en tweede leerjaar secundair onderwijs in het voorjaar van 2024 zetten we zowel voor het basis- als het secundair onderwijs webinars op om de Vlaamse toetsen te introduceren en hoe ze ingezet kunnen worden voor de kwaliteitsontwikkeling in je school. Voor de webinar 'Vlaamse toetsen. Een kans tot kwaliteitsontwikkeling' hadden we 661 inschrijvingen uit het basis- en schreven zich 272 onderwijsprofessionals uit het secundair onderwijs in.

We merken dat de komst van de Vlaamse toetsen onze deelnamecijfers voor IDP doet zakken. Onze grootste uitdaging naar de toekomst toe betreft de wijze waarop we onze interdiocesane proeven complementair aan, maar samen met de Vlaamse toetsen kunnen inzetten voor de kwaliteitsontwikkeling in scholen. Het zal het komende schooljaar belangrijk zijn om de aanvullende waarde van IDP binnen inhoudelijke trajecten te communiceren.

We willen groeien in het integreren van gestandaardiseerde toetsen binnen trajecten. Meerdere collega's kunnen binnen een traject een interventie doen, waarbij ze gebruikmaken van gestandaardiseerde toetsen. De IDP-resultaten en de resultaten van de Vlaamse toetsen dienen als basis voor een traject rond een specifiek onderwerp. Voor bijvoorbeeld een traject rond taal of wiskunde worden specifieke data gebruikt. We willen een aanbod doen en de reflex stimuleren voor het gebruik van data. Scholen hebben een hogere gevoeligheid voor data - mede door de aandacht die de inspectie ervoor heeft - waarvan we graag willen gebruikmaken.

Voor onze trajecten en het lerend netwerk kregen we te weinig respons om degelijke conclusies te trekken, maar de respondenten van trajecten waren wel zeer tevreden. Toch scoorde ook daar de wetenschappelijke onderbouwing lager dan de rest. We willen

in de toekomst de effecten op de praktijk en de leerlingen opvolgen en voldoende evaluatiegegevens daarover verzamelen. Verder willen we op het vlak van samenwerking prioriteit geven aan de voorbereiding van de Vlaamse toetsen. Op strategisch niveau is er samenwerking en resonans bij de uitwerking van een e-course Vlaamse toetsen.

Meer concrete initiatieven om de resultaten van de Vlaamse toetsen echt te benutten om de klas- en schoolwerking te versterken plannen we vanaf het begin van schooljaar 2024-2025 als we ook een duidelijker zicht hebben op feedback dashboard en andere waar scholen mee aan de slag kunnen.

We kozen vooral voor trajecten en interventies rond IDP. Er waren echter slechts weinig respondenten om een uitspraak te kunnen doen over het effect van de gekozen strategieën. Onze pedagogisch begeleiders oordelen dat het een goede strategie is om het middenkader en leidinggevendenden te versterken in hun procesbegeleidende rol. We zien nog kansen in het organiseren van lerende netwerken voor dit doel. We willen de transfer naar de praktijk en de effecten op leerlingen meer expliciteren in integratie met andere inhoudelijke trajecten. Ook de continue aandacht voor ondersteuning in termen van terugkomenten is een piste die we willen verkennen.

BELEIDSIMPULS 4: SAMENWERKING MET LEERPUNT

We zetten de specifieke middelen voor de samenwerking met Leerpunt in vanaf het schooljaar 2024-2025. Van de operationele doelen maken we intussen volop werk. We rapporteren over onze netgebonden inspanningen in het kader van de samenwerking met stichting Leerpunt in het *Begeleidingsverslag 2024-2025*.

We hebben ons het voorbije schooljaar voorbereid op de inzet van deze middelen. Een werkgroep heeft de contouren uitgetekend waarbinnen we zullen werken en heeft het voorbereidende werk geleverd waarop de projectgroep in het schooljaar 2024-2025 verder kan bouwen:

- Katholiek Onderwijs Vlaanderen kijkt reikhalzend uit naar de output van Stichting Leerpunt maar zal zich daar niet toe beperken. Het kwaliteitsvol gebruik in de schoolpraktijk van sterke evidentie uit wetenschappelijke onderzoek is de focus. De inzichten en het laagdrempelig materiaal dat Leerpunt zal opleveren moeten naast de sterke output van ander wetenschappelijk onderzoek, onze pedagogische dienstverlening versterken.
- Dat wil zeggen dat we met deze beleidsimpulsen gaan voor een maximale integratie in onze bestaande werking. We zullen de initiatieven identificeren waarbinnen we onderwerpen zoals Leerpunt, de output van Leerpunt, evidence informed onderwijs en het kwaliteitsvol gebruik van evidentie uit onderwijsonderzoek aan bod zullen laten komen.
- We zullen daarvoor onze collega's informeren en professionaliseren waar nodig. Zo kunnen we voorbij de horizon van één schooljaar kijken en nu al, zonder de zekerheid van deze impulsmiddelen op langere termijn, inzetten op een duurzame verankering.

2

Realisatie doelen organisatieontwikkeling 2023-2024

2.1 Leeswijzer

In dit hoofdstuk staan we stil bij wat we in het schooljaar 2023-2024 waargemaakt hebben met betrekking tot de doelen die we ons voor de eigen organisatie gesteld hadden bij de opmaak van het *Begeleidingsplan 2022-2025*. We reflecteren over onze realisaties, geven een stand van zaken na twee schooljaren en brengen eveneens onder woorden hoe we in het laatste schooljaar van het huidige begeleidingsplan met die doelstellingen verder aan de slag willen gaan. Willen we een antwoord kunnen bieden op de steeds veranderende dynamieken in de samenleving en bijhorende behoeften in de scholen, dan moeten we permanent de vinger aan de pols houden over de kwaliteit van onze eigen dienstverlening.

Voor de overzichtelijkheid hanteren we ook voor dit onderdeel van het begeleidingsverslag eenzelfde opbouw. In een eerste luik geven we altijd een korte beschrijving, een beknopte opsomming van de belangrijkste realisaties van het voorbije schooljaar met betrekking tot het doel. Indien relevant, gaan we daarbij ook in op de samenwerking met externe onderwijsactoren. In een tweede luik staat reflectie centraal. We vergelijken de realisaties voor 2023-2024 met de vooropgestelde ambities of acties uit het begeleidingsplan en het *Begeleidingsverslag 2022-2023*: waar staan we nu, hoe verhoudt dat zich ten opzichte van onze voornemens en welke verklaringen kunnen we daarvoor aanreiken? Tijdens die reflectieoefening komen ook mogelijke bijsturingen en groeikansen expliciet aan bod.

Als visuele ondersteuning bij het lezen gebruiken we ook hier voor elk onderdeel terugkerende icoontjes. Het icoontje van de spiegel markeert de reflectie naar aanleiding van de huidige stand van zaken met betrekking tot de realisatie van elk operationeel doel. In dat onderdeel vermelden we de belangrijkste bijsturingen en verwoorden we de groeikansen voor de komende periode.

2.2 Globale evaluatie

Het voorbije schooljaar zetten we opnieuw stevig onze schouders onder de realisatie van onze doelen organisatieontwikkeling. Uiteraard is dat een werk van lange adem, maar het werkt stimulerend voor onze organisatie om zowel ad hoc als op enkele vaste momenten in de spiegel te kijken. Als lerende organisatie zijn we het overigens aan onszelf verplicht. We leren uit de gesprekken die we met elkaar voeren en sturen onze dienstverlening op basis daarvan bij. Kwaliteit komt altijd tot stand in dialoog met elkaar. We willen behouden wat goed is en daarop voortbouwen, maar ook bijsturen en verbeteren waar er nog groeikansen zijn. We nemen onze eigen werking kritisch onder de loep en zetten in op de ontwikkeling van procedures en systemen om groeikansen te identificeren en onze resultaten te verbeteren.

Onze interne kwaliteitsontwikkeling is er het voorbije schooljaar op vooruitgegaan. Het EDBI-instrument, specifiek voor onze organisatie vertaald naar EDBI-KathOndVla, werd in alle diensten en teams geïmplementeerd. Tegelijkertijd moeten we daarbij vaststellen dat we onze ambities (nog) niet helemaal realiseerden. We willen dit schooljaar het aantal verzonden evaluatieformulieren die gebaseerd zijn op het EDBI-instrument verhogen, zodat de data voor onze organisatie representatiever worden. In het kader van onze interne kwaliteitsontwikkeling boekten we een

enorme vooruitgang bij de reflectie door teams en individuele begeleiders. Door teams van begeleiders aan het werk te zetten met de rapporten uit WeShare en EDBI-KathOndVla, is bij een grote groep het besef gekomen dat een correcte registratie belangrijk en nuttig is, dat er een logische samenhang is tussen de gegevens uit WeShare en EDBI, dat het uitsturen van meer evaluatieformulieren tot betere gegevens zal leiden, dat datagebruik pedagogisch begeleiders kan helpen om bepaalde en onderbouwde keuzes te maken over hun begeleidingswerk. Kortom, we zijn nog niet waar we zouden willen staan, maar we zijn wel op de goede weg.

Het blijft van belang om op alle niveaus in onze organisatie gesprekscycli te hebben waarin collega's met elkaar in gesprek gaan over onze doelen, onze strategie, ons bereik en onze impact. We gaan verder met de verschillende teams en de leidinggevenden aan de slag en houden daarbij, in de traditie van onze organisatie, vanuit onze nabijheid en in nauw contact met de school de vinger aan de pols met betrekking tot wat er leeft op de werkvloer. Het mijlpalenplan monitoring zet daarvoor de bakens voor de komende periode uit. Als pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen willen we aan de hand van een systematische monitoring kwalitatief kunnen nagaan welke begeleidingsactiviteiten we allemaal aanbieden, welke scholen we daarmee bereiken en wat de effecten van die activiteiten op de onderwijsprofessional zijn. Een goed zicht op het proces draagt ertoe bij dat we onderbouwde beslissingen kunnen nemen over het borgen, bannen of bijsturen van zowel begeleidings- als interne samenwerkingsstrategieën, met het oog op het realiseren van de operationele doelen. Bijkomend geven ze ook aanleiding tot het identificeren van individuele of teamgebonden professionaliseringsnaden, waarvoor interne ondersteuningstrajecten op maat opgezet worden. Monitoring hangt met andere woorden nauw samen met kwaliteitsontwikkeling en is bijkomend gerelateerd aan het leer- en ontwikkelbeleid van de organisatie.

Met de wetenschappelijke adviesgroep pedagogische begeleiding werken we toe naar een netoverschrijdend professionaliseringsinitiatief over effectieve begeleiding in het voorjaar van 2025. We gingen het voorbije schooljaar in gesprek met verschillende academici en gingen samen met de andere pedagogische begeleidingsdiensten op zoek naar manieren om onze interne dialoog ook evidence-informed te versterken. Zelfreflectie en een open dialoog dragen bij aan een cultuur van evidence-informed werken in het onderwijs. De samenwerking met stichting Leerpunt kreeg verder vorm: de opdracht van Leerpunt is complementair aan die van de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen zetelt in de raad van bestuur en we hebben afgevaardigden in de gebruikerscommissie.

Dankzij een heldere communicatiestrategie en het doelgericht inzetten van verschillende kanalen willen we onze diverse doelgroepen effectief bereiken. We streven ernaar om onze scholen optimaal te informeren over onze dienstverlening en specifieke initiatieven onder de aandacht te brengen. Toch merken we dat we nog kansen missen om onze doelgroepen volledig te informeren over de brede waaier aan diensten die onze organisatie aanbiedt. We willen aan de hand van gerichte acties onze communicatie beter afstemmen op de behoeften van onze verschillende doelgroepen.

Als pedagogische begeleiding werken we niet geïsoleerd. We werken samen met tal van externe partners. Ook het afgelopen schooljaar hebben we onze samenwerkingen met de overheid, andere pedagogische begeleidingsdiensten, hogescholen, onderzoekscentra, middenveldorganisaties en universiteiten onverminderd voortgezet.

Met een gedifferentieerd intern professionaliseringsaanbod richten we ons verder op geïntegreerd werken en een efficiënte samenwerking. Ons vernieuwde ontwikkelingsgerichte functioneringsbeleid fungeert als kompas. Tijdens bijdrage- en loopbaangesprekken worden collega-begeleiders uitgenodigd om te reflecteren op hun bijdrage aan onze dienstverlening en op de hefboomen voor hun eigen professionele ontwikkeling.

De structuur die we hebben uitgewerkt om participatie en gedeeld leiderschap vorm te geven, krijgt meer en meer echt vorm en ondersteunt ook onze ambities. Toch is er nog werk aan de winkel. De werking van sommige teams kan verder verbeterd worden en er is nood aan een verdere concretisering van de rol en de opdracht van de verbindingspersonen. Om succesvol schoolnabij te begeleiden, zijn korte communicatielijnen onmisbaar. Bij de opmaak van het nieuwe beleidsplan en begeleidingsplan van Katholiek Onderwijs Vlaanderen hebben we de ambitie om de medewerkers voldoende te betrekken in het uitzetten van de strategische en operationele doelstellingen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor de komende schooljaren.

Wat het dossier scholen met grootste noden betreft, legden we een solide basis voor de verdere ontwikkeling en implementatie van de beslissingsboom en de aanpak. Het biedt ons de gelegenheid om scholen die het eventueel moeilijk hebben in het realiseren van kwaliteitsvol onderwijs, proactief aan te spreken met respect voor de vertrouwelijkheid van onze relatie. Zo willen we als pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen ten volle onze rol vervullen in de kwaliteitsdriehoek school – onderwijsinspectie – pedagogische begeleiding.

De lessen die we uit de monitoring van ons bereik kunnen trekken, zijn zinvol voor onze Vlaanderenbrede strategie. Met onderwijsprofessionals in gesprek gaan over hun noden en behoeften, heeft op lange termijn tal van voordelen. We zetten verder alles op alles om dicht bij de scholen te blijven opereren en ons zo efficiënt mogelijk te organiseren, maar de besparingen stellen ons wel voor buitengewoon grote uitdagingen. We zijn op een punt beland dat de besparingen grenzen stellen aan de hoeveelheid taken die we als pedagogische begeleiding kunnen aangaan. Pedagogisch begeleiders moeten meer dan tot nog toe het geval was prioriteren en onze scholen moeten soms langer dan wenselijk op een antwoord op hun vraag naar ondersteuning wachten.

2.3 Bespreking doelen organisatieontwikkeling

2.3.1 Visie

Doelstelling 1

 We implementeren onze visie op begeleiden door het basisscenario te hanteren om begeleidings- en professionaliseringsinitiatieven kwaliteitsvol vorm te geven.

Ons curriculum interne professionalisering vormt de rode draad voor alle interne vormen die we voor collega-begeleiders organiseren. We stimuleren die gelijkgerichtheid door onder andere te werken met een aanmeldingssjabloon waarbij de reflectie door de pedagogisch begeleider vanuit dat curriculum gestimuleerd wordt.

Het *Basisscenario voor het professionaliseren van katholieke dialoogscholen* heeft ondertussen verschillende verschijningsvormen (SharePoint, bibliotheek, affiches, aanbod van scenario's, toolkit, vormingsaanbod ...), waardoor een brede integratie van onze begeleidingsstrategie gerealiseerd wordt. Wat eveneens bijdraagt tot de vlotte implementatie van die visie, is de snelheid waarmee ons begeleidersteam zich vernieuwt. Door de procentueel gezien grote instroom van nieuwe pedagogisch begeleiders, die tijdens het starttraject begeleiden en ondersteunen sterk gevormd worden in die visie, wordt ze ook levendig aan cocreatietafels en in overleg.

We organiseerden de dag van de begeleiding *Samen sterk in het kwaliteitsvol begeleiden van katholieke dialoogscholen* voor een team pedagogisch begeleiders die hoofdzakelijk bezig zijn met visie- en ontwikkelwerk. We streefden daarbij deze doelen na:

- Je reflecteert op en ontwikkelt verder de verbinding tussen jouw persoonlijke, professionele en institutionele identiteit.
- Je wendt je inhoudelijke expertise en praktijkervaringen met betrekking tot effectieve begeleiding aan en verbreedt en verdiept die.
- Je werkt verbindend samen met collega's.
- Je ervaart hoe visie zich vertaalt naar de begeleidingspraktijk.
- Je maakt kennis met diverse methodieken, bruikbaar voor jouw begeleidingspraktijk.

Tijdens transversaal overleg met alle betrokkenen bij de etalage interne professionalisering, maar ook in individuele contacten met heel wat momenten van cocreatie investeren we in evaluatie en kwaliteitsontwikkeling. We kunnen zeker nog groeien in kennisdeling binnen onze organisatie en in geïntegreerd werken rond inhoud. Met dat doel in ons achterhoofd willen we de komende schooljaren nog meer inzetten op cocreatie van het inhoudelijke professionaliseringsaanbod. In het starttraject begeleiden en ondersteunen wordt dat al feitelijk, waar we ook mensen uit verschillende diensten inzetten.

We confronteerden onze visie op begeleiden, onze begeleidingsstrategie en de eraan verbonden instrumenten aan inzichten die we genereerden tijdens de bijeenkomsten van de netoverstijgende wetenschappelijke adviesgroep aan de bronnen die ons door de deelnemende onderzoekers aangereikt werden. Dat 'schuren' bevestigde vooral de inhoudelijke keuzes die we eerder maakten.

2.3.2 Personeels- en professionaliseringsbeleid

COMPETENTIES PEDAGOGISCH BEGELEIDERS

Doelstelling 1

We versterken het samen denken en ontwikkelen met het oog op de effectiviteit van teamwerk en ontwikkelwerk.

Vanaf 1 september 2023 gaat de basisvorming voor pedagogisch begeleiders onder de naam 'starttraject begeleiden en ondersteunen' door het leven. We hebben daarnaast ook een 'starttraject specifieke dienstverlening' voor medewerkers die niet werken als pedagogisch begeleiders. Ook inhoudelijk namen we het aanbod voor startende begeleiders onder de loep. Het voorbije schooljaar voorzagen we negen cursusdagen met input, reflectie en intervisie (33 deelnemers) voor de eerstejaars en zes cursusdagen met input, intervisie en praktijkonderzoek (26 deelnemers) voor de tweedejaars en vier cursusdagen met input, intervisie en praktijkonderzoek (6 deelnemers) voor de derdejaars van het starttraject begeleiden en ondersteunen. We werkten op basis van deze doelstellingen:

- Ontwikkel je jouw nieuwe professionele identiteit als pedagogisch begeleider of nascholer,
- Versterk je jouw inhoudelijke expertise met goed onderwijs en specifieke thema's daarbinnen,
- Zet je in op een verbindende samenwerking binnen KathOndVla en kom je de kansen daartoe op het spoor,
- Versterk je jouw competenties met betrekking tot effectief begeleiden en ondersteunen van scholen,
- Vertaal je visie naar jouw concrete begeleidingspraktijk.

We gebruikten het ontwikkelingsprofiel en/of *het bijdragekader voor pedagogisch begeleiders* bij het intakegesprek voor het starttraject, bij gesprekken tussen pedagogisch begeleiders en leidinggevenden en in intervisies. Bovendien nodigden we alle begeleiders uit om die documenten te hanteren bij de persoonlijke reflectie op hun begeleidingswerk.

We gebruikten de *Toolkit voor het kwaliteitsvol ontwikkelen en begeleiden van professionaliseringsinitiatieven* in de structurele leer- en ontwikkelteams (SLOT's) en teams in de verschillende diensten ter ondersteuning van de kwaliteitsprocessen. Dat instrument werd ook gebruikt tijdens het starttraject begeleiden en ondersteunen voor beginnende begeleiders en gehanteerd bij de coaching van de SLOT's en de operationele teams (OT's) in de regio's. Ook tijdens het dienstoverleg en in projectteams helpt de set de reflectieprocessen op twee sporen, namelijk de werking van de eigen pedagogische begeleiding en het werk in de scholen. Van de toolkit zijn intussen een vierhonderdtal exemplaren verspreid in onze organisatie.

We implementeerden evidence-informed nieuwe modellen, zoals het bijdragekader, rollen ..., en lichtten die toe bij leidinggevenden en op dienstniveau. Iedere medewerker van Katholiek Onderwijs Vlaanderen levert vanuit zijn persoonlijke identiteit, zijn professionele identiteit en de identiteit van onze organisatie een bijdrage aan de kwaliteitsvolle dienstverlening ten aanzien van onze leden. Die modellen ondersteunen opnieuw de reflectie van onze medewerkers ter voorbereiding van bijdragegesprekken met hun leidinggevende en loopbaangesprekken met een HR-medewerker.

We implementeerden onze 'interview kaartenset', die een 13-stappenmodel bevat waarmee we onze interviews vormgeven. Tijdens het starttraject begeleiden en ondersteunen wordt de methodiek verkend, toegepast en aangeleerd. De kaartenset helpt de deelnemers om nadien de methodiek ook in te zetten bij de doelgroepen die ze ondersteunen.

Binnen de internationalisering zetten we deel- en ontwikkeldagen op voor alle collega-begeleiders die de mobiliteiten begeleiden.

We stimuleerden cocreatie in de SLOT's, bij nascholingen en binnen andere ontwikkelsettings.

Met onze acties komen we tegemoet aan wat we in ons begeleidingsplan voor onszelf vooropstelden. Een blijvend aandachtspunt is dat we elke pedagogisch begeleider ook daadwerkelijk bereiken met dit aanbod. Wat de nieuw instromende begeleiders betreft, is dat bereik 100%. Tot onze tevredenheid is de motivatie om aan het starttraject begeleiden en ondersteunen deel te nemen hoog. Op vraag van de pedagogisch begeleiders voorzagen we voor de eerste keer in aanbod voor derdejaars binnen de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Dat aanbod wordt verder uitgerold in het werkjaar 2024-2025.

Ondanks de bevroegde nood aan interviewkansen schrijven weinig begeleiders zich in voor structurele interviewnetwerken. Daarbij speelt zeker het spanningsveld tussen de sterke vraag naar beschikbaarheid voor scholen en de tijd die nodig is om zichzelf te professionaliseren een grote rol. Met een sterker HR-beleid willen we de toeleiding naar interview en naar andere interne professionaliseringsvormen versterken.

Doelstelling 2

We versterken het agogisch-didactisch handelen met het oog op de effectiviteit van begeleiden.

We actualiseerden het afgelopen schooljaar ons *Basisscenario voor het professionaliseren van katholieke dialoogscholen* door bijkomende bronnen te integreren en door nieuwe scenario's voor begeleiding toe te voegen. We werkten eveneens aan de verbreding en de doorontwikkeling ervan tot een *Basisscenario voor kwaliteitsvolle dienstverlening*. Tot slot voltooiden we laag 4 van het model, die te maken heeft met kwaliteitsontwikkeling. We lichtten die laag ook een eerste keer uitgebreid toe en nemen die voortaan mee in de vorming rond kwaliteitsvol begeleiden en ondersteunen. We promoveerden verder het gebruik van de SharePoint-omgeving van het basisscenario en de eraan verbonden inspiratiebibliotheek. We zien een gestage toename van het aantal bezoekers en gebruikers van de omgeving. We coachten onze pedagogisch begeleiders op individuele basis en op maat (20 deelnemers).

In de 'etalage interne professionalisering' van medewerkers van Katholiek Onderwijs Vlaanderen werden volgende inhoudelijke aangeboden ter versterking van onze begeleidingsstrategie en -didactiek:

- starten als pedagogisch begeleider;
- thuiskomen in het *Basisscenario voor het professionaliseren van katholieke dialoogscholen*;
- deelnemen aan interview;

- communicatief-pragmatisch ontwikkelen;
- specifieke begeleidingsaanpakken;
- individuele coaching;
- werkplaatsen;
- handig werken met WeShare.

Op het niveau van de teams, SLOT's en OLOT's⁴ professionaliseerden we groepen van pedagogisch begeleiders secundair onderwijs, basisonderwijs en nascholers op maat. Voor de pedagogisch begeleiders van het secundair onderwijs die zich hoofdzakelijk bezighouden met visie- en ontwikkelwerk, organiseerden we in 2023-2024 de dag van de begeleiding met als thema *Samen sterk in begeleiden*.

Het *Basisscenario voor kwaliteitsvolle dienstverlening in Katholiek Onderwijs Vlaanderen* beschrijft leer- en begeleidingsacties die kunnen bijdragen aan de professionele ontwikkeling van nieuwe medewerkers. Op basis daarvan wordt er vanaf het schooljaar 2024-2025 een inlooperperiode voor de eerste drie maanden van de start van een nieuwe medewerker uitgetekend. We stemmen die inlooperperiode af op de individuele begeleider en houden daarbij rekening met de mogelijkheden en de draagkracht van de nieuwe medewerker. De doelstelling van die inlooperperiode is dubbel: enerzijds socialisatie op het vlak van waarden, normen en cultuurkenmerken en anderzijds een kans om het inwerken in de job te faciliteren.

We vinden het belangrijk dat startende begeleiders meelopen met ervaren collega's. Via een peter- en meterwerking maken we dat waar. Aan iedere nieuwe pedagogisch begeleider wordt een peter of meter gekoppeld: hij of zij neemt een verantwoordelijkheid op zich op het vlak van interne samenwerking en kwaliteitsontwikkeling, fungeert als eerste aanspreekpunt en bevordert onder andere de integratie van de nieuwe collega in de verschillende teams waarin hij of zij aan de slag gaat.

In onze etalage interne professionalisering is er een rijk en divers professionaliseringsaanbod dat een antwoord biedt op de professionaliseringsnoden van onze medewerkers. We komen evenwel opnieuw tot de vaststelling dat veel collega-begeleiders er niet toe komen om te participeren aan de vormingen door tijdsdruk vanwege het begeleidingswerk in de scholen en het intense interne overleg binnen onze structuren. Dat voornemen uit het vorige begeleidingsverslag realiseerden we ook in 2023-2024 onvoldoende. We moeten de toeleiding naar het aanbod verder versterken door er gericht naar te verwijzen tijdens bijdragegesprekken en loopbaangesprekken, maar toch is er meer nodig. We moeten keuzes durven te maken, zodat we onze collega-begeleiders de nodige tijd en ruimte bieden voor interne professionalisering.

Het digitale vormingsaanbod binnen het online platform New Heroes wordt over het algemeen gewaardeerd. Toch merken we ook daar dat de belangstelling daalt. De tijdsdruk is daarbij opnieuw een belangrijke negatieve factor. In het opstartjaar van New Heroes (2021-2022) registreerden we 126 deelnemers, terwijl we voor het schooljaar 2023-2024 landden op 60 deelnemers. Daarom hebben we een akkoord gesloten met de aanbieder van New Heroes om de 40 resterende aangekochte licenties niet dit schooljaar maar pas volgend schooljaar open te stellen voor de medewerkers van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. We hebben de ambitie om via de loopbaangesprekken en bijdragegesprekken meer mensen gericht toe te leiden naar dat aanbod.

Het gebruik van WeShare raakt meer en meer ingeburgerd. Professionalisering verloopt voor die tool ook meer en meer binnen de teams en de diensten.

⁴ Een OLOT is een occasioneel leer- en ontwikkelteam. Een OLOT werkt in principe op dezelfde manier als een SLOT, maar buigt zich over een concrete vraag vanuit het veld waar geen onmiddellijk antwoord beschikbaar is in onze kennisbasis. Een OLOT is beperkt in de tijd en zal ophouden te bestaan wanneer aan de vraag voldaan is.

Doelstelling 3

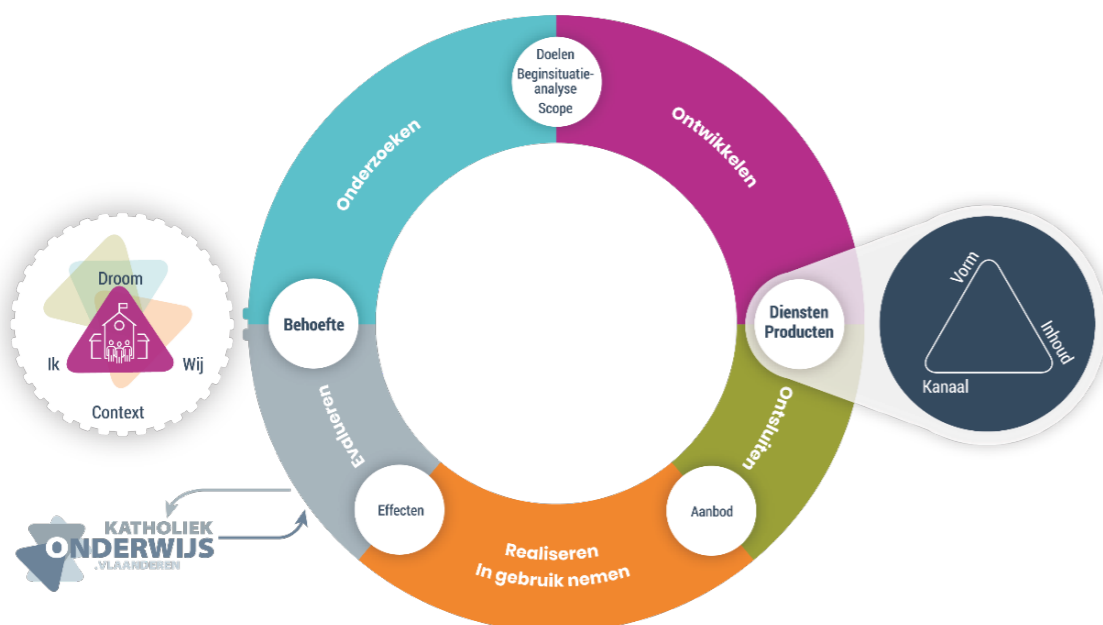
We beschikken over een ontwikkelingsgericht functioneringsbeleid vanuit de dialoog tussen leidinggevende(n) en medewerker(s).

Het HR-team werkte in afstemming met het leidinggevend team en de medewerkers het ontwikkelingsgerichte functioneringsbeleid van onze organisatie verder uit. Het voorbije schooljaar probeerden we via de HR-partnerwerking de verschillende ontwikkelde tools - bijdragekader, leidraad voor bijdragegesprekken, leidraad voor loopbaangesprekken, het kader met betrekking tot deskundigheden en vaardigheden, de introductie van rollen – uit. Op basis van de feedback stuurden we in de loop van het traject voortdurend bij. Het schooljaar 2023-2024 was het eerste schooljaar waarin onze medewerkers bijdragegesprekken met leidinggevenden en loopbaangesprekken met een HR-partner vanuit een afgestemd bijdragekader op systematische wijze voerden. Tijdens de workshops 'Mijn loopbaan', 'Mijn bijdrage' en 'Mijn mindset' konden onze collega's zich daarop voorbereiden.

Dankzij de samenwerking met het project 'Digitaal dienstverlenend denken en ontwikkelen' (D30) ontwikkelden we het basisscenario verder tot een organisatiebreed kader voor kwaliteitsvolle dienstverlening. De bijdrage van iedere medewerker van Katholiek Onderwijs Vlaanderen is minstens aan één deelproces van dit model te linken. Wat je nodig hebt om die bijdrage te kunnen realiseren en er verder in te ontwikkelen, houdt dan ook verband met ons kader met betrekking tot deskundigheden en vaardigheden. We stemmen ons intern professionaliseringsaanbod er verder op af. Tijdens bijdrage- en loopbaangesprekken worden medewerkers uitgenodigd om te reflecteren over hefboomen voor hun eigen professionele ontwikkeling en worden ze geleid naar ons aanbod.

Figuur 2. Basisscenario voor kwaliteitsvolle dienstverlening in Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Om die organisatieprocessen mee te ondersteunen, investeerden we in teamgebonden vorming voor de introductie van 'teambouwers' in elk team. Dat deden we op maat van elke doelgroep. We zorgden met andere woorden voor ondersteuning voor de collega's die de rol van teambouwer

voor de eerste keer op zich namen in de vorm van een gedifferentieerd traject. In het bijdragekader werken we met functies (bijvoorbeeld pedagogisch begeleider) en rollen. Rollen zijn een dynamisch gegeven en hebben impact op de processen binnen onze organisatie. We focusten in eerste instantie op de rol van teambouwer. De teambouwer faciliteert processen van doel- en resultaatgerichtheid, van reflectie, van samen denken en samenwerken binnen een team.

We realiseerden vorig schooljaar in grote mate onze ambities. Zo werden in bijna alle diensten bijdragegesprekken gevoerd met pedagogisch begeleiders. Waar dat door omstandigheden niet haalbaar bleek, maakt men er dit schooljaar werk van. De implementatie van de rol van teambouwer in de verschillende leer- en ontwikkelteams is een feit. Zij worden blijvend ondersteund in hun rol. De HR-partners verwierven hun plek in onze organisatie. Zowel medewerkers als leidinggevenden vinden hun weg naar hen. Ook al is dat globaal genomen nog eerder beperkt, toch worden er door medewerkers en pedagogisch begeleiders loopbaangesprekken aangevraagd. We zetten de ondersteuning op teamniveau en op individueel niveau in de werking met het bijdragekader voort. De HR-partners zullen voortaan ook zelf instaan voor de workshops 'Mijn bijdrage' en 'Mijn loopbaan'. We bieden die niet langer als aparte sessies aan, maar ze worden geïntegreerd in de gewone HR-werking.

PROFESSIONALISERINGSPLAN PEDAGOGISCH BEGELEIDERS

Doelstelling 4

We realiseren een afgestemd en gedifferentieerd aanbod interne professionalisering voor jobspecifieke vaardigheden.

In samenspraak met alle diensten van Katholiek Onderwijs Vlaanderen realiseerden we een breed en gedifferentieerd intern professionaliseringsaanbod. Via ons intranet en de etalage interne professionalisering ontsloten we dat aanbod voor individuele begeleiders. Via de HR-partners nodigden we alle diensten uit om het aanbod van de interne professionalisering te evalueren, bij te sturen waar nodig en verder te ontwikkelen. We bespraken die vragen vanuit twee perspectieven:

- Welke inhoud vinden we vanuit de diensten belangrijk om daarrond professionalisering te voorzien voor alle pedagogisch begeleiders?
- Welke inhoud willen we zelf aangeboden krijgen als medewerkers van Katholiek Onderwijs Vlaanderen?

De HR-partnerwerking werd warm onthaald. Stilaan komen er meer vragen voor individuele en teamgebonden ondersteuning. Door ziekte en loopbaanveranderingen van enkele collega's werd de nieuwe werking wel wat verstoord. Daarnaast blijft de vaststelling dat de participatie aan ons interne professionaliseringsaanbod door ervaren begeleiders vanuit elke dienst beter kan. We moedigen leidinggevenden aan om de vertegenwoordiging vanuit hun dienst te versterken. In de komende schooljaren moeten bijdragegesprekken en loopbaangesprekken ertoe bijdragen dat het aanbod verder versterkt wordt en beter aansluit bij de echte noden, én dat de participatie van alle pedagogisch begeleiders eraan verhoogt.

TAAKVERDELING BINNEN DE PEDAGOGISCHE BEGELEIDING VAN KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN 2023-2024

De taakverdeling van de pedagogisch begeleiders over de verschillende thema's, diensten en teams zag er qua voltijdse equivalenten vorig schooljaar als volgt uit:

- Curriculum & vorming basisonderwijs: 33,8 vte;
- Curriculum & vorming buitengewoon onderwijs: 11 vte;
- Curriculum & vorming secundair onderwijs: 41,9 vte;
- Volwassenenonderwijs: 3 vte;

- Identiteitsontwikkeling: 5 vte in de regionale vicariale diensten;
- Zorgbreed & kansrijk onderwijs: 22,2 vte;
- School- & kwaliteitsontwikkeling: 24,5 vte;
- Voor de doelgroep onderwijsinternaten: 1 vte;
- Stafdienst, beleidsondersteuning en interne professionalisering: 3 vte;
- Ondersteuning HR en ICT: 1,5 vte;
- Academie, agogisch-didactische ondersteuning en internationalisering: 1 vte;
- Congregaties Broeders van Liefde: 2,3 vte; Salesianen van Don Bosco: 2,1 vte; Jezuiten: 2,1 vte; Vlaams Lassaliaans Perspectief: 1,6 vte.

Vrij CLB Netwerk zette vanuit de ambten pedagogische begeleiding 3,5 vte in om de eigen begeleiding te realiseren.

Voor de eerste drie doelstellingen uit artikel 15, §1 van het kwaliteitsdecreet hadden we voor het schooljaar 2023-2024 een inzet van 151,5 vte.

Voor de vierde doelstelling uit artikel 15, §1 van het kwaliteitsdecreet zetten we voor het schooljaar 2023-2024 39,5 vte begeleiders in.

Voor beleidsprioriteit brede basiszorg en verhoogde zorg 22,5 vte begeleiders als volgt:

- Curriculum & vorming basisonderwijs: 6,1 vte;
- Curriculum & vorming secundair onderwijs: 6,9 vte;
- Zorgbreed & kansrijk onderwijs: 6,2 vte;
- Congregaties Broeders van Liefde: 0,9 vte; Salesianen van Don Bosco: 0,8 vte; Jezuiten: 0,8 vte; Vlaams Lassaliaans Perspectief: 0,6 vte.

Voor beleidsprioriteit effectieve didactiek 8,9 vte begeleiders als volgt:

- Curriculum & vorming basisonderwijs: 3,6 vte;
- Curriculum & vorming secundair onderwijs: 2,7 vte;
- Curriculum & vorming buitengewoon onderwijs: 1 vte;
- Congregaties Broeders van Liefde: 0,5 vte; Salesianen van Don Bosco: 0,4 vte; Jezuiten: 0,4 vte; Vlaams Lassaliaans Perspectief: 0,3 vte.

Voor beleidsprioriteit datageletterdheid 8,1 vte begeleiders als volgt:

- Curriculum & vorming basisonderwijs: 0,9 vte;
- Curriculum & vorming secundair onderwijs: 0,1 vte;
- Zorgbreed & kansrijk onderwijs: 0,8 vte;
- School- & kwaliteitsontwikkeling: 5,7 vte;
- Congregaties Broeders van Liefde: 0,2 vte; Salesianen van Don Bosco: 0,2 vte; Jezuiten: 0,2 vte.⁵

Voor het realiseren van de verwachtingen uit de andere paragrafen van artikel 15 van het kwaliteitsdecreet, inclusief het leidinggeven aan de pedagogische begeleidingsdienst, hadden we in 2023-2024 een inzet van 8 vte uit de ambten van de pedagogische begeleiding.

Uiteraard worden de effectieve prestaties van de vte in de realiteit geminderd door afwezigheidsperiodes van begeleiders en vacatures die niet (tijdig) ingevuld raken.

Onze grote schoolbesturen kunnen ervoor kiezen een deel van de pedagogische begeleiding zelf te coördineren. Daartoe krijgen ze dan ambten toegewezen. Van dit trekkingsrecht maken voor de periode van het *Begeleidingsplan 2022-2025* vier congregaties, grote katholieke schoolbesturen, gebruik: Broeders van Liefde, Salesianen van Don Bosco, Jezuiten en Vlaams Lassaliaans Perspectief. Voor alle andere scholen nemen de thematische diensten vanuit hun regionale of Vlaanderenbrede operationele werking de gehele pedagogische begeleiding voor hun rekening. Concreet zijn er in 2023-2024 voor de 4 congregaties 8,1 vte voor de reguliere begeleiding en

⁵ Vlaams Lassaliaans Perspectief werkt ook aan deze beleidsprioriteit via hun reguliere middelen.

voor de beleidsimpuls leerondersteuning 3,1 vte, effectieve didactiek 1,6 vte en datageletterdheid 0,6 vte aan hen toegewezen.

Doelstelling 5

We realiseren de besparingen op ambten met behoud van zoveel mogelijk expertise.

We hebben de ambten van de pedagogische begeleiding optimaal ingezet voor de realisatie van de decretale doelstellingen en het ondersteunen van de decretaal bepaalde doelgroepen met het oog op direct contact met de onderwijsprofessional en een schoolnabije werking. Daarmee garanderen we onze leden maximaal een kwaliteitsvolle dienstverlening, dragen we zorg voor onze medewerkers en behouden we expertise binnen de organisatie.

Bij het al dan niet vervangen van pensioneringen en collega's die de organisatie verlieten, hielden we rekening met de toekomstige personeelsinzet tijdens het schooljaar 2024-2025. Ook doordat we enerzijds via het binnenhalen van tijdelijke projecten de expertise van enkele medewerkers in onze organisatie aan boord konden houden en we anderzijds met het oog op de schoolnabijheid de reguliere begeleiding met de begeleiding vanuit de beleidsimpulsen integreerden, konden we via inzet vanuit de middelen voor datageletterdheid naakte ontslagen door de besparingen vermijden. Binnen onze ingekrompen personeelsbezetting clusterden we expertises en evolueerden we naar een meer regio-overstijgende werking waarbij we opdrachten, indien nodig, geleidelijk heroriënteren.

Het verder besparen stelt ons voor het schooljaar 2024-2025 opnieuw voor uitdagingen. Ook bij die besparingsronde streven we ernaar onze expertise te behouden en naakte ontslagen te vermijden. Door de hogere loonkosten dan eerder ingeschat (onder andere enorme indexering van de lonen sinds 2022 en de verwachte indexering van de lonen tijdens 2024-2025) en de niet-indexering van de middelen voor de beleidsimpulsen, zullen we voor de begeleiding van brede basiszorg en verhoogde zorg, effectieve didactiek en datageletterdheid onze inzet naar beneden dienen bij te stellen met 6,5 vte jaarinzet minder.

Het subsidieproject met betrekking tot de professionalisering van onderwijsinternaten loopt af, maar we kunnen tot en met 30 juni 2025 de nog niet bestede middelen verder inzetten. We ramen een minderinzet ten opzichte van 2023-2024 van 4,75 vte. Rekening houdend met de noden van onze onderwijsinternaten en hun verwachtingen op het vlak van ondersteuning bij en na doorlichtingen, lijkt het ons noodzakelijk dat de overheid structureel de nodige middelen voor de pedagogische begeleiding van de onderwijsinternaten voorziet door die ook op te nemen bij de telling voor de toekenning van ambten voor de pedagogische begeleidingsdiensten.

Ook andere projecten, zoals EVC (Erkennen van Verworven Competenties) en Edusprong, lopen af, waardoor een aantal pedagogisch begeleiders die tijdelijk voor die projecten werkten, nu terugstromen naar hun vorige betrekking bij de pedagogische begeleiding.

We minderen het aantal ingezette vte vanuit de werkingsmiddelen om zo het begrote tekort bij de werkingsmiddelen pedagogische begeleiding te milderen en te streven naar een break-even in 2025-2026.

We begeleiden meer organieke betrekkingen in de scholen en centra, waardoor het aantal toegekende ambten pedagogisch adviseur voor onze pedagogische begeleidingsdienst in 2024-2025 met 2 vte stijgt. We ramen dat we met de bijkomende middelen voor samenwerking met Leerpunt 8,35 vte begeleiders kunnen aanstellen. Afhankelijk van de expertise van onze begeleiders zullen we een deel van onze personeelsleden in bedreigde betrekkingen naar die bijkomende middelen verschuiven. Ook in de loop van het schooljaar 2024-2025 zullen we expertise in onze organisatie houden door personeelsleden tijdelijk een opdracht binnen een project toe te kennen. We blijven op de ingeslagen weg om te identificeren welke taken via andere middelen uitgevoerd

kunnen worden, om zo verhoudingsgewijs de realisatie van de decretale doelstellingen vanuit de begeleidingsambten te maximaliseren en naakte ontslagen te vermijden.

De inkrimping van ons korps pedagogisch begeleiders heeft een enorme impact op de werkbaarheid en wendbaarheid van onze organisatie. Meer nog dan in 2023-2024 zal binnen onze regio-overstijgende werking en clustering van expertises een keuze naar werkelijke inzet en een efficiëntieoefening noodzakelijk zijn. Tegelijkertijd komt er vanaf dit schooljaar de taak in het kader van de samenwerking met Leerpunt bij.

VERWACHTE TIJDSBESTEDING EN DIRECT CONTACT MET DE ONDERWIJSPROFESSOR

Doelstelling 6

We zetten maximaal in op contact met de onderwijsprofessional en een schoolnabije werking.

We hebben de ambitie om met ons team van pedagogisch begeleiders schoolnabije begeleiding dankzij onze aanpak dag in dag uit waar te maken. Schoolnabije begeleiding is allesbehalve een holle frase, maar betekent voor ons dat we - met respect voor elke schoolcultuur - niet zomaar een antwoord geven op de vragen die scholen ons stellen, maar zelf mee in het werkveld gaan staan en met onderwijsprofessionals mee op weg gaan. Door die aanpak maken we doelbewust een keuze voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. We zijn er ook rotsvast van overtuigd dat actief werken aan een vertrouwensband met directeurs en leraren in onze scholen op lange termijn de onderwijskwaliteit ten goede komt.

Door persoonlijke gesprekken met leraren en directeurs zijn we goed op de hoogte van wat er in onze scholen leeft. De heel concrete ondersteuning van leraren in de klas zet vaak de poort open naar meer structurele contacten met de scholen. Regelmatige schoolbezoeken, klasbezoeken (onder andere in het kader van de aanvangsbegeleiding van beginnende leraren of zijinstromers) of vakvergaderingen met daaraan gekoppelde reflectiegesprekken bieden ons uitgelezen kansen om letterlijk tot de op de klasvloer te begeleiden. Voor het niveau van het secundair onderwijs is de vakgroep bijvoorbeeld een heel belangrijk medium. Je boekt vaak enorm mooie resultaten, wanneer je als pedagogisch begeleider zelf voor even deel mag uitmaken van een vakgroep: je denkt en werkt op dat moment samen zaken uit alsof je een leraar van hun vakgroep bent en tegelijkertijd neem je de kennis en ervaring vanuit andere scholen daarin mee. Zo zorg je voor een kwalitatieve vakgroepwerking en weten de onderwijsprofessionals dat ze op jou kunnen rekenen.

Zoals in [1.1.3 Direct contact met de onderwijsprofessional](#) aangegeven, hebben de pedagogisch begeleiders van Katholiek Onderwijs Vlaanderen het voorbije schooljaar iets meer dan 50% van hun werktijd besteed aan schoolcontacten. Zoals we in die paragraaf ook beargumenteerden, baseert Katholiek Onderwijs Vlaanderen zich voor dat cijfer op een strikte registratie in WeShare. Het gaat in dat percentage alleen over direct contact met de onderwijsprofessional. Vaak is de registratie bovendien nog een onderschatting van de werkelijke tijd op de werkvloer, bijvoorbeeld omdat sommige kortere schoolcontacten niet altijd geregistreerd worden. Ook al stemt dat resultaat ons enigszins tevreden, toch blijft het een aandachtspunt om de middelen zo maximaal mogelijk in te zetten in schoolnabije contacten en duurzame begeleidingsinitiatieven te ontplooiën.

Onze inhoudelijk ondersteunende functies financieren we zoveel mogelijk vanuit de indirecte kosten die van de werkmiddelen komen. Vanaf 2023-2024 zetten we ook 1,5 vte ambt daarvoor in. Voor de realisatie van de beleidsimpuls zetten we, op een halftijdse coördinator per beleidsimpuls na, alle begeleidingsambten schoolnabij in. Door hogere personeelskosten konden we evenwel geleidelijk minder vte inzetten (zie voor meer details [2.3.5 Personeelsinzet in de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen](#)). De gekleurde middelen dienden structureel en maximaal ten behoeve van personeelsinzet met het oog op direct contact met de onderwijsprofessional en een schoolnabije werking.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen beschouwt de ontwikkeling van leerplannen vanuit onze grondwettelijke vrijheid als een belangrijke bijdrage aan de onderwijskwaliteit. In het schooljaar 2023-2024 stonden er ontwikkelcommissies voor de eerste graad secundair onderwijs en het basis-onderwijs op de planning, wat voor onze ploeg begeleiders opnieuw een stevige tijdsinvestering betekende. We haalden deze begeleiders gedeeltelijk uit de berekening voor het gemiddelde percentage direct contact met de onderwijsprofessional. We zijn van mening dat daarnaast ook leerplancommissies belangrijke momenten zijn om in dialoog te treden met leraren en samen leerplannen te ontwikkelen. We zullen bovendien met z'n allen de komende periode opnieuw heel wat energie steken in het aanpassen van het leerplan *Zin in Ieren! Zin in Leven!* aan de nieuwe minimumdoelen voor het basisonderwijs.

We maakten vorig schooljaar onze belofte waar dat vertegenwoordigings- en belangenbehartigingsopdrachten voor het geheel van Katholiek Onderwijs Vlaanderen gefinancierd worden vanuit de inkomsten van de lidgelden binnen de ledenvereniging. Het financieren van onze inhoudelijk ondersteunende functies gebeurde volledig met de werkmiddelen en we zetten eveneens de gekleurde middelen structureel en maximaal in ten behoeve van personeelsinzet met het oog op direct contact met de onderwijsprofessional en een schoolnabije werking. Toch wordt de pedagogische begeleiding vaak gevraagd om vertegenwoordigd te zijn in allerlei stuurgroepen, bijvoorbeeld onderzoeksprojecten van de overheid, stuurgroep Vlaamse toetsten... Waar dit vertegenwoordigingswerk is dat in directe relatie staat tot ons werk in de scholen, nemen we deze opdrachten op en zoeken daarbij een evenwicht zodat onze schoolcontacten niet te veel onder druk komen te staan (zie verder).

Bij de bespreking van de strategie voor dit doel hadden we het over 'een keuze voor kwaliteit in plaats van kwantiteit'. Sommige vragen die scholen ons stellen, kun je uiteraard snel en zelfs gemakkelijk via e-mail beantwoorden, maar we hebben de ambitie om met onze schoolnabije begeleiding duurzaam te werk te gaan. We halen opnieuw het voorbeeld van de vakgroepen in het secundair onderwijs voor de geest: de pedagogisch begeleider zal samen met de vakgroep kijken wat al goed loopt en op welke vlakken de vakgroep nog kan groeien. Op basis van concrete tips of aanbevelingen gaat het schoolteam vervolgens aan de slag en zorgt voor de nodige bijstellingen.

Het spreekt voor zich dat we de beschikbare middelen op het vlak van personen en tijd daarbij zo efficiënt mogelijk inzetten. Door de besparing op de pedagogische begeleidingsdiensten komt schoolnabije begeleiding in sommige gevallen enorm onder druk te staan: we moeten met z'n allen meer dan in het verleden prioriteren, soms kunnen we niet op korte termijn op een vraag ingaan, lopen de trajecten over een langere periode dan idealiter het geval zou zijn ...

Voor bepaalde 'basisvragen' vinden onderwijsprofessionals hun gading op de PRO.-site. We moeten dat digitale aanbod de komende schooljaren zeker nog verder uitbouwen. Als pedagogische begeleiding is het evenwel essentieel om zelf de vinger aan de pols te houden, in onze begeleidingsinitiatieven altijd opnieuw de praktijk te benadrukken en vragen te bespreken en te verankeren in de structurele leer- en ontwikkelteams. Overigens willen onze collega-begeleiders ook zelf op zoek gaan naar blinde vlekken of contact opnemen met scholen die zelden of nooit een vraag stellen. We merken dat je, als je als begeleider daartoe zelf het initiatief neemt, bijna altijd een warm welkom te beurt valt en het tegelijkertijd vaak de start is van een verfrissende en diepgaande samenwerking tussen school en pedagogische begeleiding. Waar we eveneens nog meer op willen inzetten, is om voorbeelden van goede praktijk over de grenzen van scholen en scholengemeenschappen heen te delen. We stellen vast dat dat een enorme stimulans voor de onderwijskwaliteit kan betekenen.

Wat onze dagelijkse werking betreft, maken we voortdurend binnen alle geledingen van onze organisatie de afweging waar we prioriteit aan moeten geven. Het schoolnabije begeleidingswerk fungeert als toetssteen voor het visie- en ontwikkelwerk, de vergadertijd, de externe contacten ... We reduceerden vorig schooljaar het aantal structurele leer- en ontwikkelteams, maar we beseffen dat er op dat vlak zeker nog groeikansen liggen. Duidelijke regels en afspraken moeten leiden

tot efficiëntiewinst en tegelijkertijd moeten we ons als pedagogische begeleiding wendbaar organiseren, zodat we snel kunnen inspelen op actuele uitdagingen.

2.3.3 Kwaliteitsontwikkeling

ALGEMENE VISIE OP ORGANISATIEONTWIKKELING

Doelstelling 1

We zijn een lerende organisatie met een performant intern kwaliteitszorgsysteem.

Met het oog op de realisatie van deze doelstelling werd tijdens het schooljaar 2023-2024 het transversale team interne kwaliteitsontwikkeling (kortweg IKO) opgericht binnen de Dienst Ondersteuning. De werkzaamheden en de expertise van drie medewerkers (waarvan 1,5 door de ledenvereniging wordt gefinancierd), die voorheen afzonderlijk verantwoordelijk waren voor bepaalde processen van kwaliteitsontwikkeling (bijvoorbeeld de registratie en de monitoring van begeleidingsinitiatieven via WeShare, de evaluatie van begeleidingsinitiatieven met EDBI-KathOndVla, de monitoring van scholen met grootste noden) worden in dat team geïntegreerd. Bovendien wordt het transversale IKO-team nog verder versterkt met expertise over databeheer en ICT.

De oprichting van het transversale team maakt het mogelijk om met verhoogde slagkracht resultaten te boeken op het vlak van interne kwaliteitsontwikkeling. Tijdens het voorbije schooljaar maakten we werk van de missie, de visie, de doelen en mijlpalen op korte en middellange termijn van het team. Het team heeft een organisatiebrede focus, dus de verantwoordelijkheden reiken verder dan louter de pedagogische begeleiding. Zo startten de collega's met *procesmapping* met het oog op efficiëntieverhoging, werkten ze de doelgerichte bevragingscyclus breder uit, zodat we als organisatie permanent zicht hebben op en op geïntegreerde wijze tegemoetkomen aan de behoeften bij leden en hun scholen, werd er geanalyseerd hoe een kwaliteitsvolle teamwerking verder versterkt kan worden ... Specifiek voor de pedagogische begeleiding ligt de focus enerzijds op de gelijkgerichte monitoring van het bereik, de doelen, de strategieën en de effecten van begeleidingsinitiatieven, inclusief het faciliteren van datageïnformeerde reflecties in alle pedagogische teams, anderzijds op de monitoring van scholen met grootste noden.

In het begeleidingsplan verduidelijkten we dat een intern kwaliteitszorgsysteem zich richt op vier aspecten, namelijk (1) interne vorming met betrekking tot kwaliteitsontwikkeling; (2) begeleiding van het PDCA-proces bij alle teams; (3) uitbouw van dataverzameling en monitoring; en (4) kennismanagement.

Wat het vormingsaspect betreft, verzorgden we het voorbije schooljaar binnen het starttraject begeleiden en ondersteunen voor alle startende pedagogisch begeleiders een sessie over de pijlers van interne kwaliteitsontwikkeling binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Bijkomend richtte het IKO-team verduidelijkende sessies en intervisies in op bijeenkomsten van diverse teams van pedagogisch begeleiders. De nadruk lag daarbij op de relatie tussen rubrieken uit EDBI-KathOndVla, de vormgeving van het eigen begeleidingswerk en strategieën voor kwaliteitsontwikkeling.

De collega's van het IKO-team schonken eveneens veel aandacht aan het faciliteren van het PDCA-denken binnen de teams van begeleiders. Dat gebeurde door data over het bereik, de doelen, de gehanteerde strategieën en de gepercipieerde effecten van begeleiding op vaste momenten in het schooljaar terug te koppelen aan teams van begeleiders. Aan de hand van ondersteunende gespreksleidraden en begeleide reflectieoefeningen groeiden teams in het kwaliteitsontwikkeld denken en handelen.

Door verschillen tussen teams en/of begeleiders op het vlak van datageletterdheid en kwaliteitsontwikkeld denken, mondden reflecties niet in elk team uit in concrete actieplannen voor een geoptimaliseerd samenspel van bereik, doelen, strategieën en effecten van begeleiding zoals we in het begeleidingsplan vooropstelden. Die ervaringen identificeerden ook de behoefte aan kor-

tere communicatielijnen tussen de teams van begeleiders en het IKO-team. Daarom focusten we de procesbegeleiding voor de datageïnformeerde reflecties vanaf de tweede helft van het schooljaar meer op de teambouwer van elk team, die door middel van zijn bijdrage immers de PDCA-cyclus binnen het team faciliteert. Door vanuit het IKO-team datageïnformeerde reflecties voor te bereiden met de teambouwers (die de noden van de begeleiders binnen hun team goed kunnen capteren) en vervolgens de teambouwers te ondersteunen bij de procesbegeleiding die ze in hun teams voorzien, konden we de teamgerichte reflecties optimaliseren en beter laten aansluiten bij de kansen binnen het team.

Als we kijken naar de uitbouw van dataverzameling en monitoring, werd het voorbije schooljaar vooral de EDBI-KathOndVla-evaluatie voor interventies, trajecten en lerende netwerken uitgerold. Begeleiders werden uitgebreid aangemoedigd om, naast warme evaluaties op maat van het initiatief, begeleidingen gelijkgericht te evalueren door gebruik te maken van EDBI-KathOndVla in elk team. Hoewel veel begeleiders EDBI-KathOndVla implementeerden, is er zeker nog groei-marge.

Tot slot werd in de loop van het schooljaar 2023-2024 een kwalitatief evaluatie-instrument ontwikkeld. Dat instrument – 'Q-effect+' door ons gedoopt – bestaat uit een beperkte set van open vragen om gepercipieerde effecten van begeleiding op langere termijn te inventariseren en om mogelijke verklaringen ervoor in kaart te brengen.

Globaal gesproken zijn de gerealiseerde activiteiten in overeenstemming met onze voornemens uit het *Begeleidingsplan 2022-2025*. Het grote aantal pedagogisch begeleiders, de veelheid aan begeleidingen die zij verzorgen, de administratieve handelingen die nodig zijn voor het versturen en verwerken van evaluatieformulieren en de verschillen in datageletterd en kwaliteitsontwikkeld handelen tussen en binnen teams van begeleiders maken dat het uitgebreid gelijkgericht evalueren van begeleidingswerk, evenals het gelijkgericht en systematisch organiseren van datageïnformeerde reflectiemomenten nog voor verbetering vatbaar zijn. Om dat te kunnen waarmaken, is het essentieel dat iedere begeleider voldoende op de hoogte is van het waarom, wat en hoe van zowel het registreren en verzamelen van data over hun begeleidingen als van het gelijkgericht evalueren. Daarom sturen we de vorming over kwaliteitsontwikkeling bij en voorzien we voor het schooljaar 2024-2025 naast de geplande introductiesessie voor beginnende begeleiders bijkomend in een professionaliseringsaanbod inzake datageïnformeerd reflecteren en begeleiden voor alle begeleiders. Het vormingsaspect zal ook expliciet aan bod komen bij de voorbereiding van teambouwers op teamgerichte reflecties over begeleiding. Door te voorzien in dergelijke afzonderlijke vormingsmogelijkheden, hopen we de voorziene reflectietijd te kunnen vrijwaren voor diepgaande reflectie en de formulering van actieplannen op basis van data.

We borgen ook de opzet van de datageïnformeerde reflecties, waarin we een sleutelrol weggelegd zien voor de teambouwers. We blijven het principe van train-the-trainer vooropstellen in

de procesbegeleiding die we vanuit het IKO-team voorzien. Ondanks het feit dat we inspelen op verschillen tussen de teams, blijven we het samenspel tussen bereik, doelen, strategie en effect van begeleiding als uitgangspunt hanteren voor de teamgerichte reflecties. Om de doelgerichtheid van de reflecties te maximaliseren en ter ondersteuning van zowel teambouwers als hun teamleden, blijven we vanuit het IKO-team ook voorzien in gelijkgerichte (maar voldoende open) gespreksleidraden voor de datageïnformeerde reflectiemomenten.

We zien groeikansen in het gelijkgericht en meer valide evalueren van begeleidingswerk. Daarom zullen pedagogisch begeleiders aangemoedigd worden om dit schooljaar nog meer gebruik te maken van EDBI-KathOndVla. Tussentijds hebben we de intentie om vanuit het IKO-team frequenter een stand van zaken mee te geven aan leidinggevenden en teambouwers over het gebruik van EDBI-KathOndVla. Bijkomend zetten we in op de implementatie van Q-effect+ bij een steekproef van begeleidingen die een zekere samenhang vertonen (bijvoorbeeld op basis van operationele doelen, inhoud van begeleiding ...). Die kwalitatieve insteek moet resulteren in een minder eenzijdig (en meer valide) beeld van gepercipieerde effectiviteit en toelaten het context-specifieke karakter van begeleiding meer te erkennen. We streven naar minstens één gelijkgerichte evaluatie van een cluster van begeleidingen via Q-effect+ voor elk van de vooropgestelde operationele doelen uit het begeleidingsplan.

Verder wordt er gestart met een onderzoek naar de ontwikkeling van een nieuw elektronisch systeem voor de evaluatie van begeleidingen en vormingen. Hoewel dat niet betekent dat in de toekomst alle begeleidingen automatisch geëvalueerd zullen worden, moet het systeem wel zorgen voor een vermindering van administratieve stappen en manuele handelingen voor begeleiders. Dat dit geen gemakkelijke opdracht wordt in tijden van grote financiële krapte en een te beperkt werkingsbudget, is nu al duidelijk.

Doelstelling 2

We zijn participatief gestructureerd, organiseren onze werking volgens de principes van gedeeld leiderschap en stellen daarbij een kwaliteitsvolle en geïntegreerde dienstverlening voorop.

Elke pedagogisch begeleider neemt verantwoordelijkheid voor de realisatie van de doelen van ons begeleidingsplan. We organiseren ons in leer- en ontwikkelteams die onze dienstverlening vormgeven binnen één specifieke expertise (bijvoorbeeld onze vakken-SLOT's) of vanuit een thema waarvoor verschillende expertises geïntegreerd nodig zijn (bijvoorbeeld evaluatie of effectieve didactiek). Elk van die teams bepaalt op basis van het begeleidingsplan de doelen voor een werkjaar, organiseert zich om die te verwezenlijken en evalueert de eigen werking. Elk van de teams neemt ook de verantwoordelijkheid op zich om de resultaten van de eigen werking te dissemineren binnen de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Teambouwers en leidinggevenden ondersteunen en volgen de werking op. Net zoals in het schooljaar 2022-2023 zetten we ook het voorbije schooljaar extra in op de ondersteuning van de SLOT's in hun zelfsturende werking door coaching op maat.

We verminderden het aantal structurele leer- en ontwikkelteams van 35 naar 29 bij de start van het huidige schooljaar. Zo willen we vergadertijd beperken, prioriteren en flexibele samenwerking mogelijk maken.

Als organisatie streven we ernaar om onze scholen geïntegreerd te ondersteunen, waarbij de pedagogisch-didactische ondersteuning en de administratief-technische, organisatorische en juridische ondersteuning elkaar aanvullen en versterken. Dat betekent dat we een gezamenlijk beleid voeren.

Het afgelopen schooljaar werd de ambassadeurswerking voortgezet waarin we alle medewerkers ten volle betrekken in het uitzetten en uitrollen van de strategische en operationele doelstellingen

van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Die groep kwam in 2023-2024 driemaal samen en boog zich over de strategische vraagstukken waar onze scholen en wij voor staan.

We zetten het voorbije schooljaar extra in op de ondersteuning van onze teams en we moeten die inspanning verder volhouden. Er zijn nog steeds ondersteuningsnoden en er komen er nieuwe bij. Nieuwe vragen van scholen, zoals de grote ondersteuningsnood in scholen met een b-stroom, en nieuwe beleidsimpulsen vanuit de overheid, zoals Leerpunt, dragen ertoe bij dat er nieuwe samenwerkingsverbanden opgezet worden. Dat betekent niet dat gelijkgerichtheid aan belang inboet, integendeel: we moeten blijven inzetten op kwaliteitsontwikkeling binnen onze teams van begeleiders. We slaagden er nog niet in om alle teambouwers te bereiken. Om onze kwaliteitsinstrumenten echt te doen landen, is er voortdurende training en ondersteuning nodig. We blijven inzetten op professionalisering van kwaliteitsontwikkeling binnen de SLOT-werking vanuit een vraaggestuurde ondersteuning. Interne professionalisering en HR-werking zijn daarin partners van elkaar.

Tegelijkertijd zetten we de rationaliseringsoefening voort met betrekking tot het aantal leer- en ontwikkelteams. We blijven streven naar een efficiënte en flexibele organisatie.

We staan op dit moment voor de ontwikkeling van een nieuw begeleidingsplan. We zullen optimaal gebruikmaken van de ambassadeurswerking om onze strategische keuzes, nieuwe doelstellingen en prioriteiten in dialoog vast te leggen.

Procesopvolging (monitoringplan)

Doelstelling 3

We hebben een performant monitoringsysteem voor de realisatie van de operationele doelen.

Wat de monitoring van de operationele doelen betreft, zetten we tijdens het afgelopen schooljaar de bestaande strategieën voornamelijk voort. Alle pedagogisch begeleiders van Katholiek Onderwijs Vlaanderen registreerden hun begeleidingsinitiatieven in WeShare, met het oog op de monitoring van bereik, doelgroep en strategie. Voor de monitoring van de gepercipieerde effecten per operationeel doel werkten we via twee sporen. Ten eerste streefden we naar gelijkgerichte evaluaties van een grote steekproef van begeleidingen met EDBI-KathOndVla. Om scholen en onderwijsprofessionals niet te overbelasten met evaluaties en omdat een kwantitatieve evaluatie met EDBI-KathOndVla niet voor elke begeleiding de meest adequate methodiek is, opteerden we er expliciet voor niet elke begeleiding te evalueren met EDBI-KathOndVla. Begeleiders beslisten zelf welke begeleidingen volgens hen in aanmerking komen voor een EDBI-KathOndVla-gebaseerde evaluatie. Ten tweede evalueerden begeleiders de doeltreffendheid van hun begeleidingsinitiatieven op een 4-puntslikertschaal voor de initiatieven die niet met EDBI-KathOndVla geëvalueerd werden. In dat geval gaven begeleiders een score na evaluatie van het initiatief via een zelfgekozen methodiek. Dat tweede systeem bevindt zich echter in een uitdoofscenario.

De evaluatiedata en gegevens uit WeShare dienden als uitgangspunt voor teamgerichte reflecties over begeleidingswerk. Zoals uiteengezet in het begeleidingsplan wordt de monitoring van de operationele doelen immers expliciet gekoppeld aan doelgericht en datageïnformeerd handelen. De eerste datageïnformeerde reflecties lieten duidelijke verschillen in de beginsituatie van teams optekenen, waardoor de strategie om gelijkgerichte reflecties op minstens drie momenten in de loop van het schooljaar binnen elk team te realiseren, bijgestuurd moest worden. Overvolle agenda's van begeleiders in combinatie met de nood bij teams aan meer duiding bij de relatie tussen data over begeleidingswerk en kwaliteitsontwikkeling, maakten dat we het voorbije schooljaar slechts twee teamgerichte reflectiemomenten op basis van data uit WeShare en EDBI-KathOndVla konden organiseren.

Hoewel de krijtlijnen van het monitoringsysteem voor de realisatie van operationele doelen grotendeels werden uitgevoerd zoals beschreven in het *Begeleidingsplan 2022-2025* (en bijgevolg ook geborgd zullen worden), voerden we ook enkele bijsturingen door. Tijdens de georganiseerde reflectiemomenten met teams van begeleiders stelden we verschillen in inzicht vast omtrent kwaliteitsontwikkelen en datageïnformeerd beslissen. Om daaraan tegemoet te komen, bouwden we in de voorziene reflectiemomenten tijd in voor beknopte vorming en duiding over de relatie tussen de beschikbare data over begeleiding (in WeShare en uit EDBI-KathOndVla), kwaliteitsontwikkeling en potentiële teamgerichte uitkomsten. Voor het schooljaar 2024-2025 werken we bovendien een beperkt professionaliseringsaanbod uit inzake datageïnformeerd reflecteren en begeleiden, met als doel de eigenlijke reflectietijd te maximaliseren en reflecties te verdiepen.

Bijkomend beslisten we in de loop van het schooljaar 2023-2024 om sterker in te zetten op centraal aangestuurde procesbegeleiding vanuit het IKO-team. Op die manier kunnen teams groeien naar een gelijkgerichtere aanpak op het vlak van monitoring, inclusief datageïnformeerde reflectie en begeleiding. De versterkte procesbegeleiding bestond enerzijds uit de uitwerking van gespreksleidraden en reflectieoefeningen vanuit een raamwerk dat data integreert over bereik, doelen, strategie en gepercipieerde impact van begeleiding. Anderzijds is het IKO-team uitgebreider betrokken bij zowel de voorbereiding als de eigenlijke reflectiemomenten. Op beide momenten wordt ook een meer centrale rol toegekend aan de teambouwer, die mee het PDCA-proces in teams faciliteert. Het IKO-team voorziet in een ondersteunende voorbereiding en training van de teambouwers en kan bijkomend voorzien in procesbegeleiding van teambouwers en teamleden tijdens de datageïnformeerde reflecties. We houden die strategie aan voor het huidige schooljaar.

De collega's met als opdracht interne kwaliteitsontwikkeling maakten ook al de nodige afspraken met de leidinggevenden van de pedagogische teams voor de organisatie van minstens drie teamgerichte reflecties dit schooljaar tijdens eerder vastgelegde dienstdagen of teamdagen.

Het monitoren van het bereik van de operationele doelen situeren we voorlopig voornamelijk bij de leidinggevenden die verantwoordelijk zijn voor de pedagogische dienstverlening en teams van begeleiders. We identificeren groeikansen om in samenwerking met de regiocoördinatoren een strategie uit te werken om ook het begeleidingswerk op het niveau van de operationele teams explicieter te monitoren.

Doelstelling 4

We hebben zicht op de effecten van onze begeleidingsinitiatieven.

In eerste instantie evalueren pedagogisch begeleiders individueel het eigen werk met een zelfgekozen methodiek, op maat van de begeleiding. Om de effectiviteit van begeleiding ook op teamniveau te faciliteren, zetten we het voorbije schooljaar sterk in op het gebruik van EDBI-KathOndVla als gelijkgericht evaluatie-instrument bij interventies, lerende netwerken en trajecten. Meer informatie hierover lees je onder punt 1.2 Gebruik van EDBI-KathOndVla als gelijkgericht evaluatie-instrument.

Naast een brede implementatie van EDBI-KathOndVla werkten we aan de ontwikkeling van Q-effect+. Overeenkomstig onze voornemens in het begeleidingsplan streven we naar de implementatie van Q-effect+ bij een steekproef van samenhangende begeleidingen voor minstens elk operationeel doel in het huidige schooljaar.

In vergelijking met de in ons begeleidingsplan geformuleerde acties zien we groeikansen op het vlak van het inventariseren van de effecten van begeleidingswerk. Voor het schooljaar 2024-2025 blijven we streven naar een EDBI-KathOndVla-gebaseerde evaluatie bij een steekproef van 30% van het begeleidingswerk. We voeren enkele bijsturingen door met het oog op het bereiken van dat streefcijfer. Zo voorzien we vanuit het IKO-

team vorming over gelijkgericht evalueren vanuit kwaliteitsontwikkeling. Dat zou, samen met de opgedane ervaringen tijdens de reflectiemomenten op basis van gelijkgerichte evaluatiegegevens, begeleiders moeten stimuleren nog frequenter gebruik te maken van EDBI-KathOndVla. Bijkomend zal het gebruik van EDBI-KathOndVla tussentijds meer gemonitord en teruggekoppeld worden naar leidinggevenden, opdat zij de gelijkgericht evaluatie meer kunnen aansturen in hun teams. In tussentijd wordt ook gepland om een nieuwe organisatiebrede tool te ontwikkelen die (op termijn) een deel van het evaluatieproces kan automatiseren.

We slaagden er het voorbije schooljaar niet in diverse praktijkonderzoeken op te zetten naar het bereik van de operationele doelen. Dit voornemen bleek niet haalbaar in de overvolle agenda's van onze teams. Onze ervaringen met de datageïnformeerde reflecties doen ons ook besluiten dat praktijkonderzoek, gebaseerd op eigen onderzoeksvragen van de teams over hun begeleidingspraktijk, op dit ogenblik onvoldoende aansluit bij de beginsituatie op het vlak van datageletterd en kwaliteitsontwikkelen handelen bij een groot deel van onze teams van pedagogisch begeleiders. Om meer diepgaand en valide zicht te krijgen op de gerealiseerde impact van begeleiding, focussen we vanaf september 2024 voornamelijk op een breed gebruik van Q-effect+ in combinatie met EDBI-KathOndVla en opteren we voor een kleinschalige uitbouw van praktijkonderzoek bij één of meerdere pilootteams die voldoende vertrouwd zijn met een onderzoeksmatige analyse van de eigen praktijk.

Noden detecteren en in kaart brengen

Doelstelling 5

We monitoren de ondersteuningsnoden permanent in alle scholen.

Ook in het schooljaar 2023-2024 speelden we in op de ondersteuningsnoden die onze scholen expliciet of impliciet kenbaar maakten. De verbindingspersoon – in onze schoolnabije begeleiding een sleutelrol als 'eerste contactpersoon' tussen een onderwijsinstelling en de pedagogische begeleiding als geheel – deed in het derde trimester het aanbod voor een prioriteitengesprek met het oog op het volgende schooljaar. Onze verbindingspersonen waren daarnaast ook regelmatig aanwezig op directievergaderingen van scholengemeenschappen, beluisterden tijdens begeleidingsinitiatieven de noden van de directeurs en hielden de vinger aan de pols tijdens formele en informele gesprekken tijdens netwerkmomenten.

Pedagogisch begeleiders knoopten in hun begeleidingsinitiatieven uiteraard aan bij actuele thematieken. Daarnaast gingen we als pedagogische begeleiding op zoek naar de input uit het werkveld. We denken daarbij onder andere aan regionale directievergaderingen, (korte) bevragingen en de analyse van doorlichtingsverslagen en onze eigen begeleidingsovereenkomsten. Die gegevens voorzagen ons van nuttige informatie voor de ontwikkeling en de uitwerking van het nieuwe aanbod en boden ons ook de kans om te reflecteren over wat al dan niet werkt. Tot onze tevredenheid merkten we dat onze collega-begeleiders het meer en meer als een evidentie beschouwen om gedetecteerde noden te delen tijdens het overleg in de operationele teams in de regio's en in de Vlaanderenbrede leer- en ontwikkelteams.

Tot slot werden ondersteuningsnoden ook via andere wegen, bijvoorbeeld door CLB's, hogescholen of leersteuncentra aan ons gesignaleerd.

Het staat buiten kijf dat we het voorbije schooljaar vooruitgang boekten met betrekking tot de rol die iedere pedagogisch begeleider te vervullen heeft om noden en behoeften van scholen op te sporen tijdens (in)formele gesprekken met onderwijsprofessionals. We zien nog groeikansen, als het gaat over het systematiseren van de wijze waarop we de ondersteuningsnoden op het spoor komen en de nauwgezette inventarisatie van de gedetecteerde noden. Het is een opdracht voor ons om ervoor te zorgen dat alle verschillende facetten om noden en behoeften te detecteren nog beter op elkaar inhaken.

Zo worden er nog niet systematisch evaluatiegesprekken met elke school na het beëindigen van een traject gevoerd. Naast de begeleidingsovereenkomsten en de data die we verzamelen via de evaluaties in WeShare en via het gebruik van EDBI-KathOndVla zijn die evaluatiegesprekken niet alleen noodzakelijk om de bereikte effecten van het begeleidingswerk in kaart te brengen, maar bieden ook een uitgelezen kans om zicht te krijgen op eventuele verdere ondersteuningsbehoeften.

We stellen bovendien ook vast dat begeleidingsovereenkomsten nog niet altijd worden gehanteerd om wederzijdse engagementen vast te leggen. Niet alleen in het dossier scholen met grootste noden is dat van belang, maar dat geldt in feite voor alle initiatieven waarbij verschillende partners samen aan de onderwijskwaliteit werken.

Er is nog werk aan de winkel in het verder expliciteren, valideren en verankeren van de rol en de opdracht van de verbindingspersoon in onze organisatie. De rol wint nog aan belang, zeker ook bij het detecteren en opvolgen van scholen met grootste noden en de relationele en andere competenties die verwacht worden van een verbindingspersoon, zijn niet te onderschatten. Verder verwachten we van iedere begeleider dat hij in gesprekken met onderwijsprofessionals hun noden en behoeften opvangt en doorgeeft, zodat de verbindingspersoon het overzicht heeft en we ook Vlaanderenbreed met die data aan de slag kunnen gaan.

Zoals we in het *Begeleidingsplan 2022-2025* aankondigden, en zoals gepland in onze systematiek van IKO-bevragingen, wordt in het schooljaar 2024-2025 een generieke behoeftebevraging voorzien om de ondersteuningsnoden in scholen en bij onderwijsprofessionals op het spoor te komen. Het voorbije schooljaar werd die behoeftebevraging voorbereid. We opteren voor dataverzameling via een kwantitatief opzet in het najaar van 2024. Inhoudelijk is de bevraging gebaseerd op het referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK). Aan respondenten wordt gevraagd om aan te geven welke ondersteuningsnoden ze op de eigen school ervaren of in de nabije toekomst verwachten op het vlak van het realiseren van kwaliteitsvol onderwijs. We mikken daarbij op een brede groep van respondenten (bijvoorbeeld leidinggevenden, leraren, bestuurders, middenkader, ondersteunend personeel ...) vanuit alle onderwijsniveaus en alle onderwijsvormen. Respondenten zullen de vragen naar de behoefte aan ondersteuning in het (kunnen) realiseren van kwaliteitsvol onderwijs invullen vanuit hun concrete ervaringen op basis van de functie die ze in hun school op zich nemen.

Doelstelling 6

We werken Vlaanderenbreed indicatoren en een beslissingsboom uit om scholen met de grootste noden op het spoor te komen.

Het afgelopen schooljaar zetten we aanzienlijke stappen in de ontwikkeling van Vlaanderenbrede indicatoren en een beslissingsboom om scholen met de grootste noden (SGN) effectief te identificeren. De data-analyse speelde daarin een centrale rol. Door gebruik te maken van een brede set aan indicatoren, zoals gegevens van de onderwijsinspectie, data over ongekwalificeerde uitstroom en de resultaten van de interdiocesane proeven (IDP), konden we een gedetailleerd profiel van de scholen opstellen. Die data werden zorgvuldig geanalyseerd en gecombineerd, wat resulteerde in de identificatie van 533 scholen die in aanmerking kwamen als SGN, waarbij 279 scholen via een verfijnde methode met z-scores werden herkend als prioriteitsscholen. Dat bleek noodzakelijk om een genuanceerde benadering te bieden, waarin scholen alleen als SGN geïdentificeerd worden als ze op meerdere vlakken tekorten vertonen. Die methodologische aanpassing werd ingevoerd om te voorkomen dat scholen onterecht als SGN bestempeld worden, wat zou leiden tot een onhoudbare werkdruk bij de teams van pedagogisch begeleiders.

Daarnaast werkten we aan het verbeteren van de kwaliteit en de consistentie van de gebruikte data, waarbij bepaalde indicatoren opnieuw gedefinieerd werden om hun relevantie en nauwkeurigheid te vergroten. Hoewel het proces grotendeels intern uitgevoerd werd, hielden we ook

rekening met de input van externe partners op specifieke technische gebieden, zoals data-analyse en statistische validatie. Daarmee legden we een solide basis voor de verdere ontwikkeling en implementatie van de beslissingsboom, die in de komende schooljaren verder uitgerold zal worden.

Als we de gerealiseerde acties met de ambities in het begeleidingsplan vergelijken, kunnen we concluderen dat we een aanzienlijke vooruitgang boekten, maar dat het proces complexer bleek dan aanvankelijk gedacht. De ontwikkeling van de indicatoren en de beslissingsboom verloopt volgens de geplande tijdlijn, waarbij de identificatie van 533 SGN-scholen in eerste instantie een groot succes leek. Echter, het grote aantal scholen dat aanvankelijk als SGN geïdentificeerd werd, bracht aan het licht dat een meer verfijnde aanpak noodzakelijk was om het proces beheersbaar te houden. Dat leidde tot de introductie van alternatieve berekeningswijzen als middel om de data betekenisvoller te maken en te voorkomen dat scholen met minimale tekorten onterecht als SGN geïdentificeerd worden. Die aanpassing is cruciaal gebleken om onze middelen effectief te kunnen inzetten, vooral in een tijd waarin personele middelen schaars zijn.

Desondanks blijft het verkrijgen van tijdige en betrouwbare data een uitdaging. De vertragingen bij het verkrijgen van inspectieverslagen, bijvoorbeeld, hebben geleid tot een zekere mate van onzekerheid in het proces. We benadrukken de noodzaak om de samenwerking met externe partners, zoals de Vlaamse onderwijsinspectie, op dat vlak te versterken en mogelijk protocollen op te stellen om die gegevens sneller te verkrijgen. Wat goed loopt, is de interne samenwerking en het vermogen om snel aanpassingen door te voeren wanneer dat nodig is. Dat is een sterkte die we willen behouden en verder uitbouwen. Wat bijstellingen betreft, zouden we in de toekomst meer aandacht moeten besteden aan het automatiseren van het proces, het inzetten van artificiële intelligentie, en het versterken van de analytische capaciteit binnen onze teams, zodat we minder afhankelijk zijn van externe data en sneller kunnen inspelen op de behoeften van de scholen. Tot slot zien we aanzienlijke groeikansen in het integreren van meer kwalitatieve data, zoals feedback van scholen zelf, om een nog vollediger beeld te krijgen van waar de grootste noden liggen.

Doelstelling 7

We werken een Vlaanderenbrede systematiek uit om de (proactieve) begeleiding van scholen met de grootste noden op te starten.

In het schooljaar 2023-2024 legden we de fundamenten voor de implementatie van een Vlaanderenbrede systematiek voor de begeleiding van scholen met de grootste noden. De belangrijkste realisatie was het ontwerp en de voorbereiding van een gestandaardiseerd begeleidingsproces dat zowel intern binnen de organisatie als extern op de scholen toegepast kan worden.

We ontwikkelden een maatwerkbenadering, waarbij voor elke school een individueel traject opgesteld kan worden dat rekening houdt met de specifieke context en behoeften van de school. Dat traject combineert gestandaardiseerde bouwblokken met maatwerk, wat zorgt voor efficiëntie en effectiviteit in de begeleiding. Dat proces is ontworpen om naadloos aan te sluiten bij de ontwikkelde methoden voor SGN-identificatie en zorgt ervoor dat scholen systematisch begeleid worden vanaf het moment van hun identificatie over de uitrol van concrete verbetertrajecten tot de verankering en verduurzaming in de dagdagelijkse werking.

Een belangrijke realisatie daarbij is de versterkte samenwerking tussen de verschillende diensten binnen onze organisatie. Dat resulteerde in de integratie van bouwblokken voor thema's, zoals curriculumontwikkeling, kwaliteitsontwikkeling en leiderschapsontwikkeling, die flexibel ingezet kunnen worden afhankelijk van de noden van de school. Daarnaast zijn er trajecten opgenomen om de leiderschapsvaardigheden van schoolleiders te versterken, wat cruciaal is voor het duurzaam verbeteren van de onderwijskwaliteit.

We stelden aanvullend een uitgebreide planning op voor de jaarlijkse verzameling en analyse van data, die zal dienen als basis voor identificatie en begeleiding. Die actieplannen omvatten voor de verschillende bouwblokken zowel korte- als langetermijndoelstellingen, met een sterke focus op duurzame verbeteringen in de onderwijskwaliteit en leerresultaten.

Op basis van de beschikbare data en analyses het afgelopen jaar blijkt dat 82% van de SGN al begeleiding ontvangt die goed aansluit bij de specifieke uitdagingen waarmee zij geconfronteerd worden. Dat duidt erop dat ons aanbod in grote lijnen effectief aansluit bij de noden van de scholen en dat er momenteel al interventies opgestart zijn in een significant aantal van de geïdentificeerde SGN. Dat betekent dat de ontwikkelde begeleidingsstructuren en processen niet alleen theoretisch zijn, maar reeds actief toegepast worden. Hoewel er nog geen volledig Vlaanderenbrede gelijkgerichte aanpak bereikt is, kunnen we concluderen dat we als organisatie de stap hebben gezet om scholen proactief te benaderen en hen te ondersteunen op basis van onze analyses, in plaats van louter vraaggestuurd te werken. Dat markeert een belangrijke verschuiving in onze aanpak en legt de basis voor verdere uitbreiding en verfijning in de komende periode.

Bij de reflectie op onze acties van het afgelopen jaar in het kader van de begeleiding van SGN constateren we dat we grotendeels op schema zitten ten opzichte van de ambities in ons begeleidingsplan. We ontwikkelden een robuust en flexibel begeleidingsproces dat aansluit bij de behoeften van de scholen met de grootste noden. De keuze om in SGN-trajecten maatwerk te combineren met gestandaardiseerde processen werd positief onthaald door onze ervaren medewerkers. We hebben nog wel een traject te lopen om die systematiek en de noodzakelijke competenties in de praktijk van *elke* medewerker en *elk* team te laten landen. Het gericht en effectief begeleiden van SGN vraagt immers een grote professionaliteit van begeleiders en teams. De noodzaak aan een geïntegreerde aanpak die uitgaat van een samenwerking tussen begeleiders met verschillende expertises en gebaseerd op de systematiek van (keuze)bouwblokken is echter breed gedragen.

Toch zijn er ook gebieden waar we verbetering kunnen aanbrengen. Zo blijkt dat 18% van de scholen professionalisering volgen die minder goed aansluiten bij hun noden, wat aangeeft dat er nog ruimte is voor verbetering in de afstemming van onze begeleiding met de specifieke behoeften van die scholen. Om die kloof te overbruggen, is het van cruciaal belang dat onze begeleiders intern prioritair voorbereid worden op hun nieuwe rollen binnen dit gestandaardiseerde proces. Dat willen we bereiken door het ontwikkelen van trainingsmodules en het organiseren van workshops die hen in staat stellen om de begeleiding effectief en efficiënt uit te voeren.

Daarnaast is er ruimte om onze monitoring- en evaluatieprocessen te verfijnen, zodat we sneller kunnen inspelen op signalen van scholen en de effectiviteit van onze begeleiding kunnen verhogen. Een belangrijk onderdeel daarvan is het werk maken van het meten van de implementatiegetrouwheid bij de uitvoering van de begeleidingen. Dat stelt ons in staat om te achterhalen of het falen van een interventie het gevolg is van het begeleidingsprogramma zelf of van een onjuiste implementatie-uitvoering.

Verder zien we groeikansen in het verder ontwikkelen van de professionele vaardigheden van onze begeleiders, met name op het gebied van datagestuurde besluitvorming en contextspecifieke interventies. Om dat te ondersteunen, zal een gedetailleerd communicatieplan ontwikkeld worden om ervoor te zorgen dat alle betrokken partijen, inclusief schoolbesturen en operationele teams, volledig op de hoogte zijn van het nieuwe begeleidingsmodel en hun rol daarin.

Tijdens het schooljaar 2024-2025 zullen de regiocoördinatoren deze bevindingen verder bespreken met hun teams en de scholen om eventuele bijstellingen te implementeren waar nodig. We zullen de komende jaren blijven investeren in deze processen om ervoor te zorgen dat onze begeleiding nog beter aansluit bij de unieke behoeften van elke school met grootste noden.

Wetenschappelijk onderbouwen van begeleiding (motivering)

Doelstelling 8

We versterken onze begeleidingspraktijken met wetenschappelijke inzichten inzake effectieve begeleiding, in rechtstreeks contact met de onderzoekswereld.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen nam in 2022-2023 het initiatief om onze begeleidingspraktijken te versterken door in dialoog te gaan met wetenschappelijke onderzoekers in het veld van effectieve begeleiding en professionalisering. We bundelden daarvoor de krachten met de andere pedagogische begeleidingsdiensten (zie ook de samenwerkingsverbanden). Die inspanning werd het voorbije schooljaar voortgezet.

In onze netoverstijgende wetenschappelijke adviesgroep formuleerden we leervragen en gingen we in gesprek met onderzoekers om antwoorden te vinden voor die specifieke leervragen. We namen daartoe telkens een interview af met één of enkele onderzoekers, deelden de opname ervan met de leden van de werkgroep, vulden aan met relevante literatuur en organiseerden vervolgens reflectiesessies waarin we onze inzichten deelden met elkaar. Zo kwamen we verschillende interessante inzichten op het spoor met betrekking tot effectieve professionalisering.

In 2023-2024 gingen we in drie interviews met vier onderzoekers in dialoog: we spraken met Jo Tondeur (Vrije Universiteit Brussel) over blended professionaliseren van onderwijsprofessionals, we confronteerden Elke Struyf (Universiteit Antwerpen) en Geert Kelchtermans (KU Leuven) in een gesprek over het in beeld brengen van effecten van begeleidingswerk en luisterden naar de inzichten van Wouter Schelfhout (Universiteit Antwerpen) over *teacher teams*. Elke pedagogische begeleidingsdienst ging na de reflectiesessies aan de slag met de output van de gesprekken. Katholiek Onderwijs Vlaanderen nam de output op in de inspiratiebibliotheek voor onze medewerkers en we integreerden de inhoud in onze interne professionalisering en vorming voor startende begeleiders.

We hebben nog heel wat interessante vragen die we aan de onderzoekers willen voorleggen. Tegelijkertijd stellen we vast dat we dit schooljaar moeten inzetten op het verder verspreiden van de kennis die we tot nu toe opgedaan hebben. De inzichten en waardevolle reflecties mogen niet beperkt blijven tot een handjevol mensen, maar moeten onze collega-begeleiders informeren en helpen in het keuzeproces dat ze doorlopen in het ontwikkelen van hun begeleidingswerk. Daarom organiseren we op 28 mei 2025 een netoverschrijdende studiedag effectieve begeleiding waarop we onze collega's over de netten heen met elkaar en met de onderzoekswereld in dialoog willen laten gaan over het design van effectieve professionalisering en begeleiding.

Onderwijswetenschap is een jonge wetenschap en het onderzoek naar professionalisering en begeleiding van onderwijsprofessionals in de Vlaamse context is relatief beperkt. Daarom kijken we ook uit naar de kennis die de begeleidings- en implementatieprojecten van Leerpunt zullen opleveren inzake begeleidingsstrategieën.

Kennisverwerving en kennisdeling binnen de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Doelstelling 9

We investeren in verbinding tussen begeleiders met diverse expertisedomeinen.

Kennisverwerving aan de ene kant en kennisdeling tussen alle pedagogisch begeleiders aan de andere kant vormden tijdens het schooljaar 2023-2024 opnieuw twee ankerpunten in onze werking als pedagogische begeleiding. Het starttraject begeleiden en ondersteunen, dat voorheen bekendstond als basisvorming voor startende begeleiders, biedt het kader aan voor iedereen die als pedagogisch begeleider voor onze organisatie begint te werken. Daarnaast is er in de verdere loopbaan van onze medewerkers zowel

individueel als in team aandacht voor interne professionalisering. Onze schoolnabije werking krijgt vorm in de operationele teams in de regio's, waar begeleiders met diverse expertisedomeinen met elkaar in overleg gaan over concrete vragen en samen begeleidingsinitiatieven vormgeven. Indien nodig, knopen de verbindingspersonen ook contacten aan met expertise die op een ander niveau in onze organisatie aanwezig is.

Door de overvolle agenda's van onze begeleiders moesten we opnieuw doelbewust enkele momenten vastleggen waarin er extra tijd vrijgemaakt werd voor de uitwisseling van expertise tussen begeleiders met betrekking tot thema's die minder voor de hand liggen. Met het oog op hun professionele ontwikkeling vinden we het belangrijk dat begeleiders ook de kans krijgen om eens over het muurtje te kijken. We trokken eenmaal per trimester op woensdagmiddag tijd uit voor digitale Vlaanderenbrede deel- en vormingsmomenten.

Samen reflecteren is bij uitstek een kans tot het delen van ervaringen en expertise. De *Toolkit voor het kwaliteitsvol ontwikkelen en begeleiden van professionaliseringsinitiatieven* is een instrument dat de reflectie met collega-begeleiders aan de hand van diverse scenario's ook het voorbije schooljaar stimuleerde.

Reflectie op onze begeleidingsactiviteiten vindt meer en meer ingang. De *Toolkit voor kwaliteitsvol ontwikkelen en begeleiden* biedt voldoende aanknopingspunten en scenario's om stil te staan bij de kwaliteitskenmerken van ons begeleidingswerk. Onze begeleiders zien er ook de meerwaarde van in met het oog op onze interne kwaliteitsontwikkeling. Toch blijft het een aandachtspunt om op basis van de output van reflectiegesprekken onze begeleidingsactiviteiten bij te sturen en de PDCA-cyclus te blijven doorlopen.

Onmiskenbaar voltrok er zich de voorbije schooljaren een evolutie in de wijze waarop we onze Vlaanderenbrede werking vormgaven. De transversale teams⁶ buitengewoon onderwijs, leersteun, onderwijsinternaten en volwassenenonderwijs zijn in staat om op een efficiënte en effectieve manier resultaten te boeken. Voor de andere onderwijsniveaus zijn daar nog werkpunten. We zijn van oordeel dat we de rol van de verbindingspersonen nog scherper moeten krijgen en moeten onderzoeken hoe we de randvoorwaarden kunnen creëren, zodat we de praktische obstakels om tot meer verbinding te komen tussen begeleiders vanuit diverse expertisedomeinen verder kunnen afbouwen. Verplichte digitale Vlaanderenbrede deel- en vormingsmomenten en een betere afstemming van de agenda's van de dienstdagen, waarop alle pedagogisch begeleiders die gekoppeld zijn aan een bepaalde thematische dienst, aansluiten over de verschillende geleidingen van de pedagogische begeleiding heen, bieden daartoe nog groeikansen.

Doelstelling 10

We versterken de samenwerking, kennisdeling en communicatie tussen alle pedagogisch begeleiders door digitale mogelijkheden gepast in te zetten.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen lanceerde in december 2023 zijn nieuwe intranet, dat gebruikmaakt van de mogelijkheden van webpagina's in SharePoint. De volledige integratie van het nieuwe intranet met andere toepassingen van Microsoft 365 vergrootte het gebruiksgemak voor ons allemaal. Dankzij de meldingen in Microsoft Teams krijgt iedere medewerker en begeleider het laatste nieuws te zien, dat ook nog eens gebundeld wordt in de wekelijkse personeelsnieuwsbrief. Ons nieuwe intranet bestaat uit vier hoofdingangen: 'Mijn werkplek', 'Onze organisatie', 'Medewerker bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen' en 'Onze opdrachten'. Bij de onderliggende thema's vind je ook altijd de contactpersoon terug, wat opnieuw drempelverlagend werkt.

Voortaan kunnen we eveneens perfect opvolgen welke berichten veel gelezen worden. Tot onze tevredenheid stelden we vast dat alle collega's regelmatig intranet bezoeken. Het intranet verzamelt niet alleen nieuwsitems, maar is ook het vertrekpunt om op zoek te gaan naar relevante

informatie. Mooi meegenomen daarbij is de zoekfunctie, die niet enkel zoekt op intranet, maar ook binnen het geheel van Microsoft 365. We beschouwen het nieuwe intranet als een nuttige aanvulling op onze vertrouwde digitale kanalen, zoals de SharePoint- en Microsoft Teams-omgevingen van de verschillende diensten en teams.

Samenwerking, kennisdeling en communicatie tussen de leden van de pedagogische begeleiding gebeurt steeds vaker via digitale weg – we denken daarbij aan de digitale Vlaanderenbrede deel- en vormingsmomenten. Zulke momenten bieden onze pedagogisch begeleiders een unieke kans om plaatsonafhankelijk inspiratie op te doen voor het eigen begeleidingswerk met betrekking tot thema's die op het eerste gezicht misschien verder afstaan van de thema's waar ze dagelijks mee aan de slag gaan. Die digitale sessies zijn een krachtige en efficiënte aanvulling op overlegdagen in de regio's en overlegmomenten waarop er binnen en over de diensten heen tijd wordt uitgetrokken om over specifieke thema's (uitgebreid) met elkaar in dialoog te gaan.

Onze *Inspiratiebibliotheek*, een SharePoint-omgeving waarin je als begeleider of medewerker van Katholiek Onderwijs Vlaanderen aan de hand van metadata op een vlotte manier op zoek kunt gaan naar organisatiebreed ontwikkelde begeleidingsdidactische materialen, is sinds de lancering van het intranet een volwaardig onderdeel ervan. De *Inspiratiebibliotheek* toonde het voorbije schooljaar haar meerwaarde aan. Het feit dat alle begeleidingsdidactische materialen die organisatiebreed afgestemd zijn op één plaats terug te vinden zijn en, indien dat het geval is, daar onmiddellijk geactualiseerd kunnen worden, betekent in de praktijk een enorme tijdswinst voor iedereen binnen de pedagogische begeleiding.

We zijn trots op de realisatie van het nieuwe intranet. Tijdens het schooljaar hebben we ongeveer 15.000 sitebezoeken per maand. De meeste bezoeken vinden plaats wanneer de personeelsnieuwsbrief verstuurd wordt (gemiddeld 90 bezoekers in het eerste uur). Overigens bekijkt zo'n 15% van de ontvangers de berichten die we op intranet publiceren via de smartphone.

Niet alleen wordt het intranet goed bezocht, maar uit de feedback van collega-begeleiders kunnen we ook besluiten dat de informatie gebruiksvriendelijk aangeboden wordt. Door gebruik te maken van een gangbaar softwarepakket en te kiezen voor een logische ordening van de aangeboden inhoud, verhogen we het comfort van de begeleider of medewerker van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en bereiken we uiteindelijk ook gemakkelijker ons doel om kennis met elkaar te delen. De oprichting van een kenniscentrum is met de *Inspiratiebibliotheek* ten dele gerealiseerd. Voor de *Inspiratiebibliotheek* registreerden we sinds november 2022, toen het platform opgericht werd, 472 unieke bezoekers of ongeveer al onze collega's dus. In totaal werd de *Inspiratiebibliotheek* al 27.445 keren bezocht. We willen die omgeving nog verder ontwikkelen in het kader van een betere kennisdeling en het is de bedoeling om naar informatie op de PRO.-site te verwijzen.

Dankzij het nieuwe intranet hebben we een beter zicht op gebruikersgegevens en ook uit gesprekken met collega-begeleiders leiden we af dat de omgeving binnen onze organisatie 'leeft'. We willen daarom verder onderzoeken of het intranet op termijn ook de rol kan vervullen van 'digitaal dorpsplein' van Katholiek Onderwijs Vlaanderen: een Vlaanderenbreed sociaal netwerk waar collega's elkaar op een informele manier kunnen ontmoeten.

We onderzoeken hoe we de trimestriële digitale deel- en vormingsmomenten beter kunnen laten tegemoetkomen aan enerzijds kennisdeling en anderzijds communicatie tussen de verschillende teams en diensten van onze organisatie. In elk geval blijft het een uitdaging om de dagelijkse digitale werkplek van onze pedagogisch begeleiders verder uit te bouwen. Overigens is het werken aan dit operationele doel nooit af: we zijn het onszelf verplicht om te kijken hoe we bestaande data en kennis binnen de organisatie op een transparante manier in kaart brengen en afspraken maken over hoe we die willen bewaren en delen.

6 Teams die vanuit verschillende competenties en invalshoeken zijn samengesteld.

Doelstelling 11

We trachten actief alle scholen te bereiken met ons ondersteuningsaanbod.

We zijn bereikbaar voor onze scholen, spelen in op hun noden en zetten verschillende kanalen in om ons aanbod bekend te maken. De verbindingspersonen namen het voorbije schooljaar een rol op zich in het achterhalen van concrete noden. Schoolnabije begeleiding bestaat enerzijds uit het uitbouwen van een gepast ondersteuningsaanbod en biedt anderzijds voldoende ruimte om – rekening houdend met de specifieke context van een onderwijsinstelling – in te gaan op specifieke vragen. De sterke vertrouwensband van de verbindingspersoon staat garant voor een evenwichtig samenspel tussen aanbod- en vraaggestuurd werken.

De samenwerkingstool WeShare bewees in 2023-2024 haar diensten om ons bereik regelmatig na te gaan en zo ook proactief de stap naar alle scholen te zetten en om te monitoren of er doelgroepen onder de radar bleven. Bijzondere aandacht kregen daarbij de scholen met grootste noden. Niet alleen aan de hand van doorlichtingsverslagen van de onderwijsinspectie, maar ook door terugkoppeling en gezamenlijke reflectie tijdens het gezamenlijke schooloverleg in de regio's kwamen we beleidszwakke scholen beter op het spoor. De eerste operationalisering van het werken met de beslissingsboom toonde zo haar meerwaarde aan bij het actiever bereiken van alle scholen met ons ondersteuningsaanbod.

We namen vorig schooljaar tal van initiatieven om ons ondersteuningsaanbod breder en gemakkelijker toegankelijk te maken. Een werkgroep boog zich over mogelijkheden om het professionaliseringsaanbod 2024-2025 eigentijds en effectief bij de verschillende doelgroepen onder de aandacht te brengen. Het resultaat bestond uit enkele fysieke materialen, zoals een brochure voor de directeur en een poster die in de lerarenkamer voor de nodige zichtbaarheid zorgde, en enkele nieuwsbrieven naar aanleiding van de lancering van het professionaliseringsaanbod. Sowieso fungeren de Vlaanderenbrede PRO.-site en de nieuwsbrieven als belangrijkste kanalen om onze initiatieven voor het voetlicht te brengen. Tijdens digitale infomomenten, regionale directievergaderingen en inforondes knoopten begeleiders van Katholiek Onderwijs Vlaanderen dan ook altijd aan bij de informatie die we via onze digitale kanalen verspreidden.

Specifieke niches, zoals het volwassenenonderwijs en het buitengewoon onderwijs, hebben we heel goed in beeld. We bereikten alle scholen buitengewoon onderwijs tijdens de regionale directievergaderingen en de werkwijze bij de centra voor volwassenenonderwijs was ook erg omvattend. Voor de leersteuncentra kenden we vorig jaar de opstartfase; het is dan ook een doelgroep die nog redelijk beperkt bediend werd.

We ontplooiden in 2023-2024 uiteenlopende initiatieven om ons ondersteuningsaanbod bekend te maken en zoveel mogelijk scholen te bereiken. We kregen door dat expliciet te bevragen bij de evaluatie van professionaliseringsinitiatieven ook meer zicht op de wijze waarop onderwijsprofessionals in aanraking komen met ons aanbod. We hebben de ambitie om op basis van die gegevens te bepalen welke communicatiekanalen in welke context het meest efficiënt en effectief zijn en zo een dynamische communicatiestrategie uit te werken.

Het inzetten op scholen met grootste noden is een decretale verplichting en zij krijgen zeker onze aandacht. Toch zijn de lessen die we uit de monitoring van ons brede bereik kunnen trekken, ook zinvol voor onze Vlaanderenbrede strategie. Als pedagogische begeleiding proactief naar scholen stappen en met hen in gesprek gaan over hun noden en behoeften, heeft op lange termijn tal van voordelen. We blijven ook in de toekomst regelmatig nagaan, aan de hand van de gegevens in WeShare, of we alle scholen bereiken. We voeren daarover het gesprek binnen de (operationele) teams.

Een groeikans die we waarnamen, is dat we nog meer moeten inzetten op herkenning bij onze doelgroepen en ons duidelijker kunnen positioneren en profileren. We stimuleerden bijvoorbeeld leraren zich aan te melden voor de nieuwsbrief *Uit het werkveld* of de leerplannennieuwsbrief. Als we ervoor kunnen zorgen dat naast de directeurs en bestuurders ook leraren een account van Katholiek Onderwijs Vlaanderen hebben en zich inschrijven voor (enkele van) onze nieuwsbrieven, dan kunnen we onze verschillende doelgroepen gerichter aanspreken en dan raken ze beter vertrouwd met onze dienstverlening. Het traject naar een duidelijk afgebakende merkpersoonlijkheid voor onze externe communicatie kadert daarin. Op basis van verdere analyse willen we op lange termijn ook bekijken of we voor bepaalde doelgroepen misschien beter andere communicatiekanalen ontwikkelen.

Omgaan met nieuwe vragen en noden en hoe ruimte voorzien voor vragen die we nog niet op het spoor zijn?

Doelstelling 12

Iedere pedagogisch begeleider heeft een minimumruimte (5%) van zijn tijdsbesteding om in te gaan op nieuwe vragen.

Zoals we in het vorige begeleidingsverslag al aangaven, was deze doelstelling beter geformuleerd op het niveau van het hele team en niet op het niveau van het individu. Ingaan op nieuwe vragen wordt immers als organisatie of dienst mogelijk gemaakt. De verbindingspersonen vervullen een enorm belangrijke rol in het detecteren van nieuwe vragen. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor onze scholen en waken over de optimalisering van onze begeleidingsaanpak. Zij nemen naar aanleiding van een concrete ondersteuningsvraag het initiatief om expertise in te winnen bij een van onze SLOT's en, indien nodig, een multidisciplinair team samen te stellen dat vervolgens een begeleidingsinitiatief uitwerkt.

De vraag naar aanvangsbegeleiding is, mede door het grote aantal zijinstromers, eveneens actueler dan ooit tevoren. Daarbij blijft het altijd een evenwichtsoefening voor ons om een nieuw aanbod op de markt te brengen zonder daarbij andere scholen tekort te doen, die met andere – zij het minder urgente – vragen bij ons komen aankloppen.

Nieuwe vragen van scholen worden vaak ook ingegeven door de exponentiële groei van digitale toepassingen in het onderwijs. Fundamenteel verandert het doel van onderwijs en opvoeding niet, en toch grijpt de digitale transformatie in op elk aspect ervan. De snelheid waarmee steeds nieuwe ontwikkelingen op ons afkomen, denk maar aan de groeiende mogelijkheden en toepassingen van kunstmatige intelligentie (AI), is overweldigend. Katholiek Onderwijs Vlaanderen zette daarom het project digitale transformatie vorig schooljaar in de steigers. In het najaar van 2023 keurde de raad van bestuur de krijtlijnennota 'Kwaliteitsvol onderwijs in een digitale wereld' goed. Sindsdien is er een transversaal team digitale transformatie in onze organisatie actief, dat als opdracht heeft een digitale strategie voor onze organisatie uit te tekenen met welomlijnde focuspunten om ons doel te bereiken. We zetten hier een extra pedagogisch begeleider voor in, wat mogelijk was omdat we een bijkomend ambt toegekend kregen als gevolg van het stijgende leerlingenaantal. Het transversale team inventariseerde in 2023-2024 binnenkomende vragen daarover uit het werkveld en probeerde zicht te krijgen op de tools van de begeleiders zelf. Die eerste verkenning van een aantal elementen van de huidige stand van zaken illustreert het belang en de noodzaak van het uitwerken van een samenhangend beleid en concreet actieplan. In de loop van dit schooljaar worden de eerste stappen van het actieplan, dat functioneert als een digitaal kompas, al uitgevoerd. Het zal daarbij vooral zaak zijn om te prioriteren en tegelijkertijd duidelijke keuzes voor de toekomst te maken.

Daarbij aansluitend verwijzen we ook graag naar het project DigX (DigX staat voor Digitaal eXcelleren), dat loopt van september 2022 tot september 2025. In dat project slaan Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Arteveldehogeschool en Karel de Grote Hogeschool de handen in elkaar met de steun van VLAIO (Agentschap Innoveren & Ondernemen). In cocreatie met een aantal secundaire pilootscholen ontwikkelt het consortium een begeleidingstraject dat de digitale competenties, met inbegrip van mediawijsheid en cybersecurity, van leraren naar een hoger niveau tilt. Het einddoel is het verhogen van de digitale vaardigheden van leerlingen. Dertig pilootscholen worden begeleid in het project. Het doel is om 1800 leraren te bereiken.

We stelden niet alleen vast dat bepaalde begeleidingstrajecten bijzonder 'populair' waren, maar gingen er ook actief mee aan de slag. Om snel te kunnen schakelen en in te spelen op urgente, actuele vragen, maken we binnen onze organisatie gebruik van occasionele leer- en ontwikkelteams (OLOOT's) waarin pedagogisch begeleiders heel doelgericht voor een duidelijk afgebakende periode samenwerken, bijvoorbeeld rond artificiële intelligentie. Die aanpak was ook het afgelopen schooljaar succesvol.

Als pedagogische begeleiding krijgen we nieuwe vragen vrij gemakkelijk op de radar. De verbindingspersonen zijn daarvoor een heel belangrijke factor en zorgen er in de praktijk voor dat we voor de meeste actuele noden met korte lijnen kunnen werken. Zij koppelen snel intern terug, stemmen intern af en, indien nodig, wordt er een OLOOT opgericht om snel en efficiënt tot resultaten te komen. In zekere zin werken we zo, deels gedwongen door de beperkte middelen, met een dynamisch aanbod. Urgente, actuele vragen zorgen ervoor dat we inhoud vlot moeten ontwikkelen die we dan schoolnabij kunnen inzetten. We kunnen op dat vlak zeker nog wendbaarder werken, maar we moeten ook rekening houden met de draagkracht en de taakafbakening van de individuele pedagogisch begeleider.

De tijdsbesteding van de medewerker is – in beide richtingen – altijd een voorwerp van de (bijdrage)gesprekken tussen begeleider en leidinggevende. Concrete bijsturingen vinden dan ook altijd naar aanleiding van zulke gesprekken plaats. Stringente afspraken naar tijdsbesteding zijn er echter niet. We spreken te vaak in een algemene grootteorde zonder details. Onze begeleiders werken ontzettend hard en hebben een groot engagement om alle vragen van scholen te beantwoorden, waardoor hun agenda's snel heel vol lopen en ze weinig ruimte overhebben. Klarheid scheppen in de verwachtingen qua tijdsbesteding naar de pedagogisch begeleiders als geheel mogen we zeker niet uit de weg gaan. Bij de opmaak van het nieuwe begeleidingsplan verdient dat dan ook bijzondere aandacht.

2.3.4 Personeelsinzet in de pedagogische begeleiding Katholiek Onderwijs Vlaanderen

AANTAL BEGELEIDERS EN ANDER PERSONEEL PEDAGOGISCHE BEGELEIDING

We ontvingen voor het schooljaar 2023-2024 een personeelsformatie zoals vastgelegd in artikel 16 van het kwaliteitsdecreet. Het ging om 128,5 vte adviseursambten:

- 125,5 vte werd ingezet voor de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- 3 vte werd ingezet voor de pedagogische begeleiding van Vrij CLB Netwerk.

We voorzien voor het schooljaar 2024-2025 een stijging met 2 vte adviseursambten.

Verder ontvingen we een aantal vte verlopen wegens bijzondere opdracht zoals vastgelegd in artikel 17 van het kwaliteitsdecreet. Voor het schooljaar 2023-2024 ging het, door de in het kwaliteitsdecreet ingeschreven besparing, slechts om 31 vte reguliere detacheringen. (In het schooljaar 2021-2022 ging het nog om 89,5 vte, in schooljaar 2022-2023 om 62,5 vte.)

- 30,5 vte werd ingezet voor de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- 0,5 vte werd ingezet voor de pedagogische begeleiding van Vrij CLB Netwerk.

We voorzien voor schooljaar 2024-2025 een status quo wat die reguliere detacheringen betreft.

Naast reguliere ambten en reguliere detacheringen beschikte de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen in het schooljaar 2023-2024 ook over 5,5 vte detachingsambten voor taal en kansrijk onderwijs vanuit het betreffende project van de minister. We verwachten een continuering daarvan tijdens het schooljaar 2024-2025.

De vier grote schoolbesturen die ervoor kiezen om de concrete pedagogische begeleiding van hun onderwijsinstellingen zelf op zich te nemen, krijgen 1 vte begeleider per 10.000 leerlingen en zetten zelf bijkomende omkadering in voor context-specifieke ondersteuning. Ook andere scholen zetten voor (vak)specifieke begeleidingsinitiatieven zelf extra middelen in. Het volume van die bijkomende inzet varieert. We verwachten een continuering daarvan tijdens het schooljaar 2024-2025.

WERKINGSMIDDELEN

Voor het schooljaar 2023-2024 ontvingen we volgende werkingmiddelen voor de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en besteedden die naast de werkingkosten, aan volgende personeelsinzet:

- 2,180 miljoen euro reguliere werkingmiddelen zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 18 na generieke besparing zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 22/1 pro rata gereduceerd tot 1,877 miljoen euro. We stelden met reguliere werkingmiddelen 6,45 vte ondersteunende personeelsleden aan;
- 0,054 miljoen euro aanvullende werkingmiddelen voor de ondersteuning van het gelijkeonderwijskansenbeleid zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 19. We stelden met aanvullende werkingmiddelen voor de ondersteuning van het gelijkeonderwijskansenbeleid 0,5 vte begeleider aan. De werkzaamheden daarrond worden geïntegreerd in de operationele doelen;
- 0,287 miljoen euro aanvullende werkingmiddelen voor het voorrangbeleid Brussel zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 27/2. We stelden met aanvullende werkingmiddelen voor Brussel 3,25 vte begeleiders aan. De werkzaamheden daarrond worden geïntegreerd in de operationele doelen;
- 2,077 miljoen euro aanvullende werkingmiddelen voor de beleidsprioriteit brede basiszorg en verhoogde zorg zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 19/2 en het BVR van 25 februari 2022 artikel 6. We stelden met aanvullende werkingmiddelen voor brede basiszorg en verhoogde zorg 25,5 vte personeelsleden aan, namelijk 3,0 vte

- ondersteunende personeelsleden en 22,5 vte begeleiders;
- 0,890 miljoen euro aanvullende werkingsmiddelen voor de beleidsprioriteit effectieve didactiek zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 19/2 en het BVR van 25 februari 2022 artikel 6. We stelden met aanvullende werkingsmiddelen voor effectieve didactiek 10,15 vte personeelsleden aan, namelijk 1,25 vte ondersteunende personeelsleden en 8,9 vte begeleiders;
- 0,890 miljoen euro aanvullende werkingsmiddelen voor de beleidsprioriteit datageletterdheid zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 19/2 en het BVR van 25 februari 2022 artikel 6. We stelden met aanvullende werkingsmiddelen voor datageletterdheid 9,6 vte personeelsleden aan, namelijk 1,5 vte ondersteunende personeelsleden en 8,1 vte begeleiders;
- 0,681 miljoen euro middelen om nascholings- en begeleidingsactiviteiten te organiseren voor de eigen personeelsleden en voor de personeelsleden van de door hen begeleid instellingen (het zogenaamde 'koepelkrediet') zoals vastgelegd in het kwaliteitsdecreet artikel 20. We stelden met middelen van het koepelkrediet 10,4 vte personeelsleden aan, namelijk 1,0 vte ondersteunende personeelsleden en 9,4 vte nascholers, en besteedden het koepelkrediet ook aan uitgaven voor de organisatie van professionaliseringsinitiatieven.

Vooruitblik:

- Vanaf 1 september 2024 ramen we jaarlijks 0,886 miljoen euro aanvullende werkingsmiddelen voor de beleidsprioriteit samenwerking met het Leerpunt te ontvangen en daarvoor te kunnen inzetten.
- Gelet op de in het kwaliteitsdecreet voor de beleidsimpulsen ingeschreven niet-indexering tot 2025 en de stijgende personeelskosten, zal de ingezette vte voor de beleidsprioriteiten geleidelijk aan dalen.

2.3.5 Doelgerichte samenwerking

Samenwerking kan zeer diverse vormen aannemen, die zich op een continuüm bevinden. Soms fungeren we als makelaar en verwijzen we door naar externe organisaties die een vergelijkbare en afgestemde visie met ons delen. Soms ondersteunen we andere organisatie via bijvoorbeeld een adviesfunctie. We werken ook samen zaken uit, en ondersteunen samen tot op de werkvloer.

De pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft daarnaast talrijke structurele samenwerkingsverbanden, waaronder die met de pedagogische begeleidingsdiensten van de andere onderwijsverstrekkers. We komen regelmatig en structureel met hen samen in het zogenaamde D4-overleg om beleidsdossiers aan te pakken, gezamenlijke projecten uit te werken en expertise uit te wisselen. Daarnaast is er ook voortdurende, informele afstemming met alle pedagogische begeleidingsdiensten of organiseren we voor concrete dossiers bilaterale samenwerking. Katholiek Onderwijs Vlaanderen zette in het schooljaar 2023-2024 opnieuw zijn schouders onder de netoverschrijdende wetenschappelijke adviesgroep pedagogische begeleiding. Voor de werking en de realisaties van die adviesgroep vorig schooljaar verwijzen we naar doelstelling 8 onder [Wetenschappelijk onderbouwen van begeleiding \(motivering\)](#).

De pedagogische begeleiding van het volwassenenonderwijs werkt structureel en intensief sterk netoverschrijdend samen, ook met Ligo. De samenwerkingsovereenkomst geeft richting en bevat de gemeenschappelijke doelen. Voor curriculumontwikkeling werken GO!, Katholiek Onderwijs Vlaanderen en POV expliciet samen. Bij de bespreking van de operationele doelen rapporteerden we daar ook over en als bijlage bij dit begeleidingsverslag voegen we het [jaarverslag van de samenwerkingsovereenkomst pedagogische begeleiding volwassenenonderwijs en Ligo](#) toe.

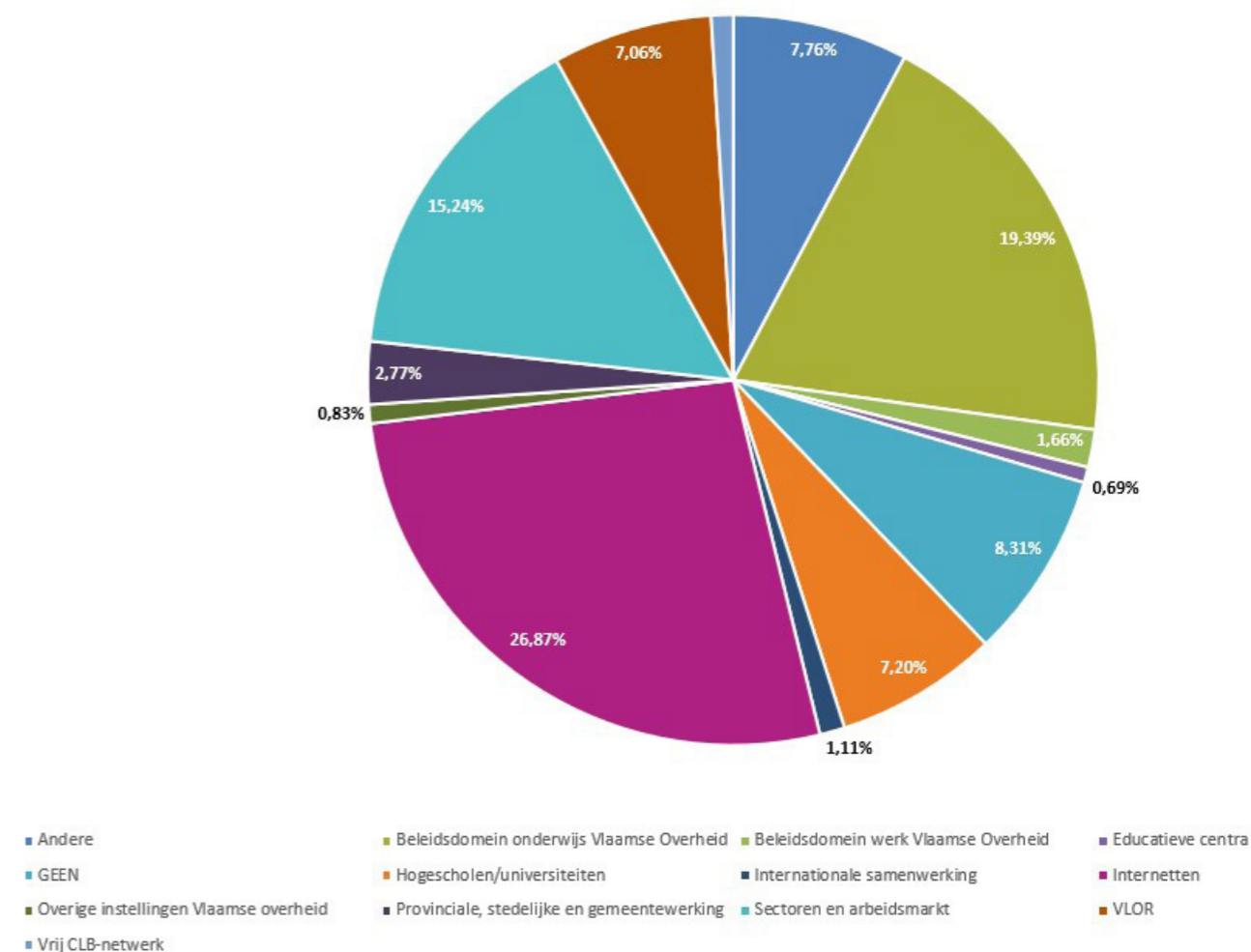
In het schooljaar 2022-2023 gingen we van start met Het Forum, een reeks van digitale vormingen die werden ingevuld door de hogescholen en universiteit die lid zijn van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. In die vormingen, waarvoor die onderwijsinstellingen carte blanche krijgen, worden recente onderzoeksresultaten toegelicht over diverse thema's die vaak goed aansluiten bij de prioriteiten van onze pedagogische begeleiding. Ingeschreven deelnemers kunnen nog een week

na de vorming beschikken over de digitale opnames. De reeks richt zich voornamelijk tot leidinggevenden, maar ook andere onderwijsprofessionals kunnen aansluiten. Tijdens het schooljaar 2022-2023 hadden we acht vormingen in deze reeks. In het schooljaar 2023-2024 hadden we, door het grote succes, veertien vormingen in het kader van Het Forum geprogrammeerd.

Op het einde van het schooljaar 2023-2024 tekenden we een intentieverklaring tot samenwerking met Schoolmakers. Verdere concretisering daarvan moet nog gebeuren, maar in elk geval worden onze verbindingspersonen op de hoogte gehouden over welke concrete scholen een beroep doen op Schoolmakers om een traject te lopen. Zo haalde Schoolmakers een project rond Bootcamp ICT 2.0 binnen en informeren ze ons over welke van onze scholen daaraan deelnemen.

We beschouwen doelgerichte samenwerking als een essentieel kwaliteitskenmerk van pedagogische begeleiding. Wanneer we samenwerken met andere organisaties of partners, doen we dat vanuit de overtuiging dat die samenwerking bijdraagt aan de kwaliteit van onze begeleidingsinitiatieven, en uiteindelijk aan de realisatie van goed onderwijs voor elke leerling. Vaak kunnen we die samenwerking expliciet koppelen aan een van onze operationele doelen, en in die gevallen rapporteren we daarover bij de betreffende doelen. Het [Excelbestand 'Samenwerking met externe actoren'](#) bevat de volledige lijst van huidige en toekomstige samenwerkingsverbanden. Voor het schooljaar 2023-2024 ging het in totaal om 216 samenwerkingsverbanden die onmiddellijk verband houden met de operationele doelen van ons begeleidingsplan. Soms is er echter geen directe koppeling met een specifiek operationeel doel mogelijk. Ook die samenwerkingen registreren we als pedagogische begeleiding in onze tool WeShare. Voor het schooljaar 2023-2024 komt dat neer op een tijdsbesteding van 1964 uur. Uit de analyse van die gegevens blijkt dat we op overkoepelend niveau vorig schooljaar naar intensiteit vooral samenwerkten met het beleidsdomein onderwijs van de Vlaamse overheid, internetten voor het volwassenenonderwijs, gevolgd door sectoren en arbeidsmarkt.

Grafiek 44. Procentuele verdeling van onze samenwerking met externe onderwijsactoren op basis van het label 'onderwijsactoren' in WeShare.

We zoomen hieronder in op enkele belangrijke samenwerkingsverbanden voor het afgelopen schooljaar, waaronder de academische wereld, de lerarenopleidingen aan de hogescholen, het internettenoverleg talenbeleid, Leerpunt, de wetenschappelijke adviesgroep en internationale samenwerking.

SAMENWERKING MET HOGESCHOLEN EN UNIVERSITEITEN

Onze samenwerking met hogescholen en universiteiten verliep in 2023-2024 enerzijds via formeel overleg in de adviesraad hoger onderwijs (met vertegenwoordigers van de katholieke hogescholen en universiteit) en de adviesraad lerarenopleiding (met alle vertegenwoordigers van lerarenopleidingen van katholieke instellingen). Die structurele overlegfora kwamen elk minstens vijf keer samen. Daarop kwamen thema's aan bod die zowel relevant zijn voor het hoger onderwijs als voor de pedagogische begeleiding.

Daarnaast ging in de samenwerking met het hoger onderwijs extra aandacht naar de opleidingen voor beginnende schoolleiders. Voor de opleiding van beginnende directies secundair onderwijs richtten we samen met het Centrum voor Andragogiek (CVA) van de Universiteit Antwerpen een opleiding voor startende directies secundair onderwijs in (postgraduaat). Er werd in 2023-2024 concreet gewerkt aan een grondig vernieuwd curriculum, waarbij het kernprofiel voor schoolleiderschap geïntegreerd werd. In september 2024 ging het postgraduaat met dat vernieuwde curriculum van start.

Voor de directieopleiding basisonderwijs werd een bijkomende samenwerking met alle katholieke hogescholen en de KU Leuven opgestart om de ProfS-opleiding om te vormen naar een postgraduaat. De bedoeling is om in september 2025 met dat postgraduaat, dat ProfS geleidelijk zal vervangen, van start te gaan. De krijtlijnen werden vastgelegd en een curriculumontwerpteam ontwikkelde het opleidingsprogramma. Dat gebeurde in volledige cocreatie tussen de hogescholen, de KU Leuven en Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Ook voor die opleiding vormt het kernprofiel voor schoolleiderschap het inhoudelijke uitgangspunt.

Daarnaast werd ook de specifieke samenwerking, die in het schooljaar 2022-2023 opgestart werd, voortgezet. We denken aan de samenwerking met VDAB en lerarenopleidingen in West-Vlaanderen over het aanbieden van een starterspakket. Dat resulteerde in augustus 2024 in een [online platform 'Proefproject startklaar'](#) dat voor iedereen toegankelijk is. Daarnaast vond er vorig schooljaar ook overleg plaats met de banaba's buitengewoon onderwijs en zorg & remediërend leren, en (apart) met de banaba's schoolontwikkeling. Het lerende netwerk met de opleidingsverantwoordelijken van de educatieve bachelor lager onderwijs kreeg ook een vervolg.

Er werd eveneens ad hoc samengewerkt in concrete professionaliseringsinitiatieven die vanuit de pedagogische begeleiding vorm kregen, zoals bij de vormingstrajecten voor mentoren en Het Forum, een reeks van professionaliseringsinitiatieven waarin hogescholen en universiteiten de ruimte krijgen om hun onderzoek aan een ruimer publiek voor te stellen.

Een bijzonder aandachtspunt voor de toekomst vormen een aantal elementen die in de engagementsverklaring tussen overheid en de lerarenopleidingen afgesproken werden en die ook verband houden met de opdrachten van de pedagogische begeleiding. We denken dan aan het aanbod voor zijinstromers, het versterken van de aanvangsbegeleiding/aanvangsbegeleiders en het versterken van de samenwerking tussen het werkveld en de opleidingen. Verdere afstemming met de lerarenopleidingen bij het organiseren van de concrete initiatieven is belangrijk, omdat zowel pedagogische begeleiding als de lerarenopleidingen bij die thema's betrokken zijn.

INTERNETTENOVERLEG TALENBELEID

Met de internettenwerkgroep talenbeleid spreken we af hoe we met onderzoeksresultaten aan de slag gaan, dragen we door professionalisering bij aan een gemeenschappelijke kennisbasis van pedagogisch begeleiders en bekijken we welke acties we gezamenlijk kunnen ontplooiën. Het internettenoverleg talenbeleid was ook in de loop van het schooljaar 2023-2024 voor de pedagogische begeleidingsdiensten een belangrijk platform om elkaar te informeren en expertise uit te

wisselen over thema's als meertaligheid, taalscreening, school- en instructietaal, OKAN ... Vorig schooljaar lag de klemtoon op het delen van expertise met betrekking tot de volgende thema's: lezen, Het Leesoffensief, taalmiddelen voor scholen, PIRLS en het traject voor taalcoaches.

We bereidden ondertussen een nieuw dossier voor dat we verder uitwerken in het schooljaar 2024-2025: schrijven in het basis- en secundair onderwijs. We delen dan aanpakken en zoeken naar gemeenschappelijkheid in het schrijfonderwijs. We ontwikkelen een kennisbasis en delen expertise met het oog op kwaliteitsvol schrijfonderwijs voor alle leerlingen, ook in aanloop naar de nakende Vlaamse toetsen Schrijven.

SAMENWERKING TUSSEN LEERPUNT EN DE PEDAGOGISCHE BEGELEIDINGSDIENSTEN

De pedagogische begeleidingsdiensten zien een meerwaarde in de samenwerking met Leerpunt. Mits een vruchtbare beleidsmatige samenwerking tussen de hoofden van de pedagogische begeleidingsdiensten en de beleidsverantwoordelijken van Leerpunt en via de structurele vertegenwoordiging van de afvaardiging van de pedagogische begeleidingsdiensten in de gebruikerscommissie, kan Leerpunt de pedagogische begeleidingsdiensten versterken in hun eigen professionalisering en die van het werkveld. De evaluatie van effecten van de werking van Leerpunt gebeurt bijgevolg het best ook in samenspel. De pedagogische begeleidingsdiensten spraken onderling de volgende operationele doelstellingen af omtrent hun samenwerking met Leerpunt:

- OD 1: De pedagogische begeleidingsdiensten bouwen een prioritair en structureel partnerschap uit met Leerpunt.
- OD 2: De pedagogische begeleidingsdiensten nemen ex officio deel aan de gebruikerscommissie van Leerpunt.
- OD 3: De pedagogische begeleidingsdiensten dragen bij tot het identificeren van de kennisnoden voor de onderwijspraktijk.
- OD 4: De pedagogische begeleidingsdiensten versterken middels een samenwerking met Leerpunt hun evidence-informed werking.
- OD 5: De pedagogische begeleidingsdiensten benutten de samenwerking met Leerpunt om de eigen professionalisering te versterken.
- OD 6: De pedagogische begeleidingsdiensten benutten de samenwerking met Leerpunt om hun capaciteit in het realiseren van hun decretale kernopdracht te versterken en uit te breiden.

Gedurende het ondersteuningsjaar 2023-2024 versterkten de pedagogische begeleidingsdiensten hun structurele samenwerking met Leerpunt. De gebruikerscommissie, met vertegenwoordiging van elke pedagogische begeleidingsdienst, kwam zes keer samen en Leerpunt overlegde drie keer met de D4 rond het vormgeven van die samenwerking. De rijzende vraag van Leerpunt om ook deel uit te maken van beoordelingscommissies lag deontologisch soms moeilijk en legt bovendien een bijkomende claim op de beschikbare begeleidingstijd. We tasten samen verder de mogelijkheden af hoe de samenwerking ook op dit vlak verder vorm te geven zonder de schijn van belangenvermenging te wekken. Eventueel moeten we deze rol beperken tot de beoordeling van louter onderzoeksmatige projecten.

Er kwam verder een samenwerking tot stand rond het capteren en delen van vragen uit het werkveld die kunnen bijdragen tot het samenstellen van de Leerpunt Kennisagenda. Vaak bleken die vragen, eerder dan zuivere kennisvragen, te gaan om concrete ondersteuningsnoden die verdere analyse door Leerpunt vergen om aanleiding te kunnen geven tot onderzoeksprojecten. Om die manier van werken te ondersteunen delen de pedagogische begeleidingsdiensten de resultaten van in het verleden uitgevoerde behoeftebevestigingen met Leerpunt en stellen ze voor samen met de D4 te werken aan een gezamenlijke, structurele manier om eventuele onderzoeksvragen uit te wisselen om de Kennisagenda te versterken.

De projectoproep voor de ondersteuning van brede basiszorg en verhoogde zorg op school zette spanning op de rol die de pedagogische begeleidingsdiensten op zich willen nemen in de samenwerking met Leerpunt. We ontvangen al impulsfinanciering rond brede basiszorg en rolden

daarvoor gedurende de looptijd van het huidige begeleidingsplan de ondersteuning uit. We engageren ons bovendien om het volledige net of koepel daarin te ondersteunen. Door de verkaveling van de projectmiddelen via Leerpunt zou deelname ons hooguit in staat stellen om een concept te piloteren in een beperkt aantal scholen. Veel partners vanuit de hogescholen en universiteiten, waarmee we normaliter zouden samenwerken in de opzet van een pilootproject, dienden zelf projecten in en waren daardoor niet beschikbaar voor samenwerking. In die zin was deze specifieke projectoproep eerder een belemmering dan een meerwaarde voor de wetenschappelijke onderbouwing van structurele pedagogische begeleiding. We hopen dan ook dat dergelijke uitbreiding van de werking en opdracht van Leerpunt vanuit de overheid in de toekomst op zijn minst voldoende rekening houdt met de impact op ieders rol en decretale opdracht, evenals met de gevolgen voor een gelijkwaardige samenwerking tussen de betrokken partners. Onderzoek naar de effectiviteit van de methodieken die de indieners willen testen gedurende de looptijd van dit project kan wel interessante input leveren om de ondersteuning door de pedagogische begeleidingsdiensten verder te onderbouwen en verrijken.

Verder werkten de pedagogische begeleidingsdiensten gedurende 2023-2024 loyaal en enthousiast mee aan de initiatieven van Leerpunt. De hertaalde toolkits van EEF/NRO werden voorgesteld aan de pedagogisch begeleiders en kregen een plaats in hun begeleidingspraktijk. Dat het oorspronkelijke werk van EEF/NRO mee aan de basis lag van het lopende begeleidingsplan zorgde voor een naadloze integratie van de toolkits. Tijdens Leerstart stelden een aantal scholen goede praktijken voor die mee door de ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdiensten tot stand kwamen. Ook de communicatie van Leerpunt rond materialen en projectoproepen werd versterkt via de kanalen van netten en koepels.

VLAAMSE ONDERWIJSINSPECTIE

Er worden structureel overlegmomenten georganiseerd, zodat de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten elkaar regelmatig ontmoeten om met elkaar in gesprek te gaan overeenkomstig hun opdrachten. De onderwerpen hiervan zijn terug te vinden in het jaarverslag dat de onderwijsinspectie en de begeleidingsdiensten jaarlijks samen indienen.

Het formeel niveauoverstijgend overlegorgaan tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de Vlaamse onderwijsinspectie kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 op vier momenten samen. Agendapunten kunnen daarbij door de verschillende partners worden aangeleverd. Vorig schooljaar was het hoofdthema van dat overleg het gedifferentieerd doorlichten/inspectie 2.0 op maat; de concrete uitwerking en de impact daarvan op de kwaliteitsdriehoek. Ook het OBPWO-onderzoek *De doorlichting en het OK-kader als hefboven voor onderwijskwaliteit* leidde tot een gesprek over de kwaliteitsdriehoek. Daarnaast kwamen onder meer volgende agendapunten aan bod: het realiseren van de minimumdoelen binnen de levensbeschouwelijke vakken, de beschikbaarheid van doorlichtingsresultaten voor pedagogische begeleidingsdiensten, de examenscholen in het buitengewoon onderwijs, de bijkomende uitspraken van de onderwijsinspectie inzake GOK en leerlingenbegeleiding, de Onderwijsspiegel en de doorlichtingen van leersteuncentra en onderwijsinternaten. De klankbordgroep 'Gedifferentieerd doorlichten' richtte zich op de verdere concrete uitwerking van de tussentijdse bezoeken. Als resultaat van die besprekingen zal aan de hand van concrete casussen de samenwerking binnen de kwaliteitsdriehoek in de concrete praktijk van tussentijdse bezoeken onderzocht, geanalyseerd en versterkt worden.

Er vonden eveneens een aantal bilaterale contacten plaats tussen de Vlaamse onderwijsinspectie en de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, soms over concrete casussen, vaak over specifieke vragen.

Niveauspecifiek kwamen het voorbije schooljaar deze overlegorganen samen: basisonderwijs, secundair onderwijs, duaal leren, volwassenenonderwijs, deeltijds kunstonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs. Door de ontwikkelcommissies en de context van de modernisering so zijn de vakspecifieke overlegplatformen secundair onderwijs niet doorgegaan in 2023-2024. Onder meer op onze vraag zal het niveauspecifieke overleg inspectie-pedagogische begeleiding

buitengewoon basisonderwijs opnieuw georganiseerd worden. Tijdens een uitwisselingsmoment met de Vlaamse onderwijsinspectie begin 2024 bracht Katholiek Onderwijs Vlaanderen een input rond personeelsbeleid met als thema 'Lerarentekort vanuit verbredend perspectief', een introductie op hoe wij omgaan met duurzaam personeelsbeleid.

WETENSCHAPPELIJKE ADVIESGROEP PEDAGOGISCHE BEGELEIDING

Met de netoverstijgende wetenschappelijke adviesgroep pedagogische begeleiding zetten de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten in het schooljaar 2023-2024 belangrijke stappen om de kwaliteit en de effectiviteit van pedagogische begeleiding te versterken. Door de expliciete koppeling van wetenschappelijk onderzoek aan de begeleidingspraktijk wil de adviesgroep de pedagogisch begeleiders ondersteunen in hun begeleiding van scholen.

Vorig schooljaar kwam de wetenschappelijke adviesgroep driemaal samen. We geven graag inzage in de belangrijkste thema's en activiteiten van de adviesgroep en de initiatieven die daaruit voortvloeiden.

Tijdens de eerste bijeenkomst stond het thema professionele leergemeenschappen (PLG's) als motor voor schoolontwikkeling centraal. In samenwerking met onderzoeker Wouter Schelfhout (Universiteit Antwerpen) werd het 'Team School-model' geïntroduceerd, waarin de schoolinterne *teacher teams* als krachtige instrumenten voor schoolontwikkeling werden gepresenteerd. Schelfhout benadrukte dat schoolinterne leergemeenschappen een cruciale rol spelen in het verbeteren van de onderwijskwaliteit door de leraar als procescoach in te zetten. Daarbij is het belangrijk dat die teams kleinschalig zijn (tussen vier en negen leden) en gefocust blijven op concrete doelstellingen, om te voorkomen dat de bijeenkomsten vrijblijvend worden. Schelfhout gaf ook aan dat een sterke procesbegeleiding van essentieel belang is voor het succes van PLG's. Uit onderzoek blijkt verder dat schoolinterne PLG's in een specifieke schoolcontext een grote impact kunnen hebben.

Op 20 februari 2024 stond de vraag centraal hoe de effecten van pedagogische begeleiding gemeten kunnen worden. In een interview met professor Geert Kelchtermans (KU Leuven) en professor Elke Struyf (Universiteit Antwerpen) werd dieper ingegaan op de methodologie van effectmeting in onderwijsbegeleiding. Een van de belangrijkste inzichten die naar voren kwamen, is dat effectmeting niet uitsluitend mag steunen op kwantitatieve gegevens, zoals bevragingen en cijfers. Kwalitatieve gegevens, zoals feedback en observaties, bieden aanvullende waardevolle inzichten. Het is voor ons belangrijk om kritisch te blijven over de wijze waarop de effecten van begeleiding gemeten en gepresenteerd worden. Het gesprek met Kelchtermans en Struyf benadrukte ook dat de complexiteit van begeleiding vaak onvoldoende wordt weerspiegeld in eenvoudige effectmetingsinstrumenten.

De bijeenkomst van 14 mei 2024 stond in het teken van blended en online professionalisering voor onderwijsprofessionals. Professor Jo Tondeur (Vrije Universiteit Brussel) benadrukte in het interview het belang van goed doordachte blended learning-trajecten voor professionalisering. De coronacrisis heeft geleid tot een grotere nadruk op digitale en hybride vormen van professionalisering, maar de kern van succesvolle professionalisering ligt nog altijd in persoonlijk contact en gerichte opvolging. Technologie mag nooit een doel op zich zijn, maar moet altijd ten dienste staan van de leerdoelen. Daarnaast werd het belang van design teams, of cocreatieve ontwerpteam, onderstreept. Die teams zorgen voor een duurzame en gestructureerde aanpak van professionaliseringstrajecten. De vertegenwoordigers van de pedagogische begeleidingsdiensten beschouwen blended learning als een waardevolle aanvulling op traditionele professionaliseringsinitiatieven, maar vinden dat *face-to-face* contact en dialoog een essentieel onderdeel blijven. Vooral bij complexe verandertrajecten is persoonlijke begeleiding nodig om de impact op lange termijn te waarborgen.

Een belangrijk initiatief dat voortvloeide uit de bijeenkomsten van het voorbije schooljaar, is de organisatie van een netoverschrijdende studiedag op woensdag 28 mei 2025 met als thema 'effectieve begeleiding'. Die netoverschrijdende studiedag heeft als doel om zowel te reflecteren op

de effectiviteit van begeleidingswerk als om goede praktijken en nieuwe inzichten uit te wisselen. Tijdens de studiedag zullen onderzoekers die we in het kader van de wetenschappelijke adviesgroep gesproken hebben, een forum krijgen om hun bevindingen te delen. Daarnaast werken we workshops uit, waarin begeleiders de kans krijgen om ervaringen te delen en nieuwe vaardigheden op te doen. Door samenwerking tussen onderzoekers en praktijkdeskundigen te stimuleren, willen de pedagogische begeleidingsdiensten een belangrijke bijdrage leveren aan de professionalisering van het Vlaamse onderwijs.

PROFESSIONALISEREN IN EEN INTERNATIONALE CONTEXT

Het afgelopen schooljaar zetten we aan de hand van ons internationaliseringsbeleid sterker in op professionaliseren in een internationale context. We werkten aan de onderwijskwaliteit via een verrijking van expertise en de ontwikkeling van een (breder) gedragen internationale cultuur. Via Erasmus+-projecten, partnerschappen en strategische projecten is niet alleen de expertise van het onderwijzend personeel vergroot, maar werd ook de integratie van internationale dimensies binnen de scholen en onze eigen organisatie versterkt. Ons traject inzake internationalisering sluit aan bij de visie dat internationalisering integraal deel uitmaakt van kwalitatief en toekomstgericht onderwijs.

Strategische prioriteiten en internationale samenwerking

Internationalisering blijft in de periode van het *Begeleidingsplan 2022-2025* een van de hoofdpijlers. Zoals voorgenomen in het vorige begeleidingsverslag, behaalden we inmiddels accreditaties voor de drie domeinen 'school education,' 'vocational education and training' en 'adult education'. In de huidige projecten ligt de nadruk op de professionalisering van leraren, schoolleiders en medewerkers van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, ondersteund door internationale programma's als Erasmus+ KA1 en KA2, en Interreg. Thema's, zoals curriculuminnovatie, burgerschap, duurzaamheid en digitalisering, staan daarbij centraal. Die programma's bieden deelnemende interne en externe partners uitgebreide kansen voor uitwisseling, training en samenwerking, in samenwerking met duurzame Europese onderwijspartners en consortia.

Uitvoeringsaanpak en kwaliteitsgarantie

Het ondersteuningsteam internationalisering ontwikkelde samen met de deelnemende scholen, coördinatoren en medewerkers een structurele aanpak voor zowel de selectie als de begeleiding van deelnemers, overeenkomstig de Europese kwaliteitsprincipes. Voorafgaand aan mobiliteiten worden de thema's en leerdoelen besproken en vastgelegd in gezamenlijke sessies, ondersteund door concrete selectiecriteria. Tijdens de mobiliteiten wordt praktische en culturele ondersteuning geboden om de leerervaring te verrijken. Na terugkomst wordt in een impactmeeting gereflecteerd op de leerervaringen en ontwikkelen deelnemers actieplannen om de opgedane kennis effectief te implementeren binnen hun eigen schoolomgeving. Zoals afgesproken in onze strategische partnerschappen, werden materialen ontwikkeld rond prioriteitsthema's voor bredere implementatie en verspreiding binnen ons netwerk.

In de uitvoering waren 58 netwerkorganisaties direct betrokken. In totaal namen 344 medewerkers direct aan internationale projecten deel, waarvan 277 externe en 67 interne deelnemers, wat het belang van internationale samenwerking in de eigen organisatie verder benadrukt. Het indirect bereik werd gerealiseerd via nieuwsbrieven, lerende netwerken en professionaliseringsdagen/trajecten.

Inbedding in de eigen organisatie

Om internationalisering blijvend te verankeren binnen het onderwijs, investeren we in doorlopende professionalisering. Opgedane kennis en inzichten worden zowel intern als extern geborgd via lerende netwerken en platforms, zoals het lerarennetwerk internationalisering en een SharePoint-omgeving, waardoor ook niet-deelnemende scholen en collega's bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen kunnen profiteren van gedeelde expertise. Het team internationale ondersteuning blijft beschikbaar om de praktische en administratieve aspecten van mobiliteiten te beheren, wat

de werklast voor scholen aanzienlijk vermindert en de efficiëntie verhoogt.

Toekomstgerichte verbeterpunten

Hoewel internationalisering in veel scholen breed gedragen wordt, blijft het een uitdaging om scholen zonder eerdere internationale ervaring te betrekken. Die scholen worden actief ondersteund in hun professionalisering, met name door inclusieve selectiecriteria die prioriteit geven aan scholen met een hoger percentage sociaal-economisch kwetsbare leerlingen. Daarnaast zet Katholiek Onderwijs Vlaanderen de komende schooljaren sterker in op innovatieve internationale samenwerkingsvormen, passend bij actuele onderwijsuitdagingen. We denken daarbij bijvoorbeeld aan digitale transformatie, curriculuminnovatie, duurzaamheid en de vertegenwoordiging van ons onderwijsnetwerk in internationale fora, zoals EfVET (European forum of technical and Vocational Education and Training) en EFEE (European Federation of Education Employers).

2.3.6 Communicatie en zichtbaarheid

Doelstelling 1

Onze doelgroepen weten waarvoor ze op ons een beroep kunnen doen en vinden op een laagdrempelige wijze ons geïntegreerd professionaliseringsaanbod terug.

Schoolnabij werken is voor ons als pedagogische begeleiding een doelbewuste keuze. We maken werk van een duurzame relatie met scholen en scholengemeenschappen die gebaseerd is op vertrouwen, veiligheid en herkenbaarheid. De Vlaanderenbrede werking van de pedagogische begeleiding is voor onze doelgroepen intussen een vanzelfsprekendheid. De professionaliseringsdatabank op de PRO.-site, die in de loop van het schooljaar voortdurend aangevuld wordt, brengt ons team- en individugerichte professionaliseringsaanbod onder de aandacht. Het voorbije schooljaar kozen we ervoor om te werken met één duidelijk lanceringsmoment door middel van een extra nieuwsbrief te verzenden afhankelijk van het onderwijsniveau en de specifieke doelgroepen die we wilden bereiken. Daarnaast zetten we ook uitgebreid in op de mogelijkheden van sociale media. Wat drukwerk betreft, voorzagen we folders en posters die aan de ene kant de zichtbaarheid bevorderden, aan de andere kant initiatieven voor de doelgroep leraar uitlichtten. Zo zetten we ons aanbod specifiek voor leraren extra in de verf.

We streefden naar een goede mix van communicatiemiddelen om onder andere deze doelstellingen te bereiken:

- inzetten op zichtbaarheid van onze dienstverlening;
- tijdig de grote thema's van ons professionaliseringsaanbod onder de aandacht brengen;
- geïnteresseerde onderwijsprofessionals de kans bieden zich voor initiatieven in te schrijven;
- permanente monitoring van het aanbod mogelijk maken;
- initiatieven in de loop van het schooljaar verder onder de aandacht houden en aanvullen met nieuwe initiatieven.

Onze nieuwsbrieven vormden de spil in de communicatie met de verschillende doelgroepen. We verstuurden op donderdag de wekelijkse nieuwsbrief naar telkens ongeveer 80.000 ontvangers (met een openingsrate van rond de 37%). We informeerden alle doelgroepen zo snel en zo gericht mogelijk over belangrijke ontwikkelingen, zoals de vernieuwde leerplannen in het secundair onderwijs. De leerplannennieuwsbrief voor leraren secundair onderwijs richt zich rechtstreeks tot de leraar in de klas. Als leraar kun je namelijk zelf kiezen met betrekking tot welke leerplannen je nieuws, inspirerend materiaal, info over nascholingen ... in je mailbox wenst te ontvangen door je persoonlijke voorkeuren aan te vinken. De leerplannennieuwsbrief groeide daarmee uit tot het belangrijkste communicatiekanaal voor de doelgroep van het secundair onderwijs. Gemiddeld ontvangen 17.000 leraren de leerplannennieuwsbrief elke maand; de gemiddelde openingsrate is 49,50%.

We informeerden leraren niet alleen over de leerplannen die voor hen van tel zijn of zetten via onze communicatiekanalen prikkelende professionaliseringsinitiatieven extra in de verf. We hebben daarnaast ook een zeer actieve Facebook-groep *Zin in leren! Zin in leven!* met 13.671 leden, waarin leraren in het katholiek basisonderwijs met hun vragen terecht kunnen. Voor dat onderwijsniveau is er overigens ook een maandelijkse nieuwsbrief *Uit het werkveld* met ongeveer 40.000 ontvangers (de gemiddelde openingsrate bedraagt 38,57%). In die blog deelden we vorig schooljaar tal van inspirerende voorbeelden van leraren voor leraren basisonderwijs.

Vorig schooljaar hadden we in totaal 400.690 bezoekers op de PRO.-site. Personen die onze PRO.-site bezochten en zich daarbij aanmeldden, waren in 48% van de gevallen leraar, gevolgd door directeur (14%) en middenkader (11%). Het hoge percentage van de doelgroep leraar is te verklaren door het thema didactiek en leerplannen. De (algemene pagina's in verband met de) leerplannen voor het secundair onderwijs nemen dan ook verschillende plaatsen in de top tien van meest bezochte url's voor 2023-2024 in. Als we kijken naar de top twintig van meest bezochte thema's, dan springen 'evaluatiebox basisonderwijs', 'vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs', 'gelijke onderwijskansen', 'leeftocht' en 'taalonderwijs Nederlands' meteen in het oog. In het [document 'Algemene info Begeleidingsverslag 2023-2024'](#) vind je nog wat cijfermateriaal in verband met onze PRO.-site.

Op de ZillSite, de digitale variant van *Zin in leren! Zin in leven!*, het leerplan voor het katholiek basisonderwijs, hadden we het voorbije schooljaar 131.000 actieve gebruikers. De digitale leerplantoel voor het secundair onderwijs, LLinkid, is ook goed vertegenwoordigd. In het schooljaar 2023-2024 hadden we 121.421 actieve gebruikers. Op dit moment maken 470 van onze secundaire scholen rechtstreeks gebruik van LLinkid. Daarnaast merkten we vanaf vorig schooljaar een toename van koppelingen tussen de Planner in Smartschool en het linken van onze doelen uit LLinkid met lesfiches, die ze in Smartschool aanmaken.

Sinds het schooljaar 2022-2023 heeft Katholiek Onderwijs Vlaanderen ook een kwaliteitsplatform, een digitale en interactieve omgeving voor scholen (buitengewoon) basis- en secundair onderwijs. Schoolteams kunnen het kwaliteitsplatform gebruiken als houvast in hun kwaliteitsbeleid. Tijdens het voorbije schooljaar hadden we meer dan 32.000 leerlingendeelnames op ons kwaliteitsplatform in het kader van het burgerschapskompas en de interdiocesane proeven voor het basisonderwijs: burgerschapskompas basisonderwijs (5.339 deelnemende leerlingen), burgerschapskompas secundair onderwijs (8.527), spreekproef Frans (5.269), schrijfproef Nederlands (5.815), proef bewegingsopvoeding (4.838) en muzische proef (2.618).

Wat de lancering van het professionaliseringsaanbod betreft, betekenden in 2023-2024 de strakke timing en deadlines voor onze collega's een heuse uitdaging en werden die ook niet steeds gehaald. We hopen, door voor het huidige schooljaar van meet af aan duidelijkheid te scheppen over de timing en de verwachtingen ten opzichte van de verschillende entiteiten van onze organisatie daaraan tegemoet te komen.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft bovendien de keuze gemaakt om in de toekomst zo papierarm mogelijk te werken: publicaties op papier moeten een duidelijke meerwaarde hebben in vergelijking met digitale communicatiekanalen. Op basis van die intentie en data die we hebben in verband met hoe onderwijsprofessionals in aanraking komen met onze initiatieven willen we dit schooljaar onderzoeken hoe we verder werk kunnen maken van een professionaliseringsnieuwsbrief en welke mogelijkheden we zien voor *direct mailing* van begeleiders aan onderwijsprofessionals.

We hebben op dit ogenblik geen directe tool om het (effectieve) gebruik van onze digitale leerplantoel te monitoren. Door fijnmazigere monitoring en analyse van de beschikbare gegevens met betrekking tot de digitale kanalen voor onze leerplannen voor het leerplichtonderwijs kunnen we op dat vlak nog vooruitgang boeken.

Met de voorbereidingen voor het nieuwe begeleidingsplan zijn we ook van start gegaan met het nadenken over een mogelijke herschikking van de informatie in verband met pedagogische

begeleiding op de PRO.-site. We streven met onze communicatie-uitingen ernaar dat relevante inhoud vlot bij de verschillende doelgroepen terechtkomen. We beseffen dat we daarbij nog meer de nadruk moeten leggen op een geïntegreerde dienstverlening – de verbindingspersonen nemen die rol overigens steeds meer ter harte – en op differentiatie ten opzichte van verschillende doelgroepen op het vlak van ondersteuning. Dat proces zal de komende maanden wellicht in een stroomversnelling komen, want een ander werkpunt voor ons blijft om verder naar manieren te zoeken om laagdrempelig te communiceren over wat de pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor het schoolteam en de leraar kan betekenen.

Zoals al gezegd, laten we nog kansen liggen om aan onze verschillende doelgroepen mee te geven voor welke dienstverlening ze op onze organisatie een beroep kunnen doen. Door de besparings- en politieke context waarin we vandaag de dag werken, komt het imago van de pedagogische begeleiding daarbij nog extra onder druk te staan. In het kader van een traject dat we als Katholiek Onderwijs Vlaanderen willen lopen met studenten Communicatie aan de Arteveldehogeschool willen we die studenten in hun afstudeerproject als opdracht geven om – naast onze merkpersoonlijkheid en eerste aanzetten voor een *brand book* – specifiek voor de pedagogische begeleiding een communicatieplan te ontwikkelen met doelstellingen, indicatoren en effectmeting dat geënt wordt op het begeleidingsplan. Aan de hand daarvan willen we de zichtbaarheid en relevantie van de pedagogische dienstverlening verhogen. Wat de timing betreft, mikken we voor de eerste stap van dit traject op de periode december 2024-februari 2025.

Niet alleen wat je communiceert, is belangrijk, maar eveneens hoe je dat doet. We moeten zorgen voor herkenning bij onze doelgroepen en ons duidelijker positioneren en profileren. We mogen daarbij het belang van *design* en *tone of voice* niet onderschatten. Om ons te onderscheiden van de andere spelers, is het belangrijk dat we geloofwaardige verhalen brengen die de waarden afdemen waarvoor we willen staan en beantwoorden aan de verwachtingen van onze voornaamste doelgroepen. We zien het traject naar een duidelijk afgebakende merkpersoonlijkheid dan ook als een belangrijke eerste stapsteen om onze externe communicatie naar een hoger niveau te tillen.

3 Nawoord en beleidsaanbevelingen

De uitdagingen waar onze onderwijsinstellingen mee kampen, zijn meer dan ooit groot en complex. Dat vraagt een visie op lange termijn, het nemen van strategische beslissingen en het ontwikkelen van een duurzaam beleid. Door de snel wijzigende onderwijsrealiteit worden onze onderwijsinstellingen vaak gedwongen ad hoc beslissingen te nemen en snel te handelen. Alle onderwijsprofessionals werken onder grote druk, niet in het minst door het nijpende lerarentekort. Schoolnabije begeleiding kan in die context tegemoetkomen aan de nood aan stabiliteit en rust. De pedagogische begeleiding van Katholiek Onderwijs Vlaanderen wil voor haar scholen op zijn minst een duurzame, betrouwbare en stabiele partner zijn. De besparingen van de voorbije schooljaren en de niet-indexering van bijvoorbeeld de (impuls)middelen hebben onze slagkracht echter danig aangetast. We moeten meer met minder doen, terwijl onze opdracht in omvang en complexiteit is toegenomen en de verwachtingen alleen maar stijgen.

Leerpunt is een nieuwe waardevolle partner in het Vlaamse onderwijslandschap en Katholiek Onderwijs Vlaanderen kijkt uit naar de verdere uitrol van onze samenwerking. Er is een grote vraag naar vertegenwoordigingswerk bij alle projecten die Leerpunt uitschrijft. We zetelen in stuurgroepen, expertengroepen en ondersteunen waar we kunnen bij de ontwikkeling van nieuwe leidraden en andere projecten, omdat we ervan overtuigd zijn dat we onze scholen op die manier ondersteunen. Scholen vragen ons ook mee te stappen in implementatie- en begeleidingsprojecten die Leerpunt aan verschillende organisaties toeweest. Vanuit onze schoolbegeleidende rol willen we samen met de schoolleiding het helikopterzicht behouden, om zo de duurzame implementatie te bevorderen. Ook op dat vlak nemen we dus onze verantwoordelijkheid. Ons vertegenwoordigingswerk is uiteraard veel ruimer dan enkel dat in het kader van Leerpunt. Ook in vele (onderzoeks)projecten van de overheid, stuurgroepen bij toetsen ..., vraagt men onze betrokkenheid. We investeren daar behoorlijk wat tijd in, en hopen dat de overheid dat ook valoriseert als een noodzakelijk onderdeel in onze werking.

We grijpen de beleidsimpuls Leerpunt ook aan om onszelf verder te professionaliseren en we gaan actief op zoek naar recent (Vlaams) wetenschappelijk onderzoek, om onze begeleidingspraktijk te onderbouwen. Dat type onderzoek is echter nog jong en beperkt. Via deze weg willen we nog eens een lans breken voor verdere investeringen in het vergroten van onze wetenschappelijke kennisbasis in verband met de professionalisering en begeleiding van onderwijsprofessionals.

De onderwijsinspectie werd versterkt en de tussentijdse bezoeken aan scholen zijn opgeschaald. We zijn ervan overtuigd dat we als pedagogische begeleiding als partner rond de tafel moeten zitten bij zulke bezoeken en dat onze samenwerking de onderwijskwaliteit ten goede komt, maar ons ontbreekt helaas de man- en vrouwkracht om telkens aan die vraag te beantwoorden. Onze onderwijsinternaten worden vanaf dit schooljaar geïnspecteerd volgens het nieuwe referentiekader voor internaatskwaliteit (RiK). We laten onze onderwijsinternaten niet in de kou staan en ondersteunen hen in het bereiken van de kwaliteitsverwachtingen en het opvolgen na die door-

lichtingen, maar een structurele financiering voor de pedagogische begeleidingsdiensten voor die opdracht is er vooralsnog niet. We hopen dat daar in de nieuwe legislatuur verandering in komt.

Het doet ons plezier te lezen dat we zowel door scholen als experts in het panel van wijzen, in de commissie-Brinckman, in verschillende andere audits en rapporten en op andere fora als cruciale professionaliseringspartner vermeld worden. We krijgen in de verschillende opinies en analyses een sleutelrol toebedeeld. We willen deel zijn van de oplossing en, zeker als het gaat over duurzaam professionaliseren, onze verantwoordelijkheid nemen, maar dat kan enkel als daar voldoende middelen voor zijn. Bovendien leren onze ervaringen ons dat het tot stand brengen van duurzame verandering, het echt lopen van trajecten met effect, maar lukt als onze onderwijsinstellingen zelf voldoende beleidsruimte hebben om bewust en systematisch aan de implementatie ervan te kunnen werken.

Ons *Begeleidingsverslag 2023-2024* getuigt op verschillende plaatsen van de kritische zelfreflectie die we aan de dag leggen. We zetten grote stappen in het bijeenbrengen van onze data en in het geïnformeerd bijsturen van onze acties en doelen. Maar het op grote schaal evalueren van onze acties vraagt technologische inspanningen die enorm veel geld kosten, terwijl onze werkmiddelen al ontoereikend bleken.

We vragen aan de overheid vertrouwen. We vragen het vertrouwen om in die turbulente, snel veranderende onderwijswereld een baken te mogen zijn. We willen nog meer en beter dan tot nog toe een duurzame partner van de scholen, de onderwijsinspectie, Leerpunt, maatschappelijke organisaties en academische instellingen en van de overheid zijn. We vragen daarbij geen blind vertrouwen: Katholiek Onderwijs Vlaanderen ontwikkelt zich als een lerende organisatie en neemt verantwoordelijkheid op voor zijn dienstverlening. Op die manier dragen we samen bij aan sterk en kwaliteitsvol onderwijs voor elke leerling in Vlaanderen.

4

Bijlage: Jaarverslag samenwerkingsovereenkomst pedagogische begeleiding volwassenenonderwijs en Ligo

De vier pedagogische begeleidingsdiensten en Ligo slaan van oudsher de handen in elkaar voor een aantal opdrachten. Elke projectgroep evalueert de werking van het voorbije werkjaar en formuleert verbetervoorstellen waar nodig (bannen, borgen, bijsturen). Overkoepelend komt de 'stuurgroep volwassenenonderwijs' twee- à driemaal per schooljaar samen om het geheel te overzien en waar nodig bij te sturen.

Voor curriculum worden voorstellen voor (nieuwe of aangepaste) opleidingsprofielen voor het volwassenenonderwijs gezamenlijk voorgedragen. Daarnaast engageerden de pedagogische begeleidingsdiensten zich ertoe om ook de leerplanontwikkeling voor het secundair volwassenenonderwijs gezamenlijk op zich te nemen.

31 voorstellen van opleidingsprofielen werden ingediend en 24 leerplannen werden voorgelegd voor advies; die werden allemaal netoverschrijdend en in samenwerking met de CVO's ontwikkeld. De inzet van de projectmedewerkers via de Edusprong-middelen leidde in 2023-2024 tot een gevoelige verhoging van het aantal ingediende opleidingsprofielen. Van de 31 ingediende voorstellen werden er 18 gerealiseerd via de projectmiddelen. Verder werd vanuit de projectgroep ook conceptueel mee nagedacht over de toekomst van de opleidingen AV en AAV met het oog op een herwerking. Tot slot werd er aan de hand van een bevraging van alle centra ook een prioriteitenplan opgesteld voor het schooljaar 2024-2025.

Vanuit de acties opgezet via de projectgroep 'Mee met NT2' noteerden we heel wat positieve reacties over de inhoud en het verloop van de lerende netwerken trajectbegeleiding en verlengde trajecten. De deelnemers smaakten het inspelen op actuele thema's, zoals de impact van de NT2-test, het VLOR-advies over zorg in het volwassenenonderwijs en het aanbod van het volwassenenonderwijs in het kader van het integratie- en inburgeringstraject. Die lerende netwerken kennen een goede opkomst. We stellen ook vast dat de betrokkenheid van de deelnemers hoger was door het systeem van voorinschrijving, waarbij we de deelnemers vooraf een aantal gerichte vragen stelden over het thema.

De lerende netwerken 'NT2 in een beroepscontext' (VDAB-pakketten Verkoopstalent, Sector 2 en Vospa) lopen nog steeds moeizaam. Cursisten worden erg beperkt toegeleid naar de voortrajecten NT2. Omwille van een efficiënte inzet van begeleidingsmiddelen en omdat de nood naar uitwisseling voor Sector 2 en Verkoopstalent niet meer aanwezig lijkt, worden die lerende netwerken niet voortgezet. Het pakket Vospa werd recenter overgeheveld en kent veel belangstelling. Dat wordt voortgezet.

Voor het project geleerdheid werd de voorbije schooljaren stevig geïnvesteerd in het organiseren van één groot inspiratiemoment. Uit de bevraging in 2022-2023 bleek echter dat de deelnemers meer behoefte hadden aan een lerend netwerk. Daarom werd er het voorbije schooljaar gestart met een dergelijk lerend netwerk en werden er drie sessies georganiseerd rond de focus 'Taalnaden in de praktijkopleidingen'. We belichtten het thema vanuit verschillende invalshoeken: zachte sector, harde sector en beleid. We moedigden de deelnemers aan om met de input in het eigen centrum aan het werk te gaan. We gingen in het lerend netwerk ook aan de slag met de resultaten van het Edusprong-project tweedekansonderwijs en maakten de vertaling naar de praktijkopleidingen.

De inhoud van de oude website kreeg een nieuwe stek op 'Klasement'. We hebben de intentie om het materiaal van de lerende netwerken ook daar te delen en interessante links te leggen naar onderzoek en regelgeving.

Vanuit het project TKO/AAV werden er vorig schooljaar twee 'TKO-trefdagen' georganiseerd over de twee meest gevraagde thema's uit de bevraging: verbindend begeleiden van cursisten en doelgericht op maat werken via ZRL. Die TKO-trefdagen bleken opnieuw een succesformule met in totaal 101 deelnemers uit het werkveld.

Daarnaast werden binnen de projectgroep ook de extra opdrachten voor de pedagogische begeleidingsdiensten vanuit Edusprong (vrijstellingsproeven AAV) opgenomen. De resultaten daarvan zullen binnen de deadlines worden opgeleverd. De voorbereidingen voor de nieuwe ondersteuningsinitiatieven zullen, zoals afgelopen schooljaar, opnieuw verschoven worden naar het volgende schooljaar.

Op de zorgopleidingen ligt een hoge druk. Ze leiden veelal op tot knelpuntberoepen en bevinden zich in een behoorlijk complexe sector, waar veel beweegt. Daarom brachten we ook het voorbije schooljaar via verschillende vakinternettenoverleg-groepen (zorgkundige, logistiek assistent, huishoudhulp, kinderbegeleider en persoonsbegeleider) alle aanbieders van een opleiding samen, zodat ze kunnen uitwisselen. De leden van het internettenoverleg geven aan dat de regelmatige bijeenkomsten een meerwaarde zijn voor hun eigen praktijk. Er wordt volop ingezet op ervaringsuitwisseling, brainstorming over nieuwe evoluties, steun bij moeilijke situaties en het uitwerken van gezamenlijk materiaal. Vorig schooljaar zijn er enkele wetgevingen aangepast waarover er over de CVO's heen afgestemd werd (nieuw KB omtrent stage, nieuwe wetgeving met betrekking tot ADL en bekwame helper).

De uitrol van de nieuwe opleidingen binnen ambulante zorg gebeurde in een doorgedreven vorm van samenwerking. Er werd ingezet op de ontwikkeling van gezamenlijk cursusmateriaal en evaluatiemateriaal gebruikmakend van vaste sjablonen. Er werden ook afspraken gemaakt op het vlak van groepsaankopen, vrijstellingen, aanpak van lessen, afstandsonderwijs, stage ...

Rond de EVC-assessments werd een gezamenlijke werking opgestart met gemeenschappelijke Canvas-module.